

NA LOTU I JISU KARISITO NI YALODODONU EDAIDAI • ME 2017

Liaona

Vosa mai na Koniferedi Raraba

Kacivaki e Lima na
Valetabu Vou

Kacivi e Ono na Lewe
Vou ni Vitusagavulu
kei na Mataveiliutaki
Raraba ni iSoqosoqo
ni Veivukei

SE BULA NA KARISITO

NODRA IVAKADINADINA NA KUORAMU LE TINIKARUA
NA LOTU I JISU KARISITO NI YALODODONU EDAIDAI

Ni da marautaka na ivakananumi e vuravura ni sucu i Jisu Karisito e na ruanaudolu na yabaki sa otí, me keitou dusimaka mada na neitou ivakadinadina ni nona loloma tawayalani, ka sega ni tukuni rawa na kena talei, ni cabora na Nona veisorovaki e na vuku ni noda ivalavalala ca na lewe i vuravura taucoko. E sega ni se dua tale e bula vakatamata e vuravura oqo, me cecere cake na nona loloma, vei keda na lewe i vuravura, ka vakakina vei ira era se bera ni sucu.

Sa i Koya ga oqori o Jiova na Kalou Cecere ni Veiyalayalati Makawa, ka noda Mesaia tale ga e na Veiyalayalati Vou. E na veil-iutaki ni Tamana, a mai dauniveibuli e vuravura. "Sa cakava na ka kecega ko koya; a sa sega e dua na ka sa caka, me sega ni cakava ko koya" (Joni 1:3). E dina ni tamata tawacala, a papitaiso ga me vakayacori kina na lewa dodonu. A sa "lako voli ka dau caka vinaka" (Cakacaka 10:38), ia, a vakasewasewani kina mai vei ira na tamata. Na nona kospeli e itukutuku ni bula veisaututaki kei na veilomani. A vakatakekere ki na tamata yadua me ra muria na nona ivakarau. A lakova sara na veigaunisala e Palesitaina, me veivakabulai vei ira era tauvimate, me ra rai na mataboko, ka ra vakaturicake sara na mate. A dau vunautaka na ivakavuvuli dina, ka yavu ni vuravura tawamudu, ka ni da a bula dina mai liu ni se bera na noda mai bula vakayago e vuravura oqo, sa dau talaucaka tale ga na inaki dina ni noda bula, kei na sala me da lesu tale kina vua na Kalou e na bula ka tarava, oi keda na luvema vakayadua dina ga, eda yalewa se tagane.

A mai tauyavutaka na sakaramede me dusimaki keda tiko ki na Nona veisorovaki bibi ka cabora e na vukuda. A qai veretaki me mate e na vuku ni veibeitaki vakailasu a yaco vua, ka totogimate kina, e na kauveilatai e delana o Kalivari. A balemate e na Nona sauma vakaveisosomitaki na itotogi ni ivalavalala ca kei vuravura kece ga. Me veisosomitaki na nona iloloma, e na vukudra era na bula e vuravura.

Keitou tukuna kina oqo na neitou ivakadinadina ni Nona bula, ka itakele ni itukutuku kei vuravura e na veitabayabaki kece ga, ni a sega ni tekivu mai Peceliema, ka sega tale ga ni a laki cava e Kalivari. Sa i koya ga na Ulumatua nei Tamada, ka Luvema Duabauga vakayago, io, na Dauveivueti kei vuravura.

A vakaturicake mai na ibulubulu, me "kedra isevu era sa moce tu" (1 Korinica 15:20). Ni sa tucake tale na Turaga, a qai laki sikovi ira e dau veitokani kaya e na nodra se bula voli. A laki vunau tale ga vei ira na Nona "[sipi] eso tanu tale" (Joni 10:16) e na gauna eliu mai Amerika. E na taba gauna oqo, a rairai o Koya

kei na Tamana vei Josefa Simici na cauravou, me dolava "kina na ka sa lewa ko Koya ni sa otí kecega na gauna ka sa lokuca" me vaka sa yalataki makawa mai (raica Efeso 1:10).

Ni vakamacalataki Karisito, a kaya kina o Josefa na Parofita: "A sa vaka na yameyame ni bukawaqa na yaloka ni matana; sa vulavula sara na drau ni uluna me vaka na uca cevata; ia na iserau ni matana sa uasivi cake mai na rarama ni matanisiga; a rorogo ni domona sa vaka na vadugu ni wailevu; io na domo i Jiova sa kaya:

"Ko i au na kena ivakatekivu kei na kena ivakataotioti; sa i au sa bula, sa i au talega a vakamatei, raica ko i au na Dautataro vei Tamada" (V&V 110:3-4).

A vaka tale ga oqo na vosa a cavuta na Parofita me baleti Koya: "Ia me ikuri ni itukutuku kece ka vakadinadatiki kina ko Koya, keirau sa [vakadinadatika] oqo na kena iotioti me yacova edaidai. Raica sa bula dina tiko ko Koya!

Keirau a raici Koya vakaidina ni sa tiko e na liga i matau ni Kalou; keirau sa rogoca tale ga na domo sa tukuna ni sa i Koya na Le Duabau ga nei Tamana—

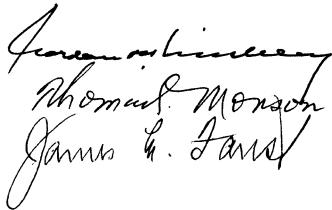
"Raica sa vu mai vua na ka kece ga; ia sa i Koya sa lesi me bulia na vuravura; io e na vukuna ga era sa yaco kina na lewe i vuravura me ra luve ni Kalou" (V&V 76:22-24).

Me itakele ni neitou itukutuku oqo, ni sa vakalesui tale mai i vuravura na Nona matabete kei na Nona Lotu—ka "tara cake e na nodra yavu na i apositolo kei ira na parofita, ia sai koya ko Jisu Karisito sa kena ivakadei e na tutunivale" (Efeso 2:20).

Keitou vakadinadatika ni na lesu tale mai i vuravura o Koya e na dua na gauna sa voleka mai. "E na qai vakairaitaki mai na ikuuku i Jiova, ka ra na raica vata na tamata kecega" (Aisea 40:5). Ni na mai dabe me nodra Tui na Tui, ka nodra Turaga na Turaga, ni na vakarokoroko vua na tamata kece ga, ka ra na vakatusai koya na yame vakayadua, ni ra sokalou Vua. Ni da kau me da laki tu e Matana na tamata vakayadua, me ra vakatusa na yame vakayadua na cakacaka era sa dui cakava, kei na dui gagadre ni lomada.

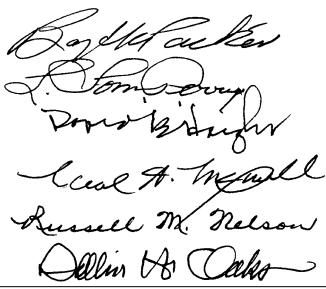
Keitou vakadinadatika, oi keitou sa tabaki me Nona i Apositolo—ni sai Jisu ga na Karisito ka se bula tiko ga, o koya na Luve ni Kalou ka na bula tiko ga me tawamudu, ni sa bula vakatukatuka. Sa i koya dina ga na Tui o Immanueli, sa tu edaidai e na ligaimatau nei Tamana. Sa i Koya ga na rarama, na vu ni bula, ka inuinui kei vuravura. E dodonu vinaka na nona sala, ka na laki cava e na marau ni bula oqo, kei na bula tawamudu e na bula mai muri. Me vakavinavinkataki tiko ga na noda Kalou, e na vuku ni nona isolisolai vakaitameria vei keda, na Luvema savasava.

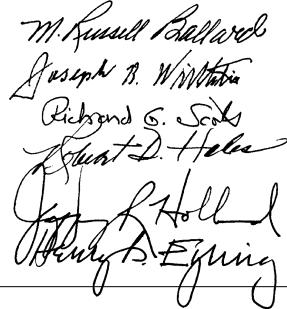
NA MATAVELIUTAKI TAUMADA

Thomas M. Nelson
James A. Davis

1 Janueri 2000

NA KUORAMU NI LE TINIKARUA

Bryant F. Parker
P. Tom Drury
Doris Bishop
Neal A. Maxwell
Russell M. Nelson
Dolin A. Dako

M. Russell Ballard
Joseph B. Wirthba
Richard G. Scott
Gustaf D. Helgeland
Jeffrey Holland
Henry B. Eyring

Soqoni Raraba ni Marama

- 6 Vakararavi vua na Turaga ka Kakua ni Vakararavi Tani
Bonnie H. Cordon
- 9 Na Totoka ni Yalo Savasava
Carol F. McConkie
- 12 Ira na Yalewa Yalodei
Linda K. Burton
- 15 "Au sa Laiva Vei Kemudou na Noqu Vakacegu"
Peresitedi Henry B. Eyring

Soqoni ena Mataka ni Vakarauwai

- 19 Vakasoqoni Vata na Matavuale ni Kalou
Peresitedi Henry B. Eyring
- 23 Na Ligana Veidusimaki e Veisiga
M. Joseph Brough
- 26 Na iTuvatuva Lagilagi nei Tamada
Elder Weatherford T. Clayton
- 29 Na Noda iVakatawa Vinaka
Elder Dale G. Renlund
- 33 Vakararavi vua na Kalou ka Segu ni Veivukiyaki
Elder Ulisses Soares
- 36 Io ena Tubu Cake tiko ga na nona Rarama me Yacova na Siga Uasivi ko ya
Elder Mark A. Bragg
- 39 Vagoleya Mai na Mana nei Jisu Karisito ki na Noda Bula
Peresitedi Russell M. Nelson

Soqoni ena Yakavi ni Vakarauwai

- 43 Nodra Tokoni na Vakaitutu ni Lotu
Peresitedi Dieter F. Uchtdorf
- 45 Ripote mai na Tabacakacaka ni Dikevifika ni Lotu, 2016
Kevin R. Jergensen
- 45 Ripote Vakaiwiliwili, 2016
Brook P. Hales
- 46 Yaco Mo Tisaipeli ni Noda Turaga o Jisu Karisito
Elder Robert D. Hales
- 49 Na Sere e Lagati kei na Sere e sega ni Lagati
Elder Jeffrey R. Holland
- 52 Tu i Loma ka Tu Taucoko i Loma
Elder Gary B. Sabin
- 55 Na Vosa ni Kospeli
Elder Valeri V. Cordón

58 Vakadrakai Vuravura

Elder Neil L. Andersen

62 Lesu ka Ciqoma

Elder M. Russell Ballard

Soqoni Raraba ni Matabete

- 66 Yalovinaka, Lomasoli, kei na Loloma
Peresitedi Thomas S. Monson
- 67 Kacivi ki na Cakacakaka
Elder David A. Bednar
- 75 Vakarautaka na Sala
Bisopi Gérald Caussé
- 78 O Koya sa Turaga vei Kemudou
Peresitedi Dieter F. Uchtdorf
- 82 "Lako vata kei Au"
Peresitedi Henry B. Eyring

Soqoni ena Mataka ni Sigatabu

- 86 Na Mana ni iVolā i Momani
Peresitedi Thomas S. Monson
- 87 Ai Tabatamata Dau Vorata na iValavalā Ca
Joy D. Jones
- 90 Kua ni Veiraiyaki, Rai Cake!
Elder Yoon Hwan Choi
- 93 Meda Sa Liutaki Tu
Elder Ronald A. Rasband
- 97 A Ka Kecega sa Kaya vei Kemudou ko Koya, Dou Kitaka
Elder L. Whitney Clayton
- 100 Na Lewetolu Vakalou kei na Yavu ni Veivakabulai
Elder Dallin H. Oaks

104 Sa Biuta Tani na Rere na Loloma

Levu Sara

Peresitedi Dieter F. Uchtdorf

Soqoni ena Yakavi ni Sigatabu

- 108 A Domo ni Vakaro
Elder D. Todd Christofferson
- 112 Ki na iTokani kei na Dauvakatataro ni Lotu
Elder Joaquin E. Costa
- 114 A Sa Vakaraici Koya ko Jisu A sa Lomani Koya
Elder S. Mark Palmer
- 117 E rawa Vakacava Mena vupei Iko na Yalo Tabu?
Elder Gary E. Stevenson
- 121 Ia Sai Koya Oqo na Bula Tawamudu
Elder C. Scott Grow
- 124 Me iVakarau ki na Veimatanitu na Noda Rarama
Elder Benjamín De Hoyos
- 127 Yavu ni Vakabauta
Elder Quentin L. Cook
- 72 Vakaitutu Raraba kei na Vakailesilesi Raraba ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai
- 132 Era Vosa vei Keda: Me Tiki ni Noda Bula na Koniferedi
- 134 iTuvatuva ni iTalanoa ni Koniferedi
- 135 iTukutuku ni Lotu

Nai Ka 187 ni Koniferedi Raraba Vakayabaki

Bogi ni Vakarauwai, 25 ni Maji, 2017,

Soqoni Raraba ni Marama

Veiliutaki: Bonnie L. Oscarson.

iDolamasu: Robin Bonham.

iSogomasu: Elizabeth Rose.

Sereivakatagi mai na dua na matasere cokovata ni iSoqosoqo ni Veivukei mai na Brigham Young Univesiti; Jean Applonie, veiliutaki; Linda Margetts, tabaoqani: "Come, O Thou King of Kings," *Serenilotu*, naba 59, vakarautaka o Zabriskie, tabaka na Holy Sheet Music; "I Feel My Savior's Love," *Children's Songbook*, 74–75, arr. Murphy; "Guide Us, O Thou Great Jehovah," *Serenilotu*, naba 83; "My Heavenly Father Loves Me," *Children's Songbook*, 228–29, vakarautaka o Staheli.

Mataka ni Vakarauwai, 1 ni Epereli, 2017, Soqoni Raraba

Veiliutaki: Peresitedi Dieter F. Uchtdorf.

iDolamasu: Elder Kim B. Clark.

iSogomasu: Elder Jorge F. Zeballos.

Sereivakatagi mai na Tabernacle Choir; Mack Wilberg kei Ryan Murphy, veiliutaki; Clay Christiansen kei Richard Elliott, tabaoqani: "Mataka sa Qai Kida Mai," *Serenilotu*, naba 1; "Let Zion in Her Beauty Rise," *Serenilotu*, naba 41, vakarautaka o Kasen, tabaka o Jackman; "Do What Is Right," *Serenilotu*, naba 237; "Glory to God on High," *Serenilotu*, naba 67; "Teach Me to Walk in the Light," *Serenilotu*, 304, vakarautaka o Wilberg; "Rejoice, the Lord Is King!" *Serenilotu*, naba 66, vakarautaka o Murphy.

Yakavi ni Vakarauwai, 1 ni Epereli, 2017, Soqoni Raraba

Veiliutaki: Peresitedi Henry B. Eyring.

iDolamasu: Elder Von G. Keetch

iSogomasu: Elder Hugo Montoya

Sereivakatagi mai na dua na matasere ni matavuuale ena iteki o Tremonton, Garland, kei Fielding, Utah; Jessica Lee Gilbert, veiliutaki; Bonnie Goodliffe, tabaoqani: "Home Can Be a Heaven on Earth," *Serenilotu*, naba 298, vakarautaka o Bastian; sere cokovata: "Au Luve ni Kalou," *Serenilotu*, naba 185, kei na "How Will They Know?" *Children's Songbook*, 182–85, vakarautaka o Gilbert kei Mohlman; "Go Forth with Faith," *Serenilotu*, 263; "A Child's Prayer," *Children's Songbook*, 12–13, vakarautaka o Perry, tabaka o Jackman.

Yakavi ni Vakarauwai, 1 ni Epereli, 2017,

Soqoni Matabate

Veiliutaki: Peresitedi Dieter F. Uchtdorf.

iDolamasu: Elder Vern P. Stanfill

iSogomasu: Elder Carlos A. Godoy.

Sereivakatagi mai na matasere ni matabate ni itabagone qase cake ni iteki o Holladay kei Murray, Utah; Brett Taylor, veiliutaki; Andrew Unsworth, tabaoqani: "Rise Up, O Men of God" (Men), *Serenilotu*, naba 324, vakarautaka o Staheli, tabaka o Jackman; "Jesus, Once of Humble Birth," *Serenilotu*, naba 196, vakarautaka o Ripplinger, tabaka o Jackman; "Na Noda iVakabula," *Serenilotu*, naba 5; "Nuiniui Nei Isireli," *Serenilotu*, naba 157, vakarautaka o Kasen, tabaka o Jackman.

Mataka ni Sigatabu, 2 ni Epereli, 2017, Soqoni Raraba

Veiliutaki: Peresitedi Henry B. Eyring.

iDolamasu: Neill F. Marriott.

iSogomasu: Elder Richard J. Maynes

Sereivakatagi mai na Tabernacle Choir; Mack Wilberg, veiliutaki; Richard Elliott kei Andrew Unsworth, tabaoqani: "Press Forward, Saints," *Serenilotu*, naba 81; "Me da sa Mai Marau," *Serenilotu*, naba 3, vakarautaka o Wilberg; "Love Is Spoken Here," *Children's Songbook*, 190–91, vakarautaka o Cardon; "Come, Ye Children of the Lord," *Serenilotu*, naba 58; "Sa Voleka na Kalou," *Serenilotu*, naba 49, vakarautaka o Wilberg; "E Ulunivanua," *Serenilotu*, naba 5.

Yakavi ni Sigatabu, 2 ni Epereli, 2017, Soqoni Raraba

Veiliutaki: Peresitedi Dieter F. Uchtdorf.

iDolamasu: Elder Eduardo Gavarret

iSogomasu: Elder Marcos A. Aidukaitis

Sereivakatagi mai na Tabernacle Choir; Mack Wilberg kei Ryan Murphy, veiliutaki; Linda Margetts kei Bonnie Goodliffe, tabaoqani: "Come, Rejoice," *Serenilotu*, naba 9, vakarautaka o Murphy; "Meu Savasava Tu," *Serenilotu*, naba 73, vakarautaka o Staheli, tabaka o Jackman; "Na iToko Kaukamea," *Serenilotu*, naba 167; "Keep the Commandments," *Serenilotu*, naba 303; "Na Yavu Tudei," *Serenilotu*, naba 43, vakarautaka o Wilberg.

Sa Tu na Vosa ni Koniferedi

Mo raica na vosa ni koniferedi raraba ena initaneti ena veivosa e vuqa, lako ki na conference.lds.org ka digitaka e dua na vosa. Era sa tu talega na vosa ena Gospel Library mobile app. Kena ivakarau ni oti e ono na macawa mai na gauna ni koniferedi raraba, sa dau tu na video vaka-Valagi kei na vosa katoni ena veisitoa ni lotu. Na itukutuku me baleta na koniferedi raraba ena kena ivakarau me baleti ira na lewenilotu lokiloki sa tu ena disability.lds.org.

iTukutuku ni Veituberi kei na Siko Vuvale

Me baleta na itukutuku ni veituberi kei na siko vuvale, yalovinaka digitaka e dua na itikotiko ka sotava vakavinaka duadua na nodra gagadre o ira o sikova.

Ena Waqana

E Liu: iTaba mai vei Mason Coberly.

E Muri: Veitaba o Christina Smith.

Na veitaba ni Koniferedi

Na veitaba ni Koniferedi e Salt Lake City a tabaka o Cody Bell, Janae Bingham, Mason Coberly, Randy Collier, Weston Colton, Ashlee Larsen, Leslie Nilsson, kei Christina Smith.

ME 2016 20 NO. 2**LIAONA 14445 858**

Mekasini Vakaviti ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai

Na Mataveiliutau Taumada: Thomas S. Monson,

Henry B. Eyring, Dieter F. Uchtdorf

Na Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua:

Russell M. Nelson, Dallin H. Oaks, M. Russell Ballard, Robert D. Hales, Jeffrey R. Holland, David A. Bednar, Quentin L. Cook, D. Todd Christofferson, Neil L. Andersen, Ronald A. Rasband, Gary E. Stevenson, Dale G. Renlund

Edita: Joseph W. Sitati

iVuakevuke ni Edita: Randall K. Bennett, Carol F. McConkie

Dauvakasala: Brian K. Ashton, Jean B. Bingham, LeGrand R.

Curtis Jr., Christoffel Golden, Douglas D. Holmes, Erich W.

Kopischke, Larry R. Lawrence, Carole M. Stephens

Manidia Dairekita: Richard I. Heaton

Dairekita ni Mekasini ni Lotu: Allan R. Loyborg

Manidia ni Bisinisi: Garff Cannon

Manidia Edita: Adam C. Olson

iVuakevuke Manidia Edita: Ryan Carr

Veivue ena Tabaivola: Cremilda Amaral

Volavola kei na Edita: Maryssa Dennis, David Dickson,

David A. Edwards, Matthew D. Flitton, Lori Fuller, Garrett H.

Garff, LaRene Porter Gaunt, Jon Ryan Jensen, Charlotte

Larcabal, Michael R. Morris, Eric B. Murdock, Sally Johnson

Odekirik, Joshua J. Perkey, Jan Pinborough, Richard M. Romney,

Mindy Anne Selu, Marissa Widdison

Manidia Dairekita ni Cakacaka ni Liga: J. Scott Knudsen

Dairekita ni Cakacaka ni Liga: Tadd R. Peterson

Disaini: Jeannette Andrews, Fay P. Andrus, C. Kimball Bott, Thomas Child, David Green, Colleen Hinckley, Eric P. Johnsen, Susan Lofgren, Scott M. Mooy, Mark W. Robison, Rachel Smith, Brad Teare, K. Nicole Walkenhorst

Kodineita ni iYaya Taqomaki: Colette Nebeker Aune

Manidini ni Tabaivola: Jane Ann Peters

Kena Tabaki: Glen Adair, Connie Bowthorpe Bridge, Julie Burdett, Thomas G. Cronin, Bryan W. Gygi, Ginny J. Nilson, Derek Richardson

Tabaki taumada: Joshua Dennis, Ammon Harris

Dairekita ni Tabaivola: Steven T. Lewis

Dairekita ni Veivotayaki: Troy K. Vellinga

Me vakau na isau ni mekasini, kei na kena vakatataro e so ki na *Liaona*, Fiji Regional Office, PO Box 90, Suva, 2-20 Lakeba Street, Samabula, Suva, Fiji. E kena isau e \$2.75 duu na yabaki, se \$0.70 na isau ni ilavelave yadudua, me vakavo ga na kena ka tabaki me ivakananumi. Me qai kerei na kena ivakarmacala tale e so mai na Valenivilavola Liu ni Lotu, e na televeni 3388900 e Suva.

Me baleta na sausauami kei na kena isau ena taudaku kei Amerika kei Kenada, veitaratara ka ni nomuni sitoa ni Lotu se ililuu ni tabanalevu se tabana.

Me qai vakau na iVolu kei na vakatataro ena parokaramu
ni kompiuta ena liahona.lds.org, ena i-meli ki na liahona@ldschurch.org; se ena meli ki na *Liaona*, Rm. 2420, 50 E. North Temple St., Salt Lake City, UT 84150-0024, USA.

Na *Liaona* (vakadewataki na iVolu i Momani ni "kabasi" se "idusidusi") sa vakadewataki oti ena vosa vaka-Albania, Armenia, Bislama, Bulgaria, Cambodia, Cebuano, Jaina, Jaina (vakarawataki), Croatia, Czech, Denmark, Necaladi, Valagi, Estonia, Viti, Finiladi, Varanise, Jamani, Kiriki, Idia, Hungary, Aisiladi, Idonisnia, Itali, Japani, Kiribati, Korea, Latvia, Lithuania, Malagasi, Masela, Mongolia, Nowwei, Poladi, Potukali, Romania, Rusia, Samoa, Slovenia, Sipeni, Suvitene, Swahili, Tagalog, Taiti, Tai, Toga, Ukraine, Urudu, kei na Vietnam. (E duidui na gauna taba kina ena veivosa yadudua.)

© 2017 mai na Intellectual Reserve, Inc. Dodonu kece e taqomaki. Tabaki e Amerika

Sa rawa me lavetaki na veitukutuku kei na iyaloalo era tiko ena *Liaona* me baleta na inaki eso, cakacaka ni lotu sega ni saumi se vakayagataki ga e vale. Ena sega ni rawa me lavetaki na iyaloalo eso kevaka era sega ni vakadonui mai vei kena itaukei. Na vakatataro baleta na Dodonu ni Lavetaki me na vakau yani ki na Intellectual Property Office, 50 E. North Temple St., Salt Lake City, UT 84150, USA; i-meli: cor-intellectualproperty@ldschurch.org.

For Readers in the United States and Canada:

May 2017 Vol. 20 No. 2 LIAONA (USPS 311-480) is published four times year (April, May, October, and November) by The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints, 50 East North Temple, Salt Lake City, UT 84150. USA subscription price is \$4.00 per year; Canada, \$4.80 plus applicable taxes. Periodicals Postage Paid at Salt Lake City, Utah. Sixty days' notice required for change of address. Include address label from a recent issue; old and new address *must* be included. Send USA and Canadian subscriptions to Salt Lake Distribution Center at address below. Subscription help line: 1-800-537-5971. Credit card orders (Visa, MasterCard, American Express) may be taken by phone. (Canada Post Information: Publication Agreement #40017431)

POSTMASTER: Send all UAA to CF5 (see DMM 507.1.5.2).
NONPOSTAL AND MILITARY FACILITIES: Send address changes to Distribution Services, Church Magazines, PO Box 26368, Salt Lake City, UT 84126-0368, USA.

Kedra iTuvatuva**Vakamatanivola****O Ira Era Vosa**

Andersen, Neil L., 58

Ballard, M. Russell, 62

Bednar, David A., 67

Bragg, Mark A., 36

Brough, M. Joseph, 23

Burton, Linda K., 12

Caussé, Gérald, 75

Choi, Yoon Hwan, 90

Christofferson, D. Todd, 108

Clayton, L. Whitney, 97

Clayton, Weatherford T., 26

Cook, Quentin L., 127

Cordon, Bonnie H., 6

Cordón, Valeri V., 55

Costa, Joaquin E., 112

De Hoyos, Benjamin, 124

Eyring, Henry B., 15, 19, 82

Grow C. Scott, 121

Hales, Brook P., 45

Hales, Robert D., 46

Holland, Jeffrey R., 49

Jergensen, Kevin R., 45

Jones, Joy D., 87

McConkie, Carol F., 9

Monson, Thomas S., 66, 86

Nelson, Russell M., 39

Oaks, Dallin H., 100

Palmer, S. Mark, 114

Rasband, Ronald A., 93

Renlund, Dale G., 29

Sabin, Gary B., 52

Soares, Ulisses, 33

Stevenson, Gary E., 117

Uchtdorf, Dieter F., 43, 78, 104

iTuvatuva Vakamatanivola**ni Ulutaga**

Bulakilikili, 67, 93, 117, 121

Bula Vakaitubutubu, 23, 55,

87, 108

Bula vakalou, 9, 87

Cakacaka ni kaulotu, 67,

90, 114

Cakacaka ni valetabu, 19, 36,

90, 124

Duavata, 15, 49, 75

Galala ni digidigi, 26

Gonelalai, 87, 117

iLiulu ni Lotu, 23, 78

iNuinui, 104

Ira na Parofita, 108

iTabagone, 19, 23, 75

iTaviqaravi ni Lotu, 36

iTovo vakavanua, 55

iTuvatuva ni veivakabulai, 19,

26, 52, 62, 100, 104

iVakadinadina, 86

iVakaraitaki, 55, 121

iVakaro, 23, 26

iVakatagedegede, 108

iVakatagi, 49

iVola i Momani, 86, 112

Jisu Karisito, 6, 9, 12, 19, 23,

26, 29, 33, 36, 39, 46, 49,

58, 62, 66, 82, 90, 93, 97,

100, 104, 108, 114, 121,

124, 127

Josefa Simici, 127

Kaluca, 29, 33, 39, 46, 49,

52, 90, 97, 104, 127

Kalou na Tamada, 6, 62, 93,

100, 104, 121

Koniferedi raraba, 124

Lalawa, 62

Lewetolu Vakalou, 93,

100, 117

Loloma, 29, 36, 46, 49, 66,

104, 108, 114

Loloma Cecere, 15, 46, 66

Marama, 12

Masu, 6, 121

Matabete, 67, 75, 82

Matavuvale, 19, 36, 55, 62, 87

Mate, 26

Na Bula Taumada, 6, 26, 100

Nuitaka, 6, 33, 97

Rarama i Karisito, 19, 36

Rere, 104

Sakaramede, 9, 15, 75, 124

Saumaki, 90, 112

Sautu, 58

Siga ni Vakacecegu, 55,

58, 124

Solibula, 12, 23

Soqoni ni sakaramede, 127

Talairawarawa, 46, 97,

114, 121

Tuva Kawa, 19, 90, 124

Vakabauta, 33, 39, 46, 49,

90, 97, 127

Vakatisaijepeli, 12, 39, 46, 49,

52, 58, 78, 87

Vakatulewa vakataki koya, 108

Vakavakarau, 67, 75

Vakavuravura, 58

Veibuli, 26, 100

Veikacivi ena Lotu, 78

Veilutaki, 78

Veiqaravi, 6, 15, 75, 78, 82

Veisorovaki, 6, 9, 19, 26, 29,

39, 62

Veivakabulabulataki, 15

Veivakabulai, 29

Veivakauqeti, 93, 117

Veivakavulici, 87, 124

Veivosoti, 29

Veivutuni, 29, 52, 87,

112, 121

Veiyalayalati, 9, 12, 39, 52,

58, 62, 87

Vuli ivolanikalou, 6, 23, 39,

55, 86, 121

Yalayala, 52

Yalololoma, 29

Yalomalua, 15, 78

Yalo Tabu, 9, 15, 19, 36, 39,

87, 93, 100, 117, 127

Yalovinaka, 29, 66

Yaloyalo vakasisila, 55

Veika Vakasakiti mai nai Ka 187 ni Koniferedi Raraba Vakayabaki

Ena veiyaono na vula eda dau soqoni vata mai meda rogoča na vosa ni Kalou mai vei ira na paro-fita bula kei ira na ililiu veivakauqeti ni Lotu. Era soqoni vata yani e milioni na tamata e vuravura ena veivale se valenilotu, ena nodra dui gauna ni vanua kei na vosa, mera sarasara ena veimataqali sikirini duidui.

Ia na koniferedi raraba e sega walega ni dua na soqo. Sa dua tiko na bula me vakilai ena kena balavu ga eda vinakata. Na koniferedi e dua na gauna me da vulica, kila-ka mai kina, ka bulatata tiko.

Mo ni vuksi ena veika ko ni vakila ena koniferedi, sa tovolei me da toboka na yalo ni soqo ena ilavelave oqo ena veiyaono na vula. Se ko vinakata mo vulica na koniferedi ena veiivola, ena initaneti, se ena iyayaveikauyaki, sa nuitaki ko ni na lesuva tikoga mai na mataniwai oqo.

Turaga Keitou Vuabale

Tabana 86: Ni gadrevi me vaqaqacotaki na noda ivakadinadina baleta na iVakabula kei na Nona kospeli, e vakamasuti keda o Peresitedi Thomas S. Monson meda “vulica ena masumasu ka vakasamataka titobu na iVola i Momani ena veisiga.”

Tabana 66: Sa kacivi ira kina na tagane mera dikeva na nodra bula ka “muria na ivakaraitaki ni iVakabula ena nodra yalovinaka, dauloloma, ka yalololoma.”

Kacivaki e Vica na Valetabu Vou

Tabana 86: Sa mai kacivaka o Peresitedi Monson e lima na valetabu vou me na tara e Brasília, Brazil; ena vanua levu e Manila, Filipaini; Nairobi, Kenya; Pocatello, Idaho, USA; kei Saratoga Springs, Utah, USA. (Raica na tabana e 141 me baleta na ikuri ni itukutuku.)

Tokoni na iLiiliu Vovou

Tabana 43: Ena Vakarauwai 1 ni Epereli, sa mai kacivaka kina na Mataveiliutaki Taumada na nodratou sa vagalalataki na Mataveiliutaki Raraba ni iSoqosoqo ni Veivukei: o Linda K. Burton, Carole M. Stephens, kei Linda S. Reeves.

Tabana 135: Vulica na taucoko ni nodra kacivi e 10 na ililiu raraba ni Lotu, oka kina na Mataveiliutaki Raraba ni iSoqosoqo ni Veivukei vou.

Talevitale ni iVakaro Raraba

Waqana e loma: Era a vosa eso mai na “Se Bula na Karisito” kei “Na Matavuvale: Ai Vakaro ki Vuravura Raraba” (raica na tabana e 26, 36, 39, 62, kei na 100). Sa rawa mo na raica na rua na ivola bibi oqo ena loma ni ilavelave oqo. ■

→
←

Tickets at
Ticket Office

Mai vei Bonnie H. Cordon

Karua ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Raraba ni Lalai

Vakararavi vua na Turaga ka Kakua ni Vakararavi Tani

E rawa ni da tudonutaka na noda bula vua na iVakabula ena noda kilai Koya, ka na dusimaka o Koya na noda sala.

Ena dua na noqu gole ki Esia, a lako mai vei au e dua na mara-ma. A mokoti au mai ka taroga, “O vakabauta dina sara ni sa dina na kospeli oqo?” Kemuni na taciqu lomani, au kila ni sa dina. Au sa vakararavi vua na Turaga.

Ena Vakaibalebale 3:5-6, eda wilika kina na ivakasala oqo:

“Mo vakararavi vei Jiova ena vu ni yalomu; ka mo kakua ni vakararavi ki na nomu yalomatua.

“Mo vakarogotaka vua na nomu sala kecega, Ia ena vakadodonutaka na nomu ilakolako ko koya.”

Na ivolanikalou oqo e salavata mai e rua na ivunau, dua na ivakaro, kei na dua na iyayalala lagilagi. Na rua na ivunau oqo: “Mo vakararavi vei Jiova ena vu ni yalomu” ka “vakarogotaka vua na nomu sala kecega.” Na ivakaro: “Ka mo kakua ni vakararavi ki na nomu yalomatua.” Kei na iyayalala lagilagi: “Ia ena vakadodonutaka na nomui lakolako ko koya.”

Meda veivosakitaka mada na imatai ni ivakaro. Ni da raitayaloyalotaka eda

na uqeti meda vakasamataka vakanitobu. Na ivakaro e voqa mai ena vosa “kakua ni vakararavi”—“kakua ni vakararavi ki na nomu yalomatua.” Ena vosa vaka-Valagi na vosa *vakararavi* e kena ibalebale na vakalakala se toso ki na dua na yasana. Na gauna eda *ravi kina vakayago* ki na dua na yasana, eda sa vakanikitiki tani mai lomadonu, eda sa vakarau bale, ka da tarabe. Na gauna eda *ravi kina vakayago* ki na noda yalomatua, eda sa ravi tani mai vua na noda iVakabula. Kevaka eda sa ravi, eda sa sega ni tiko e loma; eda sa vakarau bale, eda sa sega ni raicamatua na Karisito.

Kemuni na marama, ena noda bula taumada, eda a tu vata kei na iVakabula. Eda a vakararavi Vua. Eda a voqataka na noda veitokoni, marau, kei na reki ena ituvatuva ni bula marau sa tuvanaka mai na Tamada Vakalomalagi. Eda sega ni vakararavi tani. Eda vala vakairagi ena noda ivakadinadina ka “vakaduavatataki keda ki na kaukauwa ni Kalou, ka yaco me ra qaqa na kaukauwa oqori.”¹ Na ivalu oqo e baleta na vinaka kei na ca sa tete mai

ki vuravura. Vakadua tale sa noda na ilesilesi tabu me da tucake ka ivakadinadina ka vakararavi vua na Turaga.

Me da sa qai dui taroga: Meu na tudonu tu vakacava ka *kakua ni vakararavi* ki na noqu yalomatua? Meu na kila ka muria vakacava na domo ni iVakabula ena gauna sa veivakauqeti cake kina na domoi vuravura? Meu na teivaka vakacava noqu vakararavi vua na iVakabula?

Meu vakatura mada e tolu na sala me vakalevutaki kina na noda kila ka vakararavi vua na iVakabula. O na raica ni ivakavuvuli oqo e sega ni ka vou, ia era sa yavu vinaka. Era lagati ena Lalai, voqataki ena lesoni ni Goneyalewa, ka isau ni vakanatataro ena iSoqosoqo ni Veivukei. Era sa ivakavuvuli ni—veivakatudonutaki—ka sega ni vakararavi tani.

iMatai, eda rawa ni kila na Turaga ka vakararavi Vua ni da “kana magiti ena vosa i Karisito; ia raica, na vosa i Karisito sa tukuna vei kemudou na veika kece mo dou kitaka.”²

Ena Vica na vula sa oti, keitou a vuli ivolanikalou tiko vakamatavuvale. A tene tiko vei au o makubuqu tagane yabaki rua ni keitou wiliwili tiko. Sa tauoko tiko noqu itavi vaka-budra na gone, ka marautaka na nodratou veisko mai na matavuvale i luvequ tagane.

Ni sa tini na neitou vuli ivolanikalou, au sa sogota na noqu ivola. Sa kila tu o

makubuqu tagane ni sa voleka na gau-na ni moce. A rai cake mai na matana ka kaya mai e dua na dina tawamudu: "So tale na tikina, Bu."

E itubutubu vinaka ka vakaivakarau o luvequ tagane, ka vakaroti au, "Na, kua ni vakamalumalumu. E saga tiko oqori me kua ni laki moce."

Ia ni kerea o makubuqu eso tale na tiki ni ivolanikalou, keitou a wiliwili tale! Ni levu na ivolanikalou ena rarama na noda vakasama, vakabulbulataka na yaloda, sauma noda taro, vakalevu-taka noda vakararavi vua na Turaga, ka vuksi keda meda tudonutaka noda bula Vua. "Mo dou na dau vakasaqara vagumatua sara kina, mo dou na rawa ka mai kina."³

iKarua, sa rawa meda kila na Turaga ka vakararavi Vua ena masu. Sa dua dina na veivakalougatataki me da rawa ni masu vua na noda Kalou! "Mo dou masuta na Tamada ena yalomudou taukokoko."⁴

E kamica niu dau vakananuma e dua na masu vakamareqeti. Dua na

gauna ni noqu sereki mai na koliji, au a laki cakacaka sara i Texas. Meu sa na draiva yani ena drau na maile mai Idaho ki Texas ena noqu motoka makawa, au vakamenemenea ena yaca Vern. Sa vutucoqa tu o Vern, kau sa vakarau yani ki na ilakolako vou.

Niu sa curu yani i tuba, au a laki mokoti tinaqu ka kaya mai o koya, "Daru masu mada ni ko vakarau lako."

Keirau a tekiduru ka tekiyu masu o tinaqu. A kerea vua na Tamada Vaka-lomalagi meu na taqomaki. A masu-laka talega na noqu motoka katakata, ka kerea me tu vinaka na motoka niu sa gadreva vakakina. A kerea me ra tomani au na agilosи ena gauna tauoko ni vula ikatakata. A masu ka masu ka masu.

Na vakacegu e lako mai na masu o ya a vakayaloqaqataki au meu vakararavi ga vua na Turaga ka kakua ni vakararavi ki na noqu yalomatua. A dusimaka na Turaga na noqu sala ki na vuqa na noqu vakatulewa ena vula ikatakata o ya.

Ni da vakamatautaki keda meda gole vua na Tamada Vaka-lomalagi ena masu, ena yaco meda kila na iVakabu-la. Ena yaco meda na vakararavi Vua. Na noda gagadre ena yaco me vakata-ka na Nona. Sa na rawa meda rawata vei keda kei ira eso na veivakalouga-tataki sa vakarautaka tu na Tamada Vaka-lomalagi me solia kevaka eda na kerea ena vakabauta.⁵

iKatolu, sa rawa meda kila na Turaga ka vakararavi Vua ni da qaravi ira na tamata. Au mai wasea na itala-noa oqo ena veivakadonui nei Amy Wright, sa mai kila vinaka na ivakavu-vuli ni veiqaravi ena loma ni tauvimate rerevaki ka veivakamatei. A vola oqo o Amy:

"Enai ka 29 ni Okotova, 2015, au sa mai kila niu sa tauvi kenisa. Na noqu kenisa e 17 ga na pasede na itagede meu na rawa ni bula mai kina. E sega ni vinaka oqo. Au kila niu sa na valu vakaukauwa meu bula tiko. Au sa vakadeitaka meu solibula kina sega ni baleti au ga ia vakabibi ga, ki na noqu

matavuvale. Ena Tiseba, au sa tekivu qaravi vakavuniwai. Au sa kila vinaka tu na revurevu ca ni wanimate ni kenisia, ia au sega ni kila ni rawa vua e dua e tauvimate bibi tu ka bula tiko ga.

“Dua na gauna, au a kaya ni kemocerapi e saqata tiko na dodonu vakamata. Au a kaya vei watiqu ni sa rauti au. Au sa soro! Au sa sega tale ni via lesu i valenibula. A vakarorogo matua o noqu daulomani ka qai kaya mai, ena yalo ni yuku ‘Ia, me sa na gadrevi e dua me mai veiqraravi.”

Na cava? Sa guilecava beka o koya ni kenisa tiko o watina ka sega tale ni rawa meu lomaloma ca se meu baci rarawa ena mosi?

A vakamacalataka tale o Amy: “Sa tekivu vakamaluia me ca vakalevu na yagoqu ka dua se rua ga na siga au ‘VINAKA’ kina ena dua na vula [ena gauna] e dodonu meu bulabula vinaka vaka-tamata. O ya na veisiga e dau vakasaqara kina na noqu matavuvale me veiqraravi.”

Ena dua vei ira na siga oqori, eratou a veisoliyaka na matavuvale nei Amy e dua na solisoli lailai vei ira na tauvimate era na qaravi ena chemo, me vakamarautaki ira ka veivuke ena kena vakaseavutaki na mosi ena gauna ni veiqraravi oqo. Ni sega ni moce rawa o Amy, a dau vakasamataka na sala eso me vakamarautaka na nona bula e dua tale. Eso na sala e ka levu, ia e vuqa era ivola lalai wale se itukutuku vakau ena talevoni ni veivakayaloqaqataki kei na loloma. Ena vei bogi oqori ni dau mosi rarawa mai ka sega ni moce, e dau davo toka ena loga vata kei na nona iPad ka vakasaqara na cakacaka vakalotu e gadrevi me vakacavari me baleti ira na nona qase e liu. E veivakurabuitaki ni dau yali yani na mosi, ka rawa me vosota tiko.

“Na veiqraravi,” e vakadinata o Amy, “e vakabulai au. Na gauna au dau kaukauwa kina meu toso yani ki liu sai koya na marau au kunea niu dau saga meu vakacegui ira era rarawa tu

era toka voliti au. Au sa namaka tiko na neitou veivakatorocaketaki ena reki kei na kakavaki levu. Me yacova mai nikua sa vaka me dua na vakasama duatani. O na nanuma kina ni dua sa tasi na uluna, vagagai tu, ka sasaga bula tiko me sa donu tu na nona vakasamataka ‘gauna oqo sa baleti au ga.’ Ia, niu sa vakasamataki au, na kequ ituvaki, na noqu rarawa kei na mosi, sa butobuto sara mai ko vuravura ka veivakaogai. Niu vakasamataki ira na tamata, sa yaco mai na rarama, inuinui, kaukauwa, yaloqqa, kei na reki. Au kila ni rawa oqo baleta ga na veitokoni, veivakabulai, kei na kaukauwa veirawai ni Veisorovaki i Jisu Karisito.”

Sa yaco kina me vakararavi o Amy vua na Turaga ni sa mai kilai Koya. Kevaka beka me a vakararavi vakalailai ga ki na nona yalomata, a rairai biu vakinikitiki beka na vakasama ni a veiqraravi. Na veiqraravi a rawa kina vua me vosota na nona mosi kei na rarawa ka bulataka na ivolanikalou oqo: “Ko ni

sa qarava tiko na nomuni Kalou ena gauna ko ni qaravi ira tiko kina na wekamuni.”⁶

Sa mai vakamalumalumutaka na vuravura o Jisu Karisito. Ena Vukuna ga, ena vuku ni Nona Veisorovaki tawayalani, sa noda na inaki cecere meda vakararavi ga, ka kila tu ni na vinaka mai na veika kecega.

Kemuni na marama, sa rawa vei keda yadua meda vakararavi ga vua na Turaga ena noda kilai Koya yani ka *kakua* ni vakararavi tani. Eda rawa ni da tudonutaka na noda bula vua na iVakabula ena noda kilai Koya, ka na dusimaka o Koya na noda sala.

Eda tiko e vuravura meda vakarai-taka ni da sa vakararavi tikoga *Vua* ka a rawa kina meda tu vata kei Jisu Karisito ena Nona kaya, “Koi Au oqo, mo ni talai au.”⁷

Kemuni na marama, a kaya o Peresitedi Thomas S. Monson ni “noda kalougata yalataki se tawayalani sara. E dina ni na kumukumuni mai na o ni cava, ka tau mai na uca, na noda kila na kospeli kei na noda lomana na Tamada Vakalomalagi kei na noda iVakabula ena vakacegui keda ka tokoni keda . . . ni da tudei tu. . . . Ena sega ni dua na ka e vuravura oqo me na valuti keda rawa.”⁸

Au kuria na noqu ivakadinadi-na me baleti noda parofita lomani. Kevaka meda vakararavi ga vua na Tamada Vakalomalagi kei na noda iVakabula ka sega ni vakararavi ki na noda yalomatua, Rau na dusimaka na noda sala ka dodoka mai na ligi ni loloma veivueti kivei keda. Ena yacai Jisu Karisito, emeni. ■

Me kilai: Ena 1 ni Epereli, 2017, a vagalalataki o Sister Cardon ena ilesilesi vaka iKarua ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Raraba ni Lalai ka kacivi me iMatai ni Daunivakasala.

IDUSIDUSI

1. Gordon B. Hinckley, “The Dawning of a Brighter Day,” *Liaona*, Me 2004, 81.
2. 2 Nifai 32:3.
3. Mosaia 1:7.
4. Moronai 7:48.
5. Raica na iDusidusi ki na iVolanikalou, “Masu,” scriptures.lds.org.
6. Mosaia 2:17.
7. Eprama 3:27.
8. Thomas S. Monson, “Dou Vakacegu,” *Liaona*, Me 2009, 92.

Mai vei Carol F. McConkie

Matai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki
Raraba ni Gonyalewa

Na Totoka ni Yalo Savasava

E sa vakarautaka tu vei keda na Tamada Vakalomalagi na veika kece e gadrevi me rawa ni da tamata yalosavasava me vaka sa yalosavasava o Koya.

Niu vakarau tiko mai ki na soqoni oqo, e lako na yaloqu kivei ira na vuqa na marama yalodina au sa sotava, vakavoleka kei ira vakayawa. Vei au, era sa vakamacalataki vakavina-naka ena nona same ni vakavinavinaka na Tui o Tevita: “Dou solia vei Jiova na vakarokoroko e kilkili kei na yacana: dou kauta mai nai madrali, ka lako mai kivei koya: dou lotu vei Jiova e na yasana tabu sa vakaikuuku.”¹

Au sa raica na totoka ni yalo savasava vei ira na marama ni sa tudonutaki tu na yalodra ki na veika kece sa vinaka, ka ra vinakata me vakataka sara na iVakabula. Era solia na taucoko ni lomadra, yalodra, igu, vakasama, kei na kaukauwa vua na Turaga ena sala era sa bulataka tiko ena veisiga.² Na yalo savasava sai koya na noda saga ka gumatuataka meda maroroya tiko na ivakaro ka doka tiko na veiyalayalati eda sa cakava vua na Kalou. Na yalo savasava sai koya na digidigi ena maroroya tiko na Yalo Tabu me noda dauveidusimaki.³ Na yalo savasava sai koya na noda vakatikitikitaka na noda ivakarau vakayago ka yaco “meda tamata yalodonu ena Veisorovaki i

Jisu Karisito na Turaga.”⁴ “Na veigauna yadua ni [noda bula] sa dodonu me yalo savasava vua na Turaga.”⁵

Na Kalou kei lomalagi sa vakarota vei ira na luvei Isireli, “Ni sai au ko Jiova na nomuni Kalou; o koya mo ni vakasavasavataki kemuni, mo ni savasava; niu sa savasava koi au: ia mo ni kakua ni vakadukadukalitaki kemuni.”⁶

A vakavulica kina o Elder D. Todd Christofferson: “Sa daunamaka na veika cecere na Tamada Vakalomalagi. . . . Sa

vakatura me na vakasavasavataki keda me da ‘tiko rawa ena lagilagi vakasilesitieli’ (V&V 88:22) ka ‘tiko rawa e mata-na’ (Mosese 6:57).⁷ E vakamacalataki ena *Lectures on Faith*, “E sega ni dua na tamata me rekitaka rawa na lagilagi oqo ke sega ni tiko vua na nona dodonu kei na yalo savasava.”⁸ E kilai keda tiko na Tamada Vakalomalagi. E lomani keda, ka sa vakarautaka tu vei keda na veika kece sa gadrevi me rawa ni da tamata yalosavasava me vaka sa yalosavasava o Koya.

Eda sa luvena yalewa na Tamada Vakalomalagi, ka sa tu vei keda yadua na isolisolikalo ni yalosavasava. Sa vakaraitaka kina na Tamada Vakalomalagi, ‘Raica, koi au na Kalou; na Tamata Yalosavasava na yacaqu.’⁹ Ena bulatasmada, eda a lomana na Tamada ka qaravi Koya. Eda a gadrevi meda vakataki Koya. Mai na loloma vakatama uasivi duadua, a solia kina na Luvena Dauloman, o Jisu Karisito, me sa noda iVakabula ka Dauveivueti. Sai Koya na Luvena na Tamata Yalosavasava.¹⁰ Na “yacana ko Koya ka Yalosavasava,”¹¹ “na Yalosavasava kei Isireli.”¹²

Na noda inuinui ni yalosavasava e vakataudonutaki tu vua na Karisito, ena Nona loloma veivueti kei na Nona loloma soliwale. Ni da vakabauti Jisu Karisito kei na Nona Veisorovaki, eda na savasava kina, sega ni tauvi duka, o ya ni da sa lakotani mai na veika

kece sa sega ni vakalou¹³ ka veivutuni vakaidina. Eda sa papitaisotaki ena wai me bokoci kina na noda ivalavala ca. Sa vakasavasavataki kina na yaloda ni da sa ciqoma na Yalo Tabu ena yaloda taucoko. Ena veimacawa, eda na vakayagataka na cakacaka vakalotu ni sakaramede. Ena yalo ni veivutuni, ka gadrevi dina na ivalavala dodonu, eda sa veiyalayalatitaka meda taura na yaca i Karisito, nanumi Koya tiko, ka maroroya na Nona ivunau me rawa kina ni tiko kei keda na Yalo ni Turaga. Ni toso na gauna, ni da saga tiko meda duabau kei na Tamada, na Luvena kei na Yalo Tabu, eda sa na votai talega ena Kedratou ituvaki vakalou.¹⁴

Na Yalosavasava sai koya na Maroroi Tiko ni Noda Veiyalayalati

Eda sa kila tiko na veimataqali veivakatovlei, veitemaki, kei na veika dredre ena rawa ni dreti keda laivi mai na veika kece sa dodonu, savasava, ka dau dokai vua na Kalou. Ia na veika eda sotava ena noda bula vakayago sa solia vei keda na madigi meda digitaka na yalo savasava. E vakavuqa na solibula eda cakava meda maroroya kina na noda veiyalayalati e vakaloutaki keda ka cakava meda yalosavasava.

Au a raica na yalosavasava ena ituvaki kei Evangeline, e dua na goneyalewa yabaki 13 mai Ghana. Dua na sala a maroroya tiko kina na nona veiyalayalati

o ya nona vakarabailevutaka na nona veikacivi ni peresitedi ni kalasi ni Maqua-sa. A vakamacalataki vakamalua ni dau gole ki na nodra vale na nona itokani, vei ira na goneyalewa luluqa vakalotu, me kerei nodra itubutubu me vakatarai ira me ra gole mai ki lotu. Era kaya mai na itubutubu ni na dredre baleta ni Siga Tabu era na cakava kina na lvedra na cakacaka ni vale. Sa qai dau gole o Evangeline me laki veivuke ena nodra cakacaka ni vale, ka yaco ena vuku ni sasaga oqo era a vakatarai kina na nona itokani me ra gole mai ki lotu.

Kevaka eda na maroroya tiko na veiyalayalati e salavata mai, na cakacaka vakalotu ni matabete tabu ena veisa-utaki keda, vakasavasavataki keda, ka vakarautaki keda meda curu yani ki na itikotiko ni Turaga.¹⁵ Eda na veivukei ena noda icolacola bibi; ka veivaqqacotaki vakai keda. Eda na maroroya na vakabokoci ni ivalavala ca ni da veivakacegui vakayago ka vakayalo vei ira sa dravudravua, sa viakan, ira na luvaiwale, kei na tauvimate.¹⁶ Ena sega ni tauvi keda na duka kei vuravura ni gauna eda rokova kina na Siga ni Vaka-cecegu ka ciqoma na sakaramede ena siga tabu ni Turaga.¹⁷

E vakalougatatakai na noda matavuvale ka vakatabui kina na noda itikotiko. Eda na sogota laivi na gagadre vakayago me rawa ni da vakasinaiti ena loloma sa savasava ka tawayalani.¹⁸ Eda na dodoliga yani vei ira na tamata ena yalovinaka, ena yalololoma, ka tucake me da ivakadinadina ni Kalou. Eda sa yaco meda lewe i Saioni, sa yalovata ka vakasama vata, ka tamata sa savasava sa bula vata ena duavata kei na ivalavala dodonu.¹⁹ “Ni sa dodonu me torocake tiko ga na totoka kei na savasava kei Saioni.”²⁰

Kemuni na marama, ni lako mai ki na valetabu. Kevaka meda sa tamata yalo savasava vakavakarau tiko meda ciqoma na iVakabula ni sa Lesu Mai, sa dodonu sara meda tu yani ka suluma na noda qameni totoka.²¹ Ena kaukau-wa kei na vakarokoroko, eda na biuta laivi na sala vakavuravura ka maroroya na noda veiyalayalati, me rawa ni da “vakaisulu tu ena savasava, io, ena isulu ni ivalavala dodonu.”²²

Na Yalosavasava na Taura na Yalo Tabu me Noda iDusidusi

Na yalosavasava sa isolisolni Yalo. Eda a ciqoma na isolisolni oqo ni da digitaka meda cakava na veika ena vakalevutaka na kaukauwa veivakasavasavataki ni Yalo Tabu ki na noda bula.

Ni sa vakacurumi Jisu Karisito o Marica ki na nona vale, sa gadreva sara vakalevu me qarava na Turaga ena nona vinaka kece e rawata. Ia na tacina o Meri, a digitaka me dabe ena “yava i Jisu” ka me rogoca na Nona vosa. Ni sa veinanuyaka o Meri na ka me veiqaravi kina ka sega e vuksi koya, a kudruvaka, “Kemuni na Turaga, ko ni sa wele ga ni sa laivi au na taciqu meu vakarau duadua ga koi au?”

Au taleitaka na vosa ni veivunauci malumu au bau vakasamataka rawa. Ena loloma sa uasivi sara kei na loloma uasivi e tawayalani a vakasala kina na iVakabula:

“Marica, I Marica, ko sa lomaocaoca ka veinanuyaka na ka e vuqa:

“Ia sa duabau ga na ka e yaga: a sa digitaka ko Meri nai votavota vinaka, o koya ena sega ni kau tani mai vua.”²³

Kemuni na marama, ke da sa yalosavasava, e dodonu meda vulica na dabe e yavai Koya na Yalosavasava i Isireli ka guta ga na yalo savasava. Eda na vakanikitikitaka na televoni, na

ituvatuva ni veika me caka, e sega ni oti rawa, kei na veika e leqataki ena vuravura oqo? Na masu, vulici, kei na vakarogoci ni vosa ni Kalou e sureta na Nona veivakasavasavataki kei na veivakabulai ni loloma ki na yaloda. Guta mo yalosavasava, me rawa kina ni da vakasinaiti ena Yalona tabu, sa dau veivakasavasavataki. Ni sa noda dauveidusimaki na Yalo Tabu, eda na vakavakarau meda ciqoma na iVakabula ena totoka ni yalo savasava.²⁴

Na Yalosavasava sa ikoya na Noda Yaco me dua na Yalododonu ena Veisorovaki i Jisu Karisito

Me vaka na nona vosa ni veivakauqet na Tui o Penijamini, o ira sa yaco me ra yalododonu ena Veisorovaki i Jisu Karisito sai ira era sa soli ira, yalomalua, yalomalumalumu, dauvosota, ka sinai ena loloma me vakataka na iVakabula.²⁵ A parofisaitaka o koya ni ko Jisu Karisito, “na Turaga Kaukauwa o koya sa daulewa tiko, ka a tiko mai liu, ka na tiko mai na gauna tawamudu ki na gauna tawamudu, ka na mai tiko ena vale qele.” A gole mai me vakalouqatataki ira na tauvimate, na wamalai, na didivara, na mataboko, ka vakabulai ira mai era sa mate tu. Ia a mai vakararawataki “levu cake mai na kena e vosota rawa na tamata, ka tarava ga kina na mate.”²⁶ Dina ga ni

o Koya duadua ga sa lako mai Vua na veivakabulai, a vakalialai, warulaki, ka vakamatei e kauveilatai. Ia a tucake mai na ibulubulu na Luve ni Kalou, me rawa kivei keda kece meda bula mai na mate. Sai Koya ga ena tu me lewa na vuravura oqo ena ivalavala dodonu. Sai Koya ga ena vueti keda kece. Sai koya na Yalosavasava ni Isireli. Sa totoka ni yalosavasava o Jisu Karisito.

Ni ra sa rogoca na nona vosa na Tui o Penijamini na nona tamata, era a bale sobu ki na qele, ni sa cecere na nodra yalomalumalumu kei na vakarokoroko ena loloma soliwale kei na lagilagi ni noda Kalou. Era sa qai raica na kedra ituvaki vakayago. Eda sa raica beka na noda sa vakararavi tu ga ki na loloma soliwale kei na loloma veivueti i Karisito, na noda Turaga? Eda sa kila beka na isolisolni vinaka yadua, vakayago ka vakayalo, sa lako mai vei keda mai vei Karisito? Eda sa nanuma tiko me vaka na ituvatuva tawamudu nei Tamada, vakacegu ena bula oqo kei na lagilagi ni gauna tawamudu sa noda ga mai vua na Luvema sa savasava?

Meda duavata mada kei ira na nona tamata o Penijamini na Tui ni ra sa tagi vata vakadomoilevu: “Mo ni yalololoma ka vakayagataka na dra ni veisorovaki i Karisito me keimami vosoti kina ena neimami ivalavala ca,

Kevaka eda sa yalosavasava, e dodonu meda vulica, me vakataki Meri, me dabe e yavai Koya na Yalosavasava i Isireli ka guta ga na yalo savasava.

ka me vakasavasavataki kina na yalo keimami; ni keimami sa vakabauti Jisu Karisito, na Luve ni Kalou, o koya ka a bulia na lomalagi kei na vuravura, kei na veika kecega.”²⁷

Au vakadinatinataka kevaka eda na lako mai vua na Yalosavasava i Isireli, ena sobuti keda na Yalona ka vakasinaiti ena reki, ka ciqoma na veibokoci ni ivalavalala ca kei na vakacegu ni vakasama.

Sa solia vei keda yadua na Tamada Vakalomalagi na igu meda tamata yalo savasava. Meda maroroya na noda veiyayalayati ka taura na veidusimaki ni Yalo Tabu ka vakayacora ena noda igu vinaka duadua. Ni da vakabauti Jisu Karisito, eda sasaga tiko meda yalododonu ena Nona Veisorovaki, me rawa ni da ciqoma na tawa mate rawa kei na bula tawamudu ka solia vua na Kalou na Tamada na lagilagi e salavata kei na Yacana. Me isolisol tabu na noda bula, me rawa ni da tu e matana na Turaga ena totoka ni yalo savasava. Ena yacana tabu o Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Veigauna 16:29.
2. Raica na Vunau kei na Veiyayalayati 20:31–34.
3. Raica na Vunau kei na Veiyayalayati 45:57.
4. Mosaia 3:19.
5. Brigham Young, “Remarks,” *Deseret News*, Apr. 2, 1862, 313; raica talega na James E. Faust, “Tiko ena Vanua Tabu,” *Liaona*, Me 2005, 62.
6. Vunau ni Soro 11:44.
7. D. Todd Christofferson, “O Ira Kecega Kau sa Lomana, Kau sa Vunaucu ka Cudruva,” *Liaona*, Me 2011, 97.
8. *Lectures on Faith* (1985), 77.
9. Mosese 7:35.
10. Raica na Mosese 6:57.
11. Aisea 57:15.
12. 1 Nifai 22:21, 24, 26, 28.
13. Raica na Moronai 10:32–33.
14. Raica na 2 Pita 1:4.
15. Raica na Vunau kei na Veiyayalayati 84:20.
16. Raica na Mosaia 4:26.
17. Raica na Vunau kei na Veiyayalayati 59:9.
18. Raica na Alama 38:12.
19. Raica na Mosese 7:18–19.
20. Vunau kei na Veiyayalayati 82:14.
21. Raica na 2 Nifai 8:24.
22. 2 Nifai 9:14.
23. Raica na Luke 10:38–42.
24. Raica na Vunau kei na Veiyayalayati 45:57–59.
25. Raica na Mosaia 3:19.
26. Mosaia 3:5, 7.
27. Mosaia 4:2.

Mai vei Linda K. Burton

Peresitedi Raraba ni iSoqosoqo ni Veivukei

Ira na Yalewa Yalodei

O ira na yalewa yalodei oqo era sa tisaipeli yavutaki vua na iVakabula o Jisu Karisito ka nuitaka tiko na yalayala ni Nona solibula veisorovaki.

Kemuni na taciqu lomani, keimami lomani kemuni dina ka vakavinavi-nakataka na dolei tiko mai ena yalomalumalumu kei na maqusa na nodratou veisureti na Mataveiliutaki Taumada kei na sasaga ni #AuAVulagi. Yalovinaka ni masu tiko ga, ka vakarorogo tiko ki na domo lailai ni Yalo, ka cakacakataka na veivakauqeti ko ni sa ciqoma.

Niu dau gole yani ena noda vanua se ena veiyasai vuravura, e sega niu kurabui ni dua e taro mai, “Ko ni kilai au beka?” Baleta, ni tu noqu malumalumu, au kaya eke niu dau sega ni nanuma rawa na yacdra eso. Ia, au nanuma tiko ga na loloma dina sa tu vua na Tamada Vakalomalagi sa vakatara meu vakila niu sotavi ira na Luvena yalewa kei na tagane talei.

Dua na gauna sa oti au a laki sikova eso na marama daulomanu e valeniveivesu. Ni keimami sa veivakamocetaki ena loloma, a kaya mai e dua na marama lomani, “Sister Burton, yalovinaka ni kua ni guilecavi keimami.” Au nuitaka ni o koya kei na so era vinakata me ra kua ni guilecavi era na vakila dina niu mai wasea eso na itukutuku vei kemuni.

Ira na Yalewa Yalodei ena Gauna ni iVakabula: Era Yavutaki vua na iVakabula o Jisu Karisito

O ira na noda marama ni veitabayabaki era sa vakaraitaka tiko na iwalewale yalodina ni bula vakatisaipeli eda sa sasagataka tale tikoga. “Eda wilika ena Veiyayalayati Vou na kedra italanoa na yalewa [yalodei] eso, vakayacani kei ira e sega ni kilai na yacdra, ka ra vakabauti Jisu Karisito, era vulica ka bulataka na Nona ivakavuvuli, vakadinatinataka na Nona cakacaka, cakama-na, kei na itutu vakatui. O ira na yalewa oqori era a ivakaraitaki ni tisaipeli ka ivakadinadina bula ni cakacaka ni veivakabulai.”¹

Raica mada na itukutuku oqo ena ivola nei Luke. iMatai, ena gau-na ni nona cakacaka vakalotu na iVakabula:

“Sa oti . . . sa qai lako voli e muri ko koya [Jisu] ena veikoro kecega kei na veikoro lalai kecega, ka vunau, ka tukuna na itukutuku vinaka ni matanitu ni Kalou: kei ira vata kaya na lewe tinikarua,

“Kei na yalewa eso, ko Meri sa vakatokai na yalewa ni Makitala, . . .

kei Joana . . . , kei Susana, ka lewevuqa tale, era sa qaravi koya.”²

Tarava, ni oti na Nona Tucaketale:

“Ka so talega na *yalewa* . . . ni ratou sa lako ki nai bulubulu;

“. . . Ia ni ratou sa sega ni kunea na yagona, e ratou sa lako mai ka tukuna, ni ratou . . . a raica eso na agilosí sa sikavotu vei iratou, ka kaya sa bula ko koya.”³

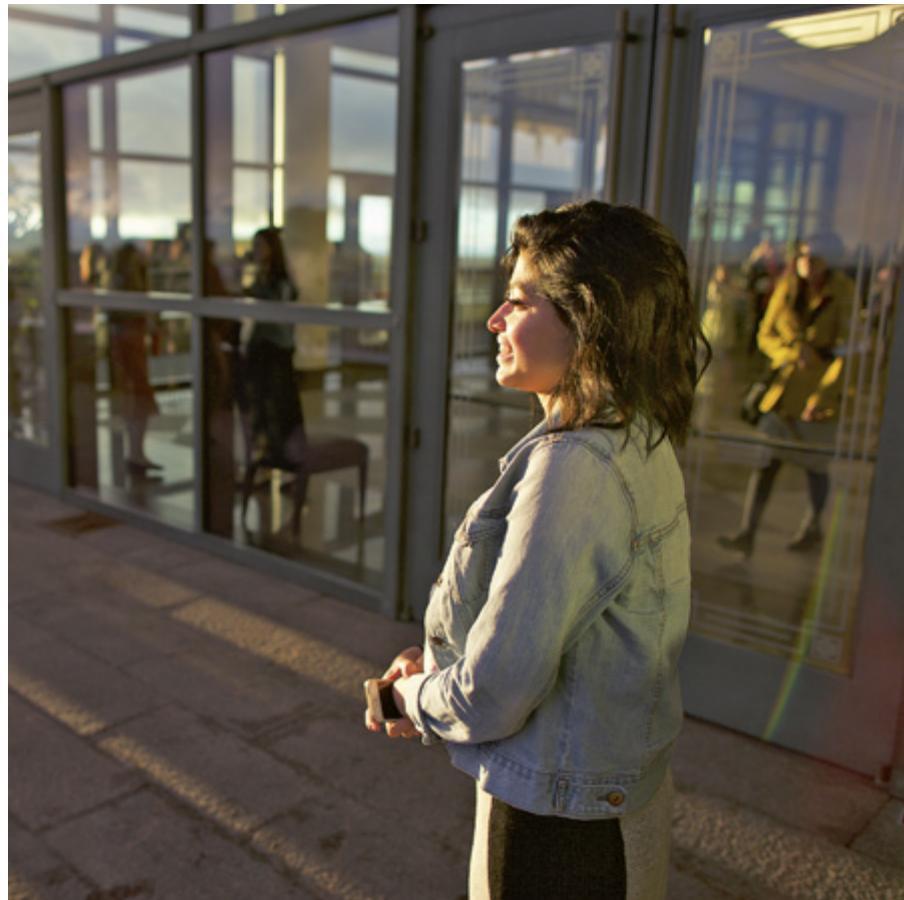
Au sa wilika ka vakaraitaka na ivakamacala sega ni qoroi ni “*yalewa eso*” ena veigauna sa oti, ia walega oqo au mai vakasamatata tiko vakavinaka sara, sa vaka me bula mai na vosa oqo. Raica mada na vakatauvatataki ni ibalebale ni vosa *yalodei* ni semati kivei ira na *yalewa yalodei* yalodina: “vakauqeti,” “tudonu” “nuidei” “tudei” “dina” “vakadeitaki” kei na “nuitaki.”⁴

Niu vakasamatata vakatitobu na ibalebale ni vosa eso oqori, au nanuma kina e rua vei ira na *yalewa yalodei* ena Veiyalayalati Vou era a tukuna tudonu, nuidei, tudei, na ivakadinadina vakadeitaki ni iVakabula. Dina ga, ni ra vakataki keda, era yalewa malumalumu, ia na nodra ivakadinadina e veivakauqeti.

Nanuma na yalewa ka sega ni kilai na yacana ena tobu ni wai a sureti ira eso me ra mai raica na veika sa vulica mai vua na iVakabula? A cavuta na nona ivakadinadina ena *yalodei* ena nona taroga “Sai koya oqo na Karisito se segai?”⁵ Na nona ivakadinadina kei na veisureti a veivakauqeti dina ka “le vuqa . . . era sa vakabauti koya.”⁶

Ni sa mai mate na ganena, o Lasarusa—a kaya kina o Marica, na tisaipeli lomani ka itokani ni Turaga, ena yalo luluvu levu, “Kemuni na Turaga, kevaka ko ni a tiko eke sa sega ni ciba na ganequ.” Vakasamatata na nona *yalodei* ena nona kaya, “*Ia kau sa kila*, ena solia vei kemuni edaidai na Kalou na ka kecega ko ni sa kerea vua na Kalou.” A vakadeita-ka tale, “Au sa vakadinata ni sa Kari-sito koi kemuni, na Luve ni Kalou, ko koya sa dodonu me lako mai ki vuravura.”⁷

Eda vulica mai vei ira na tacida oqo ni o ira na *yalewa yalodei* era sa

tisaipeli yavutaki vua na iVakabula o Jisu Karisito ka nuitaka tiko na yalayala ni Nona solibula Veisorovaki.

Yalewa Yalodei-Daumaroroya na Veiyalayalati ni Tabagauna ni Vakalesuimai: Sa Lomadra me ra Solibula

Ena gauna makawa, era solibula na *yalewa yalodei* ni ra vakadinadina taka ka bulatata na ivakavuvuli i Jisu. O ira na *yalewa yalodei* ena itekitekivu ni Vakalesuimai era a vakayacora talega oqo. A maliwai ira talega na curuvou ena lotu o Drusilla Hendricks kei na nona matavuvale, ka sotava vakakina na nodra vakacacani na Yalodonu mai Clay County Missouri. A paralase vakadua o turaga watina ena iValu ena Uciuwai na Crooked. Sa qai mai qaravi koya tu ka vakakina na nona matavuvale.

“Ena dua na gauna ni lomaocaoca, ni sa sega tu na kedadrou kakana, a nanuma kina o Drusilla ni tukuna vua e dua na domo, ‘Wawa, ni na vakarautaka mai na Turaga.’”

Ni sa gadrevi vei luvema tagane me volodia ki na Mataivalu ni Moma-ni, taumada a besetaka o Drusilla ka masu vagumata vua na Tamada Vakalomalagi me yacova “ni sa vaka e tukuna mai vua e dua na domo, ‘O vinakata beka na lagilagi cecere dua-dua?’ A kaya yani o koya, ‘Io,’ ka voqa tale mai na domo, ‘O na rawata beka vakacava na kena isau vakavo ga ena solibula cecere?’”⁸

Eda vulica mai vei ira na yalewa *yalodei* oqo ni maroroi ni veiyalayalati ena gadrevi kina meda lomadina ena solibula.

Yalewa Yalodei Nikua: Nanuma ka Vakavakarau me ra Marautaka na Nona Lesu mai

Au a vakamacalataki ira na marama *yalodei* ena gauna ni iVakabula kei na itekitekivu ni Vakalesuimai ni kospipeli, ia vakacava beka na nodra ivakarai-taki ni bula vakatisapeli kei na nodra ivakadinadina na *marama yalodei* ena noda gauna oqo?

Ena dua na noqu ilesilesi wale ga oqo i Esia, au a vakauqeti tale mai na vuqa na *yalewa yalodei* au a sotavi ira. Au a taleitaki ira sara na imatai ni itabatamata lewenilotu mai Idia, Malesia, kei Idonisia, era saga tiko me ra bulataka na ivakarau ni kospeli ena nodra itikotiko, so na gauna e cecere nodra solibula ni bulataki na kospeli e dau veisaqasaqa kei na ivakarau makawa ni matavuvale kei na vanua. O ira na veitabatamata ni *yalewa yalodei* au a sotava e Hong Kong kei Taiwan era tomana tiko na nodra vakalougatataki ira nodra matavuvale, lewe ni Lotu, kei na itikotiko raraba ena nodra tudei tikoga vua na iVakabula ka lomadra dina me ra solibula ki na nodra veiyalayalati. Era kune talega na *yalewa yalodei* vakaoqo ena Lotu ena veiyasai vuravura.

E dua tale na *yalewa yalodei* a vakalougatataka na noqu bula ena vuqa na yabaki e sasaga bula tiko ena 15 na yabaki sa ot i mai na mate veivakalolomataki, dredre, ka levu cake tikoga e vakatokai na inclusion body myositis. Dina ga ni dabe tikoga ena wilijea, sa dau saga me vakavinavina tiko ka tomana tikoga na “Lisi ni Au Rawa”—e dua na lisi ni ka e *rawa* ni cakava, me vaka na au rawa ni cegu, au rawa ni tilo, au rawa ni masu, kei na au rawa ni vakila na loloma ni iVakabula. Sa dau cavuta na nona ivakadinadina *yalodei* yavutaki vei Karisito vei ira na matavuvale kei na itokani ena veisiga.

E veiqaravi tiko o Jenny (e lomadonu), vaka-peresitedi ni iSoqosoqo ni Veivukei kei ira na lewe ni nona mataveiliutaki, dina ga ni tauvi koya tiko na mate ni dra.

Au a rogoca wale ga oqo na italanoa kei Jenny. Se qai lesu ga mai na kaulotu ka rau a veibiu na nona itubutubu ni se kaulotu tiko. E a tukuna o koya ni vakasama me baleta na lesu ki vale “sa rui ka rerevaki sara [vuul]” Ni sa mai cava tiko na nona kaulotu mai Itali, a laki cegu vakalailai ena vale ni kaulotu me qai gole yani ki Amerika, e dua na *yalewa yalodei* na wati peresitedi ni kaulotu a mai tokoni koya tiko ni a barasitaka wale toka ga na uluna.

Ni ot i vica na yabaki, e dua tale na *yalewa yalodei* o Terry—e peresitedi ni iSoqosoqo ni Veivukei ni iteki ka tisaipeli i Jisu Karisito—a vakalougatataka na bula nei Jenny ena gauna a kacivi kina o Jenny me peresitedi ni iSoqosoqo ni Veivukei ni tabanalevu. Ena gauna o ya, a cakacakataka tiko o Jenny na nona ivola vakarautaki ki na nona koroi ni vuku vakavuniwai. A sega wale ga ni veituberi vakailiuli o Terry vei Jenny, ia a dabe vata tiko kei koya me 10 na auwa e valenibula ni sa tukuni vei Jenny ni sa tauvi koya tiko na kenisa ni dra. A veisiko yani e valenibula o Terry ka draivataki Jenny me laki vakadikevi. A vakatusa o Jenny, “Au vakabauta niu a lualua vakavica ena nona motoka.”

Dina ni tauvimate, a tomana tiko ga o Jenny ena qaqa na nona ilesilesi vakaperesitedi ni iSoqosoqo ni Veivukei ena tabanalevu. Ena gauna mada

ni nona rarawa, a veiqiriyaki ka vakau itukutuku kei na imeli mai na nona idavodavo, ka sureti ira na marama me ra mai raici koya. A vakau kadi ena meli kei na ivola vei ira eso, ka lomani ira tiko ga mai ni tu mai vakayawa. Ni ra sa kerea na tabanalevu e dua na nona itaba ni mataveiliutaki me itukutuku maroroi ni tabanalevu, oqo na ka era a ciqoma. Baleta ni o Jenny e dua na *yalewa yalodei*, a sureti ira kece me ra wasea na nodra dui icolacola, oka kina na nona.

Me vaka ni *yalewa yalodei* a kaya kina o Jenny: “E sega walega ni da mai veivukei ia meda mai vakabulai keda. Na veivakabulai o ya ena yaco ga keda duavata kei Jisu Karisito; ena noda kila vinaka na Nona loloma soliwale kei na Nona Veisorovaki kei na Yalona dauloloma vei ira na *yalewa* ena Lotu. Ena mana oqo ena veika rawarawa wale me vaka na seruti ni ulu, vakau itukutuku e veivakauqeti, matata, ivakatakila baleta na inuinui kei na loloma soliwale; se vakadonuya me ra qaravi keda o ira na marama.”⁹

Kemuni na marama, ni yaco mai na veilecayaki, vakatitiqa, yalolailai, valavala ca, rarawa, se lomolomora ni yalo, sa rawa meda ciqoma na veisureti ni Turaga meda gunu mai ena Nona wai ni bula me vakataki koya na *yalewa yalodei* ena tobni wai, ena nona sureti ira eso me ra mai cakava tale ga ni da mai vakaraitaka tale ga na noda ivakadinadina *yalodei*: “Sai koya oqo na Karisito se segai?”

Ni sa vaka me sega ni dodonu na bula, me vaka a yaco vei Marica ni sa mate o ganena—ni da sotava na mosi rarawa ni galili, sega ni vakaluveni, yali ni noda lomani, sega na madigi ni vakamau kei na matavuvale, matavuvale kavoro, lomaocaoca bibi, mate vakayago se vakasama, veilecayaki ni vakasama, mosi ni vakanananu, vaka-totogani, leqa vakailavo, se tubu ni dra se leqa tale eso—meda sa qai nanumi Marica ka cavuta na noda ivakadinadina ena *yalodei*: “Au sa kila . . . [ka] vakabauta ni sa Karisito koi kemuni, na Luve ni Kalou.”

Meda sa qai nanuma tiko ni vuqa na *yalewa yalodei* era sega ni via biuta

na iVakabula talei ena gauna ni Nona mosi levu a sotava ena kauveilatai ia ni ot i vica na auwa, a nodra na madigi talei me ra iseuv ni ivakadi-nadina *yalodei* ni lagilagi ni Nona Tucaketale. Meda sa qai kunei ni da tiko voleka vua ena masu kei na vulici ni ivolanikalou. Meda sa qai toro voleka yani Vua ena kena vakarautaki ka votai ena ivakatakilakila tabu ni Nona solibula veisorovaki ena gauna ni cakacaka vakalotu ni sakaramede ni da maroroya na veiyalayalati ena noda qaravi ira na tamata ena nodra gauna ni leqa. Sa qai rairai meda sa tiki ni nodra marautaka na yalewa *yalodei*, tisaipeli i Jisu Karisito, na lagilagi ni Nona lesu mai.

Kemuni na marama, au vakadina-dinataka na nodrau loloma na iTubutubu Vakalomalagi; noda iVakabula, o Jisu Karisito; kei na Nona Veisorovaki tawayalani ena vukuda. Au kila ni Parofita o Josefa Simici a lesi taumada tu mai me parofita ni Vakalesuimai. Au kila ni iVola i Momani e dina ka a vakadewataki ena kaukauwa ni Kalou. Eda sa vakalougatataki mai vua e dua na parofita bula ena gauna oqo, o ya o Peresitedi Thomas S. Monson. Au *yalodei* ena veika dina oqo! Ena yacai Jisu Karisito, emeni. ■

Me kilai: Ena i 1 ni Epereli, 2017, e sa vagalalataki kina o Sister Burton ena ilesilesi vaka Peresitedi Raraba ni Soqosogo ni Veivukei.

IDUSIDUSI

1. *Luvequ Yalewa ena Noqu Matanitu: Na iTukutuku kei na Cakacaka ni iSoqosogo ni Veivukei* (2011), 3.
2. Luke 8:1-3; vakamatatataki.
3. Luke 24:22-23; vakamatatataki.
4. Ena vosa vaka-Valagi, na vosa *yalodei* e tiko na kena ikarua ni ibalebale “veika sa digitaki” se “dua na kena mataqali ni.” Ia na kena ibalebale ga na veivakadeitaki, yalonuidei, kei na yalodina kau gadreva meu vakamatatataka tiko nikua.
5. Joni 4: 29.
6. Joni 4:39.
7. Joni 11:21-22, 27; vakaikuritaki.
8. Raica na Jennifer Reeder and Kate Holbrook, eds., *At the Pulpit: 185 Years of Discourses by Latter Day Saint Women* (2017), 51-52.
9. Vakadonui me vakayagataki mai vei koya a vola, o Jennifer Reeder, e dua na kenadau ni itukutuku makawa ni marama ena 19 ni senitiuri ena Tabana ni iTukutuku Makawa ena Lotu.

Mai vei Peresited Henry B. Eyring

iMatai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada

“Au sa Laiva Vei Kemudou na Noqu Vakacegu”

E yalataka na Kalou na vakacegu vei ira na Nona tisaipeli ni sa vakarau mai biuti iratou. E sa yalataka tale ga o Koya vei keda na yalayala vata oqori.

Kemuni na ganequ lomani, eda sa vakalougatataki ena Yalo ni Kalou ena bogi nikua. Na nodra itukutuku veivakauqeti na iliuli marama kaukauwa kei na sereivakatagi e sa mai vaqaqacotaka na noda vakabauta ka sa mai vakalevutaka na noda gadreva meda maroroya tiko na veiyalayalati tabu eda sa cakava vua na Tamada Vakalomalagi dauloloma. Eda mai vakila ni sa tubu na noda lomana na Turaga o Jisu Karisito kei na vakavinninaka ena isolisol lagilagi ni Nona solibula veisorovaki.

Na noqu itukutuku ena bogi nikua e tukutuku rawarawa. Eda sa vakila kece na vakacegu ena bogi nikua. Eda dau via vakila kece vakawasoma na vakacegu oqori e lomada, ena noda vuvale, kei ira tale ga na wapoliti keda. E yalataka na Kalou na vakacegu vei ira na Nona tisaipeli ni sa vakarau mai biuti iratou. E sa yalataka tale ga o Koya vei keda na yalayala vata oqori. Ia, a kaya o Koya ena solia vei keda na vakacegu ena Nona sala, ka segai ena

sala vakavuravura. A vakamatatataka o Koya na Nona sala ni vakauta na vakacegu:

“Ia na Dauveivakacegui, na Yalo Tabu, ko koya ena tala mai ko Tamaqu

e na yacaqu, ena vakavulici kemudou ena ka kecega kau a vosataka vei kemudou.

“Au sa laiva vei kemudou na vakacegu, au sa solia vei kemudou na noqu vakacegu; au sa sega ni solia vei kemudou me vaka sa solia o vuravura. Me kakua ni rarawa na yalomudou se rere.” (Joni 14:26–27).

Eratou a gadreva talega na vakacegu vata oqori o iratou na luvei Mosaia ena nodratou ilesilesi vakaulotu vei ira na Lemanaiti. E ratou a mai vakasamataka toka vakabibi ni ratou sa kila na vakaitameri ni nodratou itavi, ka ratou sa qai masuta na veivakadeitaki. Ka sa “sikovi ira na Turaga ena Yalona, ka kaya vei ira: Dou vakacegu. Ka ra sa kune vakacegu” (Alama 17:10; raica talega na Alama 26:27).

Eso na gauna, ena rawa ni o gadreva tu na vakacegu ni o sotava na veilecayaki kei na bolebole lelevu. Eratou a vulica na luvei Mosaia na ivakavuvulivata ga a vakavulica na Turaga vei Moronai. E idusidusi vei keda kece: “Au sa vota vei ira na tamata na malumalumu vakayago me ra yalomalumalumu kina. Au sa solia vei ira na tamata na malumalumu me ra vakayalomalumalumutaki ira kina; ia sa rauti ira vinaka na tamata kecega era sa vakayalomalumalumutaki ira vei au na noqu loloma soli wale; ni kevaka era sa vakayalomalumalumutaki ira vei au, ka vakabauti au, au na qai vakayacora me vu ni nodra kaukauwa na veika malumalumu” (Ica 12:27).

A kaya o Moronai “niu sa rogoca na vosa oqo,” sa qai “vakacegu kina” (Ica

12:29). E rawa talega ni veivakacegui vei keda kece. O ira era sega ni raica na nodra malumalumu era na sega ni toso ki liu. Na nomu kila na nomu malumalumu e veivakalougatataki, baleta ni na vukei iko mo yalomalumalumu tiko ga ka gole tiko ga vua na iVakabula. Na Yalo e sega walega ni vakalomavinakataki iko ia, o Koya e ivurevure tale ga ni cakacakataki ni kau mai na veisau ena Veisorovaki, ena kemu ituvaki. Sa Yaco me Qaqqa na Veika Malumalumu.

Ena so na gauna ena bolei na nomu vakabauta mai vei Setani; a yaco kece oqo vei ira taucoko na tisaipeli i Jisu Karisito. Na nomu isasabai ki na ravuraru oqo o ya mo maroroya tikoga me nomu itokani na Yalo Tabu. Ena vosa vakaceguya na yalomu na Yalo. Ena muataki iko ki liu ena vakabauta o Koya. Ka na vakavotuya lesu mai o Koya na veigauna e liu o a vakila kina na rarama kei na loloma i Jisu Karisito.

Noda nanuma rawa sa ikoya e dua na isolisolai vakamareqeti e rawa ni solia vei keda na Yalo. O Koya ena “vakavulici kemudou e na ka kecega ka’u a vosataka vei kemudou.” (Joni 14:26). Na veivakananumi ena rairai dua beka na isau ni masu, dua na cakacaka vakalotu ni matabete, veivakadeitaki ni dua na ivakadinadina, se na gauna o a raica kina na liga ni Kalou ena nomu bula. Ena rairai yaco na siga o na gadreva kina na kaukauwa, ka na vakavotuya kina vei iko na Yalo na veivakauqeti vakayalo o a sotava ena soqoni oqo. Sa noqu masu ni na yaco na ka oqo.

Dua na veivakananumi e dau vakavotuya mai na Yalo vei au o ya e dua na soqoni ni sakaramede a caka ena dua na bolabola kaukamea mai Innsbruck, e Austria, ena vuqa na yabaki sa oti. E a tiko na bolabola kaukamea oqo ena ruku ni dua na gaunisala ni sitima ni vanua. E a tini vakacaca wale ga na dabe tiko kina, ena idabedabe kau. E ra a lewe levu cake na yalewa, eso na gone ka so era sa qase cake. Au raica ni tuturu na wai ni mata ni vakavinavinaka ni sa votai yani na sakaramede ki na ivavako-so lailai oqo. Au a vakila na nona loloma na iVakabula me baleti ira na

yalododonu, vakakina o ira. Ia, au nanuma sara vakamatata na cakamana ni rarama e vakatawana mai na bolabola kaukamea, ka salavata mai kei na dua na yalo ni vakacegu. Sa bogi toka ka sega na katuba leka, ia a rarama tu na loma ni vale me vaka ga na rarama ni sigalevu tutu.

A tu vakalevu e kea na rarama ni Yalo Tabu ena yakavi o ya. Ia na katuba leka e dola me curu yani kina na rarama sai koya na nodra yalomalumalu na Yalododonu, era gole mai vua na Turaga me ra kere veivosoti ki na nodra ivalavala ca ka yalataka me ra daunanimi Koya tikoga. A sega ni dredre ena gauna o ya meu nanumi Koya, kei na ivakananumi ni siga o ya a vakarawarawatata vei au meu nanumi Koya kei na Nona Veisorovaki ena veiyabaki e tarava. Na siga o ya sa mai yaco kina na iyalyalala ena masu ni sakaramede ni na tiko ga kei keimami na Yalo ka a qai kauta mai na yalo ni rarama kei na vakacegu.

Me vakataki kemuni, au sa vakavinavinakataka tiko na vuqa na sala sa sikovi au mai kina na Turaga kei na Dauveivakacegui niu gadreva na

vakacegu. Ia na Tamada Vakalomlagi e sega walega ni kauwai meda tiko vakacegu ia sa baleta talega na noda toro cake vakalomalagi. Na “Dauveivakacegui” sa dua ga na sala e vakamacalataki kina na Yalo Tabu ena ivolanikalou. Oqo e dua tale: “Ia oqo, e dina,e dina, au sa kaya vei iko, mo vakararavi ki na Yalo ka na veiliutaki ki na caka dodonu” (V&V 11:12). E dau vakavuqa, na veika vinaka ena muataki iko kina o Koya mo cakava, ena yaco mo vukea kina e dua me ciqoma na veivakacegui mai vua na Kalou.

Ena Nona vuku, sa vakasokomuni kemuni vata na Turaga ki na veisoqosoqo kei na veikalasi ena Nona Lotu. Sa vakayacora oqo o Koya me vakavutaka na nomu kaukauwa mo caka vinaka. Ena loma ni veisoqosoqo oqo, o sa lesi ki na itavi eso me qaravi ira na tamata ena Vukuna. Me vakataka, ke o dua na goneyalewa, o na rairai kerei mai vei nomu bisopi se iliuliu ni Goneyalewa mo sikova e dua na iSakisaki e sa yaco me vaka eda vatakota tu me “luluqa vakalotu.” O na rairai kilai koya vinaka cake mai vei bisopi se o iliuliu

ni Goneyalewa. O na rairai kila ni sa lomaleqa tiko e vale se e koronivuli se koya ruarua oqo. Era na sega beka ni kila na nomu iliuliu na vuna era vakauqeti kina me ra kerei iko mo laki sikovi koya, ia e kila na Turaga, ka sa dusimaka tiko o Koya na cakacaka oqo ena veivakauqeti ni Yalona.

Na rawa-ka ena nomu sasaga ena rawa ga ena cakamana me veisau na yalomu kei na yalona na yalewa ko a talai mo lai vueta—ka na gadrevi kina na veitokani ni Yalo Tabu. Ena vakata na Yalo mo laki sikova na iSakisaki e luluqa tiko me vaka sa raici koya tiko kina na Turaga. Sa kila tu o Koya na Turaga na yalona kei na yalomu, ka kila o Koya ni sa rawa me veisautaki na yalo. Sa rawa Vua me sikovi kemudrau ruarua ena Yalona me vakauqeta na yalomalumalu, veivosoti, kei na loloma.

Sa rawa ki na Yalo me vakauqeta na vosa, caka vinaka, kei na vosota vakadede e gadrevi vei iko mo sureta lesu mai e dua na lami ki na qele ni pipi. Sa rawa Vua me tara na yalodra na qele ni pipi ena kalasi ni iSakisaki me ra lomana ka kidavaka na pipi a yali, ena gauna sa lesu mai kina, ka na vakila o koya ni sa lesu bula mai vale.

Na nomu kaukauwa mo caka vinaka vakailawalawa luvena yalewa na Kalou, ena vakatau vakalevu, ki na ivakatagedegede ni duavata kei na loloma e tiko ena kemuni maliwa. Oqo e dua tale na isolisolni vakacegu e lako mai vua na Yalo Tabu.

A kila vinaka o Alama na ka oqo. Oqo na vuna a vakamasuti ira kina na nona tamata “me ra kakua ni veileti vakai ira, ia me ra vakanamata ki liu ena mata e duabau ka me duabau ga na vakabauta ka duabau ga na papitaiso, me semati na lomadra ena duavata kei na veilomani vakataki ira” (Mosaia 18:21).

E sa bibi kina na duavata me dau tiko kina na Yalo ena noda kalasi kei na matavuvale. Ia au kila mai na veika au sa sotava, ni duavata ena loloma vakaoqo e dau dredre me yaco tiko ga. Ena rawa ga ni sa noda itokani na Yalo Tabu me vakamalumutaka na yaloda ka dolava na matada.

Au nanuma ena dua na gauna a ladelade vakaukauwa tiko na luvei keirau tagane, yabaki vitu se walu ena nona idavodavo kau nanuma ni na kamusu. Au vakila ni sa tekivu meu cudru, kau mani toso totolo sara yani meu vakadodonutaka na ituvaki ni noqu vale. Au a qumia na tabana lalai ka laveti koya cake me veisotari na matai keirau.

E a vosa mai na Yalo ki na noqu vakasama. E vaka na domo laiali, ia e suaka na yaloqu: "O sa taura tu oqori e dua na tamata qaqa." Au a biuti koya sobu vakamalua ena loga ka kere veivosoti.

Ia oqo sa mai yaco me dua na tamata cecere a vakatara na Yalo Tabu meu raica ena 40 na yabaki sa ot. Au sa vakavinavinaka tawamudu vua na Turaga ni a vakabulai au mai na yalo ca o ya ena nona vakatala mai na Yalo Tabu meu raica e dua na luve ni Kalou me vaka e raica o Koya.

Na duavata eda vakasaqara ena noda matavuvale kei na loma ni Lotu ena yaco mai ni da vakatara na Yalo Tabu me cakacaka ki na veika ni da veiraci—ka vakakina ni da vakananumi ira kei keda. Na Yalo e dau raica na ka ena loloma uasivi i Karisito. Vakarogoca na vosa e a vakayagataka o Momani me vakamcalataka na loloma uasivi. Vakananuma mada na veigauna o a vakila kina:

"Sa dauvosota vakadede na loloma uasivi, sa yalovinaka, sa sega ni vuvu, sa sega ni vakalevlevui ira, sa sega ni qara na ka me nona ga, sa sega ni vakacudrui vakarawarawa, sa sega ni dauloma ca, ka sega ni rekitaka na caka cala, ia sa rekitaka ga na dina, sa vosota na ka kecega, sa vakabauta na ka kecega, sa vakanuinuitaka na ka kecega, sa vosota na ka kecega.

"O koya oqo, oi kemudou na wekaqu [kau tomana, kei na ganequ] lomani, kevaka sa sega vei kemudou na loloma uasivi, dou sa ka wale ga, ni sa sega ni mudu na loloma uasivi. O koya mo dou kubeta matua kina na loloma uasivi ni sa ka cecere duadua sara vei ira kecega ni na mudu mai na ka kecega—

"Ia na loloma uasivi sa i koya na loloma taucoko i Karisito ka sa ia tikoga ka sega ni mudu; ka na vinaka vei koya sa kunei ni sa tu vua ena siga mai muri.

"O koya oqo oi kemudou na wekaqu [kei na ganequ] lomani, mo dou masuta na Tamada ena yalomudou taucoko me vakasinaiti kemudou ena loloma oqo, io na loloma ka sa solia vei ira era sa muria na Luvena ko Jisu Karisito ena yalodina, mo dou yaco kina mo dou luve ni Kalou; ia ni sa rairai mai ko Koya, eda na tautauvata kaya, ni da na raica na matana dina;

ia me da rawata na inuinui oqo ka vakasavasavataki me vaka sa savasava ko Koya." (Moronai 7:45–48).

Sai koya oqo na inaki sa solia vei iko na Tamada mai Lomalagi, kivei kemuni na luvena yalewa vakamareqeti. E rairai vaka me lalawa balavu toka vei kemuni, ia ena Nona nanuma, o sega ni yawa mai kina. Sa na dau sikovi iko mai ena Nona Yalo me vakacegui iko, vakayaloqaqataki iko, ka vakauqeti iko mo toso tikoga ki liu.

Au sa laiva vei kemuni na noqu ivakadinadina ni sa kilai iko na Tamada —kila na nomu gagadre kei na yacam—lomani iko, ka dau rogoca na nomu masu. E sa sureti iko tiko na Luvena Lomani mo lako mai Vua. E rau sa tala mai na Yalo Tabu me mai tiko kei iko ena nomu sasaga mo qaravi ira na tani ena Vukudrau.

Baleta na Veisorovaki i Jisu Karisito, na veitokani sega ni veisau ni Yalo Tabu ena vakasavasavataka ka vaka-tabuya na yalomu. O na vakila na vakacegu e a yalataka na iVakabula me biuta tu vei ira na Nona tisaipeli. Ena gole vata mai na vakacegu e dua na inuinui serau kei na vakilai ni rarama kei na loloma mai vua na Tamada kei na Luvena Duabau ga, o Koya ka liutaka tiko na Nona matanitu e vuravura ena ivakatakila vei Nona parofita bula. Au vakadinadintaka ena yaca tabu i Jisu Karisito, emeni. ■

Mai vei Peresited Henry B. Eyring

iMatai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada

Vakasoqoni Vata na Matavuvale ni Kalou

Na Kalou na Tamada e vinakati ira na Luvena me lesu tale yani ki vale, vakamatavuvale ena lagilagi.

Kemuni na taciqu kei na ganequ lomani, au rekitaka na madigi meu tiko vata kei kemuni ena teki vu ni soqoni oqo ni koniferedi raraba. Au kidavaki kemuni ena yalo veidokai.

Na koniferedi raraba e sa dau dua tu ga na gauna ni nodra vakasoqoni vata na Yalododonu Edaidai. Sa tubu vaku levu na Lotu mai na gauna sara eliu me ra vakasoqoni vata kina vakayago ena dua na vanua, ia sa vakarautaka na Turaga na sala e so me yaco yani kina vei kemuni na veivakalouga tataki ni koniferedi raraba se vei ga na vanua o ni tiko kina. Me vaka ni sa vakasakiti na nomuni vakasoqoni vata na Yalododonu ena Vale ni Koniferedi oqo, keimami dau raitayaloyalotaka na duri ena itutu ni vunau oqo na milioni vakacaca na tamata era vakasoqoni vata kei keimami e vuravura tau coko me ra sarasara ka vakarorogo ki na koniferedi. Vuqa vei kemuni sa vakasoqoni vata kei na nomuni matavuvale; e so era rairai vakasoqoni vata vakaitokani se ilawalawa lewe ni Lotu.

Ena vanua cava ga o tiko kina, kei na iwalewale ni nomuni rogoca voli na domoqu, ni dina ga o ni sega ni tiko vata kei keitou vakatamata, keitou

vakila ni ko ni sa tiko vata kei keitou vakayalo. Keitou nuitaka ni ko ni na duavata tau coko kei keitou—ni ko na vakila na kaukauwa vakayalo e basika

mai ena gauna cava ga e vakasoqoni vata kina e dua na ilawalawa vakabauta ena yaca i Jisu Karisito.

Au sa vakauqeti meu vosa vei kemuni edaidai ena dua tale na mataqali vakasoqoni vata. Na kena mataqali oqo e sega ni yaco walega ena vei vula ono, me vaka na koniferedi raraba. Ia, e sa tomani voli mai ena veigauna makawa ni Vakalesuimai ni Lotu, ka sa vaku sakusataki voli ena veiyabaki oqo. Na vakasoqoni vata au tukuna tiko sai koya na vakasoqoni vata ni matavuvale ni Kalou.

Me vakamacalataki na vakasoqoni vata oqo, ena rairai vinaka meu teki vu ni bera na noda sucu, ni bera na ka e vaka toka na iVola Tabu “na itekiteki vu” (Nai Vakateki vu 1:1). Ena gauna oya, eda a bula kei na Tamada Vakalomalagi ka da Luvena vakayalo. Sa dina oqo ki na tamata tau coko e sa mai bula e vuravura.

Vakasamataka, na yaca na “taciqu” kei na “ganequ” era sega walega ni vosa veikidavaki vakaitokani se veivakademeni kivei keda. Era sa ivakaraitaki ni dua na dina tawamudu: na Kalou sa Tamadra vakaidina na kawatamata

taucoko; eda sa tiki yadua ni Nona matavuvale tawamudu. Baleta ni loma-ni keda ena loloma vaka Tama taucoko sara, sa vinakati keda o Koya meda rawaka ka toso ki liu ka vakataki Koya. A yavutaka o Koya e dua na ituvatuva meda lako rawa mai kina ki vuravura, vakamatavuvale, ka mai sotava na veika ena rawa ni vakavakarautaki keda meda lesu tale ki Vua ka bula vata kaya kei Koya.

Na usutu levu ni tuvatuva oqo oya na yalayala ni na mai soli Koya o Jisu Karisito me imadrali, me vueti keda mai na ivalavala ca kei na mate. Sa noda itavi ena ituvatuva o ya meda vakadonuya na imadrali ni iVakabula ena talairawarawa ki na lawa kei na cakacaka vakalotu ni kospeli. O iko kei au a vakadonuya na ituvatuva oqo. Na dina, daru a vakacaucautaka, dina ga ni sa na biu mai na itikotiko ni Tamada ka guilecavi vakakina na veika eda a sotava voli eke a vata kei Koya.

Ia eda a sega ni vakau mai eke vakataucoko ena butobuto. A soli vei

keda yadua e dua na tiki ni rarama ni Kalou, vakatokai na "Rarama i Karisito," me vupei keda me veiduitaitaka na vinaka kei na ca, na dodonu kei na cala. Oqo na vuna o ira mada ga na bula voli ena kilaka lailai se sega me baleta na ituvatuva ni Tamada se na rawa tikoga ni vakila, e lomadra, ni so na ka sa dodonu ka vakainaki ka sega na veika tale e so.

Na noda vakila na donu kei na cala sa vaka me dei sara ni da susugi ira voli na lvedra. E levu sara na itubutbu sa tiko vei ira na gagadre me ra vakatavulici ira na lvedra ena veitovo kilikili. Oqo sa tiki ni cakamana ni tuvatuva ni Tamada Vakalomalagi. Sa vinakati ira na Luvena o Koya me ra lako mai vakamatavuvale ki vuravura, salamuria voli na ituvatuva tawamudu ni matavuvale era tiko taumada mai lomalagi. Na matavuvale sa ra yavu ni isoqosoqo maucokona ena itikotiko vakalomalagi, ka sa nakita vei ira o Koya me ra sa yavu maucokona talega e vuravura. Dina ga era sa sega ni

vinaka sara na matavuvale e vuravura, era solia kivei ira na luve ni Kalou na gauna vinaka duadua me ra kidavaki kina e vuravura mai na loloma duadua ga e vuravura e volekata sara na ka eda a vakila mai lomalagi—na loloma vakaitubutbu. Na matavuvale sa sala vinaka duadua talega me ra maroroi ka vakadewataki kina na itovo kilikili kei na ivakavuvuli dina e so ka na rawa ni muataki keda lesu tale ki na itikotiko ni Kalou.

E dua wale sara na iwase lailai ni luve ni Kalou era ciqoma, donuya na bula oqo, na kila matata taucoko me baleta na ituvatuva ni Kalou, vata kaya na veivakadonui ki na cakacaka vakalotu ni matabete kei na veiyalayalati ka vakavuna na kaukauwa ni veisorovaki ni iVakabula me cakacaka vakataucoko ena noda bula. O ira mada ga ka vinaka vakaoti na nodra itubutbu sa rawa ni bula voli ena yalodina mai na rarama e tiko vei ira ka sega ni rogoca na veika e baleti Jisu Karisito se sureti me mai papaitaisotaki ena Yacana. Oqo e sa dina tu ki na milioni vakaoba na tacida kei na ganeda ena itukutuku raraba kei vuravura.

E so ena rairai navuca vakatani oqo. Era na rairai nanuma sara me ivakadinnadina ni sa sega na ituvatuva, sega na ka e gadrevi vakatabakidua me baleta na veivakabulai—ni nanumi e dua na Kalou dodonu, dauloloma ena sega ni vakavurea e dua na ituvatuva ka sa tiko ki na dua na iwase lailai ni Luvena. E so ena rairai vakabauta ni sa navuca taumada na Kalou o cei soti na Luvena ena vakabula o Koya ka vakarautaka vei ira na kospeli, ka ra sega saraga ni "digitaki" o ira ka sega ni rogoca na kospeli.

Ia sa kila o iko kei au, ena vakalesui mai ni dina vua na Parofita o Josefa Simici, ni tuvatuva ni Kalou e sa daulomani ka dodonu vakalevu sara mai na kena oya. Sa vakarau tu na Tamada Vakalomalagi me vakasokomuna ka vakalougatataka taucoko na Nona matavuvale. Ni kila tu o Koya ni ra na sega ni digitaka taucoko me ra vaka-soqoni vata, na Nona ituvatuva sa solia yadua kivei ira na Luvena na madigi me ra vakadonuya se vakanadaku na

Nona veisureti. Ka ra sa uto ni tuvatuva oqo na matavuvale.

Ena veisenituri sa otí, a kaya na parofita o Malakai ni dua na gauna mai muri, ena talai Ilaija na Kalou me “vagolea na lomadra na qase vei ira na gone, kei na lomadra na gone vei ira na nodra qase”. (Malakai 4:6).

Sa rui bibi sara na parofisai oqo, a cavuta kina na iVakabula ena Nona veisiko ki Amerika ni otí Nona Tukaketale (raica na 3 Nifai 25:5–6). Ni gauna a sikovi Parofita Josefa Simici kina na aglosi o Moronai, a cavuta talega o koya na parofisai baleti Ilaija kei na lomadra, na qase, kei na gone (raica na Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:36–39).

Edai na ika 1 ni Epereli. Rua na siga mai oqo, na ika 3 ni Epereli, sa toqai kina na ika 181 ni yabaki mai na siga a vakataucokotaki kina na parofisai nei Malakai. Ena siga oya, a lako mai kina o Ilaija, ka solia vei Josefa Simici na kaukauwa ni matabete me vauca tawamudu na matavuvale (raica na V&V 110:13–16).

Mai na siga oya yacova mai oqo, na maleleti ni sasagataki tuva kawa e sa tubu vakaiyanaqa. Ena kena toso cake tikoga, sa ra vagolei vakalevu talega na tamata ki na nodra ivola ni kawa mai na kena dau vakawalen tu. Sa ra basika e vuravura raraba na vale ni vola ni kawa, soqosoqo, kei na tekinoloji e so me ra tokona na sasaga oqo. Na kaukauwa ni initaneti me tosoya cake na veitaratara e sa vakavuna mera cakacaka vata kina na matavuvale ena vakadidi-ke ni tuva kawa ena kena totolo kei na maqosa e sega tu ni rawa eliu.

Cava na vuna e yaco taucoko tiko kina na ka oqo? Na ka vinaka duadua ga eda kila meda vakanotoka kina na “yaló i Ilaija.” Sa rawa ni da vakanotoka talega na “vakataucokotaki ni parofisai.” Au vakadinadinataka ni a lako mai o Ilaija. Na lomadra na gone—o iko kei au—e sa vagolei vei ira na noda qase, o ira na tubuda. Na nomu kauwaitaki ira na tubumu e sa tiki ni kena vakataucokotaki na parofisai oya. E sa yavutaki vakabibi ena nomu vakinai iko taumada. Ia e sa levu cake mai na ivakama-cala eda kunekunetaka mai vei ira na tubuda.

Me ivakaraitaki, ni ko muria na veivakauqeti mo vulica na nomu tuva kawa, o na rairai raica ni wasea e so na irairai ni matamu e dua na weka-mu vakayawa se na nomu kauwai ena ivola e so se na nomu taledi ena lagasere. Oqo e rawa sara ni veimaleleti ka vakaibalebale talega. Ia ke sa cegu ekea na nomu cakacaka, o na vakila ni dua na ka e sega tiko. Oqo na vuna, ni gadrevi me vakumuni ka vakaduava-tataka na matavuvale ni Kalou e sega wale ga ni veika me vakinai. E sa gadreva na veiyalayalati tabu e veisemati ki na cakacaka vakalotu ni matabete e so.

Vuqa vei ira na tubumuni a sega ni ciqoma na veicakacaka vakalotu oya. Ia sa vakarautaka na Kalou e dua na sala mo rawata kina. Ka sa kila na Kalou ni ko na vagolei ena loloma kivei ira na tubumu ka sa na tiko na tekinoloji e veiganiti kaya mo kilai ira kina. Sa kila talega o Koya ni ko na bula ena dua na gauna ni kena curumi na valetabu, ka rawa ni vakayacori kina na cakacaka vakalotu e so, sa na levu cake sara mai na itukutuku ni veigauna. Ka kila o Koya ni rawa ni nuitaki iko mo vakacava na cakacaka oqo ena vukudra na tubumu.

E dina sara, sa vuqa na noda itavi drakidrakita ka bibi e gadreva na noda gauna kei na igu vakanataucoko. Eda sotava taucoko na veika e namaka vei keda na Turaga meda cakava ka da

nanuma eda na sega ni rawa ni vaka-yacora. Vinaka ga, sa vakarautaka na Turaga e dua na sala kivei keda yadua meda nuidei ka yalovakacegu kina ena noda veiqravi taucoko, vakakina na veiqravi ni tuva kawa. Eda rawa kaukauwa ni vakayacora na ka E kerea ena noda vakabauta ni sega ni dau soli ivakaro na Turaga “vakavo kevaka e sa vakarautaka rawa mada na sala [meda] rawata kina na ka sa vakarota vei [keda] ko koya”. (1 Nifai 3:7).

Au kila ni dina oqo mai na ka e sotavi. Vuqa na yabaki sa otí, niu vuli voli ena univeseti, au a sotava e dua na turaga ka cakacaka tiko ena dua na kabani levu ni kompiuta e vuravura. Oqo ena itekitekiu ni gauna ni kompiuta, ka mani mai yaco me talai koya na nona kabani me laki volitaki kompiuta ki na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai.

Mai na veika au vakila me baleti koya, na dauvolivolitaki oqo a sega ni tamata lotu. Ia a kaya ena kurabui kei na nuiqawaqawa, “Ena lotu oqo era a cakava tiko na ka era vakanotoka na vakasaaqrai ni ‘vola ni kawa,’ me baleta na yacadra na tamata sa mate, kena tovolei me vakatakilai na tubudra. Era a maqusa voli na tamata ena kovate ni faile, ni qarai tiko na itukutuku ena kadi lalai e so. Keu nanuma donu, a kaya o koya era daramaka tiko na marama na ivava ni tenisi me rawa ni

ra cici vakatotolo. Niu raica tu na cece-re ni veika era saga voli, au a vakila niu sa mai dikeva rawa na inaki ni kena buli na kompiuta."

Ia, a donu vakatikina o koya. Sa na dua na tiki bibi ni ituvaki ni cakacaka ni tuva kawa na kompiuta—ia sega ni kompiuta e so a volitaka voli o koya. A digitaka e dua na iliuliu vakauqeti ni Lotu me kakua ni volia na nona kompiuta. Me na waraka toka na Lotu na tekinolofi ka se sega taumada ni vakasamataki ena gauna oya. Ia au sa vulica mai na vuqa na yabaki oya ni tekinolofi vinaka duadua sara mada ga ena sega ni rawa ni sosomitaka na ivakatakila mai lomalagi, me vakataka e dau ciqoma na iliuliu ni Lotu. Oqo sa dua na cakacaka vakayalo, ka sa dusimaka na Turaga ena Nona Yalo Tabu.

Ena vica ga na macawa sa oti, au a qarava voli na noqu tuva kawa ni tikivi au toka e dua na kenadau kei na dua tale na dâuveivuke ena talevoni. A toka ena sikirini ni kompiuta e dua na leqa ka sega ni rawa saraga vei au meu walia rawa. Au raica e rua na yaca, a vakau mai vei au ena vakasakiti ni tekinolofi, ni tamata e so ka rairai waraka voli na cakacaka vakalotu ni valetabu. Rau a duidui na yaca, ia sa rawa ni vakadinadinataki ni sa baleta e dua ga na tamata. Sa noqu itavi meu vakatakila na kena dina.

Au taroga vei kenadau me tukuna vei au. E rau kaya mai vei au, "Sega, mo ni digia mai." Ka rau sa yalodei

niu na kila mai na dina. Na kompiuta, ena kena kaukauwa taucoko kei na itukutuku, e sa vakalougatataki au ena wanono ni veiyaca oya ena sikirini, na cakacakataki ni itukutuku sa tiko rawa, na qarai ni vakadidike tale e so, na masu lo voli, kei na kunei ni ka sa dina. Niu masu tu, au sa kila deivaki na ka me caka—me vaka ga ena so tale na ituvaki niu gadreva tu meu vakararavi ki na veivuke vakalomalagi me walia na leqa.

Eda sega ni kila na veibulibili vakasakiti ena vakauqeti ira kina na tamata na Kalou mera cakava me veivuke ena Nona cakacaka ni kena vakasoqoni vata na Nona matavuvalle. Ia se cava ga na veibulibili vakasakiti ena basika mai, na kedra vakayagataki ena gadreva na Yalo e cakacaka voli ki na tamata vakataki iko kei au. Oqo e sega ni dodonu me vakurabuitaki keda. Me itini, sai ira oqo na luvrena tagane kei na yalewa lomani na Kalou. Ena vakauta o Koya na veivakauqeti cava ga e gadrevi me solia vei ira na madigi me ra lesu tale Vua.

Ena veiyabaki ga oqo, era sa sau-saumi mai na itabagone ena Lotu ki na yalo i Ilaija ena sala e veivakauqeti dina. Vuqa era sa taura tu oqo na nodra ivolatara vakaiyalayala ni valetabu ka vakayagataka wasoma. Sa qai ososo ga na tobu ni veipapaitisotaki ena valetabu, sa ra tuvatuvaka tale kina e so na valetabu me qarava na tosocake ni iwiwili ni itabagone era tiko ena valetabu.

A sega ni dau vaka tu kina eliu ka sega ni tarovi me ra kauta mai na itabagone na yaca ni tubudra ki na valetabu. Oqo sa ivalavalu tudei, ka sai ira na itabagone vakataki ira ka dau kunea wasoma na tubudra oya.

Me ikuri, sa ra raica na itabagone ni sa vakatitobutaka na nodra ivakadinadina ni yavu ni veivakubalai na soli ni nodra gauna me ra cakava na vakadidike ni tuva kawa kei na cakacaka ni valetabu. E sa vakalevutaka na veivakauqeti ni Yalo ena nodra bula ka vakalailaitaka na veivakauqeti ni vunica. E sa vuksi ira ni toro voleka sara ki na nodra matavuvalle ka voleka sara vua na Turaga. Era sa vulica ni

cakacaka oqo e sega ni vakabulai ira ga na mate; e vakabulai keda taucoko (raica na V&V 128:18).

Sa ra ciqoma vakamareqeti na raivotu na itabagone; sa dodonu me cakava vakakina oqo na nodra itubutubu. Sa vuqa sara na tamata nikua era sa vakadonuya na papitaiso ena vuravura ni yalo, baleta na nodra cakacaka na itabagone, ka ra sa waraka voli na cakacaka vakalotu tale e so ka rawa duadua ga ni ra vakayacora na qase ena valetabu. Na cakaca ni nodra vakasoqoni vata na matavuvalle ni Tamada Vakalomalagi e sega ni baleti ira ga na tamata gone, ka sega ni baleti ira ga na tubudra. E sa baleti keda kece. Eda sa daunivakavakasoqoni vata taucoko.

Oqo na cakacaka ni noda itabagau-na, ka vakatoka na iApositolo o Paula "na oti kecega ni gauna sa lokuci," me na "soqona vata na ka kecega vei Karisito, na veika mai lomalagi, kei na veika e vuravura" na Kalou. (Efeso 1:10). Oqo sa rawa duadua ga ena cakacaka ni veisorovaki ni Luveni Kalou Dauloman, o Jisu Karisito. Ena Vukuna, na lewe ni noda matavuvalle, "ka yawa eliu dou sa qai voleka mai ena vuku ni dra i Karisito. Ni sai koya na vu ni noda veivinakati tale, o koya sa qisia na rua me dua bau, a sa basuka na bai sa ia kina na tawasei". (Efeso 2:13–14). Ko sa vakila oqo, me vakataki au, ena nomu sotakaya na loloma levu ni ko raica na itaba ni dua na tubumu. Ko a vakila ena valetabu ni vaka me a bibi sara na yaca i koya ka toka ena kadi, ka sega ni tarovi iko rawa ni vakila ni sa kilai iko na tamata oqo ka vakila na nomu loloma.

Au vakadinadinataka na Kalou na Tamada e vinakati ira na Luvena me lesu tale yani ki vale, vakamatavuvalle ena lagilagi. E bula tiko na iVakabula. Sa vakatulewataka o Koya na cakacaka oqo, ka sa wanono keda ka tube-ri keda. Sa vakavinavinakataki kemuni o Koya ena nomuni veiqraravi yalodina ni vakasoqoni ira vata na matavuvalle nei Tamana, kau sa yalataka vei kemuni na veivuke veivakauqeti ko ni vakasaqara ka gadreva. Ena yacai Jisu Karisito, emeni. ■

Mai vei M. Joseph Brough

iKarua ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Raraba ni Cauravou

Na Ligana Veidusimaki e Veisiga

E kila vinaka cake na Tamada Vakalomalagi mai vua e dua tale na veika e daru gadreva.

Dua vei ira na iyaya ni cakacaka na Tamada Vakalomalagi me ra dusimaki na Luvena sai ira na tukadra budra ivalavala dodonu. E dua vei ira na marama vakaoqo o tinai tamaqu. E dua na gauna niu se lailai sara meu nanuma rawa, a vunauci au tiko o tamaqu. Ni raica tiko na veivakadodonutaki oqo, a kaya mai o buqu, “Monte au vakabauta ni sa kaukauwa sara na nomu veivakadodonutaki.”

A sauma o tamaqu, “Tinaqu, au na vakadodonutaki ira na luvequ ena ivakarau au vinakata ga.”

A qai tukuna mai vakamaluva ena vuku o buqu, “E vakakina o au.”

Au vakabauta dina ni a rogoa o tamaqu na ivakasala vuku nei tinana ena siga o ya.

Ni da vakasamataka na veidusimaki, eda na nanuma beka na serenilotu eda kila ka taleitaka taucoko—“Au Luve ni Kalou.” Ena italetale eda raica kina na qaqlana “Meu tuberi, ka liutaki, tiko tiko ga.”¹

Me yacova mai oqo, au kila na italetale o ya sa veidusimaki vakalou vei ira na itubutubu. Niu vakasamataka tiko na veivosa oqori, au raica ni sa tiko kina na veidusimaki o ya, sa tiko kina

e dua na kena ibalebale e cecere cake. O keda na tamata yadua, eda sa due masuta e veisiga na Tamada Vakalomalagi me liutaki keda, dusimaki keda, ka lako e yasada.

E vakamacalataka o Peresitedi Dieter F. Uchtdorf: “E kila vinaka cake, na Tamada Vakalomalagi, mai vei ira na tani, na Nodra gagadre na Luvena. Sa Nona cakacaka kei na lagilagi me vuksi keda ena veika kece sara, solia vei

keda na veiyaragi vakasakiti vakayalo ka vakayago me vuksi keda ena noda salatu ni lesu ki Vua.”²

Rogoca na vosa o ya: E kila vinaka cake na Tamada Vakalomalagi mai vua e dua tale na veika e daru gadreva. Sa yaco kina, me tauyavutaka o Koya e dua na iyaya ni veimaroroi me rauti keda yadua. E levu tu na kena gacagaca. E oka kina na Luvena kei na Veisorovaki, na Yalo Tabu, ivakaro, ivolanikalou, masu, parofita, iapositolo, itubutubu, tukadra budra na gone, noda iliuli ni Lotu, kei na vuqa tale eso—me ra vuksi keda kece meda lesu ka laki bula vata kei Koya ena dua na siga.

Meu wasea mada nikua e vica na gacagaca ni iyaya ni veimaroroi sa vakavuna meu kila ni Tamada dauloloma sa veiliutaki, veidusimaki, ka lako vata tiko kei au kei na noqu matavuvala? Sa noqu masu ni o ni na kila na veika o sotava na Tamada Vakalomalagi sa veiliutaki, veidusimaki, ka lako vata kei iko, kei na kila o ya, o na toso yani ena yalonuidei, ka kila ni ko sega vakadua ni tiko duadua.

Na ivakaro nei Tamada Vakalomalagi sa gacagaca bibi ni iyaya ni veimaroroi o ya. A vakaraitaka o Alama ni “sega vakadua ni vu ni marau na caka ca.”³ Na vagalui tiko ni itovo vakatani ka sega na veivakadodonutaki ena loloma sa loloma lasutaki ka vaqaqacotaka na nanuma sa kilai tu ni valavalava

ca sa rairai bula marau dina. A saqata o Samuela na Lemanaiti na vakasama oqo: "Ko ni sa vakasaqara na marau ena nomuni caka cala, io na ka sa sega ni salavata kei na ivalalava dodonu i koya na noda iLiuli Tawamudu."⁴

Mai vei ira na Nona parofita, sa dau vakavotuya tiko vei keda na Kalou ni ivalalava dodonu sa bula marau. Me vakataka na Tui o Penijamini, a vakavulica ni o Tamada Vakalomalagi "sa vakaroti kemuni kina, ia kevaka ko ni sa kitaka vakakina, ena vakalougata-taki kemuni kusarawa kina ko Koya."⁵ E vakavotui tale mai oqo ena dua na serenilotu:

*Karona nai vunau; karona nai vunau!
Na bula vakacegu; bula dei.
Na kalougata, na kalougata.*⁶

Niu sa qai yabaki 14, au a vulica eso na veivakalougatataki oqo. Au raica ni sa veisau na nodrau itovo vakaitavi na noqu itubutubu. Niu raica na veika au sa dikeva, au a taroga, "Eda sa gole beka ki na dua na ilesilesi vakaulotu?" A donu na noqu vakataroga niu raica na kidrowa ni matai tinaqu. E muri, ena metabose ni matavuvale, keitou a qai kila kina na veitacini ni rau sa kacivi me rau liutaka na neitou itubutubu e dua na tabana ni kaulotu.

Keitou a vakaitikotiko ena dua na qele totoka mai Wyoming. Na noqu nanuma, sa totoka dina na bula. Au dau lesu mai na vuli ka gole i vale, cakava noqu itavi e vale, ka laki vakasa, siwa, se gade kei noqu koli.

Ni oti ga noqu kila na veikacivi, au kila niu sa na biuta na noqu koli, o Blue. Au a laki tarogi tamaqu, se cava meu na cakava vei Blue. Au a gadreva meu vakamatatataka ni sega ni vinaka na ka sa vinakata na Kalou. Au na sega ni guilecava rawa na kena isau. Kaya mai o koya, "Au sega mada ni vaka-deitaka. Ena sega beka ni lako vata kei kedadou, mo qai taroga ga na Tamada Vakalomalagi." Au a sega ni namaka na isaunitaro o ya.

Au sa tekivu wilika na iVola i Momanu. Au a masulaka vakaidina meu kila ke meu sa biuta na noqu koli. A sega ni yaco mai na isau ni noqu masu ena

gauna o ya, ia, a vakauqeta tikoga na noqu vakasama e dua na ka: "Kakua ni vakaogai rau na nomu itubutubu. Kakua ni veivakaogai. Au sa kacivi rau na nomu itubutubu."

Au sa kila na ka e vinakata na Tamada Vakalomalagi. Na kila o ya a sega ni vakalailaitaka na mosi meu sa na biuta na noqu koli. Ia, mai na solibula lailai o ya, sa malumalumu na yaloqu kau sa kune vakacegu niu vakasaqara na nona lewa na Tamada Vakalomalagi.

Au vakavinavina vei Tamaqu Vakalomalagi baleta na veivakalougatataki kei na marau au kunea ena ivolanikalou, masu, ena Yalo Tabu, kei na dua na tama e vuravura a maroroya na nona ilesilesi vakaqasenivilu liu ni kospeli vei ira na luvena. Rau a liutaki au, dusimaki au, ka lako vata tu kei au meu vupei meu kunea na sala—vakabibi ena gauna au na cakava kina e dua na ka dredre.

Me ikuri ni kena tiko na gacagaca ni iyaya ni veimaroroi au sa vakamacalata-ka oti, eda sa vakalougatataki vakayadua ena dua na iliuliu ni matabete me veiliutaki ka dusimaki keda.

E kaya kina o Peresitedi Boyd K. Packer: "Era sa vakauqeti vakayalo na bisopi! Sa tu vei keda yadua na galala meda ciqoma se kua na nodra ivakasala na iliuliu, ia kakua ni vakawalena na

ivakasala nei bisopi, e vunautaka mai se vosa vei kemuni yadua."⁷

O ira oqo era sasaga tiko me ra matataka na Turaga. Se da gone se qase, ni gauna e vinakata kina o Setani meda vakasamatataka ni sa yali na ka kecega, era sa tiko na bisopi me ra dusimaki keda. Niu veivosaki kei ira na bisopi tale eso, au raica kina e dua na i ulutaga kilai levu me baleta na vakatusai ni ivalalava ca se ira na tawacula ni sotava na cala bibi. Era dau vinakata na bisopi me ra vakaraitaka na loloma nei Tamada Vakalomalagi ki na tamata yadua ka gadreva me lako vata kei koya me kunea rawa na sala i vale.

E rairai vakamacalataki tiko na gacagaca ni iyaya ni veimaroroi ni Tamada Vakalomalagi ena vosa oqo: "Ni sa lomani ira na kai vuravura vakaoqo na Kalou, me solia kina na Luvena e duabau ga sa vakatubura."⁸

Me vakavulici keda ena veika kece meda cakava, a liutaka na sala o Jisu Karisito ena nona ivakaraitaki uasivi meda na saga meda na vaka-totomuria. E vakamasuti keda ni dedeka mai na ligana meda lako mai, ka muri Koya.⁹ Ni da sega ni cakava, ka yaco vei keda kece, sa dau kaya tikoga mai "Ia raica, koi Au na Kalou, au sa vakararawataki oti ena veika oqo ena vukudra kece,

me ra kakua kina ni sotava na rarawa kevaka era sa veivutuni.”¹⁰

Sa qai dua na isolisoloi totoka! Na veivutuni e sega ni totogi; sa dua na madigi. Sa madigi me liutaki keda ka dusimaki keda. Segi ni kurabuitaki ni sa vakaraitaka na ivolanikalou me da sa na vakavulica ga na veivutuni.¹¹

Sa vuqa tu na ivurevure nei Tamada Vakalomalagi, ia e vakavuqa Nona dau vakayagatataki e dua tale na tamata me vuksi Koya. E veisiga Nona dau solia na madigi meda liutaka, dusimaka, ka lako vata kei na dua e tiko vakaleqai. E dodonu meda muria na ivakaraitaki ni iVakabula. E dodonu talega meda cakava na cakacaka nei Tamada vakalomalagi.

Keitou kila na Mataveiliutaki Raraba ni Cauravou, ni ra na vakalougatataki na itabagone ni o nodra itubutubu kei na iliuli era matataki na Tamada Vakalomalagi era liutaka, dusimaka, ka lako vata kei ira. Oqo e tolu na ivakavuvuli¹² ena vuksi keda meda tiki ni iyaya ni veimaroroi nei Tamada Vakalomalagi:

iMatai, mo tiko vata kei ira na itabagone. A vakamatatataka o Peresidi Henry B. Eyring na tikina oqo: “Era tu eso na ka eda rawa ni cakava ena vakaibalebale vakalevu. Ena mana vakalevu cake mai na vosa ena noda vakavuvulitaka na ivunau na noda ivakaraitaki ni kena bulataki na ivunau.”¹³ Na nodra liutaki na itabagone o ya meda tiko kei ira. Nomu soli gauna sa ivakaraitaki ni loloma e vakatara meda veivakavulici ena vosa kei na ivakaraitaki.

Karua, me ra dusimaki vakaidina na itabagone, e dodonu meda vuksi me ra sema i lomalagi. Sa dau yaco mai na gauna meda dui tu duadua. Ena rawa me veidusimaki kina na Tamada Vakalomalagi ena veigauna kei na veivanua kece. Dodonu me ra kila na noda itabagone na sala me ra vakasaqara kina na veidusimaki nei Tamada Vakalomalagi.

iKatolu, vakatara me ra veiliutaki na itabagone. Me vakataki itubutubu dauloloma e tubera tiko na ligai luvema lailai ni vuli lako tiko, meda biuti ira na itabagone me ra toso ki liu. Me ra veiliutaki na itabagone e gadrevi na

vosota kei na loloma. E dredre ka kana gauna ni da cakava ga o keda. Era na sikalu beka ena ilakolako, ia eda lako vata tiko kei ira.

Taciqo kei na ganequ, ena tiko na gauna ni noda bula ena vaka me yawa se luluqa na veivakalougatataki ni veidusimaki. Ena veigauna ni lomaocaoca, e yalataki kina o Elder D. Todd Christofferson: “Me vakaliuci na nomu veiyalayalati ka laiva me tudonu na nomu talairawarawa. Sa na qai rawa kina mo kerekere ena vakabauta, ka sega ni veivukiyaki, me vaka na nomu gagadre, ka na sauma na Kalou. Ena tokoni iko ena nomu cakacaka ka wananova. Ena

Nona gauna ga vakataki Koya kei na Nona sala ga ena dodoka mai na ligana ka kaya ‘Sai au oqo.’¹⁴

Dua na gauna vakaoqo, au a kerea nona ivakasala na Tamada Vakalomalagi ena noqu masu vakavuqa ena yalodina me dua na yabaki vakacaca meu raica kina na iwali ni dua na leqa dredre. Au kila dina tu ni Tamada Vakalomalagi e dau sauma na masu kece ena yalodina. Ia a yaco ena dua na siga meu maqusa yani ki valetabu meu laki taroga: “Tamaqu Vakalomalagi, o ni kauwai dina tiko beka?”

Au a dabe voleka toka e muri ni rumu ni wawa ni Valetabu e Logan

Utah, kau kurabui, ni sa curu mai ki na rumu o peresitedi ni valetabu o Vaughn J. Featherstone, dua na itokani voleka ni matavuvale. A tucake tu e matadra na ivavakoso ka kidavaki keimami kece. Ni sa raici au niu maliwai ira na lewe ni valetabu, a muduka nona vosa, raica mai na mataqu, ka kaya, "Brother Brough, totoka niu raici iko e valetabu nikua."

Au na sega ni guilecava vakadua na ituvaki ni yaloqu ni gauna vinaka o ya. Sa vaka me yaco—ena veikidavaki oya—nona sa dodoka mai na Tamada Vakalomalagi na Ligana ka kaya, "Oi Au oqo."

E kauwai dina tiko na Tamada Vakalomalagi ka rogoa ka sau-ma mai na nodra masu na luvena yadua.¹⁵ Niu dua na Luvena, au kila ni isau ni noqu masu ena lako mai ena gauna ni Turaga. Ena veika sotavi oqo, au sa kila devikai tawamudu kina ni da sa luvena na Kalou ka sa talai keda mai eke me rawa ni da vakilai Koya ena gauna oqo ka lesu meda laki bula vata kei Koya ena dua na siga.

Au vakadinadinataka ni Tamada Vakalomalagi sa liutaki keda, dusimaki keda, ka lako e yasada. Ni da muria na Luvena ka talairawarawa vei ira na Nona italai, ira na iapostolo kei na parofita, eda na kunea na sala ki na bula tawamudu. Ena yacai Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. "Au Luve ni Kalou," *Serenilotu*, naba 185.
2. Dieter F. Uchtdorf, "Our Father, Our Mentor," *Liaona*, June 2016, 5.
3. Alama 41:10.
4. Ilamani 13:38.
5. Mosaia 2:24.
6. "Karoni nai Vunau," *Serenilotu*, naba 187.
7. Boyd K. Packer, "The Bishop and His Counselors," *Liahona*, July 1999, 72.
8. Joni 3:16.
9. Raica na Luke 18:22.
10. Vunau kei na Veiyalayalati 19:16.
11. Raica na Mosaia 18:20.
12. Raica na "Young Men Auxiliary Training," lds.org/callings/aaronic-priesthood/auxiliary-training.
13. Henry B. Eyring, "Na Mataete ni Vakavakarau," *Liaona*, Nove. 2014, 61.
14. D. Todd Christofferson, "Na Kaukauwa ni Veiyalayalati," *Liaona*, Me 2009, 22.
15. Raica na "A Child's Prayer," *Nodra iVolnisere na Lalai*, 12–13.

Mai vei Elder Weatherford T. Clayton
Ena Vitusagavulu

Na iTuvatuva Lagilagi ni Tamada

Ia me baleta na ituvatuva tabu ni Kalou, eda kila ni sucu kei na mate sa ra gauna vakasakiti walega ena noda ilakolako ki na bula tawamudu vata kei na Tamada Vakalomalgi.

Ena noqu se qai tekivu vuli vuniwai, a noqu na madigi meu vuakea e dua na tina, gone, me vakasucuma na imatai ni luvena. A malumu tu o koya, vakanamata, ka marau. Ni sa sucu na gone, au a solia na gone sucuvou totoka kivua. Ni turuturu tu na wainimatana ena marau, a taura o koya e ligana na gone mata vou oya ka vaka-dikevi koya mai na uluna ki na yavana. E a keveti koya voleka ka lomani koya me vaka e rawa ni cakava duadua ga na tina. Sa dua dina na madigi meu tiko vata kei koya ena rumu oya.

Sa vaka tu kina na itekitekivu ni bula kivei keda yadua. Ia e a itekitekivu dina li na noda sucu? Na vuravura sa raica tu na sucu kei na mate me sa itekitekivu kei na icavacava. Ia me baleta na ituvatuva tabu ni Kalou, eda kila ni sucu kei na mate sa ra gauna vakasakiti walega ena noda ilakolako ki na bula tawamudu vata kei na Tamada Vakalomalgi.¹ Era sa tiki bibi ni ituvatuva ni Tamada—na veigauna vakatabui e mai veilatai kina na bula vakayago kei na lomalagi. Nikua, ni vakananumi voli na ka au sa vulica mai na dikevi ni sucu kei na mate ena noqu veiyabaki

vakavuniwai kei na qaravi itavi ena Lotu, au via vakadinadinataka na ituvatuva lagilagi ni Tamada.

Ni bera na noda sucu, eda a bula vata na Kalou, na Tama ni yaloda. Eda sa veitacini kece sara ka veiganeni vakaidina e vuravura,² ka da sa ka talei sara ki Vua. Eda a bula vata kei Koya ena dua na gauna balavu sara ni bera na noda sucu vakayago—vuli, digidigi, ka vakavakarau voli.

Baleta ni lomani keda na Tamada Vakalomalagi, sa vinakata o Koya me

noda na isolisoli levu duadua e rawa ni solia me noda, na isolisoli ni bula tawamudu.³ Segu ni rawa vua me solia wale vei keda na isolisoli oqo; sa dodonu me ciqomi ena noda digitaki Koya kei na Nona ivakarau. Oqo sa gadrevi kina meda biuta na Nona iserau ka tekivuna e dua na ilakolako totoka ka veibolei ni vakabauta, tubu, kei na veisau. Na ilakolako sa vakarau-taka tu na Tamada vei keda sa vakatokai na yavu ni veivakabulai se na yavu ni bula marau.⁴

A tukuna vei keda na Tamada me baleta na Nona ituvatuva ena dua na matabose matalau ena bula taumada.⁵ Ni da sa kila deivaki, eda a marau sara-ga ka kaila ena reki ka ra lagasere vata na kalokalo i volasiga.”⁶

Sa tara na ituvatuva oya ena tolun na duru matalau: na duru ni veika tawamudu.⁷

Nai matai ni duru oya na Buli ni vuravura, na vakarawataki ni noda ilakolako vakayago.⁸

Nai karua ni duru oya na Lutu ni noda matai ni tubutubu vakavuravura, o Atama kei Ivi. Me baleta na Lutu, e so na ka totoka a soli vei keda. A rawa vei keda meda sucu ka ciqoma e dua na bula vakayago.⁹ Au na vakavinav-nakataka tu ga na tinaqu ni kauti iratou

mai na taciqui kei au ki na vuravura ka vakatavulici keitou me baleta na Kalou.

Sa solia talega vei keda na Kalou na galala ni digidigi—na igu kei na madigi ni digidigi kei na veika meda cakava.¹⁰ Me vupei keda me da digidigi vinaka, sa solia vei keda na Tamada Vakaloma-lagi na ivunau e so. Ena siga yadua eda muria na Nona ivunau, eda vakaraitaka vua na Kalou ni da lomani Koya ka sa vakalouga-tata o Koya na noda bula.¹¹

Ni sa kilai ni da na sega ni dau digidigi vakavinaka—se ena kena vosa, valavalala ca—sa solia vei keda na Tamada nai katolu ni duru: na iVakabula o Jisu Karisito kei na Nona Veisorovaki. Mai na Nona vakararawataki, sa tauca na Karisito na isau ruarua ni mate vaka-yago kei na ivalavalala ca.¹² A vakata-vulica o Koya: “Ni sa lomani ira na kai vuravura vakaoqo na Kalou, me solia kina na Luvena e duabau ga sa vaka-tubura, me kakua ni rusa ko ira yadua era sa vakabauti koya, me ra rawata ga na bula tawamudu.”¹³

A bulataka o Jisu Karisito e dua na bula vinaka sara, dau muria tu ga na ivunau i Tamana. A taubale ena gauni-sala mai Palesitaina, vakatavulica voli na dina ni veika tawamudu, vakabulai ira na tauvimate, vakavuna me ra rai na mataboko, ka vakaturi ira cake

tale na mate.”¹⁴ O Koya sa “lako voli ka daucaka vinaka”¹⁵ ka vakamasuta na tamata kece me ra muria na Nona ivakaraitaki.”¹⁶

Ena icavacava ni Nona bula vaka-yago, a tekiduru o Koya ka masu, ka kaya:

“Tamaqu, kevaka ko ni sa vinakata, ni kauta tani vei au na bilo oqo: ia me kakua ni yaco na noqu lewa, me yaco ga na nomuni lewa. . . .

“Ia ni sa yaluma sara sa masu vagumatua cake kina: ia na nona buno sa vaka na titiri ni dra ni sa lutu ki na cele.”¹⁷

Sa vupei keda me da kila deivaki na ivakatagedegede ni Nona vakararawataki o Karisito ena Nona tukuna vua na Parofita o Josefa Simici:

“Ia raica, koi au na Kalou, au sa vakararawataki oti ena veika oqo ena vukudra kece, me ra kakua kina ni sotava na rarawa kevaka era sa veivutuni;

“Ia kevaka era sa sega ni veivutuni, era na vakararawataki me vakataki Au;

“Na rarawa sa vakavuna vei au, na Kalou sara mada ga, ko koya sa kaukuwa sara, me sautaninini ena vuku ni mosi, sa titiri kina na dra mai na qara kecega ni yagoqu, ka sa rarawa sara kina na yagoqu kei na yaloqu.”¹⁸

Ekea ena Were o Kecisemani, a tekiwu tauca kina o Koya na isau ni noda ivalavala ca kei na veimate e so, noda mosi kei na noda malumalumu.¹⁹ Baleta ni sa cakava, eda na sega ni galili ena veimalumalumu oya kevaka eda digitaka meda lako vata kei Koya. A vesu ka beitaki o Koya ena ivalavala lasu, vakacalai me vakaceguya e dua na ilawalawa vakaduiduile, ka totogitaki me mate ena kauveilatai e Kalivari.” Ena kauveilatai a solia o Koya na Nona bula me sorovaka kina na ivalavala ca ni mata tamata taucoko ena dua na isolisol veisosomitaki cecere ena vukudra kece ka na mai bula ena vuravura.”²⁰

E kaya kina:

“Raica, koi au ko Jisu Karisito, ka ra a vakadinadinataka na parofita ni na lako mai ki vuravura.

“Ka raica, koi au na rarama kei na vu ni bula kei vuravura; kau sa gunu oti mai na bilo wiwi ka a solia vei au na Tamada, ena noqu colata na ivalavala ca ni vuravura me vakalagilagi kina ko Tamada.”²¹

Ia, ena imatai ni siga ni macawa,²² a tucake o Koya mai na ibulubulu ena dua na yago vakaturi vinaka sara, me sega ni mate tale. Baleta ni sa cakava o Koya, sa na vaka kina o keda.

Au vakadinadinataka ni a vakaturi dina mai na ibulubulu na Karisito. Ia me vakaturi mai na ibulubulu oya, sa

dodonu taumada me mate. Ka vakakina o keda.

E dua tale na veivakalougatataki levu ni noqu bula oya na vakilai ni kena voleka o lomalagi donuya na veigauna meu dau dabe toka kina ena yasa ni davodavo ni tamata ni ra mai ciba. Dua na matakai lailai ena vica na yabaki sa oti, au a curuma na rumu ni valenibula ni dua na yada Yalododonu Edaidai yalodina ka tauvi kenisa. A dabe vata toka kei koya e rua na luvrena yalewa. Niu gole yani ki na yasa ni nona idavodavo, au siqema vakatotolo ni sa sega ni vakila na rarawa o koya, baleta ni sa mate.

Ena gauna ni mate oya, a vakasinaiti na rumu ena vakacegu. Rau a luluvu tu ena yalovakacegu na luvrena yalewa, ia na lomadrau a vakasinaiti tu ena vakabauta. Rau sa kila ni a sega ni yali o tinadrau ia a lesu ga ki vale.²³ Ena gauna mada ga e so ni noda rarawa bibi sara, ena veigauna ka sega ni seavu rawa ka vaka me tawayaga sara na bula, sa rawa ni da kune vakacegu ena noda iVakabula baleta ni a vakararawataki talega o Koya.²⁴ E a dua dina na madigi vei au meu tiko ena rumu oya.

Ni da mate, sa biuta na yagoda na yaloda ka da gole ki na ivakatagedege-de ka tarava ni noda ilakolako, na vuravura ni yalo. E sa dua na vanua ni vuli, veivutuni, veivosoti, kei na veisau²⁵

meda waraka kina na Tucaketale.²⁶

Ena dua na siga levu mai muri, na tamata yadua ka sa mai sucu rawa ena vakaturi mai na ibulubulu. Na yaloda kei na noda bula vakayago ena cokoti vata ena kedrau ituvaki vinaka sara. Eda na vakaturi taucoko, na qase kei na gone, na tagane kei na yalewa, na yalodukadukali kei na yalododonu; ka na “vakalesui tale na veika kece ki na kena itutu dina.”²⁷

Ni oti na Tucaketale, sa na noda na veivakalougatataki cecere ni mai lewai vua na noda iVakabula, ka a kaya:

“Ia au na kauti ira mai na tamata kecega kivei au, me ra lewai ena nodra ivalavala.

Ka na qai yaco, ni o koya yadua sa veivutuni ka papitaisotaki ena yacaqu ena vakasinaiti; ia kevaka sa vosota me yacova na ivakataotioti, au na kunea ni sa tawacala ko koya ena matai Tamaqu ena siga au sa tu kina meu lewai ira na kai vuravura.”²⁸

Ia, mai na Veisorovaki i Karisito, o ira kece ka digitaka me ra muri Koya ena vakabauta, veivutuni, papitaiso, ciqomi ni Yalo Tabu, kei na vosota voli me yacova na ivakataotioti,²⁹ era na rai-ca ni nodra icavacava ni lakolako oya me ra ciqoma na nodra ivotavota vaka-lou vaka itaukei ni bula tawamudu.”³⁰ Era na lesu ki na iserau ni Tamadra me ra bula vata kaya kei Koya. Meda sa digidigi vakavinaka.

Sa rui levu sara na ka meda na sotakaya mai na ka ga e yaco ena tadrua ni sucu kei na mate. Au sureti iko mo lako mai ka muri Karisito.³¹

Au sa sureta taucoko na lewe ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai me ra, “lako mai vei Karsito, ka mo dou vakataucokotaki vua, ka vakuwai kemudou mai na veika kecega sa sega ni vakalou, . . . [en] dave ni dra i Karisito, . . . [sa] yaco kina mo dou tabu, ka savasava sara.”³²

Au sureti ira na se bera ni lewe ni Lotu oqo me ra lako mai ka wilika na iVola i Momani ka vakarorogo vei ira na daukaulotu. Lako mai ka vakabauta ka veivutunitaka na nomuni ivalavala ca. Lako mai mo papitaisotaki ka ciqoma na Yalo Tabu. Lako mai ka bulataka e dua na bula marau, vakasinaiti

vei Karisito. Ena nomu lako mai Vua ka muria na Nona ivunau, au yalataka ni ko na rawa ni kune vakacegū kei na galala ena bula vakayago drakidrakita sotavi wasoma oqo kei na “bula tawamudu ena vuravura sa bera mai.”³³

Kivei ira na sa sotava na veidi-na oqo ka sa lako sese ena cava ga e vakavuna, au sureti iko mo lesu mai. Lesu mai edai. Sa lomani iko na Tamada kei na noda iVakabula. Au vakadinadina nataka ni sa tiko vei Karisito na kaukauwa me sauma na nomu taro, vakaceguya na nomu mosi kei na rarawa, ka vosota na nomu ivalalava ca. Au kila ni sa dina oqo. Au kila ni sa dina taucoko na veika oqo. Sa bula o Karisito! Oqo na Nona Lotu. Ena yacai Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica na 2 Nifai 31:18.
2. “Plan of Salvation,” Ulutaga ni Kospeli, topics_lds.org.
3. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 14:7; Mosese 1:39.
4. Raica na Alama 42:8.
5. Raica na Eparama 3:24–28.
6. Jope 38:7.
7. Raica na Russell M. Nelson, “Standards of the Lord’s Standard Bearers,” *Ensign*, Aug. 1991.
8. Raica na 3 Nifai 9:15.
9. Raica na 2 Nifai 2:22–25.
10. Raica na Thomas S. Monson, “Digidigi,” *Liaona*, Me 2016. “Agency,” Ulutaga ni Kospeli, topics_lds.org.
11. Raica na Joni 14:15, 23; raica talega na Alama 38:1.
12. Raica na Alama 34:8–16.
13. Joni 3:16; raica talega na Joni 3:17.
14. “Se Bula Na Karisito: Nodra iVakadina-nana na iApositolo,” *Liaona*, Epe. 2000, 2.
15. Cakacaka 10:38.
16. “Na Karisito Bula,” 2.
17. Luke 22:42, 44.
18. Vunau kei na Veiyalayalati 19:16–19.
19. Raica na Aisea 53:4–6; Alama 7:11–13.
20. “Na Karisito Bula,” 2.
21. 3 Nifai 11:10–11.
22. Raica na Joni 20:1.
23. Raica na Alama 40:11.
24. Raica na 1 Pita 2:21–25.
25. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 138:57–59.
26. Raica na Alama 40:2–12.
27. Alama 11:44.
28. 3 Nifai 27:15–16.
29. Raica na *Vunautaka na Noqu Kospeli: Ai Dusidusi ki na Veiqaravi ni Kaulotu* (2004), 1.
30. “Na Matavuvale: Ai Vakaro ki Vuravura Raraba,” *Liaona*, Nove. 2010, 129.
31. Raica na 2 Nifai 9:50–51; 31:13.
32. Moronai 10:32–33.
33. Vunau kei na Veiyalayalati 82:14.

Mai vei Elder Dale G. Renlund
Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikaruā

Na iVakatawa Vinaka

Na ivakatawa oqo, na noda iVakatawa Vinaka, e dau kune marau ni raica nodra bula cake mai na Nona sipi tauvimate.

Eda na raica vakalailai na itovo-nibula ni Tamada Vakalomalagi ni da vakila na yalololoma vakaitamera e tu Vua ena vukudra na ivalalava ca ka vakavinavinakataka na Nona vakaduiduitaki rau na ivalalava ca kei koya ka valalava ca. Na rai oqo ena vuksi keda me da “[kilal] vakadodonu cake Nona itovo ni bula, uasivi sara, kei na ivakarau ni rai”¹ ka yavutaki kina na cakacakataki ni vakabauti Koya kei na Luvena, o Jisu Karisito. Na yalololoma ni iVakabula ena mata ni noda malumalumu ena vakayarayarataki keda yani Vua ka vakauqeti keda ena noda sasaga wasoma me da veivutuni ka vakatotomuri Koya. Ni da sa yaco me vakataki Koya vakalevu cake, eda vulica me da raici ira na tani me vakataki Koya, veitalia na ivakaraitaki ni bula e taudaku se na itovo.

Na revurevu ni kena vakaduiduitaki na itovonibula e taudaku kei na tamata vakataki koya e uto ni ivola na *Les Misérables*, mai vua na dauvolavola ni Varanise o Victor Hugo.² Ena itekivu ni ivola, a vakaveikilaitaki Bienvenue Myriel, na bisopi mai Digne, ka veitalanoataka na leqa e sotava tiko na bisopi. Me sikova beka e dua na turaga sega ni vakabauta na Kalou ka dau beci ena vanua baleta

na nona itovo ena itovo ena gauna ni iValu ni Vanua e Varanise?³

E tukuna na daunivakamacala ni vakila na bisopi nona cata na turaga oqo. Qai taroga na daunivakamacala e dua na taro rawarawa: “Se cava ga, e dodonu beka me vakavuna nona tuvakasuka na ivakatawa na karokaro ni sipi?”⁴ Ni saumitaro ena vukuna na bisopi, a vakarautaka na daunivakamacala e dua na isaunitaro matata, “Sega” qai vakalutuma e dua na veiwalii: “Sa dua na sipi!”⁵

Ena mala ni itukutuku oqo, e vakatauvatana o Hugo na “caka cala” ni tamata oqo kei na mate ni kuli ena sipi ka vakatauvatani bisopi kei na dua na ivakatawa ka sega ni levea na sipi tauvimate. E loloma dina na bisopi ka qai vakaraitaka e muri ena loma ni ivola na mataqali loloma vata oya vua e dua na tamata, o koya sara ga e talanoataki tiko ena ivola, e dua na tamata beci se qai suka mai valeniveivesu, o Jean Valjean. Nona loloma uasivi kei na yalokauwai na bisopi a vakauqeti Jean Valjean me veisautaka nona bula.

Me vaka ni dau vakayagataka na Kalou na tauvimate me ivakatauvatana ni ivalavala ca ena loma taucoko ni ivolanikalou, ena vakaibalebale kina me tarogi, “Ena vakaivei nona rai o Jisu Karisito ni sotava noda ivakatauvatana ni tauvimate—noda ivalavala ca?” Me vaka ni kaya na iVakabula ni o Koya e “sega ni rawa ni raica na ivalavala ca ka vakadonuya mada ga vakalailai”;⁶ ia me rawa vakacava Vua me raici keda, ena levu ni malumalumu e tu vei keda, ka sega ni kino ena domobula kei na rarawa?

E rawarawa ka matata na kena isau. Me vaka ni iVakatawa Vinaka,⁷ e dau raica o Jisu Karisito na tauvimate ena Nona sipi me ituvaki ka gadrevi me qaravi, qarauni, ka lomani. Na ivakatawa oqo, na noda iVakatawa Vinaka, e dau kune marau ni raica nodra bula cake mai na Nona sipi tauvimate.

Sa tukuna otia na iVakabula ni na “vakani ira nona qelenisipi me vaka na ivakatawa,”⁸ ka na vakasaqara oqori sa yali, . . . vakauta tale mai oqori sa vaka-sevi, . . . kau na vauca oqori sa ramusu, kau . . . na vakaukauwataka oqori sa malumu.”⁹ E dina ni a vakatayaloyerotaki o Isireli vukitani ni sa tilomi tu ena “mavoa, na dabuiloa, ka bona,”¹⁰ a veivakayaloqaqataki, veivakatataki cake ka yalataka na veivakabulai na iVakabula.¹¹

Na nona veiqraravi ena bula oqo na iVakabula a vakaitovotaki ena loloma, yalovinaka kei na veikauwaitaki. A sega ni yabeta na veisalatu duka mai Kaleli kei Jutia ena qaciqacia, ka dro tani mai vei ira na tamata ivalavala ca. A sega ni levei ira ena domobula levu. Segu, a kana vata kei ira o Koya.¹² A veivuke ka veivakalougatataki, veilaveti ka veivakatataki cake, ka vakaisosomitaka na rere kei na yaluma ena inuinui kei na reki. Me vaka ni ivakatawa dina o Koya, sa vakasaqarai keda ka kunei keda me veivuke ka noda inuinui.¹³ Ni da kila na Nona yalovinaka kei na loloma ena vukei keda me da cakacakataka noda vakabauti Koya—me da veivutuni ka vakabulai.

E volai ena Kosipeli i Joni na revurevu ni nona kauwai na iVakabula vua e dua na tamata ivalavala ca. Era kauta mai na vunivola kei ira na Farisi e dua na yalewa sa ia tiko na dautagane, ki vua na iVakabula. Era tukuna na veibeitaki ni dodonu me vakaviriki, me vaka na lawa i Moses. O Jisu ni sauma na taro sega ni oti rawa e vakayacori vua, sa mani kaya yani vei ira, “O koya vei kemudou sa sega ni ivalavala ca, me viriki koya mada i liu ena vatu.”

Era sa dui lako na veibeitaki, “ka tiko duadua ga ko Jisu, a sa tu na yalewa e matana.

“Ia ni sa tucake ko Jisu, ka sega ni raica e dua, na yalewa duadua ga, sa kaya vua, Yalewa sai ivei ko ira oqori, sa sega e dua sa lewai iko mo cudruvi, ne?

“A sa kaya ko koya, Sa sega e dua Turaga. Sa qai kaya vua na yalewa o koya, Au sa sega talega ni lewai iko mo cudruvi: mo lako, ka mo kakua ni valavala ca tale.”¹⁴

E dina sara, na iVakabula e sega duavata kei na dautagane. Ia a sega talega ni cudruva na yalewa. A vaka-yaloqaqataki koya me veisautaka nona bula. A vakauqeti me veisau ena vuku ni Nona yalololoma kei na loloma cecere. Na ivakadewa ni iVolatabu nei Josefa Simici e vakadinadinataka na nona bula vakatisaipeli ni oti oya: “A sa vakalagilagia na Kalou na marama oya me tekivu mai na gauna oya, ka vakabauta na yacana.”¹⁵

E dau yalololoma na Kalou, me da kakua ni nanuma ni ciqoma o Koya ka tadola tu na yalona baleta na ivalavala ca. E sega sara. E lako mai ki vuravura na iVakabula me vakabulai keda *mai* na noda ivalavala ca ka, bibi sara, ni sega ni rawa ni vakabulai keda ena noda ivalavala ca.¹⁶ E dua na dauvakatataro maqosa o Sisoromi, a tovolea ena dua na gauna me coriti Amuleki ena nona taroga: “Ena mai vakabulai ira li na nona tamata ena nodra ivalavala ca [na Mesaia sa vaka-räu lako mai]? A sa sauma ko Amuleki ka kaya vua: Au sa kaya vakaidina vei iko, e segai, ni sa sega ni rawa vei koya me cakitaka na nona vosa. . . . Ena sega ni rawa me vakabulai ira ena nodra ivalavala ca.”¹⁷ A cavuta o Amuleki e dua na dina bibi oya me da vakabulai mai na noda ivalavala ca sa dodonu me da na dinata “na ivakavuvuli ni veivutuni,” ka na serekana nona mana na Dauveivueti me vakabulai keda.¹⁸

Na nona yalovinaka, loloma, kei na loloma cecere na iVakabula ena kauti keda yani ki Vua.¹⁹ Ena Nona Veisorovaki, eda na sega ni kune vakacegu rawa kina ena keda ituvaki ivalavala ca.²⁰ E matata na loma ni Kalou me baleta na ka e dodonu ka na ciqoma o Koya kei na ka e cala ka ivalavala ca Vua. E sega ni baleta ni gadreva o Koya na dauvakamumuri talairawarawa sega ni vakasama. Segu, e gadreva na Tamada Vakalomalagi me ra vakatulewa ka digitaka vakataki ira na Luvena me ra yaco me vakataki Koya²¹ ka vakadonui ki na mataqali bula e tiko kina o Koya.²² Ni ra sa vakayacora vakakina, era sa vakatau-cokotaka kina na Luvena na kedra

inaki vakalou ka yaco me dua nodra ivotavota ena veika e Nona.²³ Ena vuku ni ka oqo, ena sega kina ni rawa vei ira na iliuli ni Lotu me ra moica na ivakaro ni Kalou se ivunau ke sega ni vaka na Lomana, me vinaka se me ra rogo kina.

Ia, ena noda sasaga ni bula oqo me da muri Jisu Karisito, na Nona ivakaraitaki ni yalovinaka vei ira era ivalavala ca e veivakavulici. O keda, ni da sa tamata ivalavala ca, sa dodonu, me vaka na iVakabula, me da yacovi ira yani na tani ena yalovinaka kei na loloma. Na noda itavi talega me da veivuke ka veivakalougatataki, veilaveti ka veivakatataki cake, ka vakaisosomitaka na rere kei na yaluma ena inuinui kei na reki.

Na iVakabula a cudruvi ira na tamata era a levei ira na tani ni ra nanuma ni ra dukadukali ka ra lewai ira ni ra ivalavala ca vakalevu cake mai vei ira.²⁴ Oqori na lesoni bibi e vagolea na iVakabula vei ira “era sa vakararavi ni ra sa yalododonu, a ra sa beci ira na tamata tani.” A tukuna na italanoa vakaibale-bale oqo:

“E lewe rua na tamata erau lako cake ki na vale ni soro me masu; e dua

na Farisi ka dua na daukumuna na ivakacavacava.

Sa tu na Farisi ka masu vakai koya vakaoqo, Na Kalou au vakamolimoli vei iko, niu sa sega ni vakataki ira na tamata eso, era sa daukovekove, era sa daubutako lo, era sa dauyalewa, se vakataki koya oqo na kumuna na ivakacavacava.

Au sa lolo vakarua ena veiwiki, au sa solia na ikatini ni ka kecega au sa rawata.

A sa tu vakayawa ko koya sa kumuna na ivakacavacava, a sa sega ni via tacake ki lomalagi, ia sa tavia na lomaserena ka kaya, kemuni na Kalou, lomani au mai, koi au na tamata ivalavala ca.

Qai kaya ko Jisu, “Au sa kaya vei kemudou, sa lako sobu ki na nona vale na tamata oqo ka sa vakadonui ia ko koya ka dua sa segai: ni na vakamalumalumutaki ko koya yadua sa vakalevulevui koya; ia ko koya yadua sa vakamalumalumutaki koya ena vakalevulevui.”²⁵

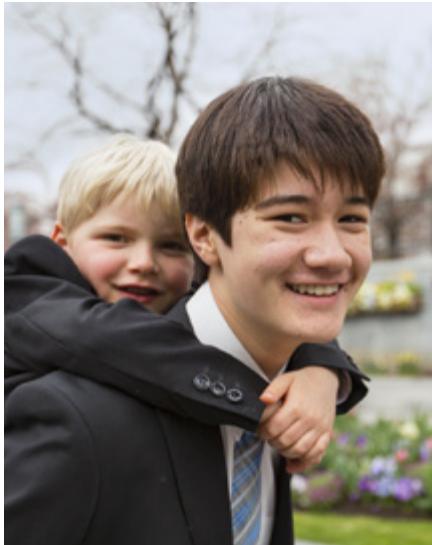
E matata na itukutuku vei keda: sa toro voleka vua na Kalou na tamata ivalavala ca sa qai veiyutuni, mai vua na tamata sa vakadonui koya ka

vakacacana na tamata ivalavala ca.

A tu talega ena gauna nei Alama na itovo vakatamata ni vakadonui koya ga kei na daulelewa. Ni “sa tekivu me ra tauyavutaka vakavinaka cake sara na lotu;” ko ira na tamata, . . . “era sa tekivu dokadoka cake mai,” . . . [ka] sa tekivu me ra laveti cake ena viavialevu ni matadra na lewe ni lotu, . . . era sa tekivu veiqati vakai ira, ka ra sa tekivu vakasewasewani ira era sa sega ni vakabauta me vaka na lomadra kei na nodra gagadre.”²⁶

A vakatabui vakabibi na veivakacacani vakaoqo: “A sa dua na lawa vakabitaki sara ena kedra maliwa na lewe ni lotu, me kakua sara ni dua na tamata, lewe ni lotu, me tu ka vakasewasewani ira era sega ni lewe ni lotu, ka me kua tale ga na veivakacacani ena kedra maliwa.”²⁷ E tautauvata ga na ivakavuvuli veidusimaki vei ira na Yalododonu. Me kakua ni da kunei ni da vakacacana e dua ena loma se taudaku ni Lotu.

O ira era a vakacacani ena veika cava ga era kila se vakacava tu na vaka-tulewa sega ni dodonu kei na vakadonui koya ga. Niu yabaki tinivakacaca ka vakaikitikotiko mai Europe ena 1960

vakacaca, au vakila ni vaka meu dau makataki ka vakalolomataki baleta niu kai Amerika vakakina baleta niu lewe ni Lotu. Eso na noqu vulivata era raici au me vaka niu a cakava eso na lawatu ni curuvanua sega ni taleitaki kei Amerika. Au raici talega me vaka ni noqu lotu e veisaqasaqa kei na vanua au tiko kina baleta ni duidui mai na lotu ni vanua ko ya. E muri, ena veivanua eso e vuravura taucoko, au sa dau raica vakalalai na vakaloloma ni veivakadu-iduitaki kei na veivakacacani vei ira e vagolei vei ira baleta na matatamata era lewenia kei na nodra vanua.

Na veivakacacani e levu mai na kena waqawaqa: veivakalialai, veivakatogani, veivakalolomataki, se na veicacati. Sa dodonu me da qarauni keda mai na vakadonui koya ga ka dau rogolevu na domona rogorogo ca vei ira e duidui nodra nanuma Sa dau vakaraitaki koya na vakadonui koya, vakinikina, ena nona sega ni vinakata me vakadonuya na galala ni vakaraitaka na lomamu.²⁸ Na tamata kece, oka kina o ira na tamata lotu, e tu vei ira na dodonu me ra vakaraitaka na lomadra, e matanalevu. Ia e sega ni dua e tiko vua na laiseni me sevaki ira na tani ni vakaraitaki na nanuma eso oqori.

Na itukutuku makawa ni Lotu e tu kina na ivakadinadina baleti ira na noda lewenilotu era a cati ena ivakarau ni vakadonui koya. Sa na dua na ka riarawataki kevaka me da cakava vei ira na tani me vaka na ka e caka vei keda.

E vakavuvulitaka vakaoqo na iVakabula “Ia na ka vakaadua ga dou sa vinakata me ra kitaka vei kemudou na tamata, dou kitaka vakatalega kina vei ira”²⁹ Kevaka eda vinakata me da rokovi, sa dodonu me da dau vakarokoroko. Kena ikuri na saumaki mai vuniyaloda dina e kauta mai na “yalomalua, kei na yalo lokomi,” ka na sureta “na Yalo Tabu” [ka vakasinaiti keda] ena “loloma sa uasivi sara,”³⁰ e dua na “loloma sega ni veivakaisini”³¹ vei ira na tani.

E sega ni dau veisau na noda iVakatawa Vinaka ka se vaka tiko kina nikua na nona rai baleta na ivalavala ca kei koya e ivalavala ca me vaka na gauna se bula voli kina e vuravura. E sega ni levei keda baleta ni da ivalavala ca, kevaka sara mada ga ena yaco e dua na gauna, me vakasama kina o Koya, “Sa dua na sipi!” Sa rui lomani keda vakalevu o Koya ka vakarautaka kina vei keda na sala me da veivutuni ka yaco me savasava me rawa ni da lesu tale Vua kei na Tamada Vakalomalagi.³² Ena nona vakayacora, sa vakotora talega kina o Jisu Karisito na ivakaraitaki me da muria—me da rokova na tamata kecega ka sega ni cata e dua.

Ni da nona tisaipeli, me da vakaraitaka na Nona loloma me tadola ka taucoko noda veilomani ka me kua ni dua e vakila ni guilecavi, galili, se sega nona inuinui. Au vakadinadina taka ni o Jisu Karisito na noda iVakatawa Vinaka, e lomani keda ka kauwaitaki keda. E kilai keda ka solia na Nona bula ena vukudra na Nona sipi.³³ E bula talega o Koya me baleti keda ka vinakata me da kilai Koya ka vakabauti Koya. Au lomani Koya ka taleitaki Koya, kau vakinavinaka vakalevu ena Vukuna, ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. *Lectures on Faith* (1985), 38.
2. Na ivola na *Les Misérables* mai vei Victor Hugo (1802–85), e tukuna na italianoa kei Jean Valjean ka a basuka e dua na lawa lai-lai ena nona butakoca e dua na ibuli madrai me vakania na matavuvale nei ganena. A tau na kena itotogi me yabaki 5 e valeniveivesu, a qai cakacakka tu me 19 na yabaki o Valjean ni a tovolea vaka va me dro qai sega ni rawa. A suka mai valeniveivesu ni sa dua na tamata yalokaukauwa ka yaloca.
- Ena vuku ni nona basulawa, sa sega kina ni kunea rawa na cakacakka, kakana kei na itikitiko o Valjean. Ni sa oca ka yalolailai,
- a qai soli vua me vakaitikotiko vata kei na bisopi kei Digne, ka a lomani Valjean ka dau yalovinaka vua. Ena bogi, a soli koya o Valjean ni sa sega nona inuinui, qai butakoca na yaya siliva nei bisopi ka dro yani.
- A vesu o Valjean ka kau lesu mai vei bisopi. Segu ni vakamacalataki rawa ka veicalati kei na nanamaki nei Valjean, a tukuna na bisopi vei ira na ovisa ni a soli vei Valjean na iyaya siliva ka cikevaka me taura talega o Valjean e rua na itutu ni kadrala siliva. (Raica na Hugo, *Les Misérables* [1987], ivola 2, wase e 10–12.)
3. Raica na Hugo, *Les Misérables* ivola 1, wase 10.
4. E taroga na daunivakamacala, *Toutefois, la gale de la brebis doit-elle faire reculer le pasteur?* (Hugo, *Les Misérables*, [1985], ivola 1, wase 10, tabana 67). Galeena veterinary pathology, e baleta e dua ga vei ira na mataqali mate ni kuli ka vu mai na kutu dau bula vakararavi ka vakavuna na mira ni vutina kei na karokaro (“mange” ena vosa Vakavalagi). Na malanivosa oqo sa vakadewataki oti vakavica ki na vosa vaka-Valagi ena sala duidui eso.
5. Na nona veiwali na daunivakamacala me baleta na conventionist sai koya *na Mais quelle brebis!* Sa dau vakadewataki ena so na gauna me “Sa dua na sipi loaloa.”
6. Vunau kei na Veiyalayalati 1:31.
7. Raica na Joni 10:11, 14; Alama 5:38; Vunau kei na Veiyalayalati 50:44.
8. Aisea 40:11.
9. Isikeli 34:16.
10. Aisea 1:6.
11. Raica na Aisea 1:18.
12. Raica na Luke 15:1–11.
13. Raica na Maciu 18:11.
14. Raica na Joni 8:3–11.
15. iVakadewa nei Josefa Simici, Joni 8:11 (ena Joni 8:11 ivakamacala e ra c).
16. Raica na D. Todd Christofferson, “Tikoga Ena Noqu Loloma,” *Liaona*, Nove. 2016, 48.
17. Alama 11:34, 37.
18. Raica na Ilamani 5:10–11.
19. Raica na 3 Nephi 27:14–15.
20. Ena veigauna vou oqo e tukuna na iVakabula: ia ko koya sa beca e dua na lawa, ka sega ni muria na lawa, ia sa segata me muria ga na lomana, ka sa lomana me ia tiko ga na ivalavala ca, ka sa bula tiko ga ena ivalavala ca, ena sega ni vakatabui ena lawa, io ena sega tale ga ena loloma cecere, na lewa dodonu, se na lewa. O koya, era na dukadukali tikoga kina” (Vunau kei na Veiyalayalati 88:35).
21. Raica na 2 Nephi 2:26–27.
22. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 14:7; 132:19–20, 24, 55.
23. Raica na Roma 8:16–17; Vunau kei na Veiyalayalati 84:38.
24. Raica na Maciu 23:13
25. Luke 18:9–14.
26. Alama 4:4, 6, 8.
27. Alama 1:21.
28. Raica na *na Oxford English Dictionary*, “bigotry” and “intolerance,” oed.com.
29. Maciu 7:12.
30. Moronai 8:26.
31. 1 Pita 1:22.
32. Raica na Yavu ni Vakabauta 1:3
33. Raica na Joni 10:11–15.

Mai vei Elder Ulisses Soares
Ena Mataveiliutaki ni Vitudagavulu

Vakararavi vua na Kalou ka Seg ni Veivukiyaki

Kevaka eda sa tudei tikoga ka sega ni veivukiyaki na noda vakabauta, ena vakalevutaka na Turaga na noda igu meda laveti keda cake mai na ibolebole ni bula oqo.

Kemuni na taciqu kei na ganequ, au gadreva meu tekivutaka na noqu itukutuku nikua niu vakadinadina-taka ni o Peresitedi Thomas S. Monson e Parofita ni Kalou ena noda gauna oqo. Sa vakakina oi rau na nona dau-nivakasala ena Mataveiliutaki Taumada kei ira na iApositolo Le Tinikarua era sa parofita, daurairai, ka dauvakatakilka tale ga. Era sa matataka na Turaga o Jisu Karisito ka sa nodra dodonu me ra vakaraitaka na Nona lewa kei na lomana me vaka sa vakaraitaki vei ira. Au vakadinadina-taka ni da na taqomaki ni da muria na nodra ivakasala. Sa vakauqet i ra tiko na Turaga me ra vakamatatataka tiko vei keda me da vaqaqacotaka na noda vakabauta na Tamada Vakalomalagi kei na Luvena, o Jisu Karisito, kei na Nona Veisorovaki me da kakua kina ni veivukiyaki ni da sotava na bolebole ni noda veisiga oqo.

Eda wilika ena iVola i Momani na italianoa ni dua na tagane o Amoni a talai mai na vanua o Saraemala ki na vanua i Lai-Nifai me laki tarogi iratou na tacidra. E kea a raica kina na Tui o Limiai kei ira na nona tamata, era a tiko vakavesu vei ira na Leimanaiti. E

a vakauqet na Tui o Limiai ena veika a wasea vei koya o Amoni me baleti ira na nona tamata e Saraemala. A vakasinaiti na yalona na Tui o Limiai ena vakanuinui cecere kei na reki ka vakasokomuni ira mai na nona tamata ki na valetabu ka kaya:

“O koya mo ni laveta cake na ulumuni, ka ia na marau, ka vakararavi vua na Kalou. . . .

“. . . Ia kevaka ko ni na vuki vua na Turaga ena lomamuni taucoko, ka vakararavi Vua, ka qaravi Koya ena nomuni vakasama taucoko, kevaka ko ni sa kitaka oqo, ena sereki kemuni ko Koya mai na veivakabobulataki me vaka na nona lewa kei na nona gagadre.”¹

E a vakaukauwataki sara na nodra vakabauta na tamata i Limiai na Tui ena vosa i Amoni ka mai vakavuna na nodra veiyalayalati kina kei na Kalou me ra sa na qaravi Koya ka muria na Nona ivakaro, se cava ga na ituvaki dredre era sotava. Ena vuku ni nodra vakabauta, era a vakarautaka kina e dua na ivadi ka ra dro rawa kina mai na ligadra na Leimanaiti.²

Kemuni na taciqu kei na ganequ, yalovinaka ni vakasamataka mada na bibi ni veisureti a cakava na Tui o Limiai kei na kena ibalebale vei keda. A kaya o koya: “O koya mo ni laveta cake na ulumuni, ka ia na marau, ka vakararavi vua na Kalou.” Ena vosa oqo, a sureti ira na nona tamata na Tui o Limiai me ra raica na siga nikua kei na veisiga ni matakana rai ni vakabauta; ka veisosomitaka na nodra rere, ena kakavaki ni inuinui vakasucumi mai na vakabauta; ka kakua ni veivukiyaki ni ra sa vakararavi tiko vua na Kalou se cava ga na kedra ituvaki.

Na bula oqo sa gauna ni vakatovolei, e gauna tale ga me da na vakaraitaka ka vakadinata ke rawa ni da na

cakava na ka kece ga sa vakaroti keda kina na Turaga na noda Kalou.³ Oqo ena gadrevi kina na vakabauta e sega ni veivukiyaki vei Jisu Karisito ena gauna mada ga ni veidredre lelevu. Sa na gadrevi kina meda toso tikoga ki liu ni tudei tu noda vakabauti Karisito, ka liutaki tiko ena Yalo, ka vakararavi tiko vua na Kalou ni na vakarautaka na veika eda gadreva.⁴

Ni sa mai cava tiko na Nona cakaca vakalotu e vuravura, ni vo toka vakalailai me kau vakavesu kina, a vakavulici ira na Nona tisaipeli na iVakabula: “Dou na kunea e vuravura na rarawa; ia mo dou vakacegu; au sa vakamalumalumutaki vuravura.”⁵

Me da vakasamatata mada vakatitobu—ni o Jisu Karisito, na Luvena e Duabau Ga na Tamada, a mai bulataka e dua na bula e sega ni cala ka vorata rawa na veitemaki, mosi, ibolebole,

kei na veika rarawa ni vuravura oqo. A tiri mai vua na dra mai Kecisemani; ka sotava na mosi vakaitamera e sega ni vakamacalataki rawa. A colata Vua na noda rarawa kei na tauvimate kece. Sa tu vakarau o Koya me veivuke—vukei keda yadua—ena noda oca kecega. Ena Nona bula taucoko, rarawa, mate, kei na Tucaketale, a vagalalataka na veika malumalumu kecega me da bula reki ka kune vakacegu ena vuravura oqo. Na mana ni Nona Veisorovaki sa soli vei ira kece era sa guilecavi ira ga ka ciqomi Koya kei ira era sa taura na Nona kauveilatai ka muri Koya me ra Nona tisaipeli dina.⁶ O koya gona, ni da sa vakabauti Jisu Karisito kei na Nona Veisorovaki, eda na vaqaqacotaki, ena mamada na noda icolacola, ka yaco meda vorati vuravura rawa ena Vukuna.

Kemuni na taciqu kei na ganequ, ni da vakasamatata na kaukauwa kei na

iniuinui eda rawa ni ciqoma mai vua na iVakabula, e tiko na inaki me da laveta cake na uluda, reki, ka toso tiko ga ena vakabauta ka sega ni vakinatiqa, “ko koya sa vakinatiqa, sa vaka na ua ni waitui, sa cagina e na cagi ka veitubuyaki. . . . A tamata lomalomaru, sa yamekemeke e na nona ivalavalala kecega.”⁷

A veivakasalataki tale ga kina na Tui o Limiai, “Ka vakararavi Vua, ka qaravi Koya ena nomuni vakasama taucoko, kevaka ko ni sa kitaka oqo, ena sereki kemuni ko Koya mai na veivakabulataki me vaka na nona lewa kei na nona gagadre.”⁸

Rogoca na vosa ni vakamasuti keda na iVakabula:

“Me kakua ni rarawa na lomamudou: dou sa vakabauta na Kalou, dou vakabauti au talega. . . .

“Kevaka dou sa lomani au, dou muria na noqu vunau. . . .

“Ko koya sa nanuma na noqu vunau ka talairawarawa kina, sai koya oqo sa lomani au; ia ko koya sa lomani au ena lomani koya ko Tamaqu, ia kau na lomani koya, ka vakatakilai au vua.”⁹

E vakalouugatataki keda tiko na Kalou ena noda vakabauta.¹⁰ Na vakabauta sa ivurevure ni bula ena inaki sa vakalou kei na kena vakanananu tawamudu. Na ivakavuvuli ni vakabauta e cakacakataki e vakauqeta na gumatua. Sa dua na kaukauwa bibi, ka bula sa matanataki tiko ena noda vakasama dodonu kei na gagadre me sa lomada dina meda cakava na veika kecega e kerea na Kalou kei Jisu Karisito vei keda. Ena muataki keda meda tekiduru ka masuta na Turaga meda dusimaki ka tucake yani ka cakacakataka ena nuidi me rawati na veika sa vaka na Nona lewa.

Vica na yabaki sa oti niu a se pere-sitedi kina ni kaulotu, a qiritu au mai na itubutubu ni dua na daukaulotu lomani ka kaya mai ni sa mate o ganena. Au nanuma lesu, na vakaciriloloma ni gauna o ya, neirau a veivosakitaka kei koya na daukaulotu oqo na ituvatuva lagilagi ni veivakabulai ni Kalou me baleti ira na luvena ka a vakacegui koya ni sa kila tu na ka oqo.

Dina ga ni a kurabui sara ka rarawa ena leqa o ya, ia o daukaulotu oqo—a

tagi ka vakabauta tiko na Kalou kei na Nona ituvatuva cecere ni bula marau—sa marautaka na bula nei ganena. A vakaraitaka o koya na nuidi ka sega ni vakatitiqa ena nona loloma na Turaga. A kaya kina vei au, ni sa vakadeitaka ni na tomana tikoga na nona kaulotu ena vakabauta kei na gugumatua kecega me rawa ni kilikili kaya ki na yalayala ni Kalou vua kei na nona matavuvale. Ena gauna ni gagadre vakaoqo, a vago-lea na yalona vua na Kalou o daukau-lotu me vakararavi vakatabakidua Vua, ka vakavouia nona yalayala me qaravi Koya ena gugumatua kecega.

Kevaka eda na sega ni yavutaki ena vakararavi tudei vua na Kalou ka gadreva meda qaravi Koya ena gugumatua kecega, sa na rawa me muataki keda na rarawa ni bula oqo meda vakila ni sa tara bi mai na noda icolacola bibi; ka na rawa meda vakayalia na uqeti ni yalo meda bulataka vakataucoko na kospeli. Ni sega na vakabauta, eda na laki vakayalia na yalo meda marautaka kina na ibulibuli ni Kalou me baleta na veika ena rawa me yaco ki na noda bula ena veisiga ni matakai.¹¹

Ena veigauna veivakatovolei vaka-oqo, ena tovolea tiko o vu-ni-meca—ka sa vakairovi keda tiko—me saga me vakayagataka na noda vakasama dina kei na inaki me valuti keda kina. Ena tovolea me vakauqeti keda ni sa tawayaga meda bulataka na ivakavuvuli ni kospeli. Kemuni na taciqui kei na ganequ, yalovinaka mo ni nanuma tiko ni vakasama dina ni tamata vakayago “sa sega ni vakabauta na veika ni Yalo ni Kalou: ni sa ka lialia vua.”¹² Mo ni nanuma tiko ni ko Setani “sa meca [ni] Kalou na tevoro ka sa veivala tiko ga kei koya, ka sa veisureti ka veivakayarayarataki [vei keda] ki na ivalavalava ca, ka me vakayacori tiko ga na ka ca.”¹³ Meda sa tarovi koya me kakua ni lawakitaki keda; ni da vakatarai koya, eda na lutu ena noda vakabauta ka vakayalia na kaukauwa meda taura kina na veivakalouga-tataki ni Kalou.

Kevaka eda sa tudei tikoga ka sega ni veivukiyaki na noda vakabauta, ena vakalevutaka na Turaga na noda igu

meda laveti keda cake mai na ibolebole ni bula oqo. Eda sa qai rawa ni vakamalumalumutaka na lewa vakatani ka da na taracake na igu meda ubaleta yani, na veika mada ga e matanataka mai na veivakataotaki lelevu. Oqo na ka a rawa kina vei ira na tamata i Limiai na Tui me ra dro bula rawa mai na nodra veivesuki tiko na Leimani.

Kemuni na taciqui kei na ganequ, au sureti kemuni mo ni vakararavi vua na Kalou kei na nodra vakavuvuli na Nona parofita. Au sa veisureti tiko mo ni vakavouia na nomuni veiyalayalati vua na Kalou, mo ni qaravi Koya ena yalomuni taucoko, se cava ga na veimedreyaki ni ituvaki ni bula oqo. Au vakadinadinataka ni kaukauwa ni nomuni vakabauta na Karisito sa sega ni veivukiyaki, ko ni na sereki mai na ivesu ni ivalavalava ca, vakatitiqa, sega ni vakabauta, rarawa, mosi, ka yaco mo ciqoma taucoko kina na veivakalouga-tataki sa yalataki tu mai vua na Tamada dauloloma.

Au vakadinadinataka ni bula dina tiko na Kalou. Ni sa bula tiko o Koya. E lomani keda o Koya. Sa dau rogoca na noda masu ni da marau tiko kei na gauna ni noda vakatitiqa, rarawa, kei na nuiqawaqawa. Au vakadinadinataka ni o Jisu Karisito na iVakabula kei vura-vura. O Koya na noda Dauveivueti.

Au mai tinia na noqu vosa nikua ena qaqani sere ni lotu “Not Now but in the

Coming Years,” e tiko ena serenilotu vaka-Potukali:

*Ke vakaruguya na yaloda na o ka sega ni matanisiga,
Ke vakamavoataki keimami na rara wa, veitalia ga; keimami na kila ga o cei koi Kemuni.
Sa dusimaki keda o Jisu ena Ligana, ka na tukuna vei keda na vuna;
Keda rogoca na domona, ena vosa tikoga mai vei keda o Koya.
Vakararavi ga vua na Kalou ka sega ni veivukiyaki, ka laiva me tokoni keda;
Lagata Nona lagilagi me tawamudu, ni na qai tukuna ga mai o Koya.¹⁴*

Au tukuna na veika oqo ena yaca tabu i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Mosaia 7:19, 33.
2. Raica na Mosaia 21:32; 22:1-14.
3. Raica na Eparaama 3:25.
4. Raica na 1 Nifai 4:6-7; 2 Nifai 31:20.
5. Joni 16:33.
6. Raica na Luke 9:23.
7. Jemesa 1:6, 8.
8. Mosaia 7:33; vakamatatataki.
9. Joni 14:1, 15, 21.
10. Raica na 2 Nifai 27:23; Alama 37:40; Ica 12:29
11. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 58:3.
12. 1 Korinica 2:14.
13. Moronai 7:12
14. Na “Not Now but in the Coming Years,” e vakadewataki mai na “Agora não, mas logo mais,” mai na Serenilotu vaka Potukali, naba 156.

Mai vei Elder Mark A. Bragg
Ena Vitudagavulu

Io ena Tubu Cake tiko ga na nona Rarama me Yacova na Siga Uasivi ko ya

Ena veigauna ni butobuto kei na dredre, ena dua na rarama kei na veika vinaka e voliti keda tu.

Awasea o Paula e dua na itukutuku ni nuinui vata kei ira na kai Koronica:

“Sa buku na druadrua, ia keitou sa sega ni drigit; keitou sa lomaocaoacaga, ia keitou sa sega ni yalolailai.

“Keitou sa vakacacani, ia keitou sa sega ni biu laivi; keitou sa vakabalei sobu, ia keitou sa sega ni vakarusai.”¹

E vure mai vei na nona inuinui o Paula? Rogoca na nona isau ni taro: “Ni sai koya na Kalou, o koya sa kaya eliu me cila mai na butobuto na rarama sa cila mai ki na loma i keitou me cila yani na serau ni Kalou, o koya sa vakatikai rawa e na mata i Jisu Karisito.”²

Ena veigauna ni butobuto kei na dredre, ena dua na rarama kei na veika vinaka e voliti keda tu. Ena Okotova sa oti, e tokarua taka vei keda o Peresetedi Uchtdorf, “Eda sa wavoliti tu oqo ena rarama levu veivakurabuitaki kei na dina kau taroga se da sa marautaka dina tiko na veika eda sa taukena tu.”³

Io, na vunica e vakanamata tu ena “kabu ni butobuto . . . ka vakamata-boko taka na matada, . . . vakaukauwataka . . . na lomada . . . kei na . . . kauti keda . . . tani ena mua ni gu eda dodonu meda muria.”⁴

Ni sa kila vinaka tu na noda veisiga ni veivakatovolei e yalataka na Tura-ga: “Raica sa vu ni rarama na Kalou; ia ko koya sa kunea na rarama ka tudei tiko ga vua na Kalou, ena vakarara-mataki vakalevu; io ena tubu tiko ga na nona rarama me yacova na siga lagilagi ko ya.”⁵

Eda sa luvana na Kalou. Ciqoma na rarama, toso tiko vua na Kalou, ka ciqoma e vuqa rarama sa ikoya na ka eda buli kina meda cakava. Mai na ivakatekivu, eda a muria na rarama, eda a muria na Tamada Vakalomalagi kei na Nona i tuvatuva. Ni da vaqara na rarama e sa tiki ni Yagoda Vakayalo.

Au rogoca na dina titobu oqo na kena a vulici ena dua na vanua au sega ni namaka ni na vulici kina. Gauna au a cakacaka tu kina ena dua na baqelevu, Au a sureti meu lai tiko ena dua na vuli torocake ena Univesiti e Michigan. Gauna ni vuli oqo, a vakavulica vei keimami o Professor Kim Cameron na yavu ni veiliutaki vinaka kei na veika ena kauta mai vei keda. A vakamacalataka o koya: Na veika kece e bula e dau vakanamata kina kaukauwua ni [rarama] ka meda vukitani mai na kaukauwa [butobuto]. Mai na dua na yavu ni bula lailai ki na verevereya ni veigacagaca ni tamata bula, na veika bula e dau veidonui kei na veika e donu ka sega so kina na veika ca.”⁶

Tokoni voli ena levu ni vakadidike vakavuli, e tolu na ulutaga bibi e dau vakanamata kina me baleta na kena

rawati vinaka na itovo ni cakacaka vinaka ena vanua ni cakacaka sa ikoya ya na: yalololoma, veivosoti kei na vakavinavinaka.⁷ E vakaibalebale sara vakalevu vei keda na tamata ena noda vuki ki na kaukauwa vinaka [raramal], na veika oqo e semata donu ka vaka-raitaka vei keda ni tiko na Rarama ni Vuravura, o Jisu Karisito!

Vei kemuni na taciqui kei na ganequ, yalovinaka mo kila ni vakacegu e tiko ena rarama e vakarautaki tu vei keda. Au via vakaraitaka e tolu na vanua tou na kunea tu ga *kina* na rarama:

Na Rarama mai na Lotu

Na Lotu e Vuni Rarama tu ena vuravura butobuto. Oqo e dua na gauna vinaka meda mai lewena tu na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai! Sa vakasakiti na kaukauwa ni lotu ena kena ituvaki mai na gauna eliu⁸ ka tubucake ena veisiga na wiliwili ni tamata era sa mai lewena, tauyavu vou na veitabana, era kacivi vou na kaulotu, ka tatadoladola na veiyalava ki na kospipeli. Eda raici ira era luluqa ena Lotu ena dua na gauna era suka mai ena rivotu ni veivueti nei Peresitedi Monson e kauta mai mana ena veisiga.

Wale toka ga oqo au sikovi ira voli na itabagone mai Paraguay, Uruguay, Chile, kei Argentina na gauna ni konifredi ni Me iSakisaki ni Tabagone. Udu lu na cauravou kei na goneyalewa era gole mai ena lomani dua na macawa me ra mai vakaukauwa taka na nodra lomana na noda iVakabula, ka me ra lesu ena nodra dui veivale kei na nodra matavuvuale me ra vakadeitaka na rarama kei na loloma nei Karisito.

Raica na, Lotu ena tu ga na kena meca. E se vakatu o ya mai liu ka na vakatu ga vaka oya me yacova yani na vakataotioti ni gauna. Me da kua ni laiva na veimeca oqo me vakaluluqataka na kaukauwa ni rarama sa vakarautaki tu vei keda. Na noda ciqoma ka vakasaqara tiko na rarama oqo eda na rawata tale kina eso tale na rarama.

Ia ena vuravura ka sa butobuto tiko ga, na *rarama ni lotu* ena uasivi na kena cilavi keda tu me yacova yani na siga totoka koya.

Na Rarama ni Kospipeli

Na rarama ni kospipeli e salatu ka na cilava vakalevu ena siga totoka koya,⁹ ka na cilava serau na noda matavuvuale kei na valetabu e vuravura.

Vunautaka Na Kospipeli e kaya:
“Ena rarama ni kospipeli, ena rawa ni vakameautaka e vuqa na veileti vakavuvuale, na duiyaloyalo kei na dredre. Na vuvale e mavo tu ena veileti ena rawa ni na vakabulai ena yalo ni veivosoti kei na vakabauta kei na mana ni nona Veisorovaki o Jisu Karisito.”¹⁰ Na gauna oqo, o ira na noda matavuvuale era dodonu me ra vuni rarama tiko vei ira na tu vakavoliti keda. Ena toso cake na rarama ni noda vei vuvale ena gauna era vakalevutaka cake na nodra veilomani kei na yalovinaka. Na gauna eda tauyavutaka kina na noda vuvale ena vakabauta, . . . veivutuni, veisorosorovi, vakarokoroko, dauloloma [kei

na] loloma vakalou,”¹¹ eda na vakila na tubu ni noda lomana na noda iVakabula kei ira na wekada wavoliti keda. Ena kaukauwa na vuvale, ka na qai serau ga vakalevu cake na rarama e tiko vei keda yadua.

Eda wilika ena iVolavosa ni iVola Tabu: “Na itikotiko duadua ga sa rawa ni vakatauvatani vata kei na valetabu ena kena vakatabui.”¹² E sa sivia ni 155 na valetabu e vakayacori tiko kina na cakacaka kei na levu tale e sa vakarau tiko me yaco mai. E sa levu tiko ga na matavuvuale era sa vauci vata tiko ka tawamudu. Era sa vakacuruma tiko na lewe ni lotu na yacadra na wekadra era sa liu yani me mai qaravi na veicakacaka ni veivakabulai vakalotu ena valetabu. Eda sa mai sotava tiko na marau ena yasa ruarua ni ilati!

Ena vuravura butobuto oqo, na *rarama ni kospipeli* ena uasivi tiko ga na

kena serau tiko mai me yacova yani na siga totoka koya.

3. Na Rarama i Karisito

Ona sega ni rawa ni veitalanota-ka na rarama e vuravura kevaka o na sega ni tukuna baleta na Rarama ni Vuravura, Jisu Karisito. Na vakaraitaki ni nona loloma na Tamada Vakalomalagi o ira kece era lako mai ena bula oqo e vakakalougataki tu ena nona rarama o Karisito ka na vuksi keda me lesu bula tale ivale. A vakavulica o Peresitedi Packer: "Na Yalo Karisito e tu vata tu ga kei keda. . . Na Rarama i Karisito e sa rarama ni matasiga vakataki koya e vuravura. Na vanua cava ga e bula kina na tamata, ena tiko kina na Yalo i Karisito."¹³ Na Rarama i Karisito e sureti keda meda caka vinaka ena vei gauna"¹⁴ ka vakarautaki keda kece ena noda vakasaqara na vinaka koya na dina ni noda ciqoma na Yalo Tabu.

Na noda iVakabula e vakavulica vei keda ni o Koya na rarama e "vakararamataka na matamu," "sa vakabulabulataka na nomu kila ka," ka "sa solia na bula ki na ka kece ga."¹⁵ Na Rarama i Karisito ena vuksi keda meda raica ira na tani ena matana na noda iVakabula. Eda na loloma ka veiciqomi vakalevu cake ena vukuni dredre era sotava na tani. Ena vuksi keda meda vosoti ira vakadede o ira era sega ni sokalou se veiqravi vakai keda. Ena vuksi keda

meda kila vakavinaka na ituvatuva levu ni marau ka da na keda isema ena ituvatuva levu ni loloma oqo. E solia na bula, vakaibalebale, ka vaka inaki veikeda ena ka eda cakava. Io, ena delani marau ena lako mai vei keda ena gauna eda ciqoma kina na Rarama i Karisito, ena sega ni tautauvata kesi na reki eda na vakila ena gauna eda raica kina na Rarama i Karisito na gauna e cakacaka kina vei ira na noda vuuale kesi ira na noda itokani kesi ira na tamata eda sega tu ni kila.

Au vakila na reki oqori ena gauna au rogoa kina me baleti ira na ilala daubokobuka ena nodra saga mera bokoca na kena kama voli e dua na valenisoqoni ni iteki mai na Ceva kei California ena vula o Julai ena yabaki, 2015. Ena gauna sa tete totolo na kama, na nodra iliuliu a qirita e dua na nona itokani YDE ka taroga vei koya na vanua cava e maroroi tu kina na iyaya tabu kesi na bilo ni sakaramede me rawa ni ra taqomaka. E a qai vakaraitaka vua na nona itokani ni sega tu na yaya ni qaravi kalou kesi na bilo ni sakaramede e rawarawa na kena sosomi taki. Ia na nodra iliuliu e sega ni vakacegu ka nanuma me dua na ka mera cakava, a tala tale e vica na daubokobuka mera lesu tale ena lomani vale kama ka kaya veiira mera maroroya mai na itaba kece nei Karisito e lili tu ena lalaga ka rawa ni ra maroroya mai. E ra vakaliliga talega e dua

e lomani nodra lori ni bokobuka ena nodra vakasama me ra bau karoni voli kina o ira na dau bokobuka. A tarai au vakalevu na nona yalololoma na liuliu ni bokobuka kei na vinaka ni nona vakasama me baleta na rarama, vakabibi ena gauna rerevaki era tu kina oya.

Ia ena vuravura butobuto, na *rarama ni Karisito* ena uasivi na kena cilavi keda tu me yacova yani na siga totoka koya.

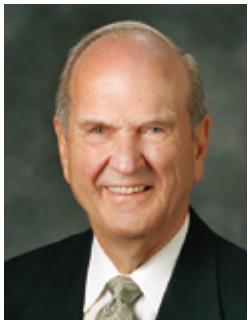
Au tokarua taka na nona vosa o Paula: "Meda dara na sasabai ni rarama."¹⁶ Au vakadinatinataki Karisito. O Koya na Rarama kei Vuravura. Meda vakaukauwataki keda ena rarama e tu voliti keda ena noda vakaitavitaki keda vakalevu ena lotu ka vakayagataka na yavu ni kospeli vei ira na noda matavule. Meda raica na Rarama i Karisito ena veigauna ena nodra bula na tani ka meda vuksi ira me ra raica vakaiira. Na gauna eda ciqoma kina na rarama oya, eda na vakakalougata taki ena kuri ni rarama oqo, me yacova yani na siga totoka koya gauna eda na qai raica kina na Tama ni rarama,"¹⁷ na Tamada Vakalomalagi. Au vakadinatinataki ena yacana tabu na Rarama kei Vuravura, o Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. 2 Koronika 4:8-9.
2. 2 Korinica 4:6.
3. Dieter F. Uchtdorf, "A Ka Levu Vakaidina na Nona iNaki na Noda Kalou!" *Liaona*, Nove. 2016, 20.
4. 1 Nifai 12:17.
5. Vunau kei na Veiyalayalati 50:24.
6. Kim Cameron, *Positive Leadership: Strategies for Extraordinary Performance*, 2nd ed. (2012), xii; see also Kim S. Cameron, "Leading with Energy," Wheatley Institution Fellow Notes, Feb. 17, 2017, wheatley.byu.edu.
7. Raica na Kim Cameron, *Positive Leadership*, 33, 36, 39.
8. Raica na Quentin L. Cook, "Sa Noqu Rarama na Turaga," *Liaona*, Me 2015, 65.
9. Na Vosa Vakaibalebale 4:18.
10. Vunautaka Noqu Kospeli: Dua na iDusidusi ki na Veiqravi ni Daukaulotu (2004), 3.
11. "Na Matauvale: Ai Vakaro ki Vuravura Raraba," *Liaona*, Nove. 2010, 129.
12. Bible Dictionary, "Valetabu."
13. Boyd K. Packer, "Na Rarama i Karisito," se *Liaona*, Apr 2015, 13.
14. Moronai 7:13
15. Vunau kei na Veiyalayalati 88:11, 13.
16. Roma 13: 12.
17. Jemesa 1:17; Vunau kei na Veiyalayalati 67:9.

E vakabula rawa e dua na daubokobuka e dua na itaba ni iVakabula ni sa kama na valenilotu ni iteki mai California, Amerika.

Mai vei Elder Russell M. Nelson

Peresitedi ni Kuoramu ni iApositolo Le Tinikaruia

Vagoleya Mai na Mana nei Jisu Karisito ki na Noda Bula

Na kospeli nei Jisu Karisito e vakasinaiti tu ena Nona mana, ka sa vakarau tu vei ira kece na luvema yalewa se tagane na Kalou era vakasaqara vagumatua.

Kemuni na taciqu kei na ganequ, eda bula donumaka na itabagauna dredre duadua. E vakavolivoliti keda na bolebole, na duidui, kei na veiveisau. Na veigauna dredre oqo e a raica na iVakabula. E a vakasalataki keda o Koya ni na vakavuna na cudru e yalodra na tamata na iVakabula ka kauti ira tani.¹ Ia a sega vakadua ni nakita na Tamada Vakalomalagi me da na sotava taudua na vereverea ni leqa vakatamata yadua kei na bula veimaliwai.

Sa rui lomani keda na Kalou ka tala mai kina na Luvema e Duabau Ga² me vuksi keda.³ Ka solia na Nona bula na Luvema o Jisu Karisito ena vukuda. Na veika kece oqo me rawa kina ni da rawata na mana vakalou—na mana e rauta me da colata rawa kina na icolacola, na itatarabe, kei na veitemaki ni noda gauna.⁴ Nikua au vinakata meu vosa ena *ivakarau* ena rawa kina vei keda me da dreta mai ki na noda bula na mana ni noda Turaga ka iVakavuvuli, o Jisu Karisito.

Eda tekivu ena noda vulica na veika e baleti Koya.⁵ “Sa ka dredre me [da]vakabulai na tamata ena no[da]

lecaika.”⁶ Na levu ni ka eda kila baleta na nona veiqraravi vakalotu kei na nona itavi na iVakabula⁷—na levu ni noda kila na Nona ivunau⁸ kei na veika e vakayacora o Koya ena vukuda—na levu ni noda kila ni rawa Vua me vakarautaka na mana eda gadreva me baleta na noda bula.

Ena itekivu ni yabaki oqo, au kerei ira na itabagone qase cake ena Lotu me ra solia e dua na iwase ni nodra gauna e veimacawa me ra vulica na *veika kece* a tukuna ka cakava ko Jisu me vaka e volai ena ivolayavu ni Lotu.⁹ Au a sureti ira me ra vakayacora me nodra lewe ni vuli yadua na ivakamacala vakaivolikanikalou kei Jisu Karisito ena Topical Guide.¹⁰

Au vakayacora na bolebole oqori baleta niu sa ciqoma oti o au. Au wilika ka lainitaka na tikina *yadua* e vakamacalataki baleti Jisu Karisito, me vaka e tuvai ena 57 na ivakadewa ena Topical Guide.¹¹ Niu sa vakacavara na cakaka taleitaki oya, e taroga na watiqu se vakaevei na kena yaga vei au. Au tukuna vua, “Au sa duatani mai na tamata!”

Au vakila e dua na yalodina vaka-vouli Vua niu wilika tale ena iVola i Momani na nona vosa na iVakabula me baleta na Nona itavi ena bula oqo. E kaya kina:

“Au sa lako mai ki vuravura meu kitaka na lomai Tamaqu, ni sa talai au mai ko Koya.

Ka sa talai au mai ko Tamaqu me'u na mai laveti cake ena kauveilatai.”¹²

Ni da Yalododonu Edaidai, eda tukuna na Nona itavi me Veisorovaki i Jisu Karisito, ka rawa kina na tucaketale vei keda kece ka vakarautaka na bula tawamudu vei ira era veivutunitaka na nodra ivalavalala ca ka ciqoma ka maro-roya na cakacaka vakalotu kei na kena veiyalayalati.

E sega ni taucoko vakaivunau me da tukuna na isoro ni veivakaduavatataki ni Turaga ena vosa vakalekalektaki, me vaka “na Veisorovaki,” se “na mana veivakaukauwataki ni Veisorovaki,” se “vakayagataki ni Veisorovaki,” se “vaqaqacotaki mai na Veisorovaki.” Na ivakamacala oqo e rerevaki toka ni rawa ni vakacala na vakabauta ni *ka e yaco oqo* e ka bula ka tu na kena kaukauwa vakataki koya ka sega ni semati vei Tamada Vakalomalagi kei Jisu Karisito.

Ena ruku ni nona ituватуva tawamudu na Tamada, sai koya na iVakabula a vakararawataki. Na iVakabula sai koya a sereka na ivau ni mate. Na iVakabula a sauma na isau ni noda ivalavalala ca kei na talaidredre ka bokoca laivi kevaka eda veivutuni. Na iVakabula sai koya e sereki keda mai na mate vaka-yago kei na mate vakayalo.

E sega ni dua na kabula sega ni vakaibulibuli e vakatokai “na Veisorovaki” ka da rawa ni kere veivuke, veivakabulai, veivosoti, se mana. O Jisu Karisito na ivurevure. Na veivosa tabu me vaka na *Veisorovaki* kei na *Tucaketale* e vakamacalataka na ka e cakava na iVakabula, me vaka na ituватуva nei Tamada, me rawa ni da bula ena vakanuinui ena bula oqo ka rawata na bula tawamudu ena vuravura sa bera mai. Na nona isoro ni veivakaduavatataki na iVakabula—na uto ni veika e caka ena itukutuku ni tamata—ena kilai vakavinaka duadua ka marautaki ni da semata vakamatata vei Koya.

A tukuna na Parofita o Josefa Simici na bibi ni nona itavi na iVakabula, ena nona kaya, “Na yavu ni ivakavuvuli ni noda Lotu o ya na nodra ivakadinadina na iApositolo kei na Parofita me baleti Jisu Karisito, ni a mate, bulu, ka tucaktele ena ikatolu ni siga ka lako cake ki lomalagi; kei na veika kece tale eso e salavata kei na noda Lotu era sa tokona talega.”¹³

Sai koya sara ga na itukutuku oqo ni Parofita a vakauqeta na nodratou vola ka sainitaka na 15 na parofita, daurairai, ka dauvakatakila na nodratou ivakadinadina me ivakananumi ni ka 2000 na yabaki ni nona sucu na Turaga. Na ivakadinadina vakairogorogo oqori e yacana “Se Bula Tiko Na Karisito.”¹⁴ E vuqa na lewenilotu era sa cavuqaqataka na kena dina. Eso tale era se bera ni kila ni tiko. Ni o segata mo vulica eso tale na ka baleti Jisu Karisito, au vakauqetai kemuni mo ni vulica “Se Bula Tiko Na Karisito.”

Ni da solia na gauna me da vulica me baleta na iVakabula kei na Nona isoro ni veivakaduavatataki, eda sa vagolei me da vakaitavi ena dua tale na tikina bibi ena kena rawati na Nona mana: eda digitaka me da vakabauti Koya ka muri Koya.

O ira na tisaipeli dina i Jisu Karisito era sa tuvakarau me ra kilai tani, tukuna na lomadra, ka duatani mai vei ira na tamata e vuravura. Era sega ni yalolailai, era yalodina, ka yaloqqa. Au a vulica me baleta na mataqali tisai-peli vakaoya ena dua na ilesilesi wale tokaga oqo ki Mexico, kau sota kina kei ira na vakailesilesi vakamatanitu vakakina o ira na iliuli ni veimatalotu tale eso. Era a vakavinavinaka yadua vei au ena nodra sasaga qaqo ka rawata vinaka na noda lewenilotu me ra maro-roya ka taqomaka na bula vakawati kei na matavuvale qaqaco ena nodra matanitu.

E sega ni rawarawa se yaco vakataki koya na bula vakatisaipeli mana vakaoya. Sa dodonu me vakoti tu na noda rai vua na iVakabula kei na Nona kosipeli. E cakacaka bibi toka vakavakasama ni da segata me da raici Koya tiko ena noda vakasama *kecega*.¹⁵ Ia ni da vakayacora vakakina, ena dro

na noda vakatitiqa kei na rere.¹⁶

Ena dua na gauna wale toka ga oqo au a kila e dua na iSakisaki sega ni rere. A sureti o koya me matataka nona koronivuli ena dua na veisisivi ni yasana raraba ena yakavi vata sa yalataka tu me vakaitavi kina ena dua na soqoni ni iSoqosoqo ni Veivukei ni nona iteki. Ena gauna qai kila kina na sota ni gauna oya ka vakamacalataka vei ira na vakailesilesi ni veisisivi ni na gadreva me suka totolo mai na veisisivi me rawa ni tiko ena dua na soqoni bibi, qai tukuni vua ni sa na boko na yacana mai na veisisivi.

Na cava a qai cakava na iSakisaki ni gauna oqo? E vakayacora o koya na nona yalayala me vakaitavi ena soqoni ni Soqosoqo ni Veivukei. Me vakaga a tukuni vua, e a sega ni vakatarai me vakaitavi ena veisisivi raraba oya. Ni tarogi vua baleta nona lewa, a sauma ga vakatotolo, “Io, e bibi cake na Lotu, se sega beka?”

Na vakabauti Karisito ena tosoi keda me da cakava na veika eda sega ni dau cakava. Na vakabauta e dau uqeti keda ki na cakacaka eda na rawata kina vakalevu na Nona mana.

Eda na vakalevutaka cake talega na mana ni iVakabula ena noda bula ni da cakava na veiyalayalati tabu ka maroroya vakamatailalai na veiyalayalati oqori. Na noda veiyalayalati e vauci keda Vua ka solia vei keda na mana vakalou. Ni da tisaipeli yalodina, eda veiyutuni ka muri Koya ki na wai ni veipapitaisotaki. Eda na lakova na salatu ni veiyalayalati me da ciqoma na veicakacaka vakalotu gadrevi tale eso.¹⁷ Ena vakavinavinaka, sa vakarutaki ena ituвату ni Kalou me soli talega na veivakalougatataki oqori vei ira na tubuda era sa mate ka sega ni bau dua nodra madigi me ra rawata ena nodra bula tiko eke.¹⁸

Era dau segata na turaga kei na marama dau rokova nodra veiyalayalati na veisala eso me ra savasava tiko kina mai vuravura me kua ni dua na ka e vakataotaka nodra rawata na mana ni iVakabula. A vola vakaoqo ena dua na gauna wale toka ga oqo e dua na marama radinivale ka tina: “Oqo na gauna leqaleqa ka dredre. Eda sa vakalougatataki dina ni sa vakalevutaka noda kila na ituвату ni veivakabulai kei na veituberi uqeti mai vei ira na parofita,

iapositolo, kei na iliuli me vuksi keda me da sokota ena galala na wasawasa voravora oqo. Keirau sa muduka neirau itovotudei ni vakarogo retio e veimataka. Ia, keirau sa dau vakarogoca e dua na vosa ni koniferedi raraba ena neirau talevoni veikauyaki e veimataka me keirau vakarautaki keirau kina ki na dua na siga vou.”

E dua na ivakarau me da vagoleya mai kina na mana ni iVakabula ki na noda bula sai koya me da dolele cake yani Vua ena vakabauta. Na dolele vakaoqori e gadrevi kina na sasaga gugumatuwa.

O nanuma tiko beka na italianoa vakaivolatabu baleta na marama ka sotava tu ena 12 na yabaki e dua na leqa veivakamalumalumutaki ka vaku-vumadua?¹⁹ A vakaraitaka na kaukauwa ni nona vakabauta na iVakabula, ka kailavaka kina, “Kevaka kau na tara ga na nona isulu au na vakabulai.”²⁰

A gadreva na marama yalodina dei nona vakanamata oqo me dolele ena kena yawa e rawata me yacova kina Nona kaukauwa mana. Na nona dolele vakayago e ivakatakarakara ni nona dolele vakayalo.

E levu vei keda sa dau kailavaka mai na boto ni yalona na ivakadewa duidui eso ni malanivosa a cavuta na marama oya: "Kevaka e rawa niu dolele yani vakayalo vakavinaka meu vagoleya mai na nona mana na iVakabula ki na noqu bula, au na kila na ivakarau meu sotava kina na kequ ituvaki lomaocaoca. Au na kila na ka meu cakava. Ka na tu vei au na kaukauwa meu cakava kina."

Ni o dolele cake kina mana ni Turaga ena nomu bula ena kaukauwa vata e dau solia e dua ni luvu e wai ni vaqara cagi me cegu, ena nomu na mana mai vei Jisu Karisito. Ni kila na iVakabula ni o vinakata dina mo dolele cake yani Vua—ni rawa Vua me vakila ni gagadre levu duadua ni yalomu mo vagoleya mai na Nona mana ki na nomu bula—ena liutaki iko na Yalo Tabu mo kila vakavinaka na ka e gadrevi mo cakava.²¹

Ni o dolele vakayalo sivia na veika kecega o a cakava i liu, ena qai drodro mai vei iko na Nona mana.²² O na qai kila na ibalebale titobu ni qaqqa ni serenilotu eda dau lagata "Na Yalo ni Noda Kalou":

*Turaga tosoya neimami kila ka. . . .
Na sau ni Kalou kei na kila e raba;
Basuka na ilati ni vuravura ogo.*²³

Na kospeli nei Jisu Karisito e vakasinaitu tu ena Nona mana, ka sa vakarau tu vei ira kece na luvena yalewa se tagane na Kalou era vakasaqara

vagumatua. Sa noqu ivakadinadina ni gauna eda vagoleya mai kina na Nona mana ki na noda bula, eda na marau vata o Koya kei keda.²⁴

Me vaka niu dua na nona ivakadinadina bula, Au kaya ni bula na Kalou! Sai Jisu na Karisito! Sa vakalesui mai ki vuravura na Nona Lotu! Na parofita ni Kalou e vuravura nikua o Peresitedi Thomas S. Monson, kau tokoni koya mai vuniyaloko. Au vakadinadinataka, kau vakaraitaka na noqu loloma kei na veivakalougatataki baleti kemuni yadua, ena yaca tabu i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica na 2 Nifai 28:19–30.
2. Raica na Joni 3:16.
3. Ko Jisu sai Koya a Lumuti—e lumuta na Tamada Vakalomalagi me matataki Koya saraga ena veika kece e baleta nodra vakabulai na kawatamata. A lumuti ko Jisu me noda iVakabula ka Dauveiserek. Ni se bera ni buli na vuravura, sa lumuti ko Jisu me kitaka me yaco na tawamate rawa ka rawa ni yaco na bula rawamudu me baleti ira kece na luvena na Kalou (raica na Joni 17:24; 1 Pita 1:20). Oqori, sa rua kina na nona itutu bibi o Jisu: *na Mesaria* (Iperiu) kei na *Karisito* (Kirisi)—kena ibalebale ruarua "lumuti." (Raica na Bible Dictionary, "Anointed One.")
4. E rawa ni da taqomaki keda ena noda kila ka bula ena vosa ni Kalou (raica na Efeso 6:17–18; Vunau kei na Veiyalayalati 27:18).
5. Ena veidusimaki nei Tamana, a bulia na vuravura o Jisu (raica na Joni 1:2–3) kei na vuravura tale eso e sega ni wiliki rawa (raica na Mosese 1:33). Ni se bera sara Nona mai sucu vakatamata, o Jisu sai Koya na Jiova cecere—na Kalou ni Veiyalayalati Makawa. Sai Jiova ka a veitalanua vata kei Mosese ena Ulunivanua ko Saineai. Sai Jiova ka a veiyalayalati vata kei Eparaama isulu na iVakabula, a bokaca ena gauna vata ga, "Niu sa kila sa lako tani vei au na *kaukauwa* [mai na vosa va-Kirisi *dumanis*, kena ibalebale "mana"] Luke 8:46; vakaikuritaki).
23. "Na Yalo ni Noda Kalou," Serenilotu, naba 2.
24. Raica na 3 Nifai 17:20.

ni na vakalougatataki na veimatanitu kece e vuravura mai na kawa i Eparaama. O Jiova talega a veiyalayalati kei na veimatavuve ena yavusa i Isireli. O Jisu talega na Imanueli yalataki, me vaka a parofisaitaka o Aisea (raica na Aisea 7:14).

6. Vunau kei na Veiyalayalati 131:6.
7. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 76:40–41.
8. Raica na 2 Nifai 31:2–21.
9. iVolatabu, iVolta i Momani, Vunau kei na Veiyalayalati, kei na Mataniciva Talei.
10. Raica na Topical Guide, "Jesus Christ." Me ikuri ni itukutuku ena ruku ni ulutaga levu oya, e 57 na ulutaga lalai me baleti Koya. Me baleta na sega ni Vakavalagi ni ivolanikalou, vakayagatataki na iDusidusi ki na iVolanikalou.
11. E sivia ni 2,200 na idusidusi e cavuti ena 18 na draunipepa oya ni Topical Guide.
12. 3 Nifai 27:13–14.
13. *Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: Josefa Simici* (2007), 49.
14. Raica na "Se Bula na Karisito: Nodra iVakadinadina na iApositolo," *Liaona*, Epe. 2000, 2–3.
15. Raica na Ilamanu 8:15.
16. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 6:36.
17. E vakavulica vei keda o Jisu Karisito na bibi ni cakacaka vakalotu tabu, me vaka na papitaiso (raica na Joni 3:5), na sakaramede (raica na Vunau kei na Veiyalayalati 59:9), kei na cakacaka vakalotu ni valetabu ni edaumeni kei na veivauci (raica na Vunau kei na Veiyalayalati 124:39–42).
18. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 124:29–32.
19. Raica na Luke 8:43–44.
20. Marika 10:45.
21. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 88:63.
22. Ni taro na marama yalodina na nona isulu na iVakabula, a bokaca ena gauna vata ga, "Niu sa kila sa lako tani vei au na *kaukauwa* [mai na vosa va-Kirisi *dumanis*, kena ibalebale "mana"] Luke 8:46; vakaikuritaki).

Kacivaka o Peresitedi Dieter F. Uchtdorf
iKarua ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada

Nodra Tokoni na Vakaitutu ena Lotu

Kemuni na taciqu kei na ganequ, sa kerei au o Peresitedi Monson meu kacivaka yani vei kemuni ena gauna oqo o ira na Vakaitutu Raraba, Vitusagavulu ni iWasewase, kei na Mataveiliutaki ni Veimataisoqosoqo ni Lotu me baleta na nomuni laveliga ni veitokoni.

Sa vakaturi meda tokoni Thomas Spencer Monson me parofita, daurairai, dauvakatakila ka Peresitedi ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai; Henry Bennion Eyring me iMatai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada; kei Dieter Friedrich Uchtdorf me

iKarua ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada.

O ira era duavata me ra vakaraitaka.

Kemuni o ni saqata, ke dua, me vakaraitaka.

Sa vakaturi meda tokoni Russell M. Nelson me Peresitedi ni Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua kei ira oqo me ra lewe ni kuoramu o ya: Russell M. Nelson, Dallin H. Oaks, M. Russell Ballard, Robert D. Hales, Jeffrey R. Holland, David A. Bednar, Quentin L. Cook, D. Todd Christofferson, Neil L. Andersen, Ronald A. Rasband, Gary E. Stevenson, kei Dale G. Renlund.

O ira era tokona, yalovinaka ni vakaraitaka.

Kevaka e dua e saqata, me vakaraitaka vakakina.

Sa vakaturi me da tokoni irau na daunivakasala ena Mataveiliutaki Tau-mada kei na Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua me ra parofita, daurairai, ka dauvakatakila.

Kemuni kece ni tokona, yalovinaka ni vakaraitaka.

Saqata, kevaka e dua, ena ivakataki-lakila vata ga.

Eda vakavinavinaka ki na veiqravni nei Elder Bruce D. Porter, noda itokani ka vakailesilesi, a mai takali enai ka 28 ni Tiseba, 2016. Eda vakaraitaka noda loloma kei na lolosi mai vuni-yaloda vei Sister Susan Porter kei ira na luvedrau kei na makubudrau. Eda vakavinavinaka ni da a mai veiqravni vata kei na turaga vinaka oqo.

Sa vakaturi meda sa vagalalataki Taylor G. Godoy kei John C. Pingree Jr. ena Vitusagavulu ni iWasewase. O kemuni o ni via vakaraitaka nomuni vakavinavinaka vei rau na veitacini oqo ena nodrau veiqravni, yalovinaka ni vakaraitaka vakakina.

Sa vakaturi meda vagalalataki iratou o Sista Linda K. Burton, Carole M. Stephens, kei Linda S. Reeves mai na Mataveiliutaki Raraba ni iSoqosoqo ni Veivukei. Eda tomania vaka kina nodra vakacegui na lewe ni matabose raraba ni iSoqosoqo ni Veivukei.

O ira kece era gadreva me ra dua-vata kei keimami ena vakaraitaka ni vakavinavinaka vei iratou na marama oqo ena vuku ni nodratou veiqravivi cecere kei na yalodina, yalovinaka ni vakaraitaka.

Sa vakaturi meda vagalalataki rau talega kina o Sisita Jean B. Bingham na iMatai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Raraba ni Lalai kei Sisita Bonnie H. Cordon na iKarua ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Raraba ni Lalai.

O ira era gadreva me ra vakaraitaka nodra vakavinavinaka vei irau na marama oqo mo ni laveta cake na ligamuni.

Sa vakaturi me da tokoni iratou oqo me Vakaitutu Raraba ena Vitusagavulu: Taylor G. Godoy, Joni L. Koch, Adilson de Paula Parrella, John C. Pingree, Brian K. Taylor, and Taniela B. Wakolo

Kemuni kece ni tokona, yalovinaka ni vakaraitaka.

Ira era saqata, ena ivakatakilakila vata ga.

Sa vakaturi meda tokoni Jean B. Bingham me peresitedi raraba ni Soqosoqo ni Veivukei, kei Sharon L. Eubank me iMatai ni Daunivakasala kei Reyna I. Aburto me iKarua ni Daunivakasala.

Sa vakaturi me da tokoni Bonnie H. Cordon me sa veiqravivi oqo vaka iMatai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Raraba ni Lalai kei Cristina B. Franco me veiqravivi vaka iKarua ni Daunivakasala.

Kemuni kece ni tokona, yalovinaka ni vakaraitaka.

Kevaka e dua e saqata, me vakaraitaka vakakina.

Sa vakaturi meda tokoni ira na lewe ni Vitusagavulu ni iWasewase vou oqo: Luis R. Arbizú, David A. Benalcázar, Berne S. Broadbent, David L. Buckner, L. Todd Budge, Luciano Cascardi, Ting Tsung Chang, Pablo H. Chavez, Raymond A. Cutler, Fernando P. Del Carpio, José Luiz Del Guerso, Aleksandr A. Drachyov, I. Raymond Egbo, Carlos R. Fusco Jr., Jorge A. García, Gary F. Gessel, Guillermo I. Guardia, Marcel Gueï, José Hernández, Karl D. Hirst, Ren S. Johnson, Jay B. Jones, Anthony M. Kaku, Paul N. Lekias, John A. McCune, Tomas S. Merdegia, Artur J. Miranda, Elie K. Monga, Juan C. Pozo, Anthony Quaisie, James R. Rasband, Carlos G. Revillo Jr., Martin C. Rios, Johnny F. Ruiz, K. Roy Tunnicliffe, kei Moisés Villanueva.

O ira era duavata me ra vakaraitaka.

E dua e saqata me vakaraitaka vaka kina.

Sa vakaturi me da tokoni ira na vo ni Vakaitutu Raraba, Vitusagavulu ni iWasewase, kei na Mataveiliutaki Raraba ni Mataisoqosoqo me vaka era saidui tu kina ena gauna oqo.

Kemuni kece ni tokona, yalovinaka ni vakaraitaka.

O ira era saqata, ke dua.

Sa volai koto na digidigi. Ni sa sureti o kemuni o ni saqata e dua na veivakaturi mo ni veitaratara kei na nomuni peresitedi ni iteki.

Kemuni na taciqui kei na ganequ, vinaka vakalevu na nomuni veivakabuti tiko ga kei na masu ena vukudra na ililiu ni Lotu.

O ni sa sureti na Vakaitutu Raraba vou kei na lewe ni Mataveiliutaki Raraba ni iSoqosoqo ni Veivukei vou me ra mai dabe ena nodra idabedabe e cake. E dau tukuna o Peresitedi Monson, “Ni dua na lako balavu.” Vinaka vakalevu, kemuni na ganequ. Vinaka vakalevu, kemuni na veitacini. Edua na itukutuku mo ni kila, e veiqravivi tiko vakadauka lotu ena gauna oqo o Sister Franco kei na turaga watina e Argentina. Me vaka o ni sa kila, ni da se qai tokoni koya walega oqo, ka na qai tekivu na nona veiqravivi ni rau lesu mai ena Julai. ■

Ripote mai na Tabacakacaka ni Dikevifika ni Lotu, 2016

Vakaraitaka o Kevin R. Jergensen

Manidia Dairekita, Tabacakacaka ni Dikevi Fika ni Lotu

Ki na Mataveiliutaki Taumada ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai

Kemuni na Veitacini: Me vaka e tukuni mai na ivakatakila ena ika 120 ni wase ni Vunau kei na Veiyalayalati, na Matabose ni Vakayagataki iKatini—ka lewena na Mataveiliutaki Taumada, na Kuoramni ni iApositolo Le Tinikaru kei na Matabisopi Vakatulewa—ena vakadonuya na vakayagataki ni ilavo ni Lotu. Na veitabana ni Lotu era dau vakayagataka na ilavo sa vakadonui mai na ilavo vakarautaki ka sala vata kei na lawatu kei na kena ivakarau.

Na Tabacakacaka ni Dikevifika ni Lotu, ka ra lewena na kenadou vakai-vola ka sa tu vakataki koya mai na tabacakacaka kece tale eso ni Lotu, e sa lesi me qarava na dikevifika ena inaki ni kena vakarautaki na veivakadeitaki matau me baleta na veicau e ciqomi, na

vakayagataki lavo e vakayacori, kei na taqomaki ni iyau taukeni ni Lotu.

Ni yavutaki mai na dikevifika sa vakayacori, sa nanuma kina na Tabacakacaka ni Dikevi Fika ni Lotu ni, veika me baleta na iyaya, cau e ciqomi, na ilavo vakayagataki, kei na iyauqaqa ni Lotu me baleta na yabaki 2016 era sa vakaivolataki ka qaravi ena ivakarau ni kena ka qaravi me salavata kei na iwalewale ni tuvailavo, lawatu ka volai vakafika. Na Lotu e vakamuria na ivakarau ka vakatavulica vei ira na lewena me ra bula ena, loma ni dua na ilavo vakarau, levea na dinau, ka mamaroroi me baleta na gauna ni leqa.

Vakasavui ena vakarokoroko,
Tabacakacaka ni Dikevi Fika ni Lotu
Kevin R. Jergensen
Manidia Dairekita ■

Ripote Vakaiwiliwili, 2016

Vakaraitaka o Brook P. Hales

Sekeriteri ki na Mataveiliutaki Taumada

Eratou sa mai vakaraitaka na Mataveiliutaki Taumada na ripote vakaiwiliwili kei na ituvaki ni Lotu me yacova mai na 31 ni Tiseba, 2016.

Veitaba ni Lotu

Veiiteki	3,266
Tabana ni Kaulotu	421
Tikina	556
Tabanalevu kei na Tabana	30,304

iWiliwili ni Lewenilotu

iWiliwili tauoko	15,882,417
Gone Vakaleweni Vou	109,246
Saumaki Mai era Papitaisotaki ...	240,131

Daukaulotu

Daukaulotu Tudei	70,946
Daukaulotu Veigaravi ena Lotu ...	33,695

Valetabu

Valetabu Vakatabui ena 2016 (Provo City Center, Sapporo Japan, Philadelphia Pennsylvania, Fort Collins Colorado, Star Valley Wyoming, kei na Hartford Connecticut)	6
Vakatabu Vakatabuitale (Suva Fiji kei na Freiberg Germany)	2
Valetabu era Veigaravi Tiko ni Cava na Yabaki	170

Mai vei Elder Robert D. Hales
Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikaru

Yaco Mo Tisaipeli ni Noda Turaga o Jisu Karisito

Na vakasoqoni vata ni ivakarau e wavolita na vakabauti Karisito sa ka yaga kece meda tucake qaqqa tiko kina ena iotioti ni gauna oqo.

Na cava na ibalebale mo dua na tisaipeli ni noda Turaga o Jisu Karisito? Na tisaipeli sai koya e dua sa papitaiso ka sa lomana me taura vua na yaca ni iVakabula ka muri Koya. Ena sasagataka o tisaipeli me sa vaka-taki Koya ena nona maroroya na Nona ivakaro ena bula oqo, me vaka ga e dua e vuli cakacaka me laki vakataki nona qasenivuli.

E vuqa na tamata era rogoca na vosa *tisaipeli* ka nanuma ni kena ibalebale ga na “dauvakamumuri.” Ia na bula vakatisaipeli dina sai koya na ivakarau ni bula. Oqo e tukuna tiko ni sega walega ni vuli se vakayacora e dua na lisi ni ivakarau ni tamata yadua. Era bula tiko na tisaipeli me rawa ni solega na itovo i Karisito na nodra gacagaca ni bula, me dua na isulu vakayalo.

Rogoca na veisureti oqo nei Pita na iApositolo meda sa dua na tisaipeli ni iVakabula:

“Dou gumatua vakalevu sara kina, mo dou vakaikitaka na nomudou vakabauta ena ivalavala vinaka; kei na ivalavala vinaka ena vuku;

“Kei na vuku ena ivalavala malua; kei na ivalavala malua ena vosota; kei na vosota ena daulotu;

“Kei na daulotu ena veilomani vaka-veitacini; kei na veilomani vakaveitacini ena yalololoma.”¹

Ko ni sa raica tiko, ni culai vata na isulu vakayalo ni nomu bula vakatisaipeli ena sega ni gadrevi kina e dua ga na wa ni culacula. Ena gauna ni iVakabula, e vuqa era sa tukuna tiko ni ra sa bula dodonu ena dua se so tale na ituvaki ni nodra bula. Era cakava tiko na ka au vakatoka me talairawarawa vakaidigidigi. Me ivakaraitaki, era muria na ivakaro me ra kakua ni cakacaka ena Siga ni Vakacecegu ia era vaka-lewa na iVakabula ni a veivakabulai ena siga tabu o ya.² Era soli loloma vei ira na dravudravua ia era solia ga na kena vo—na ka era sega ni gadрева me nodra.³ Era lolo ia ena vakaveveku mata.⁴ Era masu ia me raici ira ga na tamata.⁵ E kaya o Jisu, “Ni ra sa toro voleka vei au ko ira na tamata oqo e na gusudra, ia na yalodra era sa vakayawataka vei au.”⁶ Ira na tagane kei na yale-wa vakaoqo era na rairai raicamatua e dua na ivakarau se ivalavala ia era sega ni yaco me vakataki Koya e yalodra.

Ena ka oqo, a kaya kina o Jisu:

“Era na lewevuqa ena kaya vei au e na siga ko ya, Kemuni na Turaga, na Turaga, keimami a sega li ni vakavuvuli e na yacamuni? Ka vakasevi ira na tevo-ro e na yacamuni? Ka kitaka na caka mana e vuqa ena yacamuni?

“Ia kau na qai tukuna vei ira, Au sa sega sara ni kilai kemudou: dou lako tani vei au, koi kemudou sa daukturaka na ivalavala ca.”⁷

Na ivakarau ni iVakabula, ni da vakasamataka, era sega ni ivola me vakamuri se lisi me vakacavari yani. Era sa ivakarau vei curumaki, e vakuri ki na dua tale, e tubu tiko e lomada ena sala veisemati eso. Kena ibalebale, eda na sega ni rawa meda rawata e dua

na ivakarau sa va-Karisito vakavo ke da rawata ka vakauqeti na kena vo. Ni yaco me qaqaco mai e dua na ivakarau, sa na yaco vakakina e vuqa tale.

Ena 2 Pita vakakina ena wase 4 ni Vunau kei na Veiyalayalati, eda vulica ni vakabauti Jisu Karisito sa kena yavu. Eda na vakarautaka na noda vakabauta ena veika e muataki keda meda cakava—ena noda talairawarawa. “Kevaka dou sa vakabauti au,” a yalataka na Turaga, “dou na rawata na kaukauwa mo dou kitaka kina na ka kecega sa kilikili vei au.”⁸ Na vakabauta e dua na ivurevre. Ni sega na cakacaka, sega kina na bula dodonu, sa na sega na kaukauwa ena noda vakabauta meda bula kina vakatisaipeli. Sa dina sara, sa na mate na vakabauta.⁹

Sa qai, vakamacalataka o Pita, “Vakaikuritaka na nomudou vakabauta enai valavala vinaka.” Na ivalavala dodonu e sega wale ga ni tiko savasa-va. Sai koya na savasava kei na bula vakalou ena vakasama kei na yago. Na ivalavala dodonu talega sa kaukauwa.

Ni da bulataka na kospeli ena yaldo-dina, sa na tu vei keda na kaukauwa meda valavala dodonu ena noda vaka-sama, yaloda, kei na ivalavala kecega. Sa yaco na noda vakasama me rogoca vagumatua na veivakauqeti ni Yalo Tabu kei na Rarama i Karisito.¹⁰ Eda sa sulumi Karisito sega walega ena noda vosa kei na cakacaka ia ki na noda ituvaki dina talega.

E tomana o Pita, “Kei na [nomu] ivalavala vinaka, ena vuku.” Ni da bulataka e dua na bula dodonu, eda na kila na Tamada Vakalomalagi kei na Luvena ena sala digitaki. “Kevaka e dua na tamata sa via cakava na loma [i Tamada], ena kila se sa ka mai vua na Kalou na ivakavuvuli.”¹¹ Na kila-ka oqo sa ivakadinadina ni tamata yadua, sucu mai na veika e sotavi. Sai koya na kila-ka e veisautaki keda, me rawa ki na noda “rarama sa sala vata ga kei na [Nona] rarama” kei na noda “ivalavala savasava ena taleitaka ga na [Nona] ivalavala savasava.”¹² Mai na noda bula dodonu tiko, eda lakova yani na

ilakolako mai na “Au vakadinata” ki na icavacava lagilagi ni “Au kila.”

Sa vakamasuti keda o Pita meda vakuria “na vuku enai valavala malua; kei na ivalavala malua e na vosota.” Ni da sa tisaipeli dauvosota, eda na bulataka na kospeli ena sala tuvaki donu ka tudei. Eda na sega ni “cici vakato-tolo cake mai na kaukauwa sa tu [vei keda].”¹³ Ena veisiga yadua eda na toso ki liu, ka da sega ni vakataotaki ena ibolebole vovou ni bula oqo.

Ni da vosota ena sala vakaoqo, eda na tauyavutaka kina na yalomalua kei na vakararavi vua na Turaga. Eda sa rawa ni vakararavi ki na Nona ituva-tuva ni noda bula, dina ga ni da sega ni raica rawa ena matada vakayago.¹⁴ O koya gona, sa rawa meda “tiko lo [meda] kila ni sa Kalou [o Koya].”¹⁵ Ni da sotava na cagilaba ni veika dredre, eda na taroga, “Na cava beka ko ni vinakata meu vulica mai na ka oqo?” Ni sa tu e yaloda na Nona ituvat-uva, eda na toso ki liu sega walega ni da vosota na veika kecega ia meda

vosota ena yalomalua kei na vinaka.¹⁶

Na vosota oqo, e vakavulica tiko o Pita, ena muataki keda ki na bula sa vakalou. Me vaka sa dau vosoti keda tikoga na Tamada, oi keda na Luvena, eda na yaco meda yalomalua vei ira na tani kei keda yadua. Eda marautaka na nodra bula galala eso kei na madigi me rawa ni ra tubu cake kina ena “vunau ena vunau,”¹⁷ “ena tubu cake tikoga na nona rarama me yacova na siga uasivi ko ya.”¹⁸

Mai na yalomalua ki na vosota, mai na vosota ki na bula sa vakalou, sa veisau na noda ivakarau. Eda sa rawata na loloma ni veitacini ni sai koya oqo na usutu ni tisaipeli dina taucoko. Me vakataka na kai Samaria Vinaka, eda takoso yani ki gaunisala meda qarava o cei ga sa sotava na leqa, ke ra sega mada ga ni noda itokani.¹⁹ Eda na vakalougatataki ira era vosacataki keda. Eda na caka vinaka kivei ira era sa vakalialiai keda.²⁰ E dua beka na ivakarau e vakalou se va-Karisito cake?

Au vakadinatinataki ni sasaga eda cakava meda tisaipeli kina ni noda iVakabula sa vakuri vakaidina me yacova ni sa “tu vei keda” na Nona loloma.²¹ Na loloma oqo sa ivakarau dina ni tisaipeli i Karisito:

“Ia kevaka kau sa vosataka na nodra dui vosavosa na tamata kei na vosa ni agilos, ka sega vei au na loloma, au sa vaka walega na kaukamea sa rorogo, se na lali sa tataqiriqiri.

“Ia kevaka kau sa parofisai rawa, ka kila talega na ka kecega sa vuni, kei na vuku kecega, ia kevaka sa tu vei au na vakabauta kecega, meu kauta tani kina na veiulunivanua, ka sega vei au na loloma, au sa ka walega.”²²

Ia na vakabauta, inuinui, kei na loloma sa vakadonui kina meda cakava na cakacaka ni Kalou.²³ “Ia oqo sa tu . . . a ka tololutu oqo; a sa uasivi cake vei iratou na loloma.”²⁴

Kemuni na taciqu kei na ganequ, sa gadrevi vakalevu cake sara, meda sa kakua ni “tisaipeli vagauna”! Eda sa sega ni rawa meda tisaipeli ni dua walega na tiki ni vunau se dua tale. Na vakasoqoni vata ni ivakarau e wavolita na vakabauti Karisito—oka kina na kena eda sa veivosakitaka nikua—sa ka yaga sara meda tucake qaqna tiko kina ena iotioti ni gauna oqo.

Ni da sasaga vakaidina tiko meda tisaipeli i Jisu Karisito, ena yaco me semati vata na ivakarau oqo, vakuri, ka na vaqaqacotaki keda vakalomavata. Ena sega na duidui ena mataqali

loloma eda vakaraitaka vei ira na noda meca kei na loloma eda cakava vei ira na noda itokani. Eda na dau dina tiko ni sega e dua e raici keda vakakina ni ra raici keda na tamata. Eda na yaldo-dina sara vua na Kalou ena veitikotiko raraba vakakina ena noda loqi vakatikitiki.

Au vakadinatinataki ni da rawa ni tisaipeli kece ni iVakabula. Na bula vakatisaipeli e sega ni yalani ena yabaki ni bula, tagane se yalewa, se yavu ni kawatamata se veikacivi vakalotu. Mai na noda dui bula vakatisaipeli, eda sa tara cake, oi keda na Yalododonu Edai-dai, e dua na kaukauwa umanaki vata meda vakalougatataki ira kina na tacida kei na ganeda e vuravura raraba. Oqo na gauna meda yalataki keda tale meda sa Nona tisaipeli ena gugumatua kece.

Kemuni na taciqu kei na ganequ, eda sa kacivi kece meda sa tisaipeli ni noda iVakabula. Me sa yaco na konifredi oqo me nomuni madigi ni “tekiu me vaka ena gauna e liu ka lako [Vu]na Turaga ena lomamudou taucoko.”²⁵ Oqo na Nona Lotu. Sa noqu ivakadina-dina oqo ni sa bula tiko o Koya.” Me sa qai vakalougatataki keda o Koya ena noda vakasaqaqara tawamudu meda yaco kina meda yalodina ka qaqna na noda bula vakatisaipeli. Ena yacai Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. 2 Pita 1:5–7.
2. Raica na Luke 13:14.
3. Raica na Luke 21:4.
4. Raica na Maciu 6:16.
5. Raica na Maciu 6:5; raica talega na Alama 38:13.
6. Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:19; raica talega na Aisea 29:13; Luke 6:46.
7. Maciu 7:22–23.
8. Moronai 7:33.
9. Raica na Jemesa 2:20.
10. Raica na 1 Korinica 2:16.
11. Joni 7:17.
12. Vunau kei na Veiyalayalati 88:40.
13. Mosaia 4:27.
14. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 58:3.
15. Vunau kei na Veiyalayalati 101:16.
16. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 121:8.
17. Vunau kei na Veiyalayalati 98:12.
18. Vunau kei na Veiyalayalati 50:24.
19. Raica na Luke 10:33.
20. Raica na Maciu 5:44.
21. Moronai 7:47.
22. 1 Korinica 13:1–2.
23. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 4:5.
24. 1 Korinica 13:13.
25. Momani 9:27.

Mai vei Elder Jeffrey R. Holland

Ena Kuoramu ni iApositolo Lewe Tinikaruia

Na Sere e Lagati kei na kena e sega ni Lagati

*Au vakamasuti keda yadua meda tiko deivaki ena yalodina
ena matasere.*

“**R**arama na yaloqu ga,” e vola o Eliza E. Hewitt, “uasivita na vuravura kecega sai Jisu ga koya.”¹ Ena reki e tu ena kabakaba ni sere, na sere ni lotu totoka oqo, kau kila eda na matadredre voli ena gauna eda na lagata kina. Io nikua au via lavetaka ga mai e dua na qaqani sere oqo ka rawa ni vupei keda ena so na siga ni na via dredre toka na noda lagata se meda matadredre kei na “gauna talei taki dina tu” e *sega* ni vakaraitaki koya mai. Kevaka e dua na gauna o sega ni rawa ni rogoce na rorogo ni marau era rogoce tiko na tanu, au kerea vei iko motaura matua na qaqani sere oqo, “Ena rogoce o Jisu na sere ni lomaqu.”²

Ena maliwa ni veika eda sotava o keda nida luveni Kalou ena dua na vuravura druka, ena so na siga ena vakatovolei ka bolei tu kina na noda vakabauta. Na veidredre oqo ena rawa ni lako mai ena veika eda malumalumu kina, kei ira talega na tanu, se eso ga na ka e sega ena noda bula, ia na cava ga e vuna, eda raica ni butakoca vei keda eso na sere ka dau vakararamataku tu na buto ni yalayala “tovure ni yaloqu”³ ka marautaka tiko o Eliza Hewitt ena qaqani nona sere.

Ia na cava eda na cakava ena veigaua vakaqoq? Dua na ka meda ciqoma na nona vakasala na iApositolo o Paula “eda sa nuitaka na ka [eda] sega ni rai-ca . . . [kei na] vosata ga meda waraka tiko.”⁴ Ena so na gauna vakaqoq, ni lutu na memela ni sere ena ruku ni noda kaukauwa ni rawa ni vakaraitaka na veika eda vakila, ena gadrevi me da tu vakadua ka vakonomodi vakalailai ka rogoci ira na tanu, me rawa ni da

kauta mai na kaukauwa ena rorogo ni vakatagi talei e wavoliti keda. E levu vei keda na “sega so ni kila na veika ni ivakatagi” eda na vakayaloqaqataki meda na duri volekata voli e dua e kaukauwa na domona me rawa ni vakavinakataka na noda domoni sere. Na kena dina ni vakamuria na ilagalaga ni sere ena tawamudu, e dodonu me da na tu volekata sara ena noda ituvaki vakatamata na noda iVakabula ka Dauveivueti ni vuravura—o koya sa taucoko sara na domona. Eda taura mai na noda qaqa mai na Nona rawa ni rogoce na noda vakonomodi ka da nuidei mai na Nona memela vaka Mesaia me curu mai ena vukuda. E dina oqo “na gauna e tu volekati keda kina na Kalou” na “ruve ni vakacegu ena lagasere voli mai e lomaqu [kei na] senikau ni nona loloma ena rairai mai.”⁵

Ena so na siga eda dau vakila ni sega ni curu donu tiko na domoda, ka via duidui vakalailai mai na veika eda raica ka rogoce mai vei ira eso, au kerea vei keda, vakabibi vei kemuni na itabagone ena Lotu, mo ni nanuma tiko ni sa ituvatuva vakalou me duidui na rorogo ni domo kece ena nona mata-sere na Kalou. Ena gadrevi na veima-taqlali—saparano kei na alato, tena kei na beisi—me rawa ni buli kina na sere totoka. Me vakayagataki na malanivosa mai vei rau e rua na marama ni Yalododonu Edaidai, “O ira kece na luveni Kalou e tiko na nodra tikinaena

matasere.”⁶ Gauna eda biuti keda sobu kina me rawa ni vakamuria na nodra vakanananu na tani—ena vakasama ni veivakaduiduitaki ka muataki tu ena itovo kilai levu ni veivoli ka kilai raraba ena mataveilawa ni veimaliwai—sa da vakayalia kina na momona ni rorogo kei na memela e a tuvanaka na Kalou ena Nona a bulia na vuravura rabailevu.

Oqo e sega ni kena ibalebale ni o keda kece e rawa ni da dui lagata na noda dui qaqani sere vakalou ena kena ilagalaga e vinakata ga o koya! Na duidui e rabailevu e sega ni o koya na rorogo levu ka sega ni vakaibalebale, na matasere e gadrevi kina na bula vakaivakarau—me baleta na noda inaki nikua, e rawa beka niu kaya na bula vakatisaipeli—ia ena gauna ga eda ciqoma kina na qaqani sere e vaka-tikilai mai vakalou ka tuvai tu mai ni se bera na vuravura, e marautaka na Tamada Vakalomalagi ni da lagasere ena dui domoda, ka sega ena domona tale e dua. Vakabauti iko, ka vakabauti Koya talega. Kua ni biuti iko sobu, ka vakawale taka na veika eso o cau kina.

Kena iusutu, kakua ni biuta vakasauri na nomu itavi ena matasere. Na cava na vuna? Baleta o ni sega ni tautauvata kei dua tale; ka o sega ni rawa ni sosomitaki. Na yali madaga ni dua na domo e vakarogolailaitaka na noda matasere vakatamata, era wili talega kina o ira era vakila ni ra tu ena beleni itikotiko raraba se na Lotu.

Ia au vakayaloqaqataki kemuni kece mo ni vakabauta ena vuku ni sere ena via dredre na kena lagati, au vakadinadinataka e vuqa na inaki eda sotava kina na dredre ena vuqa na sere e dodonu me vakakina—ka se bera ni—lagati.

Niu raica na kena veilecayaki na bula vakailavo e vuravura, au vakila niu lomabibi ena noqu lagata kei Eliza Hewitt ena kena “vakalougatataki au na marau mai kea.”⁷ Na sere oqo ena sega ni rawa ni lagati vakataucoko ena yalodina yacova ni da sa nanumi ira na dravudravua. Na bula dravudravua vakailavo e dua na cudru eda vuki cudruvi kina, ena veiyabaki kei na veitabatamata mai muri. E vakacanca na yago, vakamavoataki na yalo,

vakaleqa na vuvale, ka vakaseretaka na tatadra. Kevaka eda rawa ni vueta na dravudravua, me vaka na nona dau vakarota vakawasoma vei keda o Jisu, ena rawa beka vei ira era sotava na dredre e vuravura ena rawa ni mai lagata na qaqana “Rarama na Yaloqua sa Uasivita” ena matai ni gauna ena nodra bula.

E dau dredre talega vei au meu lagata na sere oqo ena delani yalo mama-rau niu kila ni levu era wavoliti keda era vesuki tu ka vakaleqai na nodra vakasama kei na vuqa na veidredre ni tiko bulabula. E kani rarawa ni colacola oqo e muri ira tu na vakaitavi tu ena nodra veiqraravi. Au masu me ra kune vakacegu na luveni Kalou era tagi lo tu me ra vakatabui vakayalo vei Koya me ra na rogoca na sere era sega ni lagata.

Ia, dua na siga ena dua na matasere e vuravura raraba ena lagata vakataucoko ka na takosova na veimata tamata kei na itovo, ka na kailavaka ni dakai kei na vosa sakasaka, na itovo kaukauwa kei na vakalelewa e *sega* ni sala me muri ena kena wali na duidui vakata-mata. Era na tagici keda na ivunau mai

lomalagi; ni sala vinaka duadua me muri me wali kina na veidredre vakatamata sa ikoya o ya meda lomana na Kalou ka muria na Nona ivakaro, ena tadola kina na katuba meda veilomani kina vakaveiwakan. Na parofita o Ica e tukuna vei keda me da “nuidei tu ena dua na vuravura vinaka”. Ni qai mai wiliki tiko ni oti e udolu na yabaki imuri, na ivalu- kei na vakarau kaukauwa ka cauraka o Moronai ena “levu na sala vinakacake sara” e vuravura, sai koya na kospeli i Jisu Karisito.⁸

Eda vakavinavina tiko, ena malawa ni veika dredre eda sotava, ena veigauna, e duatani saraga na sere eda raica ni sega ni rawa ni da lagata, ia e duatani na kena inaki. Na veika oqo e titobu vei keda yadua, ka lagilagi, e sa dodonu me ra kakua ni wasei—me vaka na nona loloma o Cordelia vei tamana, e a kaya kina o koya, “Au sega ni vakamacalataka rawa na levu ni noqu loloma. . . . Me vakatautauvata-taki, au sega ni rawa ni wasea vakavosa na veika au vakila.”⁹ E lako mai vei keda me vaka edua na ka lagilagi, na veika oqo eda vakila ni dua na ka vakalou—vakayalo—ka vaka na nona masu o Jisu vei ira na luvei Nifai. O ira era vakadinatinataka na veika a yaco oya era kaya:

“Sa sega mada ni bau raica na mata se rogo na daliga . . . na veika levu ka veivakurabuitaki keimami a raica ka rogo na nona vosa ko Jisu vua na Tamada;

“. . . Ia sa sega na yame me vosataka rawa, ka sega na yalo e buicina rawa, ka sega e dua me vola rawa na veika lelevu ka totoka keimami a raica ka rogo na masu i Jisu.”¹⁰

Na veigauna vakatabui vakaoqo ena sega ni wasei se vakamacalataki, kevaka madaga a rawa, ena vakawaletaki.

Kemuni na taciqu kei na ganequ vakayalo, eda bulu tu ena vuravura vakatamata, ka levu na sere eda sega ni kila se sega ni lagata rawa. Ia au kerekere vakabibi vei keda meda tiko deivaki ena yalodina ena matasere oqo, ka meda lagata na sere vakamareqeti mai vei ira na veisere e tu—“na sere ni nona loloma levu.”¹¹ E kani marau ni sega ni caka rawa na wiliwili ni

dabedabe e tu. E tu na vanua vei ira era dui vosavosa, ka ra na marautaka na veiwaki ni tovo, era na tu ena veivanua vou. E tu na vanua vei ira na sega ni vakawati, kei ira era sa vakawati, vuvalle lelevu, kei ira na sega ni vakaluveni rawa. E tu na vanua vei ira era dau taroga voli tu baleta na nodra vakabuta kei ira era se taroga voli tu ga oqo. E tu na vanua me baleti ira na duidui na nodra dodomo. Ka me vakalekalekataki e tu na vanua vei ira kece na lomana ka doka na Kalou kei na nona ivakaro ka rawa ni na vakatakilataka rawa kina na nomu ivalaval. E bibi na loloma kei na vakabauta ena veika lagilagi, na veivutuni kei na yalololoma, na dina kei na veivosoti, e tu na vanua ena matasere vei ira kece era vinakata tu meda tu kina.¹² “Mo toro vua vakai iko,” na Tamada dau loloma e kaya vakayadua vei keda, a qai tomana “Kua ni nanuma mo na tu ga vakai iko.” Eda na matadredre ka nanuma na Kalou ena vinakata me da yaco me rawa ni rawata e levu cake mai na veika eda nanuma ni da na rawata.

Koya ena saga meda laveti cake mai ena vanua eda sa yacova tu. Ena matasere vinaka oqo e Nona ituatuva ni noda vakacerecerei, meda muria na Nona kabakaba ka muria tiko na nona sere eda sega ni lagata, yacova ni da rawa ni soliya “sere vua na [noda] Tui.”¹³ Ena qai dua na siga, me vaka e tukuna na noda serenilotu:

*Tou sere ka kaila kei ira mai lagi,
Osana, Osana vua na Kalou!*

*Ka sobu mai ko Jisu ena Nona qiqi
serau!”¹⁴*

Au vakadinatinataka ni yaco mai na siga oya, Na Kalou na Tamada Vakalomalagi ni na tala tale mai na Luvema Duabau Ga ki vuravura, na gauna qo me na mai liutaki keda me vaka o koya na Tui ni Tui me tawamudu. Au vakadinatinataka na nona Lotu Vakalesuimai ka dewadewa ni kena vakayacori na cakacaka vakalotu ni veivakabulai ena Nona kospeli vei ira kece na luvani tamata. Ni sa “tara yani na veimatantu ka sikova na veindraki,”¹⁵ na Nona itukutuku; ena qai “[vakaraitaka] na matadredre o Jisu,”¹⁶ Ena qai tawamudu na rarama ni yaloda ena siga oya. Me na yaco mai na auwa yalataki oqo au sa masuta ena nanamaki, ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. “Rarama na Yaloqu,” *Serenilotu*, naba 135.
2. *Serenilotu*, naba 150.
3. *Serenilotu*, naba 150.
4. Roma 8:25.
5. *Serenilotu*, naba 150.
6. Bill Staines, “All God’s Critters Got a Place in the Choir,” in Laurel Thatcher Ulrich and Emma Lou Thayne, *All God’s Critters Got a Place in the Choir* (1995), 4.
7. *Serenilotu*, naba 150.
8. Raica na Ica 12:4, 11.
9. William Shakespeare, *King Lear*; act 1, scene 1, lines 79–80, 93–94.
10. 3 Nifai 17:16–17 vakamatatatakai.
11. Alama 5:26; raica talega Alama 26:13.
12. Raica na 2 Nifai 26:33.
13. *Serenilotu*, naba 150.
14. “Na Yalo Ni Noda Kalou,” *Sere*, no. 2.
15. *Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: Josefa Simici* (2007), 49.
16. *Serenilotu*, naba 150.

Mai vei Elder Gary B. Sabin
Ena Vitudusagavulu

Tu i Loma ka Tu Taucoko i Loma

Me da vakadodonutaka na mua e ganita ka vakanamata ki liu ena inuinui kei na vakabauta cecere. Me da “tucake tu i loma” ena noda gugumatua ka “tu taucoko i loma.”

Ena vica vata na yabaki sa oti a cici mai vei au na makubuqu lailai ka tukuna ena yalomarau, “Tutu, au a vakacuruma taucoko na kai tolutolu ena neitou qito soka nikua!”

Au sauma yani ena kauwaitaka dina, Totoka oya, Sarah!”

Qai raici ai mai o tinana ena matadredre ka kaya, “na kai e rua kei dua.”

Au sega ni via taroga o cei e qaqa!

Na koniferedi e gauna ni vakananunu lesu, ivakatakila, kei na so na gauna *veivakataudonutaki*.

E dua na kabani ni motoka redetaki e tiko na kena ivakarau ni GPS vakatokai Segai Rawa ni Lakose. Kevaka o gole cala vakadua biuta na vanua o via lakova, e sega ni kaya mai na domo, “Yalowai!” Ia ena domo rogo malua, ena kaya, “Vakasamata tale na sala—gauna e rawa kina cowiri lesu.”

Eda wilika ena Isikeli na yalayala vakasakiti oqo:

“Ia kevaka ena saumaki mai na tamata ca mai na nona ivalavala ca kecega sa kitaka, ka vakabauta kecega na noqu vunau, ka cakava na ka sa dodonu ka vinaka, ena bula vakaidina ko koya, ena sega ni mate.

“Na nona talaidredre kece ena sega ni cavuti vua.”¹

Sa dua na yalayala taleitaki ia e gadreva e rua na “kecega” me rawati kina na yalayala ni ikatolu. Saumaki mai na ca kecega; vakabauta kecega na vunau; ena vosoti na ka kecega. E gadrevi eke na “tu taucoko i loma!”

Me da kakua ni vaka na tamata e tukuni ena *Wall Street Journal* e vakau-ta e dua na waqanivola ilavo kei na dua na ivola sega ni kilai o koya e vola ki na tabana e qarava na ivakacavacava (Internal Revenue Service) ka tukuna vakaoqo, “Kivei iratou ena IRS, sa tiko

oqori na ilavo au dinautaka tu baleta noqu ivakacavacava ni veigauna sa oti. P.S. kevaka e oti oqo se leqa tikoga na lomaqu, au na qai vakauta yani na kena vo.”²

E sega ni vakaoqori na kena icakkaka! Eda sega ni waraka me da raica na cava na ka lailai duadua e rawa ni da cakava me da galala kina. Raica, sa gadreva na Turaga na yalo kei na vakasama sa vakarau tu.³ Na yaloda tauco! Ni da sa papitaiso, eda tabadromuci vakadua me ivakatakarakara ni noda yalayala me taucoko noda muria na iVakabula, sega ena lomamoru. Ni da soli keda vakadua ka “tu taucoko i loma,” ena yavavala ko lomalagi me da vinaka kina.⁴ Ni da tu ena veimama se soli keda vakinatika ga, eda na calata eso na veivakalougatataki digitaki.⁵

Ena vuqa na yabaki sa oti, au a kauti ira na sikauti ena dua na keba ena vanua dravuisiga. Era a moce na cauravou ena yasa ni dua na mata-dravu buka vakaitamera era a visa ga, me vaka na iliuli ni sikauti vinaka taucoko, au a moce ena muaimuri ni noqu lori. Ena mataka niu duri mai ka rai yani ki na vanua ni keba, au raica e dua na Sikauti, kau na vakatoka o Paul, kena irairai e voravora toka. Au taroga se vakacava na moce, ka sauma mai, “Ni sega soti ni vinaka sara.”

Niu taroga se cava na vuna, qai kaya, “Au a batabata ni sa boko na buka.”

Au sauma, “Dau vakaoqori na buka. E sega beka ni katakata vinaka nomu taga ni moce?”

Sega ni saumi mai.

Qai kaya mai ena domolevu e dua tale vei ira na Sikauti, “A sega ni vaka-yagatoka o koya nona taga ni moce.”

Au taroga yani ena kurabui, “Cava e sega kina Paul?”

Vakadigagal—oti qai saumi malua mai: “Au nanuma kevaka au sega ni sereka noqu taga ni moce, au na sega ni viviga tale.”

Talanoa dina: a batabata tu ena vica na auwa baleta ni vinakata me kua ni cakava na cakacaka ni lima na miniti. Eda na nanuma beka, “Sa dua na ka lialia! O cei beka e rawa ni cakava oya?” Io, eda dau cakava e veigauna

kecega ena so na sala rerevaki cake sara. Eda sega ni via serekia noda taga ni moce vakayalo ena noda sega ni dau masu ena yalodina, vulica ka bulataka vakavinaka na kosipeli e veisiga yadua; ena sega walega ni boko na buka, ia eda na sega ni taqomaki ka yaco mai na batabata vakayalo.

Ni sa yamekemeke noda dinata noda veiyalayalati, eda na colata na kena isau. Sa vakasalataki keda na Turaga "mo dou qarauni kemudou kina mo dou gumatua ni muria na veivosa ni bula tawamudu."⁶ Qai vakuria tale, "era na sega ni vakasavasavataki ena noqu dra kevaka era sega ni rogoci au."⁷

Na ka dina, e rawarawa cake sara me da "tu taucoko i loma." Ni da tu vakinakina i loma se da sega sara ga ni tu i loma, sa yaco, ena *Star Wars* ivosavosa ni "e tatao na kaukauwa." Eda sa veicalati kina kei na loma ni Kalou o koya eda sa veicalati talega kina kei na ituvaki ni bulamarau.⁸ E kaya o Aisea:

"Ia ko ira na tamata ca era sa vaka na wasawasa seuseua, ni sa sega ni cegu rawa; na kena wai sa uana tiko mai na qele kei na lolobo

Sa sega na vakacegu, sa kaya na noqu Kalou, vei ira na tamata ivalavalca."⁹

E kalougata kina, veitalia na vanua eda tu kina se na vanua eda sa lesu mai kina, eda sega ni tu ena vanua e sega ni rawa ni yacova yani na iVakabula, ka a kaya: "O koya yadua sa veivutuni ka lako mai vei au me vaka e dua na gonelailai, au na ciqomi koya, ni sa vakaoqo ko ira na lewe ni matanitu ni Kalou. Raica, sai ira oqo ka'u sa solia kina na noqu bula, ka'u sa taura lesu tale."¹⁰

Ni da sa veivutuni tikoga ka vakararavi vua na Turaga, eda na rawata na kaukauwa ni da lesu tale mai ka rawata na yalomalumalumu kei na vakabauta ni dua na gonelailai,¹¹ ka vakasinaiti ena yalomatua e rawa mai na veika sa sotavi mai ena bula. E kaya o Jope, "Ia na yalododonu ena lako dei tiko ena nona sala, ko koya talega sa ligasavasava ena kaukauwa cake tikoga."¹² A vola vakaoqo o Tennyson, "Na noqu kaukauwa sa vaka na kaukauwa ni le tini, baleta ni sa savasava na yaloqu."¹³ Sa veivakasalataki na Turaga, "Ia mo

dou tudei ena vanua tabu ka kakua ni yavalati rawa."¹⁴

A mai takali na luvei keirau tagane o Justin ni yabaki 19 ni otu nodrau veivala tiko mai e dua na tauvimate ena nona bula taucoko Ena nona vosa ena dua na soqoni ni sakaramede ni sa voleka tiko me biuti keitou, a tukuna kina e dua na italianoa ka dau voqa tu beka vua me baleta e dua na tama kei na luvena tagane lailai ka rau a lako yani ki na dua na sitoa ni iyaya ni vakatalalo ka tu kina e dua na taga ni vuliveivacu dau uvuci, ibulibuli vakatamata. A vacuka na tamata uvuci oya na gone-tagane, a bale ga ka cariba lesu tale ena ivacu kece a lau vua. A taroga o tamana vua na luvena gottenagane lailai se cava e cariba lesu tiko mai kina na tamata oya. A vakasama vakalailai na gottenagane qai kaya, "Au sega ni kila.

Au vakabauta baleta beka ni tucake tu i loma." Me rawa ni da "tu kece i loma," eda na gadreva me da "tucake tu i loma," "se cava ga ena yaco mai."¹⁵

Eda tucake tu i loma ni da waraka vakamalua na Turaga me kauta tani se solia mai vei keda na kaukauwa me da vosota na noda votonikau ena yagoda.¹⁶ Na votonikau oqori e rawa ni tauvimate, na lokiloki, na tauvimate ni vakasama, mate e dua na daulomani, kei na vuqa tale na leqa.

Eda tucake tu i loma ena noda laveta cake na liga sa wadamele. Eda tucake tu i loma ena noda tutaka na dina ena dua na vuravura cakacala vakayago ka tosocake tiko ga nona logalogaca ena rarama, e vakatoka na ca me vinaka kei na vinaka me ca¹⁷ ka "vakacacani ira na cakadodonu ena vuku ni nodra cakadodonu."¹⁸

E rawa ni da tucake tu i loma ena loma ni dredre mai na ivakadei veivaaqacotaki kei na veivakacegui ni Yalo Tabu kei na dua na rai tawamudu e ulabaleta na vakasama vakatamata.¹⁹ Ena bula taumada eda kaila ena marau ena madigi ni mai bula vakayago.²⁰ Eda “tu kece i loma” ena noda vakatulewa ena yalomarau me da taqomaka vagumatua na ituvatuva nei Tamada Vakalomalagi. Sa kena gauna oqo me da tucake ka taqomaka tale na Nona ituvatuva!

Se qai takali wale ga na tamaqu yabaki 97. Ni dua e tarogi koya se sa vakacava toka, na kena isau e veigauna kece e vakaqoqo, “Ena dua na ivakarau mai na 1–10, Au rauta ni 25!” Ni sa sega ni rawa na tucake se na dabe mada ga, ka sa dredre na vosa, vua na qase daulomani oqo, se dua tikoga na kena isau. A tucake tu ga i loma.

Ni yabaki 90 na tamaqu, keirau tu ena dua na rara ni waqavuka kau taroga meu kauta mai vua dua na idabedabe vaqiqi. A kaya mai, “Kua, Gary—ena gauna beka au sa qase kina.” Oti qai vakuria, “Kena ikarua, kevaka au sa oca na lako, e rawa niu cici.” Kevaka sa sega ni rawa ni da “tu kece i loma” ena noda lako tiko oqo, de rairai gadrevi beka me da cici, se dikeva tale mada noda sala. Eda na gadрева sara beka me dua na cowiri lesu. Eda na gadрева beka me vakainaki vakalevu cake noda vuli, masu vagumatua, se biuta eso na ka me rawa ni da kukuva toka kina na veika e bibi cake. Eda gadрева me da

laivi vuravura me da kukuva kina na tawamudu. E kila o tamaqu oqo.

Ni tiko ena mataivalu e wai ena iKarua ni iValulevu, era a tu o ira ena vale vakaitamera²¹ era dau veiwalitaka na nona ivakavuvuli, e rua nona itokani kaiwaqa, o Dale Maddox kei Don Davidson, erau a kidava ka sega ni oka kina. Erau a taroga, “Sabin, na cava o sa rui duatani kina mai vei keimami kece? E cecere nomu itovo ka sega ni gunu, vakatavako, se vosaca, ia e vaka ni o vakacegu ka mamarau tu.”

Na nodrau vakanananu vinaka baleti tamaqu a sega ni sota kei na veika e rau vulica me baleta na Momanu, ka rawa kina ni vakavulici rau ka papitaitsotaki rau nona itokani kaiwaqa o tamaqu Sa dua na ka nodrau rarawa na itubutubu nei Dale ka vakasalataki koya kevaka e lewena na Lotu, ena rawa ni kau tani vua na nona daulomani, o Maryolive, ia a sotavi rau na daukaulotu ena nona kerekere ka papitaiso talega.

Ni voleka oti na ivalu a kaciva o Peresitedi Heber J. Grant eso na daukaulotu, oka kina eso na tagane vakawati. Ena 1946 erau mani lewa o Dale kei na watina o Mary Olive, ni dodonu me lako o Dale dina ga ni rau sa namaka tiko na imatai ni luedrau. A mani qai ciwa na luedrau—tolu na tagane ka ono na yalewa. Eratou a kaulotu kece na lewe ciwa, ka rau qai muri o Dale kei Mary, rau a kaulotu vakatolu. Sa vica vata na makubudrau era sa veiqravi talega. E rua na luedrau tagane, o John kei Mathew Maddox erau lewena tiko oqo na Tabernacle Choir, vakakina na vugoi Matthew, o Ryan. Na matavuvala na Maddox sa 144 na kena iwiliwili ena gauna oqo ka ra ivakaraitaki vakasakiti ni “tu taucoko i loma.”

Ni talevi tiko na pepa nei tamaqu, keitou raica e dua na ivola mai vei Jennifer Richards, e dua vei iratou na lima na luvena yalewa na ikarua ni itokani kaiwaqa, o Don Davidson. A vola vakaqoqo: “Sa veisautaka na neitou bula na nomu ivalavalu dodonu. E dredre me vakasamataki se na vakaivei tu na neitou bula ke sega na Lotu. A mate o tamaqu ni lomana tu na kospeli ka tovolea me bulataka tiko ki na ivakataotioti.”²²

E dredre ni da vakarautaka na revurevu ni vinaka ena tu ki na tamata yadua ni tucake tu i loma. Eratou a sega ni via rogoci ira na tu ena vale vakaitamera ka ra dusi tiko mai ena idusi ni veivakalialiai o tamaqu kei rau nona itokani kaiwaqa.²³ Eratou kila ni vinaka cake sara me ratou muria na Dauveibuli mai vei ira na ilala.

E rawa ni a tukuna tiko na iApostolo ko Paula na noda gauna oqo ena nona tukuna vei Timoci ni “sa cala mai kina ko ira eso, ka sa lesu tani me ra ia na veileti walega.”²⁴ Sa levu sara na “veileti walega” sa yaco tu e vuravura ena gauna oqo. E nodra ivakarau ni veivosaki ena vale levu ka vakaitamera.²⁵ Vakavuqa ni vaka me dae vakadonui kina na ca se vakaraitaki koya mai ni ra sa lakosese na tamata ka vakatotolo. Ena so na gauna dau kune vei ira era se bera ni cakacakataka na isau ni “tu taucoko i loma” ka nanuma me ra se tei muria tu mada na itovo vakayago ka veisaqasaqa kei na parofita.

E kalougata, ni da kila na kena itinitini vei ira na yalodina. Ni da sa “tu taucoko i loma,” sa vakadeitaki raraba vei keda ni na “veivuke na ka kecega me ra vinaka kina era sa lomana na Kalou.”²⁶ E kaya o Elder Neal A. Maxwell, “Kua ni rere, bula ga vakadodonu.”²⁷

A qasenivilu mai BYU na tamai watiqu ka dau taleitaka na rakavi mai BYU ia dau sega ni rawa ni laki sarava nodra qito baleta ni sa rui dau leqataka na macala ni qito. Qai yaco e dua na ka vakasakiti, a qai kilai ka buli na VCR, ka rawa kina vua me katona na qito. Kevaka e qaqo o BYU, ena sarava na katokatoni ena yalodei, ni sa kila rawa tu na kena macala ni sa ot! Kevaka eratou totogitaki vakatawadodonu, mavoa, se ratou sa druka tiko ena ikava ni kota, e sega ni dau lomaleqa baleta ni sa kila rawa tu ni ratou na qaqo! E rawa ni da kaya ni sa “taucoko [nona] vakanuinui”!²⁸

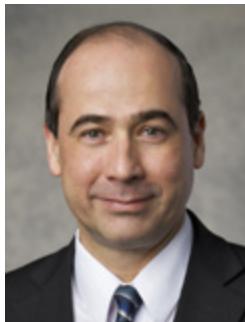
Sa vakakina vei keda. Ni da sa yalodina, sa na vakakina noda yalodei ni na vinaka na veika eso vei keda ena ivakataotioti. Sa matata vinaka tu na yalayala ni Turaga. Segu ni kena ibalebale oqo

ni na rawarawa se sega ni levu na kena wainimata, ia me vaka e vola o Paula, "Sa sega na mata sa kunea, se na daliga sa rogoa, ka sa sega ni curu ki na loma ni tamata, na veika sa vakarautaka na Kalou me nodra era sa lomani koya."²⁹

Kemuni na taciqu kei na gane-qu, se bera ni dua e ivalavalava ca ni mataka. Me da vakadodonutaka na mua e ganita ka vakanamata ki liu ena inuinui kei na vakabauta cecere. Me da "tucake tu i loma" ena noda gugumatua ka "tu taucoko i loma." Me da savasava ka yaloqaqa ena noda taqomaka na ituvatuva nei Tamada Vakalomalagi kei na itavi ni Luvema, na noda iVakabula. Au vakaraitaka na noqu i vakadinadina ni bula na Tamada, o Jisu na Karisito, kei na dina levu ni tuvatuva ni veikabulai. Sa noqu masu me tiko vata keimuni na veivakalougataki cecere ni Turaga, kau cavuta na veika oqo ena yacana i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Isikeli 18:21–22.
2. Raica, me ivakaraitaki na, Roy B. Zuck, comp., *The Speaker's Quote Book: Over 5,000 Illustrations and Quotations for All Occasions* (2009), 107–8.
3. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 64:34.
4. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 21:6.
5. Raica na Ai Vakatakila 3:15–16.
6. Vunau kei na Veiyalayalati 84:43.
7. Vunau kei na Veiyalayalati 29:17.
8. Raica na Alama 41:11.
9. Aisea 57:20–21.
10. 3 Nifai 9:22.
11. Raica na 3 Nifai 11:37–38.
12. Jope 17:9.
13. Alfred, Lord Tennyson, "Sir Galahad," ena *Poems of the English Race*, sel. Raymond Macdonald Alden (1921), 296.
14. Vunau kei na Veiyalayalati 87:8.
15. Raica na Joseph B. Wirthlin, "Se Cava Ga e Yaco Mai, Mo Taleitaka," *Liaona*, Nove. 2008, 26–28.
16. Raica na 2 Koronica 12:7.
17. Raica na Aisea 5:20.
18. Ilamani 7:5.
19. Raica na Filipai 4:7.
20. Raica na Jope 38:7.
21. Raica na 1 Nifai 8:26.
22. iVola nei Jennifer Richards vei Marvin Sabin, volai ena 5 ni Julai, 2009.
23. Raica na 1 Nifai 8:27, 33.
24. 1 Timoci 1:6.
25. Raica na 1 Nifai 8:26–28.
26. Roma 8:28.
27. Raica na Bangambiki Habyarimana, *Inspirational Quotes for All Occasions* (2013).
28. 2 Nifai 31:20.
29. 1 Koronica 2:9.

Mai vei Elder Valeri V. Cordón
Ena Vitusagavulu

Na Vosa ni Kosipeli

Na vakavulici vakaukauwa ni kosipeli sa rui ka bibi sara mena maroroi kina na kosipeli ena noda itikotiko, ka gadrevi kina na gugumatua kei na sasaga.

N i oti na noqu kacivi meu dua na Vakaitutu Raraba, keitou a toki vakamatavuvale mai Costa Rica ki Salt Lake City me imatai ni noqu iliesilesi. Eke e Amerika, au sa vakalougatataki meu sikovi ira na veimataqali tamata totoka ka duidui nodra ivakarau ni bula kei na itovo vakavanua. E vuqa vei ira, me vakataki au, era a sucu ena matanitu vaka-Latin Amerika.

Au raica ni vuqa na imatai ni itabatamata Vakasipeni eke era vosa vaka-Sipeni me nodra vosa vakaitaukei ka vakarauta ga na vosa vaka-Valagi me ra veivosaki kina kei ira na vo ni tamata. Na ikarua ni itabatamata, era a sucu e Amerika se tadu mai ni ra se gone ka mai vuli sara eke, era madila sara ena vosa vaka-Valagi ka lailai nodra vosa vaka-Sipeni. Ka vakavuqa ena ikatolu ni itabatamata, vaka-Sipeni, na nodra vosa vakaitaukei na nodra qase, sa mai yali yani.¹

Ena ivakarau ni vosa, oqo e dau vakatokai tu me "yali ni vosa." Ena rawa ni yaco na yali ni vosa ni ra toki na matavuvale ki na dua tale na matanitu tani e sega ni vosataki kina na nodra vosa vakaitaukei o ya. E sega walega ni yaco oqo vei ira na kai Sipeni, ia sa vakakina vei ira na lewenivanua e vuravura raraba e sa mai sosomitaki

na nodra vosa vakaitaukei ena dua na vosa vou.² E vakakina vei Nifai, e dua na parofita ena iVola i Momani, ni sa kauwaitaka na kena sa yali tiko yani na nodra vosa vakaitaukei nei tamadra ni vakavakarau gole tiko ki na vanua yalatoki. A vola oqo o Nifai, "Ka raica, sa lewa yalomatua ni Kalou me datou mai kauta na ivolatukutuku oqo, *me datou maroroya kina na nodra vosa na noda qase vei ira na luveda.*"³

Ia a kauwai talega o Nifai ena kena sa yali tiko yani e dua tale na vosa. Ena tikina e tarava, a tomana kina, "Ia me

datou *maroroya talega kina vei ira na vei vosa kece era a vosataka na parofita yalosavasava*, ka a soli vei ira ena Yalo kei na kaukauwa ni Kalou, mai na ivakatekiu kei vuravura me yacova mai na gauna oqo.”⁴

Au a raica na kedrau tautauvata tiko na kena maroroi na vosa ni itaukei kei na kena maroroi na kospeli i Jisu Karisito ena noda bula.

Nikua niu vakatauvatana, au na via vakamatatataka sega ni dua na vosa e vuravura ia e dua na vosa tawamudu e dodonu me maroroi ena noda matavuvale ka me kakua ni yali. Au tukuna tiko na vosa ni⁵ kospeli i Jisu Karisito. Ena “vosa ni kospeli” au tukuna tiko na veivakavuvuli kece ni noda parofita, na noda talairawarawa ki na ivakavuvuli oqori, kei na noda muria na ivakarau dodonu.

Au na vakamacalataka mada e tolu na kena sala mena maroroi kina na vosa oqo.

iMatai: Na Nomu Gumatua Cake ka Kauwai Tiko ena iTikotiko

Ena Vunau kei na Veiyayayalati, a sureta na Turaga e vuqa na lewe ni Lotu kilai, oka kina o Newel K. Whitney, mera tuvadonu na nodra itikotiko. A kaya kina na Turaga: “Na noqu tamata talega ko Newel K. Whitney, . . . sa dodonu me vunauci, ka vakavulici ira na lewe ni nona vuvale, ka raica me ra *dau gugumatua ka cakacaka vakaukauwa mai vale*, ka dau masu tikoga, ia kevaka e sega era na kaliraki tani mai na nodra itutu.”⁶

Dua na ka bibi e vakauqeta na yali ni vosa o ya na gauna era sega ni vakavulici ira kina na gone na itubutubu ena vosa ni itaukei. E sega ni se taucoko na kena *cavuti* wale tu ga na vosa e vale. Kera gadreva na itubutubu me ra maroroya na nodra vosa, e dodonu mena *vakavulici*. E laurai ena vakadidike ni o ira na itubutubu era saga vakaidina me ra maroroya na nodra vosa ni itaukei era na gugumata kina.⁷ Sa qai cava beka na sasa-ga dina ni kena maroroi na vosa ni kospeli?

E vakarota kina o Elder David A. Bednar ena Kuoramni iApositolo Le Tinikarua ni “malumalumu na vakavulici ni kospeli kei na kena vakaraitaki ga ena itikotiko” ena rawa me vakavuna vakaukauwa na kena voroki na cowiri ni matavuvale ni veitabatamata ena Lotu.⁸

Eda sa qai rawa ni tinia kina ni vakavulici vakaukauwa ni kospeli sa rui ka bibi sara mena maroroi kina na kospeli ena noda itikotiko, ka gadrevi kina na gugumata kei na sasaga.

Eda sa sureti tiko vakavuqa meda na vulica ena veisiga na ivolanikalou vakamatavuvale kei na tamata yadua.⁹ E vuqa na matavuvale era sa cakava tiko oqo era sa veivakalougatataki ena veisiga yadua ena duavata cecere kei na veivolekati sara kei na Turaga.

Ena tekivu beka ni naica na vulica na ivolanikalou? Ena yaco ga ni ra taura tu e ligadra na itubutubu na ivolanikalou, ena loloma, ka sureti na matavuvale me ra mai vulica vata. E dredre meda

raica na kena caka na vuli oqo ena dua tale na sala.

Tama kei na tina, ni kakua ni calata na veivakalougatataki cecere oqo. Kakua ni wawa de o na bera!

iKarua: iVakaraitaki Kaukauwa ena iTikotiko

A vola e dua na daunivosa ni gadrevi me maroroi e dua na vosa ni itaukei, “ena gadrevi *me vakabulai na vosa* vei ira na luvemuni.”¹⁰ Eda na cakava me “vakabulai na vosa” ena noda cakacakataka vata na veivakavulici kei na ivakaraitaki.

Niu se gone, au a cakacaka ena kabani nei tamaqu ena gauna ni sereki. Na imatai ni taro e dau taroga o tamaqu niu sa taura na kequ isau o ya “Na cava o na cakava ki na nomu ilavo?”

Au a kila na kena isau ka kaya: “Sauma na noqu ikatini ka maroi ilavo ni noqu kaulotu.”

Ni oti na noqu cakacaka vua ni rauta e walu na yabaki kau dausauma tikoga na taro vata ga oya, a nanuma kina o tamaqu ni sa vakavulici au ena sala meu sauma kina na noqu ikatini. Na ka a sega ni vakasamatata o koya niu a vulica rawa na ivakavuvuli bibi oqo ena mua ni dua ga na macawa. Meu tukuna mada na sala au a vulica kina na ivakavuvuli o ya.

Ni a mai lomolomora na Loma i Amerika ena vuku ni veivaluvaluti vakatamata, a lusi kina na bisinisi nei tamaqu. A tekivu mai na 200 na tamata cakacaka tudei ki na lima ga na daunimisini ni culacula, ke ra gadrevi mera cakacaka ena qaraji ni neitou itikotiko. Dua na siga, ena gauna dredre oqori, au a rogoci rau na noqu itubutubu me sa rau na sauma na ikatini se me voli na kedratou kakana na gone.

Ena Sigatabu au a muri tamaqu meu raica na cava ena cakava. Ni sa oti na Lotu, au a raici koya ni a taura e dua na waqanivila ka biuta kina na nona ikatini. O ya e tiki ga ni lesoni. Au sa qai vakataroga tiko se keitou na kana cava.

Ena matakaca ni Moniti, eso era a mai tukituki ena neitou katuba. Niu dola yani, era a tarogi tamaqu mai. Au a kacivi koya, ka gole sara mai, ka

ratou kaya vua ni ratou gadreva vakatotolo me dua na ota ni culacula. E ratou kaya vua ni gadrevi sara vakatotolo na ota ni ratou sa na sauma rawa. Ena siga o ya au a vulica kina na ivakavuvuli ni saumi ikatini kei na veivakalougataki ena muria mai.

Ena Veiyalayalati Vou, e tukuna tiko kina na Turaga na ivakaraitaki. A kaya: “E dina, e dina, au sa kaya vei kemudou, E sega ni rawata vakai koya ga e dua na ka na Luvena, na ka ga sa raica ni kitaka ko Tamana; ia na veika sa kitaka ko Koya, sa kitaka vakatalega kina na Luvena.”¹¹

E sega ni se rauta meda *vosa* walega vei ira na lueda me baleta na bibi ni vakamau e valetabu, lolo, kei na vakatabui na Siga ni Vakacecegu. E dodonu me ra raici keda meda taura na gauna ka gole vakawasoma ki valetabu. Ena gadrevi me ra raica ni da sa dina tiko ena lolo¹² kei na vakatabui vakataucoko na Siga ni Vakacecegu. Ke dredre vei ira na noda itabagone me ra lolo ena gauna ni rua na kana, ke dredre me ra vulica tiko na ivolanikalou, ka dredre me ra bokoca na TV me saravi na qito levu ena Siga Tabu, era na bula vakaivakarau beka vaka-yalo me ra vorata kina na kaukauwa ni veitemaki ni ibolebole ni vuravura

oqo, oka kina na veitemaki ni iyalo-loyalo vakasisila?

iKatolu: Nodra iVakarau na Qase

Dua tale na sala ena rawa me moici kina se yali na vosa o ya na gauna e waki vata kina na vosa eso kei na nodra ivakarau na qase ki na vosa ni itaukei.¹³

Ni se qai tekivu toka ga na Lotu vakalesuimai, a sureta na Turaga e vuqa na lewe ni Lotu kilai me ra tuvadonu na nodra itikotiko. A tekivuna na Nona vosa ni veisureti ena rua na sala eda na rawa ni vakayalia kina na rarama kei na dina mai na noda itikotiko: “A sa lako mai na ca ka *kovea tani na rarama kei na dina* mai vei ira na luve ni tamata, ena vuku ni *talaidredre*, kei na *nodra ivakarau na nodra qase*.”¹⁴

E gadrevi vakamatavuvale, meda kua ni muria na nodra ivakarau na qase ke tarovi keda meda vakatabuya kina na Siga ni Vakacecegu se vulica na ivolanikalou ena veisiga kei na masumasu ena noda itikotiko. Ena gadrevi meda sogota na katuba livaliva ni noda itikotiko ki na iyalo-loyalo vakasisila kei na veivakauqeti butobuto kece tale eso. Ni gadrevi me valuti na itovo vakavuraura ni noda gauna oqo, sa gadrevi meda vakayagataka na ivolanikalou kei

na domodra na parofita nikua meda vakavulici ira kina na lueda me baleta na kedra ituvaki vakalou, na nodra inaki ni bula oqo, kei na ilesilesi vakalou i Jisu Karisito.

iTinitini

Ena ivolanikalou, eda raica kina e vica na ivakaraitaki ni “yali ni vosa.”¹⁵ Me kena ivakaraitaki:

“Ia a sa yaco ni sa leweduqa vei ira ena itabatamata ka qai tubu tiko mai *era sega ni kila na vosa* i Penijamini na tui, ni ra a se gone lalai sara ena gauna a vosa kina ko koya vei ira na nona tamata; ka’ra sega kina ni vakabauta na nodra ivakarau na nodra qase. . . .

“Ia oqo ena vuku ni nodra tawava-kabauta, *era sa sega ni kila rawa kina na vosa ni Kalou*; ka sa vakaukauwataki kina na lomadra.”¹⁶

Sa yaco kina vei ira na itabatamata tubu cake tiko mai, me vosa tani vei ira na kospipeli. Dina ga ni so na gauna e dau veibataki na yaga ni kena maroroi tiko na vosa ni itaukei, ia ena itukutuku ni ituvatuva ni veivakubulai, e *sega sega ni rawa ni veibataki* na revurevu tawamudu ni kena yali na vosa ni kospipeli ena noda itikotiko.

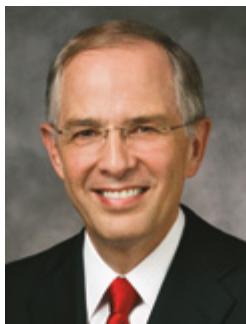
Ni da sa luve ni Kalou, ka da sa tamata ivalavalala ca ka sa saga tiko meda vulica e dua na vosa uasivi duadua.¹⁷ Me vaka ga ni sa lomani ira na luvena lalai e dua na tina, sa dau vosota tu na Tamada Vakalomalagi na noda malumalumu kei na caka cala. E vakamareqeta ka kila vinaka na noda vosa vakamalua, vosa ena yalodina, me vaka era sa serekali totoka. E rekitaka na irorogo ni imatai ni noda vosa ni kospipeli. E vakavulici keda ena loloma uasivi sara.

Sega ni dua na rawa-ka ena bula oqo, se cava sara na kena bibi, ena yaga cake kevaka eda na vakayalia na vosa ni kospipeli ena noda matavuvale.¹⁸ Sa noqu ivakadinadina ni o Tamada Vakalomalagi ena vakalougatataki keda ena noda sasaga ni da gu yani meda ciqoma na Nona vosa, ki na gauna mada ga eda sa madila ki na itagade cecere oqo ni veivosaki, ka sa dau noda vosa tu ga vakaiteukei. Ena yacai Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Ena kedra maliwa na kai Sipeni, ena ikatolu ni itabatamata “na itagede ni vosa vaka-Valagi vakatabakidua e . . . 72 na pasede” (Richard Alba, “Bilingualism Persists, but English Still Dominates,” Migration Policy Institute, Feb. 1, 2005, migrationpolicy.org/article/bilingualism-persists-english-still-dominates).
2. “Na vosataka ga na vosa vaka-Valagi sa nodra ivakarau tudei na ikatolu ni itabatamata” (Alba, “Bilingualism Persists, but English Still Dominates”).
3. 1 Nifai 3:19; vakaikuritaki.
4. 1 Nifai 3:20; vakaikuritaki.
5. Na ibalebale ni vosa o ya “ni sa dua na gacagaca ni veivosaki era vakayagataka e dua na vanua se itikotiko raraba” Oxford Living Dictionaries, en.oxforddictionaries.com/definition/language.
6. Vunau kei na Veiyalayalati 93:50; vakaikuritaki.
7. “Ena rawa [me maroroi e dua na vosa vakaitaukei], ia ena gadrevi kina na yaldoina kei na ituatuvu” (Eowyn Crisfield, “Heritage Languages: Fighting a Losing Battle?” onraisingbilingualchildren.com/2013/03/25/heritage-languages-fighting-a-losing-battle). “Dua na kena ivakaraitaki, ni ra a gugumata na vosa vaka-Jamani ena Ra-e-Loma ena nodra maro-roya tiko na nodra vosa vakaitaukei ki na veiitabatamata era tarava mai” (Alba, “Bilingualism Persists, but English Still Dominates”).
8. David A. Bednar, “Multigenerational Families,” in General Conference Leadership Meetings, Apr. 2015, broadcasts.lds.org.
9. Dua na ivakaraitaki ena gauna oqo o ya na ivakasala mai vei iratou na Mataveilitutaki Taumada: “Keitou sa vakasalataki kemuni na itubutubu kei na gone mo ni vakaliuca taumada na masumasa vakamatavuvale, lotu vakamatavuvale, vulici kei na veivakasalataki ena kospeli, kei na veivakabulabulataki savasava vakamatavuvale” (First Presidency letter, 11 ni Fepe 1999).
10. “Ena gadrevi mo ni *vakabula tiko na vosa* vei ira na luvemuni, me rawa ni ra kila vinaka ka veivosaki ka vakila ni ra sa tiki ni tamata e matataka tiko na vosa” (Crisfield, “Heritage Languages: Fighting a Losing Battle?” vakaikuritaki).
11. Joni 5:19.
12. “E gadrevi vei koya e lolo me kua sara ni gunu se kana ena rua na gauna veitararavi ni kana me 24 na auwa, laki tiko ena soqoni ni lolo kei na ivakadinadina, ka me cau ena lomasoli ki na isolisol ni lolo me ra vuksi kina na dravudravu.” (*iVoladusidus 2: Veiliutaki ena Lotu* [2010], 21.1.17).
13. Raica na Omanai 1:17.
14. Vunau kei na Veiyalayalati 93:39; vakaikuritaki.
15. Ena lewe ni vosa oqo, e vakaibalebale-taki tiko na “yali ni vosa” ki na sala ena rawa ni yali kina na kospeli (raica na Na Dauveilewai 2:10; Omanai 1:17; 3 Nifai 1:30).
16. Mosaia 26:1, 3; vakaikuritaki.
17. Raica na Maciu 5:48; 3 Nifai 12:48.
18. Raica na Maciu 16:24–26.

Mai vei Elder Neil L. Andersen

Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Vakadrukai Vuravura

Na vakadrukai vuravura e sega ni dua na gauna vakai koya ga ena bula oqo, ia sa gauna ni bula oqo ni veigauna e vakamatatataka na bula tawamudu.

Ena vuqa na yabaki sa otia, a talanoataka kina o Peresitedi David O. McKay e dua na ka totoka a sotava ni a soko tiko yani ena waqa ki Samoa. Ni a moce lutu, a “qai raica e dua na raivotu—lagilagi ka vakaturaga. Au raica tu yani vaka-yawa,” a kaya, “e dua na koro levu vulavula ka totoka. . . . Na veivunikau kei na vuana taleitaki . . . kei na senikau uasivi na kedra irairai e veiyasana kecega. . . . [E a dual] na ibinibini tamata levu [era] lako tiko yani ki na koro levu oqo. Era daramaka tu na icuru-curu yara balavu vulavula. . . . E gole na mataqu . . . vua na nodra iliuli, ka

dina ga ni rawa walega niu raica yani na ivatuka ni bulitaki ni yagona . . . , au kilai Koya ena gauna vata oqori ni sai Koya na noqu iVakabula! Sa . . . lagilagi ni da raica yani na rokana. . . . E koto vua e dua na vakacegu . . . e vakalou!”

E tomania tale o Peresitedi McKay, sa “Nona . . . na koro levu oqo . . . na Koro Levu ko Tawamudu; kei ira na tamata era muri koya tiko me ra na laki tiko vata kina ena vakacegu kei na marau tawamudu.”

E vakataroga kina o Peresitedi McKay, “O cei [bek] oqo? [O cei o ira na tamata oqo?]”

E vakamacalataka na veika a qai yaco:

“E vaka me kila mai na lomaqu na iVakabula, e qai sauma mai ena nona dusia [na vosa] iwrini veimama . . . basika mai buradeladra . . . volai tu kina ena matanivola koula . . . :

“*Oqo o Ira Era Sa Vakadrakai Vuravura*—

“*O Ira Era sa Sucu Tale Vakaidina Sara!*”¹

E sagavulu na yabaki, noqu dau nanuma tu na vosa oqo: “Oqo o ira era sa vakadraka na vuravura.”

Sa vakariseicegu na veivakalougata-taki sa yalataka tu na Turaga kivei ira sa vakadraka tiko na vuravura. Era na “vakaisulu ena isulu vulavula . . . ka [volai] e na ivola ni bula.” Na Turaga ena “tukuna na [yacadra] e na matai Tamada, ena matadra talega na nona agilos.”² Era na “vakaivotavota ena imatai ni tucaketale,”³ ciqoma na bula tawamudu,⁴ ka “sega ni lako tani yani ki tautuba”⁵ mai na serau ni Kalou.

E rawa beka me vakadrakai o vuravura ka ciqoma na veivakalougatataki oqo? Io, e rawa.

Lomana na iVakabula

O ira sa vakadrakai vuravura era sa tauyavutaka e dua na loloma sa tauoko vua na noda Turaga ka iVakabula, o Jisu Karisito.

Na Nona sucu vakalou, Nona bula uasivi sara, kei na Nona Veisorovaki tawamudu mai Kecisemani kei Koli-koca, sa vakadeitaka na Tucaketale kivei keda yadua. Sa rawa duadua ga Vua, ena noda veivutuni, me vakasavasavataka noda ivalavala ca, ka rawa meda lesu ki na iserau ni Kalou. “Eda sa lomani koya ena vuku ni sa lomani keda taumada.”⁶

E kaya o Jisu, “Mo dou vakacegu; au sa vakamatulamulutaki vuravura.”⁷

E muri a qai kuria, “Au sa lewa mo dou rawai vuravura.”⁸

Na vakadrakai vuravura e sega ni dua na gauna vakai koya ga ena bula oqo, ia sa gauna ni bula oqo ni veigauna e vakamatatataka na bula tawamudu.

E tekivu mai na gauna sa vulica kina e dua na gone me masu ka lagata

ena doka na sere “I’m trying to be like Jesus.”⁹ E tomana yani ni dua e vulica na bula ni iVakabula ena Veiyalayalati Vou ka tugana na kaukauwa ni Veisorovaki ni iVakabula ena iVola i Momani.

Na masu, veivutuni, muria na iVakabula, ka ciqoma na Nona loloma soliwale ena yaco meda kila na vuna eda mai tiko kina eke kei na ituvaki meda yacova.

E vakamacalataka vakaoqo o Alama: “Sa dua kina na veisau levu e lomadra, era sa vakayalomalulumutaki ira ka vakararavi vua na Kalou dina ka bula . . . era sa yalodina tikoga me yacova na ivakataotioti.”¹⁰

O ira era sa vakadrakai vuravura era sa kila ni ra na soli itukutuku vua na Tamadra Vakalomalagi. Na veisau dina kei na veivutunitaki ni noda ivalavala ca sa sega tale ni dredre ia sa veiserek, ni “ka kulakula na nomudoui valavala ca . . . sa na [yaco] me vulavula me vaka na uca cevata.”¹¹

iTavi Vua na Kalou

E dredre vei vuravura me raica yani na siga ni matakā tawamudu—me vaka na gone sa gunumarau e nodrau vale na nona itubutubu ni rau gole tu yani, ka mamauwē, ka sega ni via vakasamataka na revurevu ni

nodrau lesu mai na itubutubu ni otī e 24 na auwa.

E kauwai ga vakalevu o vuravura ena kena vakayagataki o tamata vakayago ka sega ni vakamatulamulutaki koya.

Na vakadrakai vuravura e sega ni kabai o vuravura ia e ka vakatikitiki, valu ni tamata yadua, e gadrevi kina na veivacu kei ira na meca e lomada.

Na ibalebale ni vakadrakai vuravura tiko era sa vakamareqeta cake tikoga na ivakaro cecere duadua: “Mo lomana na Turaga na nomu Kalou ena lomamu taucoko, kei na yalomu taucoko kei na nomu nanuma kecega kei na nomu kaukauwa taucoko.”¹²

A vakamacalataka kina vakaoqo o C. S. Lewis na dauvolaivola va-Karisito: “E kaya na Karisito ‘Solia Kece Mai. Au sega ni vinakata vakalevu na nomu gauna kei na levu ni nomu ilavo kei na levu ni nomu cakacaka: Au vinakati Iko.’”¹³

Na vakadrakai vuravura o ya ni da maroroya na noda yalayala vua na Kalou—noda veiyalayalati ni papitaiso kei na valetabu, kei na noda bubului ni yalodina kivei ira na noda itokani tawamudu. Na vakadrakai vuravura ena muataki keda vakayalomalulumu ki na teveli ni sakaramede ena

veimacawa, kerea tiko meda vosoti ka yalataka meda “dau nanumi koya tiko ga, ka muria na nona ivakaro” me rawa ni “tiko ga kina kei [keda] na Yalona.”¹⁴

Na noda loloma ena Siga ni Vaka-cecegu e sega ni cava walega ni sa mai sogo e dakuda na katuba, ia, e dolava na katuba ki na dua na ivakarau ni vakacegu, vuli ka, masumasu, kei na dodoliga yani ki na matavuvale kei ira na tani era gadreva tu na noda gauna. Me kua walega ni ceguvi na icegu ni sa mai cava na lotu, ka vakanuinui tiko yani mo kunea rawa e dua na retio-yaloyalo ni se bera ni tekivu na qito, me tiko ga na noda vakanananu vua na noda iVakabula kei na vakatabui ni Nona siga.

Sa kuitaki tikoga o vuravura ena ualvu ni domo veirawai ka veivagarogaroi.¹⁵

Na vakadrukai vuravura sai koya na nuitaka tikoga e dua na domo ni ivakaro, vakacegu, veivakadeitaki, veivakararamataki, ka kauta mai na vakacegu e sega ni “vaka sa solia ko vuravura.”¹⁶

Sega ni Nanumi Koya ga Vakataki Koya

Na vakadrukai vuravura o ya meda vuki yani i tautuba, ka nanuma tiko na ikarua ni ivakaro¹⁷: “Ko koya sa uasivi cake vei kemudou me nomudou

tamata ko koya.”¹⁸ Na marau nei watida sa bibi cake mai na noda marau vakai keda. Nodra vupei na luveda me ra lomana na Kalou ka muria na Nona ivunau e sa imatai ni veika me vaka-liuci. Eda wasea na veivakalougatataki ni noda iyau ena ikatini, isolisolni lolo, kei na soli ka vei ira na dravudravua. Ni sa dusi tu ki lomalagi na noda iciqociqo vakayalo, ena liutaki keda na Turaga vei ira eda rawa ni vuakea.

Na vuravura e tara cake ga na veika kece me baleti koya, e tukuna ena dokadoka: “Raici au ka vakatautauvatataki au vua na wekaqu! Raica oqo na noqu! Raica na noqu dokai!”

E dau totolo sara na cudru, sega ni kauwai, cikecike, domona na nodra veivakacaucautaki na lewe vuqa, o vuravura, ia na vakadrukai vuravura e kau mai na yalomalua, veikauwaitaki, yalovosota, kei na loloma uasivi vei ira era duidui mai vei iko.

Na Tataqomaki mai vei ira na Parofita

Na vakadrukai vuravura e kena ibalebale tikoga ni so na ka eda vakadina ena vakacacana mai o vuravura. E kaya na iVakabula:

“Kevaka sa cati kemudou ko vuravura, dou sa kila ni ra sa cati au e liu, era sa cati kemudou e muri.

“Kevaka dou sa vakavuravura, ena lomana na kai nona ko vuravura.”¹⁹

E kaya na mataku nikau Peresitedi Russell M. Nelson, “O ira na tisaipeli dina i Jisu Karisito era sa tuvakarau me ra kilai tani, tukuna na lomadra, ka duatani mai vei ira na tamata e vuravura.”²⁰

E dua e tisaipeli i Karisito ena sega ni kidacala ke sega ni ciqoma e 1,000 na taleitaki se so na matamarau ena nona itukutuku me baleta na nona vakabauta.

Na vakadrukai vuravura e sega ni kauwai vakalevu ena noda veimaliwai ena initaneti ia e kauwai vakalevu cake ena noda veimaliwai vakalomalagi kei na Kalou.

Ena taqomaki keda na Kalou ni da muria na nodra ivakasala na Nona parofita kei na iapositolo bula.

E sa kaya o Peresitedi Thomas S. Monson: “Na vuravura e rawa ni vanua . . . ni bolebole. . . [Ni da lako i valetabu], . . . meda sotava na veivakatovolei ka vakamalumalumutaka na veivakatovolei . . . Eda na vakavoui ka vakadeitaki.”²¹

Ni tubu cake tiko ga na veitemaki, veivakacalai, veiveisau, e saga o vuravura me vakatanitaki ira na yalodina ena kena kauta tani na momona ni veika vakayalo e sa sotava oti e dua, me ra nanuma ni oqori e so na veivakacalai lialia.

Na vakadrukai vuravura, sai koya noda nanuma tiko, ena gauna eda yalolailai tu kina, oqori talega na gau-na eda vakila na nona loloma kei na rarama na iVakabula. E vakamacataka vakaoqo o Elder Neal A. Maxwell e dua na gauna oqori: “Au a vakalou-gatataki, kau kila ni kila tu na Kalou niu sa kila tiko na noqu vakalouga-tataki.”²² Dina ga ni da nanuma ni da guilecavi ena so na gauna, eda sega ni dau guilecava.

Na vakadrukai vuravura e sega ni kena ibalebale eda na bula sogolati tiko, taqomaki mai na ca kei na dredre ni vuravura oqo. Ia, ena dolava yani ka vakarabailevutaki vei keda na raici ni vakabauta, ka kauti keda yani vaka-voleka vua na iVakabula kei na Nona yalayala.

Dina ga ni bula uasivi e sega ni taucoko ena vuravura oqo, na vaka-drukai vuravura ena vakacaudreva tiko na noda inuinui me yaco na siga meda “tucake e matana; [eda] na qai raica kina na matana [na noda Dauveivueti] ena yalo marau,”²³ ka rogoca na Domona: “Ni lako mai koi kemuni sa vakalougatataki vei Tamaqu, mo ni rawata na matanitu sa vakarautaki me nomuni.”²⁴

Na iVakaraitaki nei Elder Bruce D. Porter

Enai ka 28 ni Tiseba ni yabaki sa otu, sa mai takali kina ena bula oqo na noda itokani Vakaitutu Raraba daulomani, o Elder Bruce D. Porter. E sa yabaki 64 kina.

Au a sotavi Bruce ena imatai ni gau-na ni keirau a gonevuli vata e Brigham Young Univesiti. A dua vei ira na gonevuli vinaka ka vuku duadua. Ni a ciqoma oti na nona koroi vakavuniwai, ena veika raraba e Rusia, mai na Univesiti e Harvard, e a levu na vakanananu kei na veika e vola o Bruce ka kilai levu e a rawa ni vakatikitikitaki koya, ia a sega ni rawa vakadua ni vakabuwawataka na nona rai na iyau kei na veidokai vakavuravura.²⁵ E a yalodina o koya vua na nona iVakabula, o Jisu Karisito,

O Elder kei Sister Porter kei na nodrau mata-vuvale gone.

Rau na veiwatini na Porter, ni rau veiqraravi vata mai Rusia.

nona itokani tawamudu, o Susan, ira na luvena kei ira na makubuna.

A sucu vata kaya mai o Bruce na malumalumu ni ivi. A sele, ia ni toso na gauna sa ca tikoga mai na nona ivi.

Ni oti tiko ga vakalailai na nona a kacivi o Bruce me Vakaitutu Raraba ena 1995, keirau a veiqraravi vata kei na neirau matavuvale, e Frankfurt, Jamani, ka vakatabakidua na nona cakacaka e Rusia kei na Tokalau kei Europe.

A mai veisau sara na bula nei Elder Porter ena 1997 ni sa mai malumalumu sara na nona ivi kei na nona bula. A lesu na matavuvale na Porter ki Salt Lake City.

Ena loma ni 22 na yabaki ni nona veiqraravi ena Vitusagavulu, a curu i valenibula o Bruce ena vica na gauna ka sele vaka-10. A rua na gauna era kaya kina na vuniwai vei Susan ni na sega tale ni bula ena bogi o ya o Bruce, ia a bula tale.

E sivia ni 12 na yabaki ni nona veiqraravi Vakaitutu Raraba, e a lako curuma tiko na veiqraravi vakavuniwai me vakasavasavataka na nona dra. Ena vuqa na gauna o ya, a vakasavasavataki ena lima na yakavi ena dua na macawa me va na auwa dua na veivakasavasavataki me rawa ni laki qarava na nona veikacivi ena siga ka ciqoma na ilesilesi ni koniferedi ena veimua ni macawa. Ni sa sega ni vinaka na nona bula ni masulaki oti vakavica ena matabete, sa lomatarotaro o Bruce, ia sa kila o koya o cei me sa na vakararavi kina.²⁶

Ena 2010, a ciqoma o Bruce e dua

na ivi mai vei luvena o David. Ena gauna oqo, a sega ni vakasuka mai na yagona na veisemati oqo. A veivakurabuitaki, ka kauta mai na bula vakavoui, ka rawa vua kei Susan me rau lesu ki na nona vanua lomani o Rusia ki na Mataveiliutaki ni iWasewase.

Enai ka 26 ni Tiseba, 2016, ni veitarratavi tiko nona valuta na mate oqo ena dua na valenibula mai Salt Lake City, a kerei iratou na vuniwai me ra biuta na rumu. Sa qai kaya o Bruce vei Susan “ni kila mai vua na Yalo ni sa sega tale na ka era na cakava rawa na vuniwai me na vakabulai koya rawa. E kila o koya . . . ni sa na kauti koya ki vale na Tamada Vakalomalagi. E a vakasinati ena vakacegu.”²⁷

Ena ika 28 ni Tiseba, a lesu ki na nodra itikotiko vakavuvale. Ni oti e vica na auwa, ni ra wavoliti koya na nona matavuvale, a lesu ena vakacegu ki na nona vale vakalomalagi.

Vica na yabaki sa otu, e a vola na vosa oqo o Bruce vei ira na luvena:

“Na noqu ivakadinadina baleta na dina kei na loloma i Jisu Karisito sa noqu kabasi tiko ena bula oqo. . . . Sa [dua na] ivakadinadina, savasava ka katakata ni Yalo ni sa bula tiko o Koya, ni o Koya na noqu Dauveivueti ka iTokani ena veigauna kece ni leqa.”²⁸

“Na noda ibolebole . . . o ya meda na kila [na iVakabula], ka sa mai Vua na noda rawa ni vakadruka na veivakato-volei kei na veitemaki.”²⁹

“Meda sa qai yalodina ka dodonu tiko, ka vakararavi Vua.”³⁰

A vakadrukai vuravura o Bruce Douglas Porter.

Meda sa qai saga vakaukauwa cake tale meda vakadrukai vuravura, sega ni vakaiulubale ena veicala lelevu ia eda sa vosota tiko na sisi kei na lutu lalai, ka maqusataka yani vakatolo ka vuakei ira na tamata ena yalololoma. Ni sa taucoko nomu vakararavi vua na iVakabula, au sa yalataka vei kemuni na veivakalougatataki cecere ena bulu oqo kei na veivakadeitaki ni nomuni icavacava tawamudu, ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. *Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: David O. McKay* (2003), 1–2.
2. Ai Vakatakila 3:5.
3. Vunau kei na Veiyalayalati 76:64.
4. Raica na Ai Vakatakila 2, ulutaga ni wase.
5. Ai Vakatakila 3:21.
6. 1 Joni 4:19.
7. Joni 16:33.
8. Vunau kei na Veiyalayalati 64:2.
9. “I’m Trying to Be like Jesus,” *Children’s Songbook*, 78.
10. Alama 5:13.
11. Aisea 1:18.
12. Marika 12:30.
13. C. S. Lewis, *Mere Christianity* (1960), 153.
14. Vunau kei na Veiyalayalati 20:77.
15. Raica na James E. Faust, “The Voice of the Spirit” (Brigham Young University fireside, Sept. 5, 1993), speeches.bry.edu.
16. Joni 14:27.
17. Raica na Marika 12:31.
18. Maciu 23:11.
19. Joni 15:18–19.
20. Russell M. Nelson, “Vagoleya Mai na Mana nei Jisu Karisito ki na Noda Bula,” *Liaona*, Me 2017, 40.
21. Thomas S. Monson, “Na Vale Tabu Savasava—e dua na Bikeni ki Vuravura,” *Liaona*, Me 2011, 93.
22. Na veivosaki duadua kei Elder Neal A. Maxwell me baleta na italanoa a wasei ena nona vosa ni koniferedi ni Epereli 2004, “Remember How Merciful the Lord Hath Been” (raica na *Liaona*, Me 2004, 44–46).
23. Inosi 1:27.
24. Maciu 25:34.
25. Dua na ivakaraitaki ni nona gugumata vakavuli o ya na nona ivola 400 na draunipepa *War and the Rise of the State*, a volai ena 23 na yabaki sa otu. E tiko oqo ka ra dau vakayagatatak vakalevu na daunipolitiki.
26. iVolai mai vei Susan Porter, tikinisiga 6 ni Maji, 2017.
27. iVolai mai vei Susan Porter, tikinisiga 6 ni Maji, 2017.
28. Bruce D. Porter, *King of Kings* (2000), 14, 15.
29. Bruce D. Porter, *The King of Kings*, 7.
30. Bruce D. Porter, *The King of Kings*, 18.

Mai vei Elder M. Russell Ballard
Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Lesu ka Ciqoma

Mo lesu ki na Nona iserau ka ciqoma na veivakalougatataki tawamudu e yaco mai ena cakacakataki kei na maroroi voli ni veiyalayalati sa ra takete bibi duadua saraga eda rawa ni tuva.

Kemuni na taciqu kei na ganequ, sa noqu ilesilesi oqo meu vosa vei kemuni, ka nomuni ilesilesi mo ni vakarorogo. Na noqu takete oya meu vakacavara na noqu ilesilesi ni bera ni o vakacavara na nomu. Au na cakava na noqu vinaka taucoko.

Ena veiyabaki sa sivi, au sa dikeva ni o ira ka vakavotukana vakalevu sara ena vuravura oqo na ka era rawata sai ira ka tiko na raiyawa ena nodra bula, vata na veitakete me ra raica voli kina na nodra raiyawa kei na ituvatuva maqosa e so ena iwalewale me ra rawati kina. Ni kilai na vanua o gole tiko kina kei na nomu nanamaki mo

yaco kina sa rawa ni mai vakaibalebale, vakainaki, ka rawaka ena bulu.

E so e dredre me ra veidutaitaka e dua na takete kei na ituvatuva me yacova ni ra kila na takete e sa dua na vanua e lakovi se na *icavacava*, na ituvatuva sai koya na sala o muria mo yacova yani. Me ivakaraitaki, sa rawa ni noda takete meda draiva ki na dua na vanua tawakilai, ka me vaka era kila tu e so na marama, keimami dau nanuma vakavuqa na turaga ni keimami sa kila na iwalewale ni yaco ekea—ena neimami dau kaya voli, “Au kila—ena rairai toka ga ena igole ka tarava.” E matadredre tiko beka oqo na watiqu. A

sa matata tu na takete, ia a sega ni tiko e dua na ituvatuva vinaka me yacovi kina na vanua e lakovi.

Na tuva takete e bibi baleta ni tekivu voli ena nanumi tu ni icavacava. Na ituvatuva sai koya na navuci ni dua na sala mo yacova na kena icavacava. E dua na iusutu ni bula marau na kena kilai deivaki na vanua cava e bibi me da yacova—ka qai vakayagatata voli na noda gauna, sasaga, kei na igu ena veika e yavutaka e dua na sala tudei meda yaco kina ki kea.

Na Kalou, na Tamada Vakalomalagi, sa solia vei keda na ivakaraitaki vinaka sara ni tuva takete kei na tuvatuva ka. Na Nona takete oya me “tucake tale na mate na tamata kecega ka rawata na bula tawamudu,”¹ kei na Nona sala me rawata kina oya na ituvatuva ni veivakabulai.

E okati ena ituvatuva ni Tamada Vakalomalagi lomani na kena soli vei keda e dua na bula vakamatata vakayago e tubu, tete, ka vuli voli, e rawa ni da rawata mai kina meda vakataki Koya vakalevu cake. Na vakaisulutaki ni yaloda tawamudu ena bula vakayago; na bulataki ni ivakavuvuli kei na ivunau ni Luvena, na Turaga o Jisu Karisito; kei na tutaki ni matavuvalle tawamudu sa vakatarai keda, mai na Veisorovaki ni iVakabula, meda vakataucokotaka na takete ni Kalou me baleta na tawa mate rawa kei na bula tawamudu ni Luvena vata kei Koya ena Nona matanitu vakasilesitieli.

Sa okati ena tuva takete yalomatau na kena kilai deivaki ni veitakete navuci lekaleka sa ra maucokona duadua ga kevaka era muataki ki na veitakete navuci balavu cake e kilai vakamatata sara. Au vakabauta ni dua na ilutua bibi ki na bula marau oya me vulici na iwalewale ni noda tuva takete ka yavutaka na noda dui ituvatuva ena loma ni vatuka ni ituvatuva tawamudu ni Tamada Vakalomalagi. Ke da vakamatata ena salatu tawamudu oqo, ena rawa vakaidina meda lesu ki na Nona iserau.

Sa ka vinaka me tiko na takete kei na ituvatuva e so me baleta na noda cakacaka, noda vuli, vakakina na noda qito golf. Sa ka bibi talega me tiko na

takete e so me baleta na noda vakamau, noda matavuvalle, kei na noda matabose kei na veikacivi ena Lotu; oqo sa dina sara kivei ira na daukau-lotu. Ia sa dodonu me veisotari na noda takete levu ka cecere duadua ki na ituvatuva tawamudu ni Tamada Vakalomalagi. A kaya o Jisu, “Ia dou vakasaqara taumada na matanitu ni Kalou kei na nona yalododonu, ia ena soli me kena ikuri vei kemudou na ka kecega oqo.”²

Era tukuna vei keda na kenadau ena tuva takete ni kena rawarawa ga ka matata cake e dua na takete, na levu sara ni kena vakavotukana. Ni da rawa ni vakalailaitaka na takete ki na dua na ivakatakarakara matata se dua se rua na vosa bibi ka vakaibalebale e so, sa na qai rawa ni yaco me tiki ni noda bula na takete oya ka tubera voleka sara na veika kece eda vakamatata ka cakava. Au vakabauta ni sa tiko e rua na vosa, ena ivakarau oqo,

e vakatakarakarataka na takete e so ni Kalou kivei keda kei na noda veitakete bibi sara me baleti keda. Na vosa na *lesu* kei na *cigoma*.

Mo *lesu* ki na Nona iserau ka *cigoma* na veivakalougatataki tawamudu e yaco mai na cakacakataki kei na maro-roi voli ni veiyalayalati sa ra takete bibi duadua saraga eda rawa ni tuva.

Eda *lesu* ka *cigoma* ni tiko na “dei ni vakabauta [na Turaga o Jisu Karisito], ka vakararavi vakatabakidua sara ki na Nona vinaka,” ka toso “ki liu ka tudei vei Karisito, ena taucoko ni nomudou vakanuinui, ka mo dou lomana na Kalou kei ira na tamata kecega . . . , ka kana magiti ena vosa i Karisito, ka vosota me yacova na ivakataotioti.”³

A sega ni *cigoma* o Lusefa na ituvatuva ni Tamada ka vakatarai keda meda *lesu* ki na Nona iserau ka *cigoma* Nona veivakalougatataki. Vakaidina, a veileti ka tovolea o koya me veisautaka vakataucoko na ituvatuva ni Tamada,

ni vinakata voli me taura vakaikoya na lagilagi, dokai, kei na kaukauwa ni Kalou. Kena itinitini, a vakatalai tani o koya vata kei ira na nona ilala mai na iserau ni Kalou ka “yaco kina me o Setani, io na tevoro, na tama ni veika lasu kecega, me vakaisina ka vakamatabokotaka na tamata, ka me kauti ira vakabobula me vaka na lomana, io ko ira kecega era na sega ni via rogoca na domo [ni Turaga].”⁴

Me baleta na nona digidigi ena vuravura taumada, sa sega ni rawa vei Setani me *lesu ka cigoma*. Na ka duadua ga sa vo vei koya oya me vorata na ituvatua ni Tamada ena vakayagataki ni veirawai kecega e rawa kei na veitemaki me segata talega me [da] rarawa vakakina.⁵ Na nona ituvatua me vakataucokotaka na nona takete vakasisila e sa baleti ira na tamata kecega, kawatamata, itovo vakavanua, kei na mataisoqosoqo. Sa vakayagataka o Setani na domo ilevuna veidomo e vakasaqara me vakadro-muca na domo lailai malumu ni Yalo Tabu e rawa ni vakaraitaka vei keda na “ka kecega” e dodonu meda cakava meda *lesu ka cigoma*.⁶

Na veidomo oqo sa nodra na vakawalena na dina ni kospeli ka ra vakayagataka na initaneti, na vakauitukuku veimaliwai ka tabaki, retio, retio yaloyalo, kei na yaloyalo me ra vakaraitaka kina ena sala veirawai na itovo tawadodonu, ivalavalu kaukauwa, vosa velavela, ka vakasisila, kei na ka beci e

vakalati keda mai na noda takete kei na ituvatua me baleta na bula tawamudu.

Ena rairai okati talega ena veidomo oqo o ira na tamata rawati ira tu ka sa vakacalai mai na ivakavuvuli vakavur-vura ni turaga kei na marama era qara me ra vakarusa na vakabauta ka vago-lea na nodra vakanamata tawamudu na sa tovolea voli me ra *lesu* ki na iserau ni Kalou ka *cigoma* “na ka kecega sa tu vei [Tamada].”⁷

Au raica rawa mai na vakanamata voli ki na *lesuvi ka cigomi* ni veiva-kalougaataki yalataki, ni sa gadrevi meu na dau tarogi au wasoma, “Au sa vakacava tiko?”

E sa vaka na vakayacori ni dua na nomu veivakatarogi vuni. Ia kevaka e rogo malewa oya, vakasamatata mada: o cei ena vuravura oqo e kilai iko vaka-vinaka mai na nomu kilai iko vakaiiko? O sa kila na nomu vakanananu, nomu ivalavalu vuni, nomu gagadre kei na nomu tatadra, takete kei na ituvatua e so. Ka o sa kila vinaka cake mai na dua tale na ituvaki ni nomu rawaka voli ena sala ki na *lesu ka cigoma*.

Me idusidusi voli vei au donuya na railesu vuni oqo, au vinakata meu wilika ka vakasamatata vagumatua na veivosa kauwai e kune ena ikalima ni wase ni Alama, ka taroga kina o Alama: “Ko ni sa sucu li vakayalo vua na Kalou? Ko ni sa ucui koya tiko li ena kemu irairai? Ko ni sa vakila li na veisau levu oqo e lomamuni?”⁸ Na taro

e so nei Alama sa ivakananumi ni cava sa dodonu me okati ena noda takete kei na ituvatua me rawa kina ni da *lesu ka cigoma*.

Nanuma na veisureti ni iVakabula “dou lako mai vei au, koi kemudou vakayadua ga sa oca ka colata na icolacola bibi, ia kau na vakacegui kemudou.

“Vakataqara vei kemudou na noqui vua, ka vuli vei au, niu sa yalomalu ka yalomalumalumu: dou na kunea kina na vakacegu ni yalomudou.”⁹

Ni da vakalevutaka na noda vakabauta na kaukauwa ni Turaga o Jisu Karisito me vakaceguya na yaloda mai na vosoti ni ivalavalu ca, vuetti ni veimaliwai tawadodonu, vakabulai ni mavoa vakayalo e tabonaka na tubu, kei na veivakauwataki ka vakavuna vei keda meda taracake na veitovo vaKarisito, eda na taleitaka vakalevu sara na cecere ni Veisorovaki ni Turaga o Jisu Karisito.¹⁰

Ena veimacawa ka tarava, taura na gauna mo railesuva na nomu takete kei na ituvatua e so ni bula ka vakadeita-ka ni ra sa veidonui tu kei na ituvatua levu ni Tamada Vakalomalagi me baleta na noda bula marau. Kevaka o gadreva mo veivutuni ka veisau, ia navuca saraga oqo. Taura na gauna mo vakasamatata ena masumasu na veisau cava soti sa gadrevi me vukea na dei ni “mata[mu] sa vakatabakidua ki na lagilagi ni Kalou.”¹¹

Sa dodonu meda taura na ivunau kei na kospeli i Jisu Karisito me ilutua ni noda takete kei na ituvatua Ni yali o Koya, sa sega ni rawa na takete tawamudu, ka na tawayaga vakaaidina na noda ituvatua me rawati kina na noda takete tawamudu.

Dua na ikuri ni veivuke oya “Se Bula Na Karisito: Nodra iVakadinadina na iApositolo,”¹² ka a vakatakilai ki na Lotu ena 1 ni Janueri, 2000. Biuta e dua na ilavelave ena vanua o rawa ni raica kina, ka taura na gauna mo railesuva na veitukutuku yadua e kune ena ivakadinadina veivakauqeti oqo me baleti Karisito mai vei ira na Nona ivakadina-dina digitaki ka ra sainitaka.

Au na vakamasuti iko mo vulica vata kei “Na Matavuvale: Ai Vakaro

ki Vuravura Raraba.” Eda vosataka wasoma na ivakaro ni matavuvale, ia yalovinaka nanuma mo wilika ena ivakarau ni kaukauwa veivakabulai ni Karisito bula. Ni yali na Karisito Bula, ena sega ni vakataucokotaki na noda nanamaki vakamareqeti. Me vaka e cauraka na ivakaro ni matavuvale, “Ena vakatara vei keda na ituvatuva vakalou ni bula marau me da laki tomana tale na noda veiwekani vakamatavuvale ena tai kadua ni ibulubulu. Ena qai rawa kina vua na tamata yadua me suka lesu ki na iserau ni Kalou ka ra duavata tawamudu tale na veimatavuvale ena veicakacaka tabu vakalotu kei na veiyalayalati ena veivaletabu vakalou.”¹³

Oqo sa rawa ga ni yaco baleta na Karisito Bula na iVakabula sorovaki ka Dauveivueti kei Vuravura.

Mai na ka oqo, sa rawa ni o navuca talega mo vakasaqara na ivolankalou ka vakarabailevutaka na nomu kila deivaki na dina vakatabakidua e so e kunei ena “Se Bula Na Karisito.”

Na wiliki ena masumasu “Se Bula Na Karisito” e sa vaka na wiliki ni ivakadinadina i Maciu, Marika, Luke, Joni, kei ira na parofita ena iVola i Momanu. Ena vakalevutaka na nomu vakabauta na iVakabula ka vuakea nomu vakanamata voli Vua ena nomu muria na ituvatuva e so mo yacova kina na nomu takete tawamudu.

Veitalia na noda cakacala, lutu, gole vakatani, kei na ivalavalava ca, sa vakatara na Veisorovaki i Jisu Karisito meda veivutuni, vakarau tu ni *lesu* ka *cigoma* na veivakalougatataki dodonu sa yatalaka na Kalou—meda bula tawamudu vata kei na Tamada kei na Luvena ena ivakatagedegede cecere duadua ni matanitu vakasilesitieli.¹⁴

Me vaka o ni sa kila taucoko oqo, sega ni dua ena drotaka na mate; ia, na noda takete kei na ituvatuva navuci balavu sa dodonu me gauna eda *lesu*-kina vua na Tamada Vakalomalagi, eda na *cigoma* na ka kecega sa tu Vua” ka tuvalaka tu me baleti keda.¹⁵

Au vakadinadina nataka ni sa sega na takete levu cake ena bula vakayago mai na bula tawamudu vata na noda iTubutubu Vakalomalagi kei na noda iVakabula daulomani, na Turaga o Jisu Karisito. Ia e sa levu cake mai na *noda* takete walega—e sa *Nodrau* takete talega. Sa nodrau na loloma vinaka sara me baleti keda, sa kaukauwa cake mai na veika eda rawa ni tugana. Rau sa veisotari vata kei keda vakatautauvata, vakataucoko, ka tawamudu. Eda sa Nodrau cakacaka. Na noda lagilagi sa Nodrau lagilagi. Na kena e levu duadua, Rau sa vinakati keda meda lako yani ki vale—meda *lesu* ka *cigoma* na bula marau tawamudu ena Nodrau iserau.

Kemuni na taciqu kei na ganequ lomani, ena dua na macawa mai oqo,

eda na marautaka kina na Sigatabu ni Curu Vaka Tui—na ivakananumi ni curu qaqa i Karisito ki Jerusalemi. Ena rua na macawa, eda na marautaka na Sigatabu ni Siga ni Mate—na vakananumi ni qaqa ni iVakabula mai na mate.

Ni da vakanamatataka na noda igu kivua na iVakabula ena rua na Sigatabu matalia oqo, meda sa nanumi Koya ka vakavoutaka na noda veidinadinati ni bula taucoko ni muria na Nona ivunau. Meda sa raica vakatitobu na noda dui bula, tuvai voli na noda dui takete ka vakanamatataki na noda ituvatuva me veisotari vata kei na nona na Kalou ena sala ka na muataki vakaoti ki na noda madigi vakasakiti meda *lesu* ka *cigoma*—ka sa noqu masu ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Mosese 1:39.
2. 3 Nifai 13:33.
3. 2 Nifai 31:19–20.
4. Mosese 4:4.
5. Raica na 2 Nifai 2:18.
6. Raica na 2 Nifai 32:5.
7. Vunau kei na Veiyalayalati 84:38.
8. Alama 5:14.
9. Maciu 11:28–29.
10. Raica na “Becoming Like God,” Ulutaga ni Kosipeli, topics.lds.org.
11. Vunau kei na Veiyalayalati 4:5.
12. Raica na “Se Bula Na Karisito: Nodra iVakadinadina na iApositolo,” *Liaona*, Epe. 2000, 2–3.
13. “Na Matavuvale: Ai Vakaro ki Vuravura Raraba,” *Liaona*, Nove. 2010, 129.
14. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 62; 70.
15. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 84:38.

Soqoni Raraba ni Matabete | 1 ni Epereli, 2017

Mai vei Peresitedi Thomas S. Monson

Yalovinaka, Loloma Uasivi kei na Loloma

Kemuni na taciqu, meda dikeva mada na noda bula ka meda rawa ni kila kevaka meda muria na noda iVakabula ena nona dau vakaraitaka tu na bula ni yalovinaka, yalololoma kei na loloma.

Kemuni na noqu itokani, au vakavivinaka ena itavi dokai ena noda mai sota ena soqoni raraba oqo e vuravura meu mai vosa vei kemuni, na taura dei tu na matabete ni Kalou. Ena yakavi nikua au via wasea e dua na ulutaga au a sa vosa ot i kina.

Na parofita o Momani e vakaraitaka

e dua na itovo bibi me baleta na noda iVakabula ka ra saga me ra muria na Nona tisaipeli. E kaya kina o koya:

“Ia ko koya sa yalomalua ka yalo lokomi ka vakatusa ena kaukauwa ni Yalo Tabu ni sa Karisito ko Jisu, sa tu vua na loloma uasivi; ni kevaka sa sega vua na loloma uasivi, sa ka wale ga ko

koya; o koya sa dodonu kina me tu vua na loloma uasivi.

“Sa dau vosota vakadede na loloma, sa yalovinaka; sa sega ni vuvu na loloma; sa sega ni vosa doudou na loloma; sa sega ni viavialevu. . . .

“Ia koi kemudou na wekaqu lomani, kevaka sa sega vei kemudou na loloma, dou sa ka walega, raica sa sega ni mudu na loloma. O koya mo dou kubeta matua kina na loloma uasivi ni sa ka cecere duadua sara vei ira kecega ni na mudu mai na ka kecega—

“Ia na loloma uasivi sa i koya na loloma tauokino i Karisito ka sa ia tikoga ka sega ni mudu; ka na vinaka vei koya sa kunei ni sa tu vua ena siga mai muri.”¹

Kemuni na taciqu, eda na sega ni rokova na matabete ni Kalou kevaka eda sega ni lomani ira na tani.

Na noqu itokani voleka o Elder Joseph B. Wirthlin e dua na turaga dau loloma. E kaya kina o koya:

“Na yalovinaka e suitu ni bula vaka silesitieli. Na yalovinaka e draki ni bula Vakarisito ke bulataka e dua na tamata ena vakaraitaka vei ira na tani. Na yalovinaka ena vakaraitaki koya mai ena noda vosa, na noda itovo ena vanua ni cakacaka, e koronivuli, e valenilotu ka vakabibi ena lomani uvale.

“Jisu, na noda iVakabula, e suitu ni yalovinaka kei na loloma.”²

Na vosanikalou e vakavulica vei keda na kena vakayagataki vakadonu na matabete e vakatau tiko ena noda bulataka na yavu ni yalovinaka, yalololoma, kei na loloma. Eda wilika ena Vunau kei na Veiyalayalati:

"Sa sega sara ni kilikili me vaka-yacori na cakacaka vakabete ena ivakarau kaukauwa se vakasaurara, ia me vakayacori ga ena veivakauqeti, na vosota vakadede, . . . na yalomalu kei na yalomalumalumu, kei na loloma e sega ni veivakaisini;

io na yalo e veidokai, kei na yalomatu; raica ena rarama sara kina na yalona, ka sega vua na veivakaisini kei na lawaki."³

Kemuni na taciqu, meda dikeva mada na noda bula ka meda rawa ni kila kevaka meda muria na noda iVakabula ena nona dau vakaraitaka tu na bula ni yalovinaka, yalololoma kei na loloma. Kevaka eda cakava oqo eda na rawa ni da duri dei me kaciva na kaukauwa mai lomalagi vei keda, me yaga vei ira na noda matavuvale, vei ira na noda itokani era veilakoyaki tu ena lakolako dredre ni lesu tale ki na noda vale mai lomalagi. Sa noqu masu oqori ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Moronai 7:46–47.
2. Joseph B. Wirthlin, "The Virtue of Kindness," *Liahona*, May 2005, 26.
3. Vunau kei na Veiyalayalati 121:41.

Mai vei Elder David A. Bednar
Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Kacivi ki na Cakacaka

Na ilesilesi ni laki veiqrarvi ki na dua na vanua e yaga ka bibi ia e ikanua ki na kaci ni cakacaka.

Peresitedi Monson, sa ka marautaki vei keimami me keimami rogoca na domomuni ka ciqoma na nomu vakasala. Keimami lomani kemuni ka tokoni kemuni, ka dau masulaki kemuni.

Au masuta na veivuke ni Yalo Tabu ni da vakasamataka vata na ivakavuvuli eso baleta na cakacaka cecere ni vunautaki ni kosipeli ki na veimatanitu, veimataqali, duivosavosa kei ira na tamata.¹

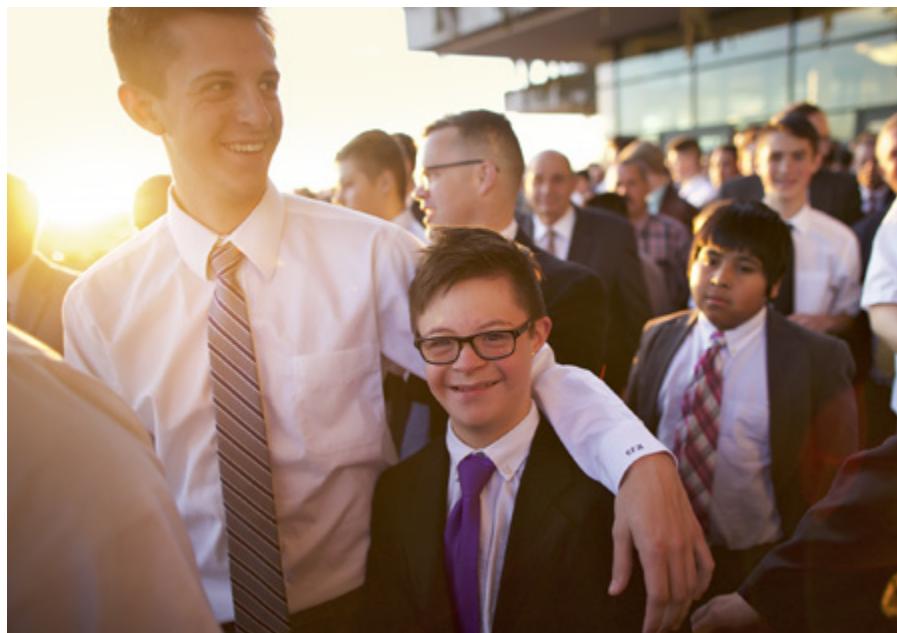
Kacivi me Veiqrarvi ka Lesi ki na Cakacaka

E veiyabaki era dau nanamaki e udolu vakaudolu na cauravou kei na goneyalewa, kei na vuqa na veiwatini qase, me ra ciqoma e dua na ivola taleitaki mai Salt Lake City. Sa na yaco me tawamudu na revurevu ni ivola oya vua na tamata e volai vua, vakakina vei ira na matavuvale kei ira e vuqa tale na tamata. Ni sa ciqomi, sa rawa ni dolavi vakamatau sara ena vakanuinui se basuraki vakatotolo ena nanamaki na waqanivola. E dua na gauna dau guiguilecavi dredre na kena wiliki na ivola talei oqo.

E sainitaka na ivola na Peresitedi ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai, ka vakaoqo na imatai ni rua na iyatuvosa: "Ko sa kacivi oqo mo laki veiqrarvi vakadaukaulotu ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai. O sa lesi mo laki veiqrarvi ena Tabana ni Kaulotu na _____. "

Yalovinaka mo kila ni imatai ni iyatuvosa e dua na kaci ni veiqrarvi vakadaukaulotu tudei ni Lotu vakalesui mai ni Turaga. Na ikanua ni iyatuvosa na ilesilesi mo laki cakacaka ena dua na vanua kei na tabana ni kaulotu. Na duidui bibi ena iyatuvosa e rua oqo sa rauta vinaka me da kila taucoko sara.

E ivakarau tudei ena Lotu, me dau tukuni wasoma ni da sa kacivi me da

laki veiqraravi ena dua na vanua me vakataki Argentina, Poland, Korea, se Amerika. Ia e sega ni kacivi e dua na daukaulotu ki na dua na vanua; e kacivi o koya me laki veiqraravi. Me vaka e tukuna na Turaga vua na Parofita o Josefa Simici ena 1829, "Kevaka dou gadreva mo dou qarava na Kalou dou sa lesi ki na cakacaka."²

Na veikacivi yadua ni kaulotu kei na ilesilesi, se dua na ilesilesi vou tale e muri, e vua ni ivakatakila vua na italai ni Turaga. Na veikacivi ki na cakacaka e lako mai vua na Kalou ki vua na Peresitedi ni Lotu. Na ilesilesi ki na dua vei ira e sivia na 400 na tabana ni kaulotu era tu e veiyasai vuravura raraba e solia mai na Kalou mai vua e dua vei ira na lewe ni Kuoramni iApositolo Le Tinikarua, ka veiqraravi ena nona veivakadonui na parofita bula ni Turaga. Sa dau cakacaka yaco na isolisolivakayalo ni parofisai kei na ivakatakila ena veikacivi kei na veilesi taucoko ni kaulotu.

Na Vunau kei na Veiyalayalati Wase 80 sa itukutuku ni veikacivi ni kaulotu vei Sitiveni Baneti ka vakayacora na Parofita o Josefa Simici ena 1832. Ni

da vulica na veikacivi oqo vei Baraca Baneti e rawa ni vupei keda me da (1) kila vinaka cake na duidui ni "kacivi ki na cakacaka" vakadaulotu kei na "veilesi mo veiqraravi" ena dua na vanua kei na (2) me taucoko noda vakavinavinkataka na noda itavi yadua lesi mai vakalou me da vunautaka na kospeli.

Na tikina e 1 ni iwase oqo e kaci ni veiqraravi: "Sa kaya vakaidina vakaoqo vei iko na Turaga, i Sitiveni Baneti na noqu tamata: Mo lako yani, mo lako yani ki vuravura ka vunautaka na noqu kospeli vei ira kecega na veika bula era sa rogoca rawa na domomu."³

E talei kina, Tikina e 2 ena tikina e 2 e tukuna vei Baraca Baneti baleta na nona itokani ni daukaulotu sa lesi mai: "Ia kevaka ko vinakata e dua me nomu itokani, au sa na soli Iteni Simici na noqu tamata mo drau lako vata."⁴

E tukuni ena tikina e 3 na vanua me rau veiqraravi kina na daukaulotu e rua oqo: "Ia, mo drau lako yani ka vunautaka na noqu kospeli, ki na vualiku se ki na ceva, ki na tokalau se ki na ra; io mo drau lewa ga, raica drau na sega ni lako cala."⁵

Au sega ni vakabauta ni ibalebale ni malanivosa "mo drau lewa ga," me vaka e tukuna na Turaga ena ivolannikalou oqo, ni sega ni kauwaitaka o Koya na vanua erau veiqraravi kina na Nona italai. Na dina, oya, e kauwaitaka vakalevu sara o Koya. Ia baleta ni cakacaka ni Turaga na vunautaki ni kospeli, sa dau vakauqeti ira, tuberi ira, ka dusimaki ira na Nona italai vakadonui o Koya. Ni ra segata na daukaulotu me ra iyaya kilikili vakalevu cake ka qaqe Ligana ka solia nodra igu me ra qarava ena yalodina na nodra itavi; oti oya ena Nona veivuke era "na sega ni lako cala"—ena vanua cava ga era veiqraravi kina. E rairai ni dua na lesioni e vakavulicatiko vei keda na iVakabula ena ivakatakila oqo sai koya na ilesilesi ni cakacaka ena dua na vanua e yaga ka bibi ia e ikarua ki na kaci ni veiqraravi.

Na tikina tarava e dusia na veika bibi me vakadonui kina na daukaulotu kece sara: "O koya mo drau vunautaka

yani na veika drau sa rogoca ka vaka-bauta vakaidina, *ka kila ni dina*.⁶

Na iotioti ni tikina e vakananuma vei Baraca Baneti kei keda kece se lako mai vei na kaci ni veiqraravi, "Raica oqori na lomai koya sa kacivi kemudrau, io na nomudrau Dauveivueti, ko Jisu Karisito. Emeni."⁷

Ulabaleta na Lecaika

Eso beka era na taroga tiko se cava au digitaka kina me veivosakitaki ena soqoni ni matabete ni koniferedi raraba na duidui sa matatata tu ni kacivi ki na veiqraravi kei na lesi me cakacaka. Na noqu sauma nomu taro e vakadodonu: au vulica mai na veika au sa sotava ni ra sega ni kila tiko vakamatata na iva-kavuvuli oqo e vuqa na lewe ni Lotu.

Na vuna levu duadua au vosa kina baleta na tikina oqo na veika au sa kila rawa ni toso na gauna baleta nodra kauwai, lomaleqa, kei na nodra kilai-yalodra e vuqa na daukaulotu ka ra a lesi tale vakarua ki na dua na vanua duidui ena nodra gauna ni veiqraravi. Na veilesi tale vakaoqori e dau ganita ena so na gauna baleta na veika eso kei na ituvaki me vaka na vakacala ka vakayago kei na mavoa, na bera kei na bolebole ena kena rawati na visa, na tikoyavavala vakapolitiki, tauyavu ka vakaileselekitaki na tabana ni kaulotu vou se na veiveisau yaco wavoliti vuravura ena cakacaka ni vunautaki ni kospeli.⁸

Ni lesi tale e dua na daukaulotu ki na dua tale na vanua ni kaulotu, ena tautauvata na kena ivakarau kei na ilesilesi taumada. Era na vaqara na Lewe ni Kuoramni iApositolo Le Tinikarua na veivakauqeti kei na veidusimaki ena vakayacori ni veilesi tale vakaoqori.

Au a veivosaki ena dua na gau-na walega oqo kei na dua na turaga yalodina ka wasea vei au na vakananu titobu ni yalona. Au a vakamaca-lataka ena dua na soqoni na duidui ni noda kacivi ki na veiqraravi kei na lesi ki na cakacaka. A kurea na ligaque na turaga vinaka oqo ka kaya vei au ni tonawanawa na wainimatana, "Na veika o vuake meu vulica nikua sa laveta e dua na icolacola mai tabagu kau a colata voli ena 30 na yabaki. Niu

daukaulotu cauravou, a noqu ilesilesi taumada e dua na vanua ena Ceva kei Amerika. Ia a sega ni soli vei au e dua na visa, sa mani veisau noqu ilesilesi ki Amerika. Ena veiyabaki kece oqo au vakataroga voli se cava au sega kina ni rawa ni laki veiqraravi ki na vanua au kacivi kina. Au sa qai kila oqo niu a kacivi ki na veiqraravi ka sega ki na dua na vanua. Au sega ni rawa ni tukuna vei iko na levu ni kena sa vuksi au na kila ka oqo.”

E mosita na turaga vinaka oqo na yaloqu. Niu vakavuvulitaka voli e vuravura raraba na ivakavuvuli taumada oqo, e sega ni wili rawa na levu ni tamata era sa mai vakaraitaka yadudua vei au na ivakamacala vata nei koya na turaga au se qai vakamacalataki oti. Au vosa tiko ena ulutaga oqo nikua baleta ni sega ni duabulu na lewe ni Lotu oqo e dodonu me colata voli e dua na icolacola sega ni dodonu ni veilecayaki, lomatarotaro, yaluma, se kilaiyalona me baleta e dua na ilesilesi ni cakacaka.

“Ia, mo drau lako yani ka vunau-taka na noqu kospipeli, ki na vualiku se ki na ceva, ki na tokalau se ki na ra; io mo drau lewa ga, raica drau na sega ni lako cala.”⁹ Ni o vakasamataka vakatitobu na mala ni ivolankalou

oqo ka dolava na yalomu, au nuitaka ka masuta mo sureta na Yalo Tabu me vatonaka vakatitobu ki yalomu na kila ka, na veivakabulai kei na veivakalesui mai o gadreva.

E dua tale na vuna au a vakauqeti kina meu vosa ena ulutaga oqo sai koya na veika au sa vakila ena noqu dau veilesi vei ira na daukaulotu. Vei keimami na Le Tinikarua, e sega tale na ka e dau vakadeitaka vakaukauwa na toso tiko ni ivakatakila ni gauna oqo mai na kena segati me kilai na loma ni Turaga ena neitou itavi ni nodra lesi na daukaulotu ki na vanua me ra laki cakacaka kina. Au vakadinadinataka ni kilai keda ka dau nanumi keda yadudua ena yacada na iVakabula.

Vakarau ki na Veikacivi ni Cakacaka

Au vinakata ena gauna oqo meu vosa vakalailai ena dua na ka bibi sara dau guilecavi wasoma ena vakavakarau ki na kaci ni cakacaka.

E tolu na vosa veiwekani e tukuna e dua na iwalewale ni vakavakarau kei na toso vei ira na luvena tagane na Kalou: *matabete, valetabu, kaulotu*. Ena so na gauna ni da itubutubu, itokani, ka lewe ni Lotu, eda sa rui dau vakanamata vakasivia ki na nodra vakarautaki na

cauravou ena kaulotu ka weletaka ena dua na itagede na ikalawa bibi tale eso ena salatu ni veiyalayalati ka dodonu me vakayacori ni bera na laki kaulotu tudei. Na cakacaka vakaulotu e dua dina ia e sega ni o koya duadua ga na vatu ni taravale me tara cake kina e dua na yavu kaukauwa baleta na bula ni tubu vakayalo kei na veiqraravi. Na matabete kei na veivakalougatataki ni valetabu, e dodonu me rau liu mada ni bera ni da qai tadu yani ki na vanua ni kaulotu, erau gadrevi talega me da vakaukauwataki ka vaqaqacotaki kina vakayalo ena noda bula tauoko.

Kemuni na cauravou, ni o ni qarava na nomuni itavi ka rokova na matabete i Eroni se na matabete e ra, o ni sa vakarau tiko mo ni ciqoma ka vakalevulevuya na bubului kei na veiyalayalati ni matabete i Melikiseteki se na matabete cecere.¹⁰ Na bula kilikili yadua sai koya na gagadre bibi duadua ena kena ciqomi na matabete cecere. Sa tu e matamu e dua na bula ni veiqraravi sega ni nanumi koya ga vakamatabete. Vakavakarau oqo ena nomu dau veiqraravi vakaibalebale. Yalovinaka vulica mo dau taleitaka na bula kilikili ka bula kilikili tiko ga. Bula kilikili. Bula kilikili tikoga.

Ni sa ciqoma na Matabete i Melikiseteki kei na veikacivi ni veiqravni, sa rawa ni vakaiyaragi e dua na cauravou ena kaukauwa¹¹ mai na veiyalayalati kei na cakacaka vakalotu ni valetabu. Me na liu na lako ki na valetabu ka lakocurumi iko na yalo ni valetabu ena qai tarava mai na mana ni veiqravni vakadaukaulotu tudei. Na bula kilikili yadua sai koya na gagadre bibi duadua ena kena rawati na veivakalougaatataki ni valetabu vei kemuni na cauravou kei kemuni kece na lewe ni Lotu. Ni o bula me vaka na ivakatagedege ni kospeli, sa rawa ni o curuma na vale ni Turaga ka vakaitavi ena veicakacaka tabu vakalotu ena nomu gauna taucoke ni bula vakaitabagone. Na nomu lomana ka kila na veicakacaka vakalotu ni valetabu ena vaqaqacotaki iko ka vakalougaatataki iko ena nomu bula taucoke. Yalovinaka vulica mo dau taleitaka na bula kilikili ka bula kilikili tiko ga. Bula kilikili. Bula kilikili tikoga.

E levu na cauravou kei na goneyalewa sa tu vei kemuni e dua na ivolatara vakaiyalaya ni valetabu. Ni o ni Mata-bete i Eroni, o ni sa kunea na yacdra na lewe ni nomuni matavuvale ka papitaiso ka vakadeitaki ena vukudra ena valetabu. Nomuni maroroya rawa tiko nomuni ivolatara ni valetabu sa ivakaraitaki ni nomuni bula kilikili, kei

na veiqravni ena vukudra na tani ena valetabu sa tiki bibi ni vakavakarau ki na Matabete i Melikiseteki.

Kemuni na cauravou, o kemuni yadua o ni dua na daukaulotu ena gauna oqo. Era wavoliti kemuni e veisiga, na itokani kei na veiwekani “era sa sega ni kila rawa na ka dina, ni ra sega ni kila na vanua me ra vakasaqara kina.”¹² Ni dusimaki iko na Yalo, e rawa ni o wasea e dua na vakasama, e dua na veisureti, dua na itukutuku se tuiti ka na veikilaitaki ira nomu itokani ki na dina ni kospeli vakalesui mai. Kua ni waraka sara nomu veikacivi mo qai vakaitavi vagumatu ena cakacaka ni kaulotu.

Ni ra sa “soqo[n]i] vata . . . vei Karisito”¹³ na veivakalougaatataki ni valetabu kei na kaulotu ka cakacaka vagumatu ena yalona, vakasama kei na lomana e dua na daukaulotu gone, sa rawa ni vakadonui ki na cakacaka.¹⁴ Sa na vakalevutaki na veika e rawa ni cakava me rawata vinaka na itavi me matataka ena qaqa na Turaga o Jisu Karisito. Na kaukauwa vakayalo cokovata mai na rokovi ni matabete kei na veiyalayalati ni valetabu, ena rawati ni “kaukauwa vakalou”¹⁵ mai na veicakacaka vakalotu ni matabete,¹⁶ veiqravni sega ni nanumi koya ga, na kospeli tawayalani vei ira na luvema na Kalou ena rawa kina vua e dua na cauravou me “kaukauwa ka tudei tu

ena vakabauta”¹⁷ ka “tauyavutaki ka tara cake vei [Karisito].”¹⁸

Ena noda itikotiko kei na lotu, sa dodonu me da raica vakatautauvata na tolu na ka ena ivakarau ni Turaga ni vakavakarau kei na toso baleti ira na luvema tagane yalodina na Kalou: na matabete, valetabu, kaulotu. Eratou gadreva tolutolu vei keda me da bula kilikili tikoga. Bula kilikili. Bula kilikili tikoga.

Yalayala kei na iVakadinadina

Kemuni na taciqu lomani, au yalata-ka ni na veivuke na isolisol vakayalo ni ivakatakila ki na nomuni veikacivi ena cakacaka ni vunautaki ni kospeli kei na nomu lesi ki na dua se levu na vanua ni cakacaka. Ni ko ni vakavakarau vagumatu ena gauna oqo ena veiqravni sega ni nanumi koya ga ni matabete kei na valetabu, ena vaqaqacotaki na nomu ivakadinadina ni bula na Turaga. Ena vakasinata na yalomu na nomu Lomani Koya kei na Nona cakacaka. Ni o vulica mo taleitaka mo bula kilikili, sa na yaco mo dua na iyaya ni cakacaka qaqa ena ligana na Turaga mo vakalougaatataka ka qarava e levu na tamata.

Au vakadinadina ena yaloreki ni rau bula na Tamada Vakalomalagi kei na Luvema Lomani ko Jisu Karisito. Ni da veiqravni ena Vukudrau sa dua na veivakalougaatataki cecere duadua eda rawa ni ciqoma. O koya gona au vakadinadina ena yaca tabu ni Turaga o Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 133:37.
2. Vunau kei na Veiyalayalati 4:3.
3. Vunau kei na Veiyalayalati 80:1.
4. Vunau kei na Veiyalayalati 80:2.
5. Vunau kei na Veiyalayalati 80:3.
6. Vunau kei na Veiyalayalati 80:4; vakaikuritaki.
7. Vunau kei na Veiyalayalati 80:5.
8. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 124:49.
9. Vunau kei na Veiyalayalati 80:3.
10. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 84:33-44
11. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 109:22.
12. Vunau kei na Veiyalayalati 123:12.
13. Efeso 1:10.
14. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 4:5.
15. Vunau kei na Veiyalayalati 84:20.
16. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 84:19-21.
17. Ilamani 15:8.
18. Kolosa 2:7.

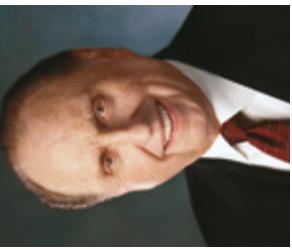

Vakaitutu Raraba kei na Vakailesilesi Raraba ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaiddai

NA MATAVEILIUTAKI TAUMADA

Henry B. Eyring
iMataini Daunivakasala

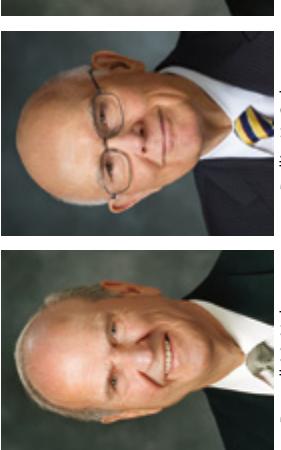

Thomas S. Monson
Peresitedi

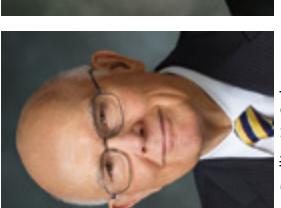

Dieter F. Uchtdorf
ikarua ni Daunivakasala

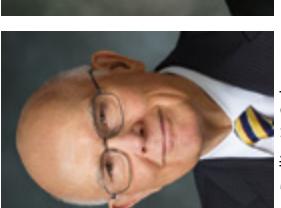
NA KUORAMU NI IAPOSITOLO LE TINIKARUA

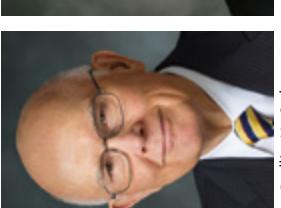
Russell M. Nelson

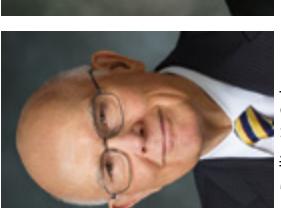
Dallin H. Oaks

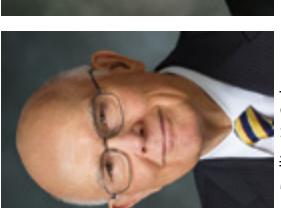
M. Russell Ballard

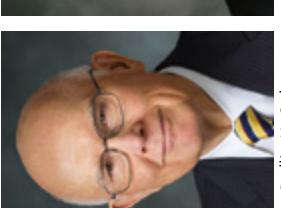
Jeffrey R. Holland

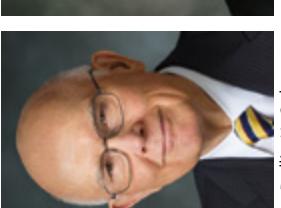
David A. Bednar

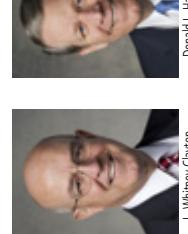
Ronald A. Rasband

Gary E. Stevenson

Dale G. Renlund

L. Whitney Clayton

Donald L. Hallstrom

Richard J. Maynes

Craig C. Christensen

Ulisses Soares

Gerrit W. Gong

NA MATAVEILIUTAKI NI VITUSAGAVULU

Lynn G. Robbins

Dieter F. Uchtdorf

Gary E. Stevenson

David A. Bednar

Ronald A. Rasband

Gary E. Stevenson

Dale G. Renlund

L. Whitney Clayton

Donald L. Hallstrom

Richard J. Maynes

Ulisses Soares

Craig C. Christensen

Gerrit W. Gong

Mai vei Bisopi Gérald Caussé
Bisopi Vakatulewa

Vakarautaka na Sala

E dina ga ni rau sa vakatikori tu ena ilesilesi kei na lewa e duidui, e rau sega ni tawase vakaveitokani na Matabete i Eroni kei na Matabete i Melikiseteki ena cakacaka ni veivakabulai.

Niu a se yabaki 30, au a tekivu cakacaka ena dua na kabani e Varanise. Dua na siga a kacivi au ki na nona valenivolavola na peresitedi ni kabani, e turaga vinaka, ni dua tale na matalotu. Au a kurabui ni a taroga: "Au se qai kila ga oqo ni ko bete ena nomudou lotu. E dina beka oqo?"

Au a sauma, "Io, e dina. Au lewe ni matabete."

A laurai vua ni kauwai kina, ka kaya mai, "O a vuli beka ena dua na semineri ni vulilotu?"

"Io" au a sauma, "ena loma ni yabaki 14 ki na 18, au a vulica na lesioni ni semineri voleka ni veisiga!" A voleka ni lutu ena nona idabedabe.

Au a kurabui, ni oti toka e vica na macawa a kacivi au tale ki na nona valenivolavola me solia vei au na itutu ni manidia dairekita ena dua na tabana ni kabani. Au a kurabui ka vakaraitaka na noqu kauwai niu se tamata gone ka lailai noqu kila meu taura kina na itutu bibi vakaoya. A dredre mai ena loloma, ka kaya, "Ena dina beka oqori, ia e sega ni dua na ka. Au kila na nomuni ivakavuvuli, kau kila na veika o sa vulica ena nomu lotu. Au gadrevi iko."

E dina o koya baleta na veika au a vulica ena Lotu. Na veiyabaki e tarava e a veibolei sara, kau sega ni kila kevaka

au a rawa ni gumatua ke sega na kilaka mai na noqu veiqraravi ena Lotu tekivu mai na gauna ni noqu cauravou.

Au a kalougata niu a tubu cake ena dua na tabana lailai. Baleta ga ni keimami lewe lailai, era a kacivi na itabagone me ra vakaitavi ena veitabana kece ni tabana. Au a oosooso sara

ka taleitaka meu vakila niu yaga. Ena Siga Tabu au a dau qarava na teveli ni sakaramede, veiqraravi ena noqu kuoram mu ni matabete, ka cakacaka ena vica tale na veikacivi. Ena loma ni macawa au dau tomani tamaqu kei ira na lewe ni matabete ki na nodra laki tuberi na vuvale lewenilotu, vakacegui ira na tauvimate kei na rarawa, ka vupei ira na vakaleqai. A sega ni dua e bau vakasamataka tu niu se gone sara meu veiqraravi se veilitutaki. Vei au, sa vaka me sa kena ivakarau dina ka dodonu.

Na veiqraravi au a cakava niu se cauravou gone a vupei au meu tara cake kina na noqu ivakadinadina ka vakaiyaqa na noqu bula ena kosipeli. Au a voliti mai vei ira na turaga vinaka ka yalololoma era dinata na vakayagataki ni nodra matabete me ra vakalougataki ira kina na tamata. Au a vinakata meu vakataki ira. Niu veiqraravi vata kei ira, au sega tiko ni kila ena gauna o ya, niu sa vulica tiko meu dua na iliuli ni Lotu ka vakakina ena vuravura.

E levu na noda cauravou era tiko se vakarorogo tiko mai ena bogi nikua era lewe ni Matabete i Eroni. Niu raica yani na ivavakoso oqo, au raica ni vuqa vei kemuni o ni dabe tikivi ira tiko na turaga, era tamamuni, tukamuni,

tuakamuni se iliuli ni matabete—era lewe kece ni Matabete i Melikiseteki. Era lomani kemuni, ia na kena iusutu, era gole mai na bogi nikua me ra tiko kei kemuni.

Na soqoni oqo ni veitabatamata sa dua na raivotu lagilagi ni duavata kei na bula vakaveitacini e tiko ena rua na matabete oqo ni Kalou. E dina ga ni rau sa vakatikori tu ena ilesilesi kei na lewa e duidui, e rau sega ni tawase vakaveitokani na Matabete i Eroni kei na Matabete i Melikiseteki ena cakaka ni veivakubalai. E rau veitaure liga vata tiko ka rau dui veigadrevi vakai rau.

Na ivakaraitaki uasivi duadua ni veiwekani voleka e tiko vei rau na matabete oqo e kunei ena nodrau cakacaka vata o Jisu kei Jona na Dauveipapitaisotaki. E rawa beka e dua me raitayalotaki Jona na Dauveipapitaisotaki ni yali vua o Jisu? Ena vakacava beka na ilesilesi ni iVakabula ke sega na cakaka ni vakavakarau a cakava o Jona?

A soli vei Jona na Dauveipapitaisotaki e dua vei ira na ilesilesi dokai me bau caka: “me vakarautaka na sala ni Turaga,”¹ me papitaisotaki Koya ena wai, ka me vakarautaki ira na tamata me ra ciqomi Koya. O koya sa “tamata yalododonu . . . ka . . . yalosavasava

[tamata],”² sa tabaki ki na matabete lailai, sa kila vinaka tu na bibi kei na yalayala ni nona ilesilesi kei na nona lewa.

Era a ia yani vakayauyau na tamata vei Jona me ra laki rogoci koya ka me papitaisotaki ira. A dokai ka rokovi ena nona dodonu ga ni sa tamata ni Kalou. Ia ni sa rairai mai o Jisu, ena yalomalu a vakasukasuka e muri ki Vua e Dua sa cecere cake mai vua ka kaya kina, “Au sa veipapitaisotaki ena wai; ia ka sa tu ena kemudou maliwa, . . . sai koya oqo, sa muri au ka sa uasivi cake vei au, ia na wa ni nona ivava kau sa sega ni yaga meu sereka.”³

Ena Nona itavi, o Jisu Karisito, na Luvena sa Daubau Ga nei Tamana, sa taura tu na matabete e cake, sa kila ena yalomalumalumu na lewa nei Jona. Me baleti koya, a kaya na iVakabula, “Sa sega ni tubu e dua vei ira sa sucu mai na yalewa me uasivi vei Jona na Dauveipapitaiso.”⁴

Vakasamata mada na cava ena yaco ki na noda kuoramu ni matabete ke vakauqeti na veiwekani vei ira na lewe ni matabete e rua ena iwalewale a tauyavutaka o Jisu kei Jona na Dauveipapitaisotaki. Kemuni na veitacini cauravou ena Matabete i Eroni, me vakataki Jona, sa nomuni ilesilesi mo ni “caramaka na sala”⁵ me baleta na cakacaka cecere ni Matabete i Melikiseteki. Ko ni sa cakava tiko oqo ena vuqa na sala duidui. O ni sa qarava tiko na cakacaka vakalotu ni papitaiso kei na sakaramede. O ni sa vuakea me ra vakarautaki na tamata ni Turaga ni ko vunautaka na kospeli, ena nomuni “[sikoval] na nodra veivale na lewenilotu yadua,”⁶ kei na “[vakatawai] ira na lewe ni lotu.”⁷ O ni sa vuakei ira tiko na dravudravua kei na vakaleqai ena nomu sokomuni isolisolni lolo, ka vakaitavitaki kemuni ena qaravi ni vale ni Lotu kei na ivurevure vakayago eso. Sa ka bibi na nomuni ilesilesi, e gadrevi, ka sa ka tabu.

Kemuni na turaga taciqu, ke o ni tama, bisopi, daunivakasala ni Cauravou, se dua ga na lewe ni Matabete i Melikiseteki, sa rawa mo ni muria na ivakaraitaki ni iVakabula ena nomuni golevi ira na tacimuni matabete lailai

ka sureti ira mo ni cakacaka vata. Oqo na ka dina, ni veisureti oqo sa mai vua na Turaga vakai Koya. A kaya kina, "Ia, dou kauti ira era sa tabaki ki na mata-bete lailai, dou talai ira yani me ra liu ka lokuca rawa na sota, ka vakarautaka na ilakolako, ka matataki kemudou ena veivanua sa lokuci oti tu ka dou na sega ni tiko rawa kina."⁸

Ni ko sa sureti ira na tacimu me ra "vakarautaka na sala," o ni sa vuakea tiko me ra kila ka doka na lewa tabu era taura tiko. Ni caka oqo, o sa vuakea tiko me ra vakarautaka na nodra dui sala ni ra vakavakarau ki na siga era na ciqoma ka cakacakata kina na matabete cecere.

Meu wasea mada na italanoa dina kei Alex, e dua na bete cauravou yalomalua, daveinanimi ka yalomatua. Dua na Siga Tabu a raici koya o nona bisopi ni tiko duadua ena lomaleqa levu ena dua na rumu ni kalasi. A vakamacalataka o cauravou na kena sa rui dredre vua me mai lotu ke sega o tamana, e sega ni lewenilotu. A qai kaya tagitagi mai ni sa vinaka beka vua me sa biuta ga na Lotu.

Ena nona kauwaitaka dina na cauravou oqo, a vakarautaka vakatotolo o bisopi na matabose ni tabanalevu me vuakei o Alex. E rawarawa na nona

ituvaluva: me vakabulabulataki o Alex ka vuakea me tarai cake e dua na ivakadinadina kaukauwa ni kospipeli, ka gadrevi me "voliti koya na tamata vinaka ka solia vua na veika bibi me cakava."

Era a maqusa yani na veitacini mata-bete kei ira na lewe ni tabanalevu kivei Alex ka vakaraitaka na nodra loloma kei na veitokoni. A digitaki o iliuli ni ilawalawa ni bete levu, e turaga vakabauta cecere ka dauloloma, me nona itokani ni veituberi ena vuuale. Era a karoni koya sara ena loloma na lewe ni matabisopi ka cakava me nodratou itokani voleka.

A kaya o bisopi: "Keimami a vakaitavitaiki Alex. A vakatawa e matanikatuba ena gauna ni vakamau, ena soqo ni veibulu, ka vuakei au ena masulaki ni ibulubulu, papitaisotaka e vica na leweniloto vou, tabaki ira na cauravou ki na itutu ena matabete i Eroni, vakavulica na lesoni ni itabagone, veivakavulici vata kei ira na daukaulotu, dolava na valenilotu me caka na koniferedi, ka sogota na valenilotu ena bogi ni oti na koniferedi. A cakava na veivakatorocaketaki eso, tomani au ki na nodra sikovi na qase qaravi vakavuniwai, vosa ena soqoni ni sakaramede, qarava na sakaramede vei ira na tauvimate e

valenibula se nodra vale, ka dua vei ira na ilawalawa lailai au sa nuitaka tiko niu bisopi."

Vakalailai tikoga, sa veisau o Alex. Sa tubu na nona vakabauta na Turaga. Sa nuidei vakai koya ka vakakina ki na kaukauwa ni matabete sa tu vua. A tinia o bisopi: "Ena yaco tikoga o Alex me dua na veivakalougaatataki cecere ki na noqu gauna vaka-bisopi. Sa qai dua na madigi totoka meu veimaliwai kei koya. Au vakabauta vakaidina ni sega ni dua na cauravou se bera mada ni gole ki na kaulotu me vakarautaki vakalevu cake me vakataka nona vakarautaki ena veiqrarvi ni matabete,"⁹

Kemuni na bisopi lomani, sa tiko talega ena nomuni tabaki kei na vakatikori mo ni bisopi ena nomuni tabanalevu, na veikacivi tabu mo ni peresitedi ni Matabete i Eroni kei na kuoramni ni bete. Au sa kila vinaka tu na nomuni icolacola bibi, ia mo ni dedeka yani na itavi oqo vei ira na cauravou oqo me sa dua na ka bibi mo ni vakaliuca. E sega ni rawa mo ni vakanadakuya se solia na itavi oqo vei ira tale eso.

Au sa sureti kemuni mo ni raici ira yadua na lewe ni Matabete i Eroni ena nomuni tabanalevu. Segu ni dua vei ira e dodonu me vakila ni guilecavi se tawayaga. E tiko beka e dua

na cauravou o ni rawa ni laki vukea vaka-veitacini matabete? Sureti koya me mai veiqraravi vata kei iko. Dau vakavuqa meda saga na vakamara-utaki ira noda cauravou ka biuti ira me ra sarasara voli, ni sa rawa me vakatorocaketaki na nodra vakabu-uta kei na nodra lomana na kospeli ena kena vakarabailevutaki na nodra itavi vakamatabete. Ni ra vakaitavi vagumatua ena cakacaka ni veivaka-bulai, era na semati ki lomalagi ka rawa ni kila na kedra ituvaki rawa-ka vakalou.

Na Matabete i Eroni e sega ni dua walega na ilawalawa ni yabaki ni bula, dua na parokaramu ni veivaka-vulici se itaviqraravi, se yaca ni ilesilesi ni cauravou ena Lotu. Ia sa dua na kaukauwa kei na lewa ena cakacaka cecere ni vakabulai ni yalo—na yaldo-ra na cauravou era taukena tu kei na yaldo-ra era laki qarava yani. Meda biuta mada na Matabete i Eroni ki na kena itutu dina, e dua na vanua talei, dua na vanua ni veiqraravi, vakavaka-rau, kei na rawa-ka vei ira na cauravou ena Lotu.

Kemuni na taciqu ena Matabete i Melikiseteki, au sureti kemuni mo ni vaqaqacotaka na isema bibi e vakaduavatataki rau tiko na mata-bete oqo ni Kalou. Vakaukauwataki ira na itabagone ni Matabete i Eroni me ra vakarautaka na nomuni sala. Tukuna vei ira ena yalonuidei, “Au gadrevi kemuni.” Kivei kemuni na cauravou leweni Matabete i Eroni, sa noqu masu ni ko veiqraravi vata kei ira na turaga tuakamuni, o ni na rogoa na domo ni Turaga ena kaya mai: “Ko sa kalougata ni ko na kitaka na veika cecere. Raica ko sa talai yani me vakataki Joni, mo caramaka na noqu sala.”¹⁰ Ena yacai Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. 1 Nifai 10:7.
2. Marika 6:20.
3. Joni 1:26–27.
4. Maciu 11:11.
5. Vunau kei na Veiyalayalati 35:4.
6. Vunau kei na Veiyalayalati 20:51.
7. Vunau kei na Veiyalayalati 20:53.
8. Vunau kei na Veiyalayalati 84:107.
9. iVola vakaitaukei.
10. Vunau kei na Veiyalayalati 35:4.

Mai vei Peresitedi Dieter F. Uchtdorf

iKarua ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada

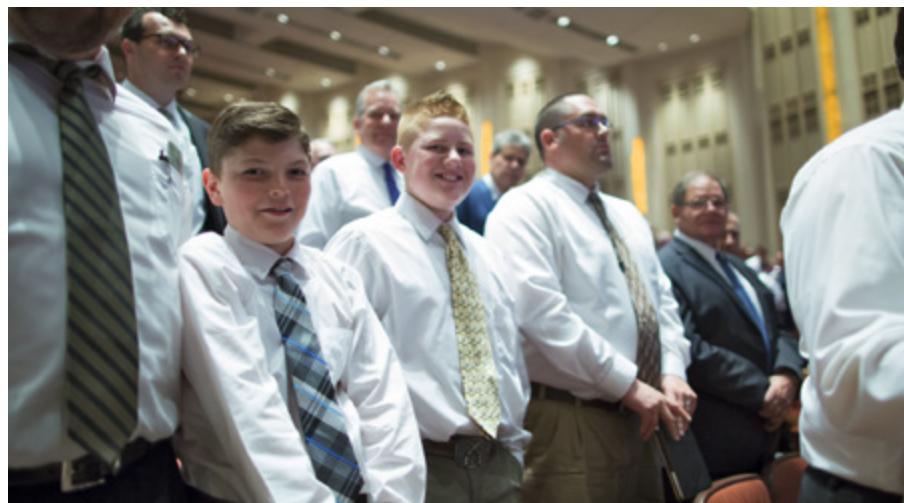
O Koya sa Turaga vei Kemudou

Na isau cecere ni Kalou sa dau gole kivei ira era veiqraravi ka sega ni namaka me ra saumi.

Kemuni na taciqu lomani kei na, itokani lomani, au vakavinavinaka vakalevu niu mai maliwai kemuni ena soqoni veivakauqeti oqo ni mata-bete e vuravura raraba. Vinaka vakalevu Peresitedi Monson, na nomuni itukutu-ku kei na veivakalougatataki. Keimami na dau ciqoma tu ga e yalo keimami na nomuni vosa ni veidusimaki, ivakasala, kei na vuku. Keimami lomani kemuni ka tokoni kemuni, ka keimami na dau masulaki kemuni tikoga. Sa ikemuni dina na parofita ni Turaga. O ikemuni

na neimami Peresitedi. Keimami tokoni kemuni, ka lomani kemuni.

Voleka ni ruasagavulu na yabaki sa ot, a vakatabui kina na Valetabu e Madrid Sipeni ka tekivutaki sara na veiqraravi ni sa dua na vale tabu ni Turaga. Keirau se nanuma tiko vakavinaka kei Harriet na siga oqo baleta niu a veiqraravi tiko ena Mataveiliutaki ni iWasewase e Iurope ena gauna o ya. Keimami a maqusa vakalewelevu ena vuqa na auwa me tuvanaki vakamatailalai na soqo eso me yacova na kena vakatabui.

Ni sa roro mai na siga ni vakatabui, au raica ni se bera niu ciqoma edua na veisureti meu na tiko kina. E vaka me veivakidacalataki toka oqo. E vakakina, na noqu ilesilesi vaka-Peresitedi ni iWa-sewase, au sa mai vakaitavi vakalevu sara ena cakacaka ni valetabu oqo kau vakila niu sa kena itaukei vakalailai.

Au a tarogi Harriet ke sa raica e dua na ivola ni veisureti. E se bera.

Sa toso na siga kau sa tekiyu lomaleqa. Au nanuma de sa yali beka na neirau ivola ni veisureti—e rairai sa vavani tu ena ruku ni dabeledabe. E rairai sa biu vata beka kei na meli makawa ka biu laivi. E dua tiko na nodratou pusi siosio na tiko tikivi keitou, kau sa tekiyu beitaki koya.

Sa kena itinitini meu sa ciqoma na dina: Au a sega ni sureti.

Ia a rawa vakacava oqo? Au a cakava beka e dua na cala? E dua beka e nanuma ni sa na rui balavu na neirau na gole mai? Au sa guilecavi beka?

Sa qai yaco, meu kila ni vakasama vakaoqo ena mua ki na vanua au na sega ni via tiko kina.

Keirau sa qai vakasamataka ni kena vakatabui na valetabu e sega ni baleti *keirau*. E sega ni baleta o cei e dodonu me sureti se sega. E sega ni baleta na veika keirau na vakila se veika e dodonu me caka vei keirau.

Sa baleta ga na kena vakatabui e dua na itikotiko tabu, e dua na valetabu ni Kalou sa Cecere Sara. Sa qai dua na siga ni marau vei ira na lewe ni Lotu mai Sipeni.

Ke au a sureti beka kina, au na marautaka sara. Ia kevaka au a sega ni sureti, ena sega ni lailai sobu na noqu reki. Keirau na marau kei Harriet vata kei ira na neirau itokani, ira na veitacini era tu mai vakayawa. Keimami na vaka-lagilagia na Kalou baleta na veivakalou-gatataki totoka oqo ena marau mai vale mai Frankfurt me vaka ga mai Madrid.

Luve ni Kurukuru

Vei ira na Tinikarua a kaciva ka tabaka o Jisu e rua e rau veitacini, o Jemesa kei Joni. O nanuma tiko na yacabuli a vakayacani rau kina o Koya?

Luve ni Kurukuru (Boanerges).¹

Ena sega ni ko vakayacani vaka oya ke sega na kena yavu vakaitalanoa. E

ka ni rarawa ni sega ni vakamacalataki rawa ena ivolanikalou na vanua a tekiyu mai kina na yacabuli. Ia, eda dau raica vakatikina na ivakarau ni nodrau bula o Jemesa kei Joni. Oqo oi rau tikoga ga na veitacini rau a kaya me kacivi sobu mai na bukawaqa ki na dua na koro e Samaria ni rau a sega ni sureti ki na taoni.²

E rau a gonedau o Jemesa kei Joni—rairai rau sega sara ni vinaka kina—ia e rau kila vinaka tu na gacagaca ni veika ni bula. E dina sara, ni rau tamata daucakacaka.

Ena dua na gauna, ni sa vakarau gole tiko na iVakabula ki Jerusalemi ena iotioti ni gauna, rau a gole yani Vua o Jemesa kei Joni me kerei e dua na ka bibi—na kena e rauta beka na yacadrau buli.

“Keirau sa vinakata mo ni cakava vei keirau na ka keirau na kerea,” rau a kaya.

Au raitayaloyalotaki Jisu ni matadredre yani vei rau ka sauma yani, “A cava drau sa vinakata?”

“Ni solia vei keirau me keirau tiko e na nomuni iukuuku, e dua ena ligamuni matau, ka dua ena ligamuni mawi.

A soli ibole vei rau na iVakabula me rau vakasamataka mada vakatitobu na ka rau sa kerea tiko ka qai kaya, “Ia me tiko e na ligagu imatau kei na ligagu imawi sa sega ni noqu meu solia vakailoa; vei ira ga sa vakarautaki me nodra.”³

Sa kena ibalebale, e sega ni rawa mo vakarokorokotaki ena matanitu vakalomalagi ena nomu kerea mo vakadinati. E sega ni rawa mo “veivosakitaka” na nomu igolegole ki na lagilagi tawamudu.

Ni ra sa rogoca na tini na iApositolo baleta na kerekere mai vei rau na Luve ni Kurukuru, era a sega marautaka sara. Sa kila tu o Jisu ni sa voleka sara na Nona gauna, ka raica na veileti ena kendra maliwa o ira era na cakava tiko na Nona cakacaka a rairai lomaleqa kina.

A vosa vei ira na Tinikarua baleta na ituvaki ni kaukauwa kei na kena yavalati ira era sa vakasaqara ka taura. “O ira na tamata dauveivakauqeti e vuravura,” e kaya o Koya, “era vakayagataka na nodra itutu cecere mera vakayaco kaukauwa kina vei ira eso.”

Au sa voleka sara ni raica na iVakabula, ni rai yani ena loloma tawayalani ki na matadratou na tisaipeli yalodina ka dauvakabauta. Au voleka sara ni rogoca na Domona e vakamamasu, “Ia sa sega ni vakakina vei kemudou. Ia, ena nomudou tamata ga ko koya vei kemudou sa viavialevu: Ka na nomudou tamata wale ko koya vei kemudou sa viavia turaga.”⁴

Ena matanitu ni Kalou, na cecere kei na veiliutaki e kena ibalebale na raici ira na tamata ena kendra ituvaki dina—me vaka sa raici ira na Kalou—ka qai gole yani ka laki qaravi ira. Sa kena ibalebale na reki vata kei ira sa marau, tagi vata kei ira sa tagi, laveti ira cake

era sa tiko leqa, ka lomani ira na noda era tiko tikivi keda me vaka sa lomani keda na Karisito. Sa lomani ira na luve ni Kalou kecega na iVakabula se cava ga na kedra ituvaki vakailavo, matamata, ivosavosa, bula vakapolitiki, se matanitu cava ga o cavutu mai kina. Ka vakakina o keda!

Na isolisolai cecere ni Kalou sa dau gole kivei ira era veiqraravi ka sega ni namaka me ra saumi. E lako kivei ira era veiqraravi vakonomodi; sai ira era veiqraravi galugalu ga yani mera veiqraravi; sai ira era veiqraravi yani baleta ni ra lomana na Kalou kei ira na luve ni Kalou.⁵

Kakua ni Ceguva

Ni otu toka vakalailai noqu kacivi meu Vakaitutu Raraba vou, au a kalogugata meu tomani Peresitedi James E. Faust ki na kena tuvanaki vou e dua na iteki. Niu draivatata yani na motoka ki na neitou ilesilesi oqo ki na Ceva totoka kei Utah, a vakayagataka na gauna oqo o Peresitedi Faust me vakasala ka vakavulici au. Dua na lesoni au na sega ni guilecava. A kaya, "Era sa dau vakavinavina na lewe ni Lotu kivei ira na Vakaitutu Raraba. Era na qaravi iko vakavinaka ka kaya vei iko na veika vinaka baleti iko." A qai ceguva nikakina ka kaya mai, "Dieter, mo dau

vakavinavina kaka oqo ena *veigauna* ia kakua sara ni ko ceguva."

Na lesoni bibi oqo baleta na veiqraravi ena Lotu sa baleta tiko na lewe ni matabete yadua ena veikuoramu ena Lotu. Sa baleti keda kece sara ena Lotu oqo.

Na gauna sa vakasala kina o Peresitedi J. Reuben Clark vei ira sa kacivi ki na itutu cecere ena Lotu, ena dau kaya vei ira me ra kakua ni guilecava na ivakaro naba ono.

E dau yaco, me qai tarogi, "Na cava na ivakaro naba ono?"

"Kakua ni tauri iko sara vakabibi," e dau kaya.

E dina, e dau tarava mai e dua tale na taro: "Na cava na vo ni lima na ivakaro?"

Ena iserau ni matana, e dau qai kaya o Peresitedi Clark, "E sega ni dua."⁶

Meda iliiliu qaqi ni Lotu, eda na vulica na lesoni bibi oqo: na veiilutaki ena Lotu e sega ni baleta vakalevu na dusimaki ira eso ia sa baleta tiko noda gadreva meda dusimaki mai vua na Kalou.

Kacivi ki na Madigi ni Veiqraravi

Ni da sa Yalododonu ni Kalou sa Cecere Sara, meda sa "nanumi ira ena ka kecega ko ira na dravudravua kei na vakaleqai, na tauvimate kei ira sa kune rarawa, ia ko koya sa sega ni kitaka vakakina, sa sega ni noqu tisaipeli."⁷ Na veimadigi ni lako yani ka caka vinaka kei na qaravi na tamata e sega ni vakaiyalaya. Eda na rawa ni raici ira ena noda itikotiko raraba, ena noda tabanalevu kei na tabana, ka vakakina ena noda itikotiko.

Me kena ikuri, sa soli ki na lewe ni Lotu yadua na veimadigi matata me ra veiqraravi yani kina. Eda vakatoka na veimadigi oqo me "veikacivi"—e dua na vosa e dodonu me vakavotuya vei keda o cei sa kacivi keda tiko meda laki veiqraravi. Keda raica na noda veikacivi oqo me madigi ni noda qarava na Kalou ka veiqraravi yani ena vakabauta kei na yalomalumalumu, na veicakacaka ni veiqraravi sa ikalawa ena salatu ni bula vakatisaipeli. Ena sala oqo, ena sega walega ni tara cake na Kalou na Nona Lotu ia ena tarai ira

cake talega na Nona italai. Sa tuvanaki tu na Lotu me vupei keda meda tisaipeli dina ka yalodina i Karisito, ka luvema vinaka vakaturaga ka vakamaraha na Kalou. Oqo e yaco sega walega ni da tiko ena soqoni ni lotu ka rogo vunau, ia ni da tu yani vakaikeda ka laki veiqraravi. Oqo na sala eda na "tamata qaqi" kina ena matanitu ni Kalou.

Eda ciqoma na veikacivi ena loloma soliwale, yalomalumalumu, kei na vakavinavina. Ni da sa vakacegui mai na veikacivi oqo, eda na ciqoma na veisau ena yalo vata ga ni loloma soliwale, yalomalumalumu, kei na vakavinavina.

Ena mata ni Kalou e sega ni dua na veikacivi ena matanitu e bibi cake mai na dua tale. Na noda veiqraravi—ka levu se lailai—ena sava na yaloda, dolava na katuba kei lomalagi, ka solia mai na veivakalougatataki ni Kalou sega walega vei ira eda qarava ia vei keda talega. Ni da gole yani vei ira na tamata, eda na kila ena nuidi yalomalumalumu ni sa kila tiko na Kalou na noda veiqraravi ena veivakadonui kei na kilikili. E matadredredre mai o Koya ni da solia na yaloda ena cakacaka ni loloma, vakabibi na kena e sega ni laurai ka kilai mai vei ira na tamata.⁸

Na gauna yadua eda solibula raraba kina, eda sa kalawa voleka meda tisaipeli vinaka ka dina vei Koya na Duabau sa solia na Nona ka kece ga kivei keda.

Mai na Vakatulewa ki na Voleni

E nai ka 150 ni ivakananumi ni nodra yaco mai na ivuvu ni lotu ki na Buca e Salt Lake, a peresitedi tiko kina ni iteki o Brother Myron Richins mai Henefer, Utah. A okati ena marau oqo na kena dramataki na nodra lako curuma yani na ivuvu ni lotu ena taoni a vakaitikotiko kina.

A vakaitavi vakalevu tiko o Peresitedi Richins ena tuvanaki ni soqo ni marau, ka bose vakalevu kei ira na Vakaitutu Raraba kei ira eso me veivosakitaki na soqo. E a oga sara kina vakalevu.

Ni vakarau yaco na soqo levu, a tuvanaki vou na iteki nei Peresitedi Richins, ka sa vakacegui mai

vaka-peresitedi. Ena dua na Siga Tabu e tarava, a laki tiko ena soqoni ni mata-bete ena nona tabanalevu ka ra kere volodio mai na iliuliu me ra veivuke ki na soqo ni marau. A laveliga o Peresitedi Richins kei ira eso ka vakasalataki me vakaisulu vakacakacaka ka kauta mai na nona lori kei na isivi.

Sa qai yaco mai na mataka ni soqo levu, ka vakaitavi yani vakavolodia o Peresitedi Richins.

Ena vica na macawa ni bera o ya, a cau vakalevu sara o koya ki na tuva-ka kei na liutaki ni soqo levu oqo. Ena siga o ya, a nona ilesilesi me muri ira na ose ena voleni ka tomika na nodra benu.

A marautaka o Peresitedi Richins na ka oqo.

Sa kila tu o koya ni veiqraravi yadua e sega ni levu mai na dua tale sa tautuvata kece ga.

Sa kila vinaka ka bulataka na vosa ni iVakabula: "Ia ko koya sa uasivi cake vei kemudou me nomudou tamata ko koya."⁹

Bula Vakatisaipeli Dodonu

Eso na gauna, vakataki rau na Luve ni Kurukuru, eda gadreva na itutu lelevu. Eda saga meda rogo. Eda saga meda veiliutaki ka cakava na cau eso me ivakananumi.

E sega ni cala meda vinakata na garava na Turaga, ia ni da saga meda

vakauqeti ena loma ni Lotu me baleti keda ga—me da vakacaucatiki kina ka qoroi mai vei ira na tamata—sa tu ga na keda isau. Ni da "ceguva" na nodra veivakacaucatiki na tamata, oqori sara ga na keda isau.

Na cava na veikacivi bibi duadua ena Lotu? Sai koya na kena o taura tiko nikua. Se cava sara na kena ka lailai se cecere, na veikacivi o taura tiko ena gauna oqo sai koya o na laveti ira cake kina na tamata ka yaco mo tamata yaco ni Kalou o a buli kina.

Kemuni na noqu itokani kei na taciqui ena matabete, tutaka na vanua o tu kina!

A vakavulica o Paula vei ira na Filipai, "Mo dou kakua ni nanuma na nomudou ka ga koi kemudou yadua, ia mo dou dui nanuma talega na nodra ka na tamata tani."¹⁰

Veiqraravi ena Veirokovi

Ni vakasaqarai mo rokovi ka mo kilai ena loma ni Lotu ena vakayagataki ni veiqraravi dina ena yalomalumalu-mu vei ira na tamata sa ivakarau nei Iso.¹¹ Eda na rawa ni ciqoma beka na isau vakavuravura, ia ena sau levu sara—ni sa na yali na veivakadonui vakalomagi.

Meda sa qai muria na ivakaraitaki ni Vakabula, a yalomalumalu ka raramusumusu, ni sega ni vakasaqara nodra vakacaucau na tamata ia me

cakava ga na loma i Tamana.¹²

Meda veiqraravi yani ena yalomalumalu-mamu—ena kaukauwa, vakavina-vinaka, kei na veidokai. E dina ga ni noda cakacaka ni veiqraravi e ka lailai sara, tawakilai, se yaga ga vakalailai, ni o ira era na dodoliga yani ena vinaka kei na yalololoma ena yaco na siga me ra kila na yaga ni nodra veiqraravi ena loloma soliwale veivakalougatataki tawamudu ni Kalou sa Cecere.¹³

Kemuni na taciqui lomani, itokani lomani, meda qai vakasamataka, kila vinaka, ka bulataka na lesioni bibi oqo baleta na veiliutaki ena matabete: "Ia ko koya sa uasivi cake vei kemudou me nomudou tamata ko koya." Sa noqu masu kei na veivakalougatataki ena yaca tabu ni noda i Vakavuvuli, noda Dauniveivueti, ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica na Marika 3:17.
2. Raica na Luke 9:54.
3. Raica na Marika 10: 35–40, New International Version (2011) kei na King James Version.
4. Raica na Marika 10:43–44.
5. Raica na Maciu 6:4.
6. Raica na John E. Lewis, "The Gospel and a Sense of Humor, Too," *Ensign*, June 1974, 24.
7. Vunau kei na Veiyalayalati 52:40.
8. Raica na Maciu 6:1–2.
9. Maciu 23:11.
10. Filipai 2:3, New English Translation (2005).
11. Raica na Nai Vakatekiu 25:33.
12. Raica na Joni 5:41; 6:38.
13. Raica na Maciu 25:31–46.

Mai vei Peresited Henry B. Eyring

iMatai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada

“Lako Vata kei Au”

Na noda tabaki ki na matabete sa nona veisureti na Turaga me da lako vata Kaya, me da cakava na ka e dau cakava o Koya, me da veiqraravi me vaka Nona veiqraravi.

Kemuni na taciqu lomani ena matabete, na noqu inaki nikua meu vakadeitaki kemuni, ka vakayaloqaqataki kemuni ena nomuni veiqraravi vakamatabete. Ena so na sala, e tautauvata kei na inaki au nanuma ni a tiko vua na iVakabula ena gauna erau sota kina kei na dua na cauravou vutuniyau ka a taroga, “A cava na ka vinaka meu kitaka meu rawata kina na bula tawamudu?” (Maciu 19:16). De o lako tiko mai ki na koniferedi oqo me vaka na nona lako vua na iVakabula na cauravou vutuniyau oqo, o vakataroga voli se sa ciqomi beka na nomu veiqraravi. Ena gauna vata oya, o na vakila voli ni se levu tu na ka me caka—de levu sara beka! Au masuta me rawa niu vakadewataka na nona veivakadonui loloma na Turaga ena veika o sa cakava otí, ena gauna vata au vakaraitaka tiko kina e dua na irairai veivakayaloqaqataki ni veika ena rawa vei iko, ena nona veivuke, mo rawata ni o taura tu na Nona matabete tabu.

A kerei vua na cauravou vutuniyau me volitaka na ka kecega e taukena me muria na iVakabula, ena sega beka ni gadrevi oya ena nomu toso ena veisiga ni mataká, ia ena gadrevi dina kina e dua na ivakarau ni solibula Se o cei ga vei rau, au nuitaka ni

na sega ni vakavuna na noqu itukutuku nomu “lako tani [ni] sa rarawa na loma [mu]” me vaka a cakava na cauravou. (Raica na Maciu 19:20–22.) Ia, au nuitaka ni da na “lako ena marau” (V&V 84:105) baleta ni o vinakata mo vinaka cake.

O koya, e donu tu kevaka eda vakila noda sega ni veiraurau ni da vakasamataka na veika sa kacivi keda kina na Turaga me da cakava. Ia, kevaka o tukuna vei au ni ganiti iko vakavinaka mo qarava nomu itavi vakamatabete, au na rawa ni lomaleqa ni o sega ni kila sara vakavinaka. Ena yasana kadua, kevaka o kaya vei au ni o sa vinakata mo soro baleta ni sa rui sivia sara vakalevu na veika o rawa ni cakava na itavi oqo, au na vinakata meu vuksi iko mo kila na ivakarau e dau vakalevlevui ira ka vaqaqacotaki ira kina na Nona matabete na Turaga me ra cakava rawa na veika ena sega sara ni rawa ni ra cakava taudua.

Na ka oqo e dina sara vei au ena noqu veikacivi me vaka na kena dina vei iko ena nomu. E sega ni dua vei keda e rawa ni cakava na cakacaka ni matabete, ka cakava vakavinaka, me vakararavi ga vakatabakidua ena noda yalomatua kei na taledi. Oqori e baleta ni sega ni noda cakacaka oqo—e nona

na Turaga. O koya na sala duadua ga eda na qaqa kina me da vakararavi Vua, se o dikoni kacivi vou ka nuitaki ena itavi mo kauta mai eso na mana vakayalo ki na cakacaka vakalotu ni sakaramede, se dua na dauerituberi vakavuvale ka lesia mai na Turaga me lomana ka dau qarava e dua na matavuvale o sega ni kila ka vaka me ratou sega ni taleitaka na nomu loloma se na veiqraravi, se dua na tama ka kila mo vakatulewa ena nomu uvuale ena buladodonu, ia rairai e sega ni se dei vei iko me caka vakacava, ka vaka me sa oti mai na kena gauna, baleta ni ra sa tubu cake totolo na gone oqori ka sa rui rerevaki ka voravora na vuravura.

O koya kevaka o vakadrukai vakalailai, raica oqori ni dua na ivakataklakila vinaka. E tukuna tiko oqori ni o rawa ni vakila na levu ni veivakabauti sa solia vei iko na Kalou. E kena ibalebale ni o sa kila tiko vakalailai se cava dina na matabete.

E lailai sara na tamata e vuravura era kila tu oqori. O ira sara mada ga e rawa ni ra cavuqaqtaka e dua na ivakamaca momona e rawa ni ra sega ni kila. Eso na ivolanikalou, mai na mana ni Yalo e tu kina, e rawa ni vakatitobutaka na noda qoroya na matabete tabu. Oqo eso na ivolanikalou:

“Sa tu na kaukauwa kei na lewa ena matabete i Melikiseteki, io sa lewa na veivakalougatataki kei na cakacaka vakayalo ena lotu—

Me tu vua na dodonu me ciqoma na veika vuni ni matanitu vakalomalagi, me tadolavi vei ira ko lomalagi, ka ra

na veimaliwai kei ira ena soqoni raraba kei na nona lotu na Ulumatua, io era na marautaka na nodra veimaliwai ka tiko ena iserau ni Kalou ko Tamada kei Jisu na dauveivakaduavatataki ni veiyalayalati vou.

"Na kaukauwa kei na dodonu ni matabete lailai se Matabete i Eroni, sai koya me taura na idola ni nodra veiqravi na agilos" (V&V 107:18–20).

"Ia na ilesilesi oqo [ni matabete] sa vakatakilai mai kina na kaukauwa va-Kalou. . . .

"Ia kevaka sa sega na ilesilesi oqo, ena sega na tamata e raica rawa na mata ni Kalou ko Tamada, me qai bula tiko." (V&V 84:20, 22).

"Na matabete levu oqo me vaka na kena ivakarau vua na Luvena, sa ivakarau mai na tauyavutaki ni vuravura; se ena dua tale na vosa, ni sega na kena itekitekivu ni siga se na icavacava ni yabaki, ni a vakarautaki mai na gauna tawamudu ki na veigauna tawamudu, me vaka na nona kila taumada na veika kecega" (Alama 13:7).

"Ko ira kece era sa tabaki oti ki na ivakarau kei na ilesilesi oqo sa tu vei ira na kaukauwa, ena vakabauta, me ra talaraka na veiulunivanua, me ra wasea na veiwasawasa, me ra vakamamacataka na wai, ka vagolea tani na drodro ni wai;

"Me vorata na sasaga ni mataivalu ni veimatanitu, me wasea na vuravura, me tamusuka na ivesu kecega, me tu ena iserau ni Kalou; me cakava na ka kecega me vaka na nona lewa, me vaka na nona ivakaro, me vakamalumalumutaka na veimatanitu kei na kaukauwa; ia oqo me vaka na nona lewa na Luve ni Kalou o koya sa tu ni se bera na tauyavutaki ni vuravura" (iVakadewa nei Josefa Simici ni, iVakatekivu 14:30–31 [ena idusidusni iVolatabul]).

E dua na ivakarau me da bokaca kina na ivakamacala vakaoqo ni mana ni matabete sai koya me da nanuma ni sega ni yaco vei keda. E dua tale na ivakarau me da sauma ena taro titobu, ka tarogi e yaloda, me vakaoqo: Au sa bau vakila mada ena dua na gauna ni

sa dolavi vei au ko lomalagi? Ena dua beka ena vakayagataka na malanivosa "na veiqravi ni agilos" me vakamacalataka kina na noqu veiqravi vakamatabete? Au sa kauta beka mai na "kaukauwa vakalou" ki na nodra bula o ira au qarava? Au sa bau talaraka mada e dua na ulunivanua vorata na sasaga ni dua na mataivalu, tamusuka na kena ivesu e dua, se vakamalumalumutaka na kaukauwa vakavuravura—ke vakavosa wale mada ga—me rawati kina na loma ni Kalou?

Na dikevi vakaoqo ni lomada e dau kauta mai na yalo ni rawa ni levu cake na ka eda cakava tiko ena veiqravi vua na Turaga. Au nuitaka ni na kauta talega mai vei iko e dua na vakananu ni o *vinakati* me levu cake na ka o cakava—na gagadre me taucoko nomu vakaitavi ena cakacaka veivakurabuitaki ni Turaga. Na mataqali yalo vakaoqori sa imatai ni kalawa me da yaco kina me vaka na mataqali tamata e dodonu me vakatubura cake na veiqravi vakamatabete.

Na ikalawa e tarava e vakamacalataki ena dua na nodrau veivosaki o Jiova kei Inoki. Eda kila ni o Inoki e dua na parofita qaqa, ka a tauyavutaki Saioni ena maliwa ni ivalavalala ca levu. Ia ni se bera ni yaco me dua na parofita qaqa, A raici koya o Inoke me “tamata gone ga, . . . sa [dau] cudruvi au kecega na tamata niu sa dau vosa malua (Mosese 6:31). Rogoca na vosa e cavuta na Turaga me vakayaloqqaqataki Inoki kina. Sa Nona vosa talega vei keda eda kacivi me da veiqraravi vei ira na tani ni da matabete:

“A sa kaya na Turaga vei Inoki: Mo lako yani ka kitaka na ka au sa vakarota vei iko, ena sega ni dua na tamata e cokai iko. Mo dolava na gusumu, ka na qai vakasinaiti, kau na tukuna vei iko na vosa mo cavuta, niu sa lewa na tamata kecega, kau na kitaka ga na ka e vinaka vei au. . . .

“Raica sa tiko vata kei iko na Yalo-
qu, ia au na vakadonuya na nomu vosa
kecega; ia ena dro tani mai matamu na
veiulunivanua, ka vagolea tani na dro-
dro ni uciwai; ia, ko na tu vei au, ka’u
na tu vei iko; o koya mo lako kina vata
kei au” (Mosese 6:32, 34).

Kemuni na taciqu, na noda tabaki ki na matabete sa veisureti ni Turaga me da lako vata kei Koya. Ka cava na kena ibalebale me da lako vata kei na Turaga? E kena ibalebale me da cakava na ka e dau cakava o Koya, me veiqraravi me vaka na Nona veiqraravi. E biuta vakatikitiki nona vakacegu me vakalouqatataki ira era leqa tu, oqori na ka eda tovolea me da cakava. E vaka me dau kauwaitaki ira vakalevu cake o Koya na tamata era dau beci kei ira sara mada ga era dau biliraki mai vei ira na tamata, eda tovolea talega me da cakava oqori. E vakadinadinataka ena yaloqqa ia ena loloma na ivunau dina e ciqoma mai vei Tamana, kevaka sara mada ga e sega ni ciqomi, sa dodonu vakakina vei keda. E kaya ko Koya vei keda kecega, “Dou lako mai vei au” (Maciu 11:28), ka da kaya o keda ki na tamata kecega, “Lako mai Vua.” Ni da matabete, sai keda na Nona mata. Eda cakacaka sega ena vukuda ia ena Vukuna. Eda cavuta sega ni noda vosa ia na Nona. Ena yaco me ra kilai Koya

vakavinaka cake na tamata eda qarava mai na noda veiqraravi.

Ena gauna ga eda ciqoma kina nona veisureti na Turaga me da “Lako vata kei koya,” sa na veisau na noda veiqraravi vakamatabete Sa yaco ena dua vata ga na gauna me cecere ka vakaturaga cake ia sa na rawa talega ni rawati, baleta ni da kila ni da sega ni tiko taudua. Au a vakila vakaukauwa sara oqo ena nona vakotora o Peresitedi Thomas S. Monson na ligana e uluqu ena ciwa na yabaki sa otia ka vakalouqatataki au ena noqu veikacivi oqo. Ena veivakalouqatataki oqori, a cavuta kina na nona veimalanivosa oqo na iVakabula: “Ia ko koya sa ciqomi kemudou, au sa tiko talega kina koi au, niu na liu e matamudou. Au na tiko e yasamudou imatau ka tiko talega e yasamudou imawi, ia na Yaloqu ena tiko e lomamudou; era na vakavolivoliti kemudou na noqu agilos me ra laveti kemudou cake” (V&V 84:88).

Au sa dau vakararavi ena yalayala ni matabete oya ena vuqa na gauna, kau sa raica na kena vakavotukanataki ena vuqa na sala ena loma ni 72 na yabaki ni noqu veiqraravi vakamatabete. A yaco niu dua na Matabete i Eroni vou ka noqu ilesilesi meu solia na sakaramede. Niu rere deu cala, au a lako i tautuba ni valenilotu ni se bera ni tekivu na soqoni ka masu ena vakanuinui me vuksi au na Kalou. A yaco mai e dua na kena isau. Au vakila ni a tiko vata kei au na Turaga. Au vakila Nona yalodei ena vukuqu, o koya au yalodei kina ena noqu itavi ena Nona cakacaka.

A yaco tale niu veiqraravi voli vakabisopi. Au a ciqoma nona qiri e dua na marama ka a cakava e dua na cala bibi sa sotava tiko oqo e dua na gauna ni vakatulewa dredre. Ni keirau veitalanoa, au vakila niu kila na isau ni nona leqa, ia au vakila talega vakaukauwa meu kakua ni tukuna vua na kena isau oya—e dodonu me qai rawata ga vakatiki koya. Na noqu vosa vua e vakaoqo “Au vakabauta ni na tukuna vei iko na Kalou na ka mo cakava kevaka o kerea Vua.” Qai tukuna e muri ni a qai kerea Vua, ka qai tukuna vua o Koya.

Ena dua tale na gauna, a yaco tale mai e dua na qiri, ena gauna oqo o

iratou na ovisa. A tukuni vei au ni dua na draiva mateni e vakacoqa nona motoka ena varada ni dua na baqe. Ni raica na draiva lomaleqa oqo na yadra kei na nona iyaragi, a kailavaka, “Kua ni vana! O au na Momani!”

A qai kilai ni lewe ni noqu tabana-levu na draiva mateni oya, ka se qai papitaiso wale toka. Niu wawa toka me keirau veivosaki ena noqu valenivolavola ni bisopi, au sa nakita toka na veika meu tukuna vua me rarawataka kina na nona voroka nona yalayala ka vakamadualaka na Lotu. Ia niu dabe ka vakaraci koya toka, au rogoca e dua na domo ena noqu vakasama, “Au na vakayacora mo raici koya me vaka na noqu raici koya.” Oti, ena dua na gauna lekaleka, qai veisau vakadua na kena irairai taucoko. Au a sega ni raica e dua na cauravou vuseka ia e dua na luvema savasava, serau, ka vakaturaga na Kalou. Au vakila vakasauri na loloma ni Turaga vua. E veisautaka na neirau veivosaki na raivotu oya. E veisautaki au talega.

Au vulica na veilesoni bibi mai na veika au sotava oya ena lako vata kei na Turaga ni da cakava na Nona cakacaka. Au via wasea vei kemuni e tolu. Na imatai oya na Kalou e kila ka na tokona na dikoni vou ka gone duadua. Me kakua vakadua ni o nanuma ni o sa rui ka lailai se o sega ni dua na ka Vua me kilai iko kei na veiqraravi o solia tiko ena Yacana.

Na ikarua ni lesoni sai koya ni cakacaka ni Turaga e sega ni baleta walega na wali ni leqa, ia me tara cake na tamata. Ni o lako vata kei Koya ena veiqraravi vakamatabete, e rawa ni o raica ni so na gauna na ka e vaka me iwali mana duadua e sega ni ka e vinakata na Turaga baleta ni sega ni solia na tubu vei ira na tamata. Kevaka o vakarorogo ena vakavulica vei iko o Koya na Nona ivakarau. Nanuma tiko na inaki kei na lagilagi ni Nona cakacaka na Kalou e sega walega me cicivaki e dua na isoqosoqo mana; sai koya me “vakavuna na tawamate rawa kei na bula tawamudu ni tamata” (Mosese 1:39). Sai koya oqo na vuna e solia kina o Koya na lewa ni Nona matabete ki na tamata malumalumu vakataki iko kei

au ka sureti kedaru me daru vakaitavi ena Nona cakacaka. Na nodaru tubu *sai koya* na Nona cakacaka!

Na ikatolu ni lesioni: Na lako vata kei na iVakabula ena veiqravni matabete ena veisautaka na ivakarau o raici ira kina na tani. Ena vakavulici iko o Koya mo raici ira ena Matana, kena ibaleba-le mo raibasikata na irairai e taudaku ki yalona (raica na 1 Samuela 16:7). Oqo na sala a kunei Saimoni kina na iVakabula ni sega ni dua na dauqoli wariri, ia o Pita na iliuliu ni Nona Lotu ni mataka qaqqa vakavatu (raica na Luke 5:1–11). Oqo na sala a raici Sakiusa rawa kina, sega ni dua na daukumuni ivakacavacava lawaki me vaka era raica tale eso ia ni dua na luvei Eparaama dina, dodonu (raica na Luke 19:1–9). Kevaka o lako vata tiko vakabalavu kei na iVakabula, o na vulica mo raica na tamata kecega ni ra luve ni Kalou sega ni vakaiyalayala na ka era rawa ni rawata, se cava ga na itovo ni nona bula e liu. Ia kevaka o na lako tikoga vata kei na iVakabula, o na tara cake e dua tale na isolisol e tua Vua—nomu rawata mo vukea na tamata me ra raica rawa na veika e tu vei ira.

Kemuni na taciqu ena matabete, eda vakataki rau na tisaipeli erau lakova na sala ki Emeo ena imatai ni Sigatabu ni Siganimate oya ena vuqa sara na sala. Oya na mataka ni Tucaketale, ia erau sega ni vakadeitaka rawa se na yaco dina na tucaketale se na cava mada ga na ibalebale ni tucaketale. Erau “vakabauta ni ko [Jisu na kai Nasareci] a dodonu me vueti Isireli,” ia erau sa sesewa ka “sega ni via vakabauta” na ka kecega sa vakavuvulitaka na ivolanikalou me bale-ta na tucaketale. Ia ni rau sa veivosaki tiko ka veitarogi, “sa toro voleka ko Jisu ka lako vata kei rau. A sa matabuawatki na matadrau me rau kakua ni kilai koya.” (Raica na Luke 24:13–34.)

Au vakadinadinataka ni da lakova na sala ni veiqravni vakamatabete, e lako vata kei keda na iVakabula ko Jisu Karisito, ni oqo na Nona sala, Nona ivakarau. Ena liutaki keda na Nona rarama, ka ra vakavolivoliti keda na Nona agilosi. Eda na sega beka ni kila taucoko sara na cava na matabete se na ivakarau me da cakacakata

kina me vakataki Koya. Ia kevaka eda vakarorogo vakavinaka ena veigauna oqori ni sa “katakata sara na [yaloda]” (Luke 24:32), ena rawa ni dolavi na matada, ka da na raica na Ligana ena noda bula kei na noda veiqravni. Au vakadinadinataka ni na yaco me da kilai Koya vakavinaka duadua ni da cakacaka vata kei Koya ka qaravi Koya ena cakacaka cecere ni vei-vakabulai vei ira na luve ni Kalou. “Ia ena kila vakaevni na tamata na nona turaga ka sega ni bau qarava, ka sega ni kilai koya se nanumi koya se lomana?” (Mosaia 5:13). Sa noda iVakavuvuli o Jisu Karisito. Oqo na Nona Lotu. Na Nona matabete eda taura tu. Me da digitaka yadua me da lako vata kei Koya ka kila na ivakarau

e lako kina vata kei keda o Koya.

Au vakadinadinataka vei kemuni ni o Jisu na Karisito, na noda iVakabula ka Dauveivueti. Au vakadinadinataka vei kemuni ni matabete sa vakabauti keda kina o Koya sai koya na kau-kauwa me da vosa ka cakacaka ena Yacana. O keda na luvema e dua na Tama Vakalomalagi dauloloma ka dau sauma na noda masu ka tala mai na Yalo Tabu me vaqaqacotaki keda ena itavi kece vakamatabete eda vakalou-gatataki me da ciqoma. A raici rau na Tamana kei na Luvema o Josefa Simici. A ciqoma o koya na idola ni matabete ka sa soli yani vei Peresitedi Monson, ka sa vakayagatata tiko nikua. Au sa vakadinadinataka oqo ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

Soqoni ena Mataka ni Sigatabu | 2 ni Epereli, 2017

Mai vei Peresitedi Thomas S. Monson

Na Mana ni iVola i Momani

Au vakaugeti keda kece me da vulica ena yalomemasu ka vakananuma vakatitobu e veisiga na iVola i Momani.

Kemuni na taciqu kei na ganequ, au kidavaki kemuni ena yalomarau ni da mai sota tale ena dua na koniferedi raraba cecere ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai. Ni bera

niu tekivuna na noqui itukutuku nikua, au via kacivaka e lima na valetabu vou ena tara ena veivanua oqo: Brasília, Brazil; na wasewase levu e Manila, Philippines, Nairobi, Kenya, Pocatello,

Idaho, Amerika; kei Saratoga Springs, Utah, Amerika.

Ena mataka nikua au vosa me baleta na mana ni iVola i Momani kei na kena bibi vei keda na lewe ni Lotu me da vulica, vakananuma vakatitobu, ka bulataka na kena ivakavuvuli. Ena sega ni rauta rawa ena dua na gauna na tukuni tiko ni kena bibi me dua noda ivakadinadina tudei ka qaqa ni iVola i Momani.

Eda bula donumaka na gauna ni leqaleqa levu kei na caka ca. Na cava ena taqomaki keda mai na ivalavalava kei na ca sa takalevu tu i vuravura nikua? Au na tukuna tikoga ni na vuakea me da rawata e dua na ivakadinadina kaukauwa ni noda iVakabula, ko Jisu Karisito, kei na Nona kospeli ena vukei keda. Kevaka o sega ni se wilika tiko e veisiga na iVola i Momani, yalovinaka cakava. Kevaka o na wilika ena masumasu ena gagadre ni vuniyalomu mo kila na dina, ena vakatakila na kena dina vei iko na Yalo Tabu. Kevaka e dina—kau vakanadinadatata ni vakadina kina—sa qai parofita dina ka a raica na Kalou na Tamana kei na Luvena, o Jisu Karisito o Josefa Simici.

Baleta ni dina na iVola i Momani, sa nona Lotu na Turaga e vuravura na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai, ka sa vakalesui mai na mata-bete tabu ni Kalou me yaga vei ira ka ra vakalougaatataki kina na Luvena.

Kevaka e se bera ni dua tiko na nomu ivakadinadina ni veika oqo, cakava na veika e ganita mo rawata kina e dua. E yaga vei iko me tiko e dua na nomu ivakadinadina, baleta na nodra ivakadinadina na tani ena tauri iko ga ena dua na gauna. Ia, ni sa rawati, sa gadrevi me maroroi vinaka na ivakadinadina ka vakabulabulataki ena talairawarawa tikoga ki na ivakaro ni Kalou kei na masumasu ka wili ivolanikalou e veisiga.

Kemuni na noqu itokani ena caka-caka ni Turaga, au vakauqeti keda kece me da vulica ena yalomasmusu ka vakananuma vakanitobu e veisiga na iVola i Momani. Ni da vakayacora vakakina, eda na rawa kina ni rogoa na domo ni Yalo, me da vorata na veitemaki, me da ulabaleta na vakanitiqa kei na rere, ka ciqoma na veivuke mai lomalagi ena noda bua. Oqori au vakadindinataka, mai vuni yaloqu taucoko, ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

Mai vei Joy D. Jones
Peresitedi Raraba ni Lalai

Ai Tabatamata Dau Vorata na iValavala Ca

Ni o vakavulica, liutaka, ka lomani ira na gone ena ivakarau ni iVakabula, e rawa ni o ciqoma na ivakatakila ka na vupei iko ena nodra tauyavu ka vakaiyaragi na gone dau vorata na ivalavala ca gugumatua.

Ena dua veimama na yabaki sa oti, a vosa o Peresitedi Russell M. Nelson baleta na kena gadrevi “me vakavulici ka vupei me vakatuburi cake

e dua na itabatamata dau vorata na ivalavala ca.”¹ Na malanivosa—“e dua na itabatamata dau vorata na ivalavala ca”—e qirita e dua na rorogo vakayalo e yaloqu.

Eda dokai ira na gone era segata me ra bulataka e dua na bula savasava ka talairawarawa. Au sa vakadinadnataka na nodra igu e vuqa na gone e vuravura raraba. Era qaqa, “tudei, ka sega ni yavalati rawa”² ena veimataqali ituvaki kei na draki ni bula bolei. O ira na gone oqo era kila na kedra ivakatakilakila vakalou, vakila na loloma ni Tamada Vakalomalagi ka segata me ra talairawarawa ki na Lomana.

Ia, era tu eso na gone e dredre tiko me ra “tudei ka sega ni yavalati rawa” ka sa mavoa tu na nodra vakasama malumalumu.³ Era sa bololaki ena veiyasana kecega mai na “gasauvidi ni meca”⁴ ka gadrevi na veivakaukuwataki kei na veitokoni. Sa dua na veivakauqeti cecere vei keda me da tucake ka valuta na ivalavala ca ena noda sasaga me da kauti ira mai na luveda vei Karisito.

Rogoca na vosa nei Elder Bruce R. McConkie voleka ni 43 na yabaki sa oti:

Ni da lewena na Lotu, eda sa vakaitavi ena dua na veisaqasaqa kaukauwa. Eda vala tiko. Eda sa soli keda ki na inaki i Karisito me da valutu Lusefa. . . .

“Na ivalu sa carubi tiko oqo ena veiyasana kecega ka kalouca ni vuqa era sa vuetaiki kina, eso e bibi sara, e sega ni ka vou. . . .

“Ia e sega ni rawa ni dua e tu e lomadonu ena ivalu oqo.”⁵

Nikua sa tomani tikoga na ivalu oqo ka tosocake tikoga na kena kaukauwa. E tarai keda kece na ivalu oqo, ka ra tu ena laini e liu na lueda ka qaravi ira tu yani na meca. O koya, sa torocake tikoga kina na gagadre me da vaqaqacotaka na noda ivadi vakayalo.

Me ra vakaiyagaritaki na gone me ra vorata na ivalalava ca e dua na itavi ka veivakalougtataki vei ira na itubutubu, lewe ni matavuvale, qasenivilu, kei na ililiu. Sa noda itavi yadua me da veivuke. Ia, na Turaga sa vakaroti ira vakatabakidua na *itubutubu* me ra vakavulici ira na luedra “me ra kila na ivakavuvuli ni veiyutuni, vakabauta na Karisito na Luve ni Kalou bula, kei na papitaiso kei na isolisolni Yalo Tabu” ka “me ra dau masu, ka lako vakadodunu e matana na Turaga.”⁶

Na ivakarau me da “vakavulici ira [kina] na [lueda] ena rarama kei na dina”⁷ e rawa ni dua na taro dredre baleta ni ka ni matavuvale yadua kei na gone, ia o Tamada Vakalomalagi sa solia mai na idusidusi raraba ka na vuksi keda. Ena vakauqeti keda na Yalo ena sala mana duadua me da taqomaki ira kina vakayalo na lueda.

Me tekivu yani, sa yaga me tiko e dua na raivotu me baleta na bibi ni itavi oqo. Sa dodonu me da kila na noda—kei na nodra—ivakatakilakila vakalou kei na inaki ni se bera ni qai rawa me da vuksi ira na lueda me ra raica o *cei* o ira kei na *cava na vuna* era tiko kina eke. Sa dodonu me da vuksi ira me ra kila ka sega ni lomatarotaro ni o ira na luvana tagane ka luvana yalewa e dua na Tamada Vakalomalagi ka tu Vua na nanamaki vakalou ena vukudra.

iKarua, me kilai ni ivunau ni veiyutuni e yaga ki na noda yaco me dau vorata na ivalalava ca. Na vorata na ivalalava ca e sega ni kena ibalebale

me sega noda ivalalava ca, ia e kena ibalebale me veiyutuni tikoga, kidakida tiko, ka gugumatu. E rairai na vorata na ivalalava ca e yaco mai me veiyakalougtataki ena kena vorati tikoga na ivalalava ca. Me vaka e tukuna o Jemesa, “Vorata na tevoro, ena drotani kina vei kemudou ko koya.”⁸

O ira na cauravou yaloqqa “era sa cauravou bulabula kece ka yaloqqa . . . ; ia raica me kena ikuri—ni ra sa . . . tamata yalodina ena veigauna kecega ena veika kecega era nuitaki kina. Io, . . . ni ra sa vakavulici me ra muria tikoga na ivakaro ni Kalou ka lako vakadodonu e matana.”⁹ Era lako ki valu na cauravou oqo ka kauta voli na ivalalava ni bula Vakarisito me ra valuta kina na nodra meca. E vakananuma vei keda o Peresitedi Thomas S. Monson ni “kaci ni yaloqqa e dau yaco wasoma mai vei keda. Sa dau gadrevi na yaloqqa ena noda bula e veisiga—sega ena veigauna tu yadua eso ia vakavuqa ni da vakatulewa se da sotava tiko na veituvaki ni bula e wavoliti keda tu.”¹⁰

Era na daramaka na lueda na iyaragi vakayalo ni ra tauyavutaka na ivakarau ni bula vakatisaipeli e veisiga. E rairai eda beca tiko beka na kaukauwa e tu vei ira na lueda me ra kukuva na ivakavuvuli ni bula vakatisaipeli e veisiga. E vakasalataki keda o Peresitedi Henry B. Eyring me da “tekivu vakamataka ka tudei.”¹¹ Na ikatolu ni ki ni nodra vuksi na itabagone me ra vorata na ivalalava ca sai koya me tekivu ni ra se gone sara me ra vulica na ivunau taumada ni kospeli—mai na ivolanikalou, na Yavu ni Vakabauta, na ivolalailai *Me iSakisaki ni iTabagone* sere ni Lalai, serenilotu, kei na noda dui ivakadindina—oqori ena tuberi ira na gone vua na iVakabula.

Na tarai cake ni itovo tudei ni masumasu, vuli ivolanikalou, lotu vakamatavuvale, kei na sokalou ena Siga ni Vakacecegu ena vakavurea na taucoko, tudei e loma, kei na ivakarau ni bula savasava qaqa—ena dua tale na vosa, buladokai vakayalo. Ena vuravura nikua, sa yali vakadua kece na ivakarau ni bula dokai, e dodonu me ra kila na lueda

se cava na buladokai dina kei na vuna e rui bibi kina—vakauasivi ni da vakarautaki ira me ra cakava ka maroroya na veiyalayalati tabu ena papitaiso kei na valetabu. Ni da Qasenivuli ni *Vuna-utaka Noqu Kospipeli*, “Na maroroi ni yalayala e vakarautaka na tamata [oka kina na tamata gone sara] me cakava ka maroroya na veiyalayalati tabu.”¹²

E vakavuvulitaka o Elder Jeffrey R. Holland, “Ni da tukuna na maroroi ni veiyalayalati, eda sa tukuna tiko na uto kei na yalo ni noda inaki ena bula oqo.”¹³ Ena basika na mana matalia ena noda cakava ka maroroya na veiyalayalati kei na Tamada Vakalomalagi. E kila oqo na meca, o koya sa vakabuwawataka kina na ivakavuvuli ni caka veiyalayalati.¹⁴ Nodra vupei na gone me ra kila, cakava, ka maroroya na veiyalayalati tabu e dua tale na ki ni kena tara e dua na itabatamata dau vorata na ivalavalala ca.

Me da vakarautaki ira vakacava na lueda me ra cakava ka maroroya na veiyalayalati tabu ni ra curuma ka lakova na salatu ni veiyalayalati? Nodra vakavulici na gone me ra maroroya na veiyalayala rawarawa ni ra se gone ena vaqaqacotaki ira me ra maroroya na veiyalayalati tabu ena nodra bula e muri.

Meu wasea mada e dua na ivakaraitaki rawarawa: Ena lotu vakamatavuvale a taroga e dua na tama, “Sa vakaivei tiko noda itosotoso vakamatavuvale?” O Lizzie e yabaki lima e dau kudru ni sa rui dau vakalialiai koya ka vakamossia na yalona o Kevin na ganena qase. E lomalomaruia o Kevin ni vakadinadinnataki ni dina o Lizzie. E tarogi Kevin o tinana se cava e rawa ni cakava me vinaka cake kina nodrau veimaliwai kei ganena. E vakasama o Kevin qai lewa ni na yalataka vei Lizzie me na kua ni vakanini koya ena dua na siga taucoko.

Ni otu na siga ka tarava ni ra soqonivata me ra masu, a tarogi Kevin o tama na se sa vakacava. E vakaoqo nona isaunitaro o Kevin “Ta, au a maroroya noqu yalayala!” A duavata ena marau o Lizzie ka vakavinavinakataki Kevin na vuuale.

Qai vakatura o tinai Kevin ni kevaka sa rawa ni maroroya nona yalayala ena dua na siga, cava e sega ni rawa ni rua

kina na siga? A yalataka o Kevin ni na tovolea tale. Sa sivi e rua na siga, sa rawa ni maroroya tiko o Kevin na nona yalayala, ka sa vakavinavinaka vaka-levu o Lizzie! Ni taroga o tamana se cava na vuna sa maroroya vinaka tiko kina nona yalayala, e kaya o Kevin, “Au maroroya na noqu veiyalayalati baleta niu a kaya niu na kitaka vakakina.”

Ni veitaravi na yalayala lalai maroroi vinaka ena vakavuna na buladokai. Ni vakamatautaki na maroroi yalayala sai koya na vakavakarau vakayalo me baleta nodra ciqoma na gone na imatai ni nodra veiyalayalati ni papitaiso kei na isolisolni Yalo Tabu, ka ra yalataka kina me ra qarava na Kalou ka maroroya na Nona ivakaro.¹⁵ Erau sega ni rawa ni veitawasei na yalayala kei na veiyalayalati.

Ena ivola nei Taniela eda vulica kina nodratou besetaka o Setareki, Mesake kei Apete-niko me ratou qarava na nona matakau na Tui o Nepukanesa.¹⁶ A tukuna vei iratou na tui ni ratou na biu ki na lovo bukawaqa kevaka eratou sega ni muria. Eratou bese ka kaya:

“Ke sa vakaoqori, ko koya na neitou Kalou, o koya keitou sa qarava sa rawata me vakabulai keitou mai na lovo ni bukawaqa. . . .

“Ia ke sega, mo ni kila, koi kemuni na tui, ni keitou sa bese ni qarava na nomuni kalou.”¹⁷

“Ia ke sega.” Vakasamataka mada

na ibalebale ni tolu na vosa oqo kei na kedratou isema ki na maroroi veiyalayalati. A sega ni yavu tiko ni nodratou talairawarawa na cauravou e tolu oqo me ratou sereki. Kevaka sara mada ga eratou na sega ni sereki, eratou na maroroya tiko ga na nodratou yalayala vua na Turaga baleta ni ratou a tukuna vakakina. Na maroroi ni noda veiyalayalati e sega ni dau vakatau ena keda ituvaki. O iratou na cauravou lewe tolu oqo, me vakataki ira ga na cauravou yaloqaqa, era ivakaraitaki vakasakiti vei ira na lueda ni vorata na ivalavalala ca.

Ena yaga vakacava na ivakaraitaki oqo ki na noda veivale kei na noda matavuvale? “Na vosa ena vosa, na ivunau ena ivunau,”¹⁸ eda vupei ira na gone me ra tovolea vakalalai na qaqa. Ni ra maroroya na nodra yalayala, era vakila na Yalo ena nodra bula. E vakavuvulitaka o Elder Joseph B. Wirthlin ni “icovi cecere duadua ni bula dokai sai koya na veitokani tudei ni Yalo Tabu.”¹⁹ Ia ena “vakaukauwataki kina na no[dra] vakabauta [na lueda] ena mata ni Kalou.”²⁰ Mai na toyevu ni bula dokai sa tovure mai kina e dua na itabatamata dau vorata na ivalavalala ca.

Kemuni na taciqu kei na ganequ, ni tauri ira voleka mai nomuni lalai—voleka sara mai me ra raica na nomu itovo vakalotu e veisiga ka sarava ni o maroroya toka nomu yalayala kei na veiyalayalati. “O ira na gone era dau

veivakatomuri cecere, solia vei ira e dua na ka cecere me ra vakatotomuria.”²¹ Eda sa veivuke dina tiko me da vakavulica ka susuga e dua na itabatamata dau vorata na ivalalava ca vua na Turaga yalayala ena yalayala kei na veiyalayalati ena veiyalayalati.

Au vakadinatinata ni o Jisu Karisito e liutaka tiko na Lotu oqo. Ni o vakavulica, liutaka, ka lomani ira na gone ena ivakarau ni iVakabula, e rawa ni o ciqoma na ivakatakila ka na vuksi iko ena nodra tauyavu ka vakaiyariagi na gone dau vorata na ivalalava ca gugumatua. Noqu masu me ra vakavoqataka na malanivosa nei Nifai na noda gone: “Mo ni vakayacori au mada meu na sautaninini niu sa raica na ivalalava ca?”²² Au vakadinatinata ni a sorovaka na ivalalava ca ni kai vuravura na iVakabula²³—baleta ni a kaya ni na vakayacora vakakina, ka ni lomani keda vakalevu cake mai na ka eda rawa ni vakasamataka na tamata wale²⁴—baleta ni a kaya o Koya ni na vakayacora vakakina. Ena yacai Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

- Russell M. Nelson, “Dua na Kerekere Vei Ira na Ganequ Yalewa,” *Liaona*, Nove. 2015, 97.
- Mosaia 5:15.
- Raica na Jekope 2:9.
- 1 Nifai 15:24; raica talega na Ilamani 5:12.
- Bruce R. McConkie, “Be Valiant in the Fight of Faith,” *Ensign*, Nove. 1974, 33, 34.
- Vunau kei na Veiyalayalati 68:25, 28.
- Vunau kei na Veiyalayalati 93:40.
- Jemesa 4:7; raica talega na Alama 19:33.
- Alama 53:20–21.
- Thomas S. Monson, “Mo Kaukauwa ka Qaqqa,” *Liahona*, Me 2014, 67.
- Henry B. Eyring, “Vakavakarau Vakayalo: Tekivu Vakamatata ka Tudei,” *Liaona*, Nove. 2005, 37.
- Vunautaka Noqu Kosipeli: E Dua na iDusidusi ki na Veigaravi Vakaolotu* (2004), 196.
- Jeffrey R. Holland, “Keeping Covenants: A Message for Those Who Will Serve a Mission,” *New Era*, Janu. 2012, 2.
- Raica na 1 Nifai 13:26–28.
- Raica na Mosaia 18:10.
- Raica na Taniela 3.
- Taniela 3:17–18.
- 2 Nifai 28:30.
- Joseph B. Wirthlin, “Personal Integrity,” *Ensign*, Me 1990, 33.
- Vunau kei na Veiyalayalati 121:46.
- Tawakilai.
- 2 Nifai 4:31.
- Raica na 3 Nifai 27:14–15.
- Raica na Joni 15:13.

Mai vei Elder Yoon Hwan Choi
Ena Vitusagavulu

Kua ni Veiraiyaki, Rai Cake!

Ni da sureti ira mai na tani me ra lako mai vei Karisito e dua na noda inaki, ka na rawa ga na inaki oqo kevaka eda rai cake vei Jisu Karisito.

Enoqu inaki meu “sureti ira tale eso vei Karisito.”¹ Oqo na nomuni inaki talega. Sa rawa ni da sotava na inaki oqo kevaka eda rai cake vei Jisu Karisito.

Au a papitaiso kei rau na noqu itubutubu na gauna au se yabaki 16 kina. Na taciqu e gone vei au, o Kyung-Hwan, e yabaki 14, a lewena kina na Lotu ena veisureti mai vua e dua na noqu momo, Young Jik Lee, ka dau sureti keirau ki na nona lotu. Keitou yadua na lewe 10 ena neitou vuvale keitou dui lotu tu, sa dua na ka na neitou marau ni mai kunei na dina ka gadrevi me wasei na marau sa mai kunei ena kosipeli nei Jisu Karisito ni oti na neitou papitaiso kina.

Na tamaqu e dau malaude vakalevu me dau vulica ka wasea na dina. E dau yadra vakamatata me dau wilika ka vulica na vosanikalou me rua na auwa ena veisiga. Ni suka na cakacaka e dau gole keirau na kaulotu me lai sikovi ira na matavuvale, itokani kei ira na tu wavoliti koya voleka ni veisiga. Ni oti e vitu na vula mai na gauna keitou papitaiso kina, 23 na lewe ni neitou vuvale sara mai lewena na lotu. Oqori e muria mai na veivakakurubuitaki ni keitou

raica e 130 na tamata era mai papitaiso ena loma ni yabaki ka tarava ena nona lewe ni lotu kaulotu voli na tamaqu.

Na tuva kawa e dua na ka bibi a qarava o koya, ka qarava kina e walu na itabatamata vei ira na tubui keitou era sa liu yani. Mai na gauna keitou mai lewena kina na lotu vakavuvale, ka tekivu mai vua na taciqu yabaki 14, sa toso cake tiko ga na veisala, ka sega walega ni vei ira na bula tu ia o ira talega sa mate. Ni vakuri tiko ga mai na cakacaka mai vei tamaqu kei ira na kena vo, na neitou vuvale sa teteva yani e 32 na itabatamata, ka keitou saga tiko oqo me keitou vakaotia na vo ni cakacaka e valetabu vei ira na veitabana. Nikua au kurabui kau vakila vakalevu na marau ena noqu rawa niu semati ira na noqu kawa vei ira na vuda.

A vola o Peresitedi Gordon B. Hinckley talega na ka e a sotava o koya ka a via tautauvata kaya ena Valetabu mai Columbus Ohio:

“Niu vakananuma tiko na nodratou bulu na [tukaqu] vakarua, tukaqu kei na tamaqu] turaga e tolu oqo niu dabe tiko ena valetabu, au digovi luvequ yalewa, . . . kei na luvema yalewa, na makubuqu, kei iratou na luvema, na makubuqu

vakarua. Au kidacala niu vakananuma niu tu sara ga ena maliwa ni vitu na itabatamata—e tolu e liu vei au, ka tolu e muri vei au.

“Ena loma ni vale tabu ka vakalou o ya au vakananuma kina na noqu ilesilesi talei meu na vakatetea yani na veika kece au sa mai taura sa isolisoli vei au mai vei ira na noqu qase e liu ki na itabatamata era sa muri au tiko mai.”²

O keda kece eda oka tu ena dua na maliwa ni dua matavuvale tawamudu. Sa noda itavi meda kauta mai na veisau oqo ka na rawa ni na yaco ena sala vinaka se sala ca. A qai tomana o Peresitedi Hinckely, “Mo kua *ni vaka-tara vei iko* mo vuni malumalumu ena nomu kawa.”³ Na nomu yalodina ena kospeli ena vakaukauwataka na nomu matavuvale. Eda na rawa ni vakadeitaka vakacava ni o keda na isema kaukauwa ni noda vuvale tawamudu?

Dua na siga, oti toka e vica na vula

na noqu papitaiso, au rogoca eso na lewe ni lotu ni ra vakalelewa toka e valenilotu. Au a vakadrukai saraga kina vakalevu. Au lako ivale kau tukuna vei tamaqu au sa kua tale ni lako i lotu. E a dredre sara meu raica ni ra vakalewai ira na tani eso na lewenilotu. Ni sa vakarogoci au oti, na tamaqu a qai vakavulica vei au o koya ni a vakale-sui mai na kospeli ka taucoko tu, ia o keda na lewena eda sega ni taucoko vakakina o koya kei au. E vakadeitaka o koya, “Kakua ni vakayalia na nomu vakabauta ena vukudra na tamata era tu wavoliti iko, ia taracake e dua na veikilai qaqa kei Jisu Karisito. Kua ni Veiraiyaki, Rai Cake!”

Rai cake vei Jisu Karisito—oya na ivakasala yalomata i tamaqu, ka vakaukauwataka na noqu vakabauta ena gauna au sotava kina na dredre. E vakavulica vei au o koya meu bulataka na ivakavuvuli nei Karisito me

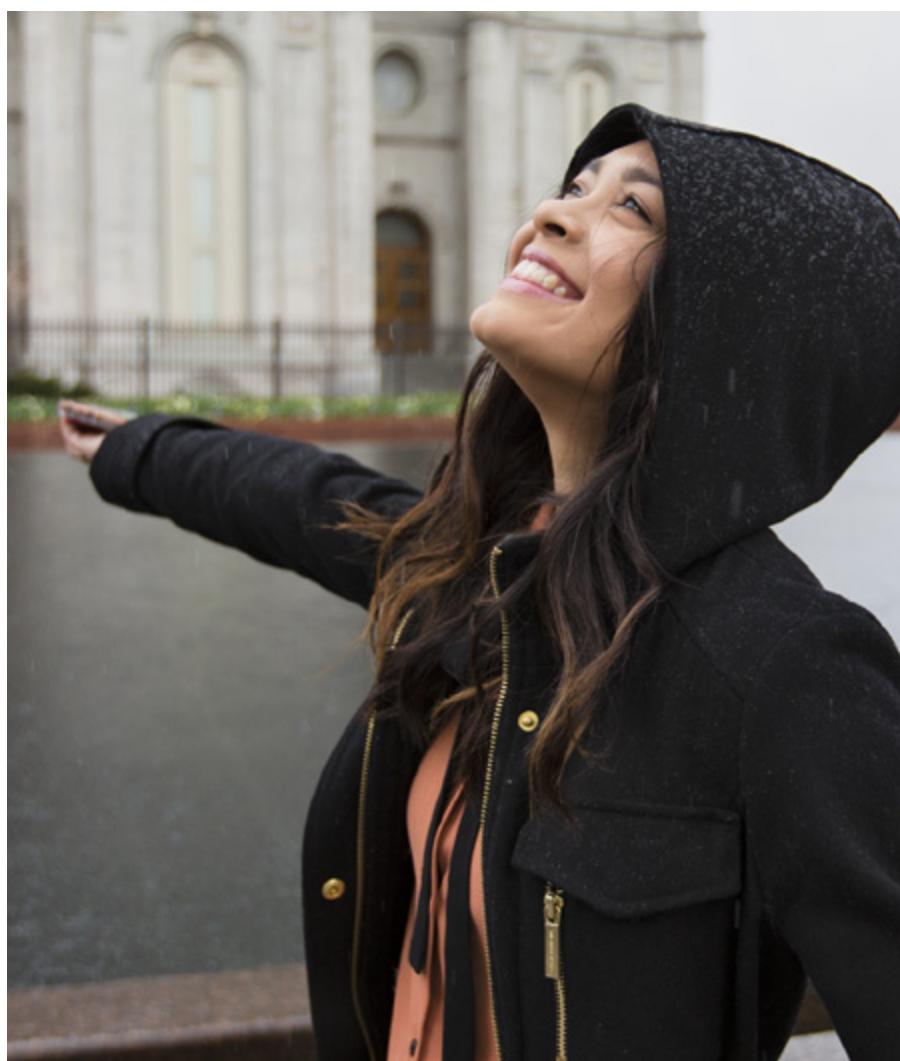
vaka noda wilika na nona vosa: “Drau vakararavi tiko mai vei au ena vakasma kece; kakua ni vakatitiqa, ka kakua ni rere.”⁴

Ena gauna au veiqraravi voli tu kina mai na tabana ni Kaulotu e Washington Seattle, e dau tau vakalevu na uca ena lomani yabaki. Ia era dau vakaroti na kaulotu me ra dau gole yani me veivakavulici ena gauna ucauca. Au dau kaya vei ira, “Ni gole yani ena tau ni uca, rai cake ki lomalagi, dolava na gusumu ka gunuva! Ena gauna o rai cake kina, o na vakaukauwataka mo ni dolava na gusumu vei ira na tamata ka mo sega ni rere.” A qai dua na ivakavuvuli vei ira me ra dau rai cake ena gauna era sotava tu kina na dredre yaco madaga ni sa oti nodra kaulotu. Yalovinaka mo ni kua ni cakava oqo ena vanua e duka tu vakalevu.

Niu se veiqraravi voli mai na tabana ni kaulotu e Seattle, au ciqoma e dua na qiri ena televoni mai vei luvequ ka qase duadua, o Sunbeam, e kenadau ni taba piano. A qai kaya mai ni soli vei koya e dua na madigi me na vakaitavi kina ena Olo e Carneigi mai New York oti nona qaqa ena dua na veisisivi levu. Keitou a marau sara vakalevu ka malaude saraga ena vukuna. Ia, ena yakavi oya, gauna au masu tiko kina ena vakavinavinaka, na marama na watiqu a qai vakasamataki mai ni keirau na sega ni rawa ni lai tomani koya ena nona vakaitavi, ia au mani kaya vua na Tamada Vakalomalagi: Tamaqu Vakalomalagi, au vakavinavinakataka na nomuni veivakakalougatataki ni sa solia vei Sunbeam. Ia, au kerea tiko na nomuni veivosoti niu na sega ni rawa ni lako. Ia au na rawa ga ni gole kevaka Ni solia na nomuni veivakakalougatataki meu gole ni bera se oti na noqu kaulotu. Au sega ni vosa kudrukudru tiko yani, ia e tarai au toka e dua na yalo ni veivosoti.”

Ena gauna ga e tinia kina na nona masu, a rogoca e dua na domo matata: “Baleta ni o sega ni rawa ni o lako, e sa soli kina na madigi oqo vei luvemu. Drau gadreva me drau veisau?”

E a kurabui na watiqu. E kila o koya ni ra na vakakalougatataki o ira na gone mai vei ira na nodra

itubutubu' ni ra cakacaka tiko ena vakabauta ena nona matanitu na Turaga, e sa kila kina vakamatamatata o koya na bibi ni tavi e qarava voli. E sau yani vakatotolo o koya: "Sega, e sega ni dua na ka keu sega ni lako. Me soli vei koya na rokovi."

Vei kemuni na taciqu kei na ganequ, e sega ni ka rawarawa me da kila na loloma mai vua na Tamada Vakalomalagi ni da veiraiyaki ena matada vakayalo eda na raica ni tu na veidredre kei na galili e liu. Ia ena dua na yasana, eda na raica na veivakkalougaatataki ni da rai sivita ka rai cake. A qai vakaraitaka na Turaga, "Ia ni da sa rawata e dua na veivakkalougaatataki mai vua na Kalou, sa rawa ena vuku ni da sa talairawarawa ki na lawa sa vakayavutaki kina."⁵ Vei kemuni kece na vakaileslesi ena *dua na veiqravi* ni Kalou, mo kila ni o iko e dua na isema kaukauwa ni veivakkalougaatataki vei ira na nomu kawa era se bera mai kei ira era sa liu.

Nikua, au vakavinavinakataka niu raica e levu vei ira na noda matavuvale era sa vakabauta na sala ni veiyalayalati, ia e mosita na yaloqu niu raica ni ra lala na idabedabe voliti keda. A kaya o Elder

M.Russell Ballard: "Kevaka o sa digitaka mo luluqa vakalotu se biuta na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai, o na lako kivei? Cava o na cakava? Na lewa mo "sega tale ni lako vata kaya" kei ira na lewe ni Lotu kei ira na iliu digitaki ni Turaga ena rawa me balavu na kena revurevu ka sega ni raici rawa ena gauna oqo."⁶ Monson e vakauqeti keda, "Me da digitaka na dodonu e dredre ka kakua ni cala e rawarawa."⁷

E se sega ni bera meda rai cake vei Jisu Karisito. Ena tadola na Ligana vei keda. E levu vei ira na noda kawa e tu e matada kei ira era sa liu era Bakanui tokat vei keda meda muri Karisito me rawa ni da vei semati vakamatavuvale tawamudu ni Kalou.

Ena gauna au a cegu kina mai na veikacivi ni peresitedi ni iteki, eratou sa marau na luvequ tagane ni na levu na neitou gauna vata. Oti e tolu na macawa au a kacivi meu mai lewena na Vitusagavulu. Au nanuma ni ratou na sega ni ciqoma, ia na luveqau tagane gone duadua a qai kaya mai ena yalo malua, "Tata, ni kua ni leqa. Kedatou e dua na vuvale tawamudu." Sa dua na dina matata sara oya! Au leqataka

vakalevu baleta niu raica wavoki na bulu vakavuravura walega, ia na luvequ tagane e marau baleta ni o koya e sega ni rai wavoki e rai cake ka vakanimata ki na tawamudu kei na inaki ni Turaga.

E sega ni rawarawa na noda rai cake kevaka era sega ni ra duavata tiko kei na kospeli o ira na noda itubutubu, ni da lewena e dua na tabanilotu lailai, qai sega ni lewe ni lotu na watimu, ni o se galala voli ia o saga ena nomu igu tauoko mo vakawati, ni sa lako sese e dua na gone, ni o sa itubutubu duadua, ni ko sotava na dredre vakayago se vakayalo se o a dua e sotava na leqa ena gauna ni leqa tubukoso, kei na so tale. Ni tautauri matua ki na nomu vakabauta ena gauna dredre oqo. Rai cake vei Karisito mo rawata mai kina na kaukauwa kei na veivakabulai. Ena kaukauwa ni Veisorovaki i Jisu Karisito, "raica sa veivuke na ka kecega me ra vinaka kina."⁸

Au vakadinadinataka ni o Jisu Karisito e noda iVakabula ka Dauveivueti. Ni da vakamuria na noda parofita bulu, o Peresitedi Thomas S. Monson, eda sa raica cake tiko vei Jisu Karisito. Ni da masu ka vulica na vosa ni kalou ena veisiga, ka vakaitavi ena sakaramede ena veimacawa, eda na rawata na kaukauwa *meda dau* rai cake tu ga Vua. A marautaka niu mai lewena na Lotu oqo kau mai lewe ni vuvale tawamudu. Au marautaka niu wasea na kospeli totoka oqo vei ira na tani. Ni da sureti ira mai na tani me ra lako mai vei Karisito e dua na noda inaki, ka na rawa ga na inaki oqo kevaka eda rai cake vei Jisu Karisito. Au sa vakadinadinataka na veika oqo ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. *Vunautaka na Noqu Kospeli: E Dua na iDusidusi ni Veiqravi ni Daukaulotu* (2004), 1.
2. *Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu*: Gordon B. Hinckley (2016), 82.
3. Hinckley, "Keep the Chain Unbroken" Brigham Young University Devotional, Nov. 30, 1999), 3, speeches.byu.edu; emphasis added.
4. Vunau kei na Veiyalayalati 6:36.
5. Vunau kei na Veiyalayalati 130:21.
6. M. Russell Ballard, "Keitou na Lako Vei Cei?" *Liaona*, Nove. 2016, 91.
7. Thomas S. Monson, "Digidigi," *Liaona*, Me 2016, 86.
8. Vunau kei na Veiyalayalati 100:15.

Mai vei Elder Ronald A. Rasband
Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikaru

Meda sa Liutaki Tu;

Ni sa Nona itavi vakalou na Yalo Tabu me uqeta, vakadinadina, veivakavulici ka veivakauqeti vei keda , meda lako ena rarama ni Turaga.

Taciqui kei na ganequ, o au, me vakataki kemuni eda sa raica ni sa kusai dina tiko na cakacaka ni Turaga mai vei Peresitedi Thomas S. Monson kei na nona itukutuku ena mataka nikua. Peresitedi Monson kei-mami lomani kemuni, tokoni kemuni, ka dau masulaki kemuni tikoga na “neimami parofita lomani.”¹

Eda sa vakila na veilumuti ni Yalo ena mua ni macawa oqo. Se ko ni tiko eke ena loma ni olo levu oqo se sarasara tiko mai vale se soqoni vata tiko ena dua na valenilotu mai na dua na vanua vakayawa sara sa nomuni na madigi mo ni vakila na Yalo ni Turaga. Na Yalo o ya sa vakadeitaka ki yalomuni kei na nomuni vakasama na dina ka sa vaka-tavuvulitaki ena koniferedi oqo.

Vakasamataka toka na qaqi ni serenilotu kilai levu oqo.

*Meda sa liutaki tu;
Yalotabu vakalou.
Me tukuni Jisu mai,
Qai rarama noda rai.²*

Mai na ivakatakila ni gauna oqo eda sa kila ni Lewetolu vakalou e tiko kina na Tamada Vakalomalagi, na Luvena e Duabau ga, o Jisu Karisito, kei na Yalo Tabu. Sa vakalewena ka vakasuina na yago i koya na Tamada ka rawa ni da

vakayago kei na veituberi vakalou, sa qai vakarautaka o Koya na Yalotabu e dua tale na yaca ni Yalo Tabu

Na Yalo Tabu ena vauci keda vata yani kei na Turaga. Ni sa Nona itavi vakalou me uqeti, vakadinadina, veivakavulici ka veivakauqeti vei keda, meda lako ena rarama ni Turaga. Sa noda itavi bibi meda vulica meda na kila na Nona veivakayarayarataki ena noda bula ka vakayacora vakakina.

Nanuma na yalayala ni Turaga: “Au sa solia vei iko na noqu Yalo Tabu, io ena vakavukui iko ko Koya ka vakaninaita na nomu marau.”⁴ Au taleitaka na veivakadeitaka o ya. Na reki ka na vakasinaita na yaloda ena kauta mai e dua na vakasama e tawamudu ni vaka-tauvatani kei na bula e veisiga yadua. Na reki o ya ena salavata mai kei na vakacegu ena loma ni bula dredre kei na mosi ni yalo. Ena vakarautaka na veivakacegui kei na veivakaukauwataki tasereka na dina ni kospeli ka vaka-rabailevutaka noda lomana na Turaga kei ira kece sara na luvema. Dina sara ni vakanitama sara na kena gadrevi na veivakalougataki vaka o ya na vuravura sa guilecavi ira ka vukitani mai kina.

Ni da laki vakayagataka na sakaramede ena veimacawa eda cakava na veiyalayalati “ni da na dau nanumi koya” na Turaga o Jisu Karisiro kei na Nona Veisirovaki. Na veivakalougataki yalataki ni kena rokovi na veiyalayalati oqo o ya “me tiko ga kei keda na nona Yalo Tabu.”⁵

Me da cakava li vakacava?

Matai, eda tovolea meda bula kiliki-li me tikoga kei keda na Yalo.

Na Yalo Tabu ena salavata ga kei ira era dinata me ra nanuma na Turaga na nodra Kalou ena veisiga.”⁶ Me vaka sa veivakasalataki kina na Turaga, mo kakua ni domona na iyau vakavuraura, ia mo vakasaqara na iyau e uasivi cake,”⁷ baleta “na Yalo ni Turaga e sega ni dau mai tiko ena valetabu dukadukali.”⁸ Meda tovolea meda dau talairawarawa tu ga kina ivunau ni Kalou vulica na vosanikalou, masu, lakova na valetabu, ka bulataka tu ga na ika 3 ni yavu ni vakabauta, “ni sa kilikili meda yalododonu yalodina, talairawarawa, ka . . . caka vinaka vei ira kecega na tamata.”

Ai Karua, meda tuvakarau meda ciqoma na Yalo.

Sa yalatata na Turaga, “Io, raica, au na tukuna ki na nomu vakasama kei na vu ni yalomu, ena Yalo Tabu, ka na qai lako mai vei iko ia ka na tiko sara ena lomamu.”⁹ Au sa tekivu meu kila na veika oqo ena noqu itutu vaka

daukaulotu gone mai Scotch Plains e New Jersey. Ena dua na mataka katakata ni vula o Jiulai keirau sa qai lokuca kei noqu itokani me keirau sa laki vakaraica mada e dua na dauvakatataro ka soli mai na yacana mai Temple Square “Keirau tutikituki ena katuba nei Elwood Schaffer. Vakasukai keirau lesu o Mrs Schaffer ena yalo vinaka.

Ni sa tekivu sogota mai na katuba, au qai vakila meu cakava e dua na ka au se bera vakadua ni cakava ka se bera tale ni cakava me tekivu mai na gauna o ya! Au latia na katuba e yavaqu ka taroga yani, “E tiko tale beka e dua ena rairai via rogoca na neirau itukutuku?” Na luvena goneyalewa yabaki 16 o Marti e via rogoca ka a sa masulaka tiko ena dua na siga yani ki liu. Keitou qai sota kei Marti, ka oti e vica na gauna sa tomani keitou mai o tinana. Erau sa qai curu ruarua ka lewe-na na Lotu.

Mai na papitaiso nei Marti era qai curu mai kina ena Lotu e lewe 136 na tamata wili kina e levu sara na lewe ni nona matavuvale era sa ia na

veiyalayalati ena nodra sa papitaiso. Au vakavinavinakataka niu a vakarorogo ki na Yalo meu latia na katuba e yavaqu ena siga katakata ni vula o Jiulai o ya. Era tiko oqo nikua o Marti kei na vica na lewe ni nona matavuvale.

iKatolu, E dodonu meda kidava na Yalo ni sa yaco mai.

Mai na veika au sa sotava au vuli-ca ni Yalo e dau veitaratara ga mai vaka-wasoma kei keda ena veika eda na vakila. Ko ni vakila ena vosa ka sa matau vei kemuni na rogo-ca, ka na vakaibalebale vei kemuni, ka veivaku-ueti. Vakasamatata nodra sausaumi lesu na Nifai ni ra vakarogoca tiko na Turaga ni masulaki ira: Era sa rogo-ca ga ka vakadinatinatako ko ira na lewevuqa; a sa cilavi na lomadra ka ra sa kila e lomadra na vosa sa cavuta ena nona masu.”¹⁰ Era vakila e yalodra na qaqa ni Nona masu. Na domo ni Yalo Tabu e vakamalua ka malumu.

Ena Veiyalayalati Makawa e a veileti kina o Ilaijia kei ira na bete nei Peali. O ira na bete era namaka ni rorogo ni domo i Peali mena lako sobu mai me vaka na kurukuru ka vakawaqa na nodra isoro ena bukawaqa. Ia a sega saraga na rorogo ni domo ka sega tale-ga na bukawaqa.¹¹

Dua tale na gauna e muri qai masu o Ilaijia. “Ka raica sa lako voli ko Jiova, a sa dua na cagi levu ka kaukauwa sa sea na veiulunivanua, a sa vorolaka na veiuluvatu e na mata i Jiova; ia sa segai ena cagi ko Jiova: ni sa oti na cagi, sa qai tavuki na vanua; ia sa segai ena tavuki ni vanua ko Jiova:

“Sa oti na tavuki ni vanua, sa qai dua na bukawaqa; ka sa segai ena bukawaqa ko Jiova: ia sa oti na bukawaqa, sa qai rogo mai e dua na domo lailai.”¹²

“O kila beka na domo o ya?”

Vakavuvulitaka o Peresitedi Monson, “ni lakova na ilakolako ni bula oqo meda vulica na ivosavosa ni Yalo.”¹³ Ena vosa mai na Yalo ena vosa eda na vakila. Na veika e vakilai oqo ena malumu ena veivotoki meda yavalati kina meda cakacaka meda tukuna e dua na ka, meda sausaumi lesu kina ena ka meda cakava. Kevaka meda vakamamadatata se vakawalena na noda qaravi kalou, ka laiva meda dreti

laivi kina veika vakavuravura, eda na raica ni da sa na malumalumu sara ena noda saga meda na vakila. A kaya kina o Nifai vei Leimani kei Lemueli, “Drau sa dau rogoca na domona, ka sa vosa vei kemudrau ena domo lailai, ia drau sa sega ni vakila na nona vosa ni drau sa yalo butobuto.”¹⁴

Au a lako tu ena dua na ilelesi ki na Ceva kei Amerika ena vula o June sa oti. Keitou lako ena dua na ituvatuvu osooso sara ni 10 na siga ni veisiko ki Colombia, Peru, kei Ecuador. Dua na uneune kaukauwa e a vakamatea e vica vata na drau na tamata ka vakamavoataka e udolu vaka udolu vakacacana ka basuraka na veivale-vale e Ecuador ena kena siti e rua o Portoviejo kei Manta. Au vakauqeti me keitou sikovi ira talega na lewenilotu era bula tu ena koro lelevu oqori. Ni sa vakacacani tu na gaunisala keitou sega ni vakadeitaka ni keitou na rawa ni yaco ki kea. Kena dina ga ni a sa tukuni vei keitou ni na sega ni rawa ni keitou yaco ki kea, ia na veivakauqeti e

sega ni rawa ni lako laivi. Ia e qai yaco, keitou a vakalougatataki ka sikova rawa na siti ruuaru.

Ni lekaleka vaka o ya na kena vakadewataki na itukutuku ni soqoni ena rawa ni lailai sara na iwiwili ni matabete era na yaco mai kina. Ia, ni keitou yaco yani ki na veivalenilotu ni iteki keitou raica ni ra sinai vakadua mai liu me yacova sara na tavata e muri. Eso era iliuliu nuitaki sara ga ni iwase ni vanua o ya, o ira na painia ka ra a kukuva matua toka na Lotu, ka vakauqeti ira eso tale me ra mai duavata kei ira ena sokalou ka vakila na Yalo e tu ena nodra bula. Era dabe sara tu ga e liu na lewenilotu ka ra vakayalia na wekadra ena uneune o ya. Au a vakauqeti meu solia e kea e dua na veivakalougatataki vaka iApóstolo vei ira era tiko rawa ena soqoni. Dina ga niu tucake sara tu mai liu ia e vaka me sa tara sara tu ga na uludra o ira kece era tu e kea na ligaque kauvakila ni sa tasoro ga mai na vosa ni Turaga.

Sega walega ni yaco e kea. Au vakila niu vakauqeti meu vosa vei ira me vaka ga e a cakava o Jisu Karisito ena Nona a sikovi ira na tiko mai Amerika Sa keveti ira yadua na gonelalai . . . ka vakalougatataki ira ka masulaki ira vei Tamana.”¹⁵ Keitou a tiko mai Ecuador, ka vakayacora tiko na cakacaka nei Tamada ka sai ira oqo na Luvena.

iKava, me da cakacakataka na *imatati* ni veivakauqeti.

Dou dau nanuma tale ga na vosa i Nifai: “A sa kauti au yani na Yalo Tabu, ia au sega ni kila rawa tiko yani na ka meu na cakava. Ia,” a kaya, “Au sa lako ga yani.”¹⁶

Ka vakakina o keda. E dodonu meda yalodei ena imatai ni veivakauqeti. Ena so na gauna eda dau vakanananu vakabalavu sara ka taroga tale se eda sa vakauqeti dina tiko beka se ka ga ni noda vakanananu. Ni sa tekivu meda vakasama vakarua se mani vaktolu sara na veika eda vakila—ka sa vakakina vei keda kece—eda sa vaka-lesuya tiko na Yalo, eda sa taroga lesu

tale tiko na ivakasala vakalou. Kaya vakaoqo na parofita o Josefa Simici "Kevaka mo vakorogo kina imatai ni veivakauqeti ko na cinqoma na veika dina vakaciwa mai na vakinati."¹⁷

Dua na ivakasala: kakua ni namaka na vakamakama baleta ni ko a cakava na veivakauqeti ni Yalotabu. Vakasamataki ni ko cakacaka tiko ena veivakauqeti ni domo malua, ka lailai.

Ena noqu a veiqaravi tu vaka peresitedi ni kaulotu mai na New York City keimami tiko ena dua na valenikana kei na so tale na daukaulotu ena Bronx. Eratou a curu yani e dua na matavuvale gone ka mai dabe volekati keitou. Eratou rairai vaka na koula kina kospeli. Au vakaraici iratou toka noda daukaulotu ena nodra veitalanoa vata tiko kei au, au qai raica ni ratou sa kana oti na matavuvale ka curu yani ki tuba. Au sa qai kaya, "kemudou na italatala sa dua na lesoni e vulici eke nikua. Dou raica nodratou curu mai ki na valenikana oqo e dua na matavuvale totoka. Na cava e dodonu meda a cakava?"

Vosa totolo sara mai e dua vei ira na daukaulotu: "Au a nanuma meu a

tucake ka laki vosa vei iratou. Au a vakila niu uqeti ia au sega ni cakava e dua na ka."

"Kemudou na italatala, dodonu meda na cakava e dua na ka ena imatai ni gauna eda vakauqeti kina. Na veiuqeti o a vakila sa ikoya na Yalo Tabu!"

Na imatai ni veivakauqeti sa veiuqeti savavuka mai lagi. Ni ra sa vakaditaka se vakadinadinataka vei keda, e dodonu meda vakadinadinataka na kedra ituvaki ka kakua ni vakalaiva me siviti iko. Levu sara na gauna sa veivakauqeti sara tikoga na Yalo meda dolele yani vei ira e so era gadreva tu na veivuke vakauasivi o ira na matavuvale se noda itokani "Io . . . sa kaya vakaoqo na domo lailai, sa rogo yani ka laubasikata na ka kecega,"¹⁸ ka dusi keda yani kina madigi e so meda vakavulica na kospeli ka vakadindinataka na Veivakalesuimai nei Jisu Karisito ka veivuke yani ka veivueti vei ira na luvena lomani na Kalou

Vakasamataki me ka e vakatokai na imatai ni kena saumi. Ena levu sara na vanua, o ira era dau liu ena kaci ni veivuke sa ira na tabana ni bokobuka, ovisa, tabana vakavuniwai. Era na yaco

yani kei na nodra cina kau na kuria eda sa na vakavinavinaka tu ga vei ira. Na sala ni Turaga e sega soti ni dau laurai levu ia ena gadrevi talega kina na totolo. Sa kila tu na Turaga na veika era gadreva na luvena—ka kila o Koya se o cei sa vakarau tu me veivuke. Kevaka meda laiva vua na Turaga me kila ena noda masu ena matakni da sa vakarau ena kacivi keda o koya meda veivuke. Kevaka me da sa na veivuke, sa na kacivi keda o Koya ena veigauna kece sara ka na qai raici keda ena ka e kaya o Peresitedi Monson "Na lesilesi mai vua na Turaga."¹⁹ Eda na imatai ni ivurevure ni veivukei vakayalo ni kauta yani na veivukei mai cake.

Kevaka meda na vakanimata tikoga kina veivakauqeti ka na lako mai vei keda eda na tubu ena yalo ni ivakataki-la ka na levu na ka eda na cinqoma me da dusimaki kina. Sa kaya na Turaga, "Mo vakorogo vua na Yalotabu ni na tuberi iko ena sala dodonu."²⁰

Me da kakua ni vakawalena na kaci ni Turaga me "dou marau ga, niu na liutaki kemudou tiko."²¹ Ena liutaki keda yani o Koya ena Yalo Tabu Meda sa na bulu volekata tikoga na Yalo, me totolo noda kidava na imatai ni noda vakauqeti, ka kila ni sa lako mai vua na Kalou. Au vakadinadinataka na kaukauwa ni Yalo Tabu me tuberi keda, me taqomaki keda, ka me na tiko vata ga kei keda ena yaca i Jisu Karisito, emeni ■

IDUSIDUSI

1. "Turaga me kalougata Noda Parofita," Serenilotu, naba 11.
2. Yalo Tabu Liutaka," *Sere ni Lotu*, naba 81.
3. Vunau kei na Veiyalayalati 130:22.
4. Vunau kei na Veiyalayalati 11:12.
5. Vunau kei na Veiyalayalati 20:77.
6. Alama 58:40.
7. Vunau kei na Veiyalayalati 25:10.
8. Ilamani 4:24.
9. Vunau kei na Veiyalayalati 8:2.
10. 3 Nifai 19:33.
11. Raica na 1 Tui 18:17–29.
12. 1 Tui 19:11–12.
13. Thomas S. Monson, "The Spirit Giveth Life," *Ensign*, Me 1985, 70.
14. 1 Nifai 17:45.
15. 3 Nifai 17:21.
16. 1 Nifai 4:6–7.
17. Raica na Truman G. Madsen, *Joseph Smith the Prophet* (1989), 103.
18. Vunau kei na Veiyalayalati 85:6.
19. Thomas S. Monson, "To Learn, to Do, to Be," *Liaona*, Nov. 2008, 62.
20. Vunau kei na Veiyalayalati 11:12.
21. Vunau kei na Veiyalayalati 78:18.

Mai vei Elder L. Whitney Clayton
Ena Mataveiliutaki ni Vitudagavulu

A Ka Kecega sa Kaya vei Kemudou ko Koya, Dou Kitaka

Ni da lewa me da kitaka na “ka kecega sa kaya na [Kalou]” vei keda, eda sa yalataka kina ena yalodina me da vakadodonutaka noda itovo e veisiga ki na loma ni Kalou.

Avakayacora na iVakabula nai matai ni Nona cakamana kilai ena dua na soqo ni vakawati e Kena Kalili. A tiko kina na Tinana, o Meri, kei ira na Nona tisaipeli era tiko talega kina. A mani vakila o Meri na kena cuqeni na itavi e so me rawa vina-ka kina na magiti. Donuya na soqo, a yaco e dua na leqa—a oti koso na waini mai vei iratou na itaukei ni vakawati. A kauwai sara o Meri ka lako vei Jisu. Rau a veivosaki vakalekaleka, qai vuki o Meri kivei ira na dauveiqravi ka kaya:

“A ka kecega sa kaya vei kemudou ko koya, dou kitaka.

“Ia sa tu mai kina e ono na saqa vatu ni wai. . . . [A sega ni vakayagataki na veisaqa wai oqo me maroroi kina na wai ni gunu ia me baleta ga na soqo ni veivakasavasavataki e so mai na lawa i Moses.]

“Sa kaya vei ira [na dauveiqravi] ko Jisu, Vakasinaita na saqa ni wai ena wai. A ra sa vakasinaita me vuabale sara.

“A sa kaya vei ira ko koya, Dou qai takiva, ka kauta vua sa lewa na magiti. A ra sa kauta.

“[Sa qai] . . . tovolea na wai sa vuki me waini ko koya sa lewa na magiti” ka kurabui sara ni qai vakarautaki mai na waini vinaka duadua ena ivakacagau ni magiti.¹

Eda nanuma wasoma na ka e yaco oqo baleta ni sa dua na ivakaraitaki levu sara ni kaukauwa ni Kalou na veisautaki ni wai ki na waini—e a cakamana. O ya sa dua na itukutuku bibi, ia sa dua tale tiko na itukutuku bibi ena ivola i Joni. O Meri sa “ka talei ka digitaki,”² sa kaciv i mai vua na Kalou me vakasucuma, susuga, ka vakatubura na Luve ni Kalou saraga. E sa kilai Koya vakalevu cake mai vua tale e dua e vuravura. Sa kila o koya na veivakurabuitaki dina ni Nona sucu. E sa kila ni tawacala o Koya ka “sa sega ni vosa me vakataki ira na vo ni tamata, ena sega talega vakakina ni vakavulici; ni sega ni gadreva me vakavulici koya e dua ga na tamata e rawa.”³ Sa kila tu o Meri na

kaukauwa matalia e tu Vua me walia kina na leqa e so, me vakataka e dua ka talei ena vakarautaki ni waini me baleta na soqo ni vakawati. Me vaka na Tinana, sa tautauri dei sara o koya ki Vua ka vakakina ena Nona kaukauwa vakalou. Na nona ivakasala vakadodonu kivei ira na dauveiqravi a sega ni virikotori, sega ni vakasamataki, ka sega ni yalani: “A ka kecega sa kaya vei kemudou ko koya, dou kitaka.”

Se goneyalewa voli o Meri ena gau-na a rairai kina vua na agilos o Keperieli. E liu a “kidroa” o koya ni vakatokai me “daulomani” ka “kalougata vakalevu . . . vei ira na yalewa tani . . . ka sa vakanananu e lomana se vakabeka evei nai valavalava ni veikidavaki vakaoqo.” A vakadeitaka vua o Keperieli ni sega ni dodonu me rere—ni sa vinaka na itukutuku e mai talaucaka. Ena “kunekunetaka . . . na Luve i Koya sa Cecere Sara” ka “vakasucuma talega e dua na gonetagane . . . [ka] na lewa na mataqali i Jekope ka sega ni mudu.”

A vakananuma vakadomoilevu o Meri, “Ena yaco vakabeka evei na ka oqo, niu sa sega ni veiyacovi kaya e dua na tagane?”

Sa vakamacalataka na agilos, ka vakalekaleka ga, na kena vakadeitaki vua “ni [sa] sega ni dredre vua na Kalou e dua na ka.”

A sauma ena yalomalua o Meri ni na kitaka na ka cavaga e tukuna na Kalou, ka sega ni cikeva me kila na veika vakatabakidua ka veibasai kaya vakaidina na veitaro tawayalani e baleta na revurevu ni nona bulu. A soli koya ka sega ni kila vinaka sara na vuna e taroga tiko kina vua se na cava ena yaco kina e muri. A vakadonuya taumada ka tawayalani o Meri na vosa ni Kalou,⁴ ka sega ni kila vinaka sara me baleta na ka e tiko mai liu. Ena vosa e so ka vakaraitaka na nuidei levu kei na vakabauta na Kalou, a kaya o Meri, “Raica na vada ni Turaga; me yaco ga vei au me vaka na nomuni vosa.”⁵

Ni da lewa me da kitaka na “ka kecega sa kaya na [Kalou]” vei keda, eda sa yalataka kina ena yalodina me da vakadodonutaka noda itovo e veisiga kei na loma ni Kalou. Na veivalavalava rawarawa ni vakabauta me vaka na

vulici ni ivolanikalou e veisiga, lolo, kei na vakarabailevutaki ni noda veikacivi ena muataki keda ki na dua na ivakarau vakayalo levu sara me sotava na gagadre ni bula vakayago. Ni toso na gauna, ena yaco na cakamana mai na itovo rawarawa ni vakabauta. Ena veisautaka na noda vakabauta mai na dua na sorenitei lailai ki na dua na kaukauwa levu cake ena noda bula taucoko. Oti, ni yaco mai vei keda na bolebole, na noda yavutaki tu vei Karisito ena vakavuna na tudei ni yaloda. Na Kalou ena vakaukauwataka noda malumalumu, vakalevutaka noda reki, ka vakayacora “me vinaka vei [keda] na veika kece.”⁶

Ena vica na yabaki sa oti, au a veivosaki vata kei na dua na bisopi gone ka dau taura na gauna e veimacawa, ena nodra vakasalataki na lewe ni nona tabanalevu. A dikeva o koya na veika oqo. Na leqa era a sotava voli na lewe ni nona tabanalevu, e kaya o koya, era sotava na lewe ni Lotu ena veivanua kecega—na veika vaka na iwalewale ni kena tauyavutaki e dua na vakawati mamaraau, sotavi dredre ena vakayagataki gauna ena cakacaka, matavuvalle, kei na itavi vaka Lotu; bolei na Vosa ni Vuku, cakacaka, se iyaloyalo vakasisila;

se na rawa vakacegu me baleta e dua na lawatu ni Lotu se taro ni veika e a yaco ena gauna makawa ka sega ni vakaibalebale vei ira.

Nona ivakasala vei ira na lewe ni tabanalevu e oka kina na lesuvi tale ni cakacaka eso ni vakabauta, me vaka na vulici ni iVola i Momani—me vaka eda vakasalataki kina mai vei Peresitedi Thomas S. Monson—saumi ikatini, kei na veiqraravi ena yalodina ki na Lotu. Ena veigauna eso nodra isaunitaro vua e vakaraitaka na vakatitiqa: “Au sega ni duavata kei iko Bisopi. Eda kila *kece* oqori na veika vinaka me caka. Eda veivosakitaka na veika oqori ena *veigauna kece* ena Lotu. Ia e sega ni macala vei au ni ko kila vinaka tiko na ka au tukuna. Na cava me mai betena kina ki na veika *au* sotava voli na vakayacori ni veika *oqori*?”

E sa taro donu. Ni toso na gauna, au sa dikeva rawa ni o ira ka matau ni cakava voli na “veika lalai ka rawarawa”⁷ talairawarawa voli ena iwalewale lalai e so—sa ra vakalougatataki ena vakabauta kei na kaukauwa e ulabaleta sara na veivalavalta taumada ni talairawarawa vakaiira ka, vakaidina, ena rai-rai tawakilai vakaoti kivei ira. Ena rairai

dredre tokia me veiduitaitaki na ivalavalna ni talairawarawa matau e veisiga kei na iwali e so ki na veileqa drakidrakita eda sotakaya taucoko. Ia rau sa *veiwekani*. Ena ka au kila, na kena tuvalaki vakahodonu na veitovo matau se ivakarau ni vakabauta lalai ni veisiga, ni vosataki vakayalo, sa sala vinaka duadua meda taqomaki keda kina mai na leqa ni bula e so, ena kedra ituvaki cavaga. Na veicakacaka lalai ni vakabauta, e dina ni ra sega soti ni ka lelevu se sega sara ga ni veisemati kei na leqa eda sotava tiko, sa dau vakalougatataki keda ena *veika kece* eda cakava.

Vakasamataki Neamani mada, o koya a “kavetani ni valu i . . . Siria” ka sa “tamata qaqa e nai valu,” ia e vukavuka o koya. A tukuna me baleta e dua na parofita e Isireli e dua na goneyalewa dauveiqraravi ka rawa ni vakabulai Neamani, ka sa lako vata kei ira na nona tamata dauveiqraravi, sotia kei na iloloma ki Isireli, ka ra tadu yani ena vale nei Ilaisa. Na dauveiqraravi i Ilaisa, sega ni o Ilaisa vakaikoya, a tukuna vei Neamani ni ivakaro ni Turaga sai koya ga mo “lako ka sili vakavitu ena [Uciwai] na Joritani.” E ka rawarawa. De dua a kinoca o koya na qaqa na ivakamacala rawarawa oqo me sega saraga na betena, rawarawa tu ga, se lolovira mai na kena irogorogo me veivakacudrui sara kina vua na vakatutu oya. Vaka matailalai, a sega ni vakaibalebale vei Neamani na ivakasala nei Ilaisa ka, “sa cudru ka lako tani.”

Ia era a toro voleka vua na dauveiqraravi i Neamani ka raica tu ni na rawa vua me cakava “e dua na ka levu” kevaka a kerei koya kina o Ilaisa. Era raica rawa mai na nona kerei walega me cakava e dua na itavi lailai ka rawarawa, me sa kua li ni cakava, dina ga ni sega ni kila deivaki na vuna? A dikeva tale o Neamani na ka a cakava ena nona vakatitiqa voli, ia ena yalo talairawarawa a, “lako . . . sobu, ka silimi koya vakavitu ena Joritani” ka sa vakabulai ena veivakurabuitaki.⁸

E so na isau ni talairawarawa e basika totolo sara, e so e basika duadua ga ni oti na noda vakatovolei. Ena Mata-niciva Talei, eda wilika kina me baleta na nona gumatua o Atama me muria

na ivakaro ni vakacabo isoro. Ni tarogi koya na agilosī se cava e vakacabo isoro tiko kina, qai kaya o koya, “Au sega ni kila, ia sa vakaroti au vakakina na Turaga.” A vakamacalataka na agilosī ni nona isoro sa “ivakatautauvata ni nona vakacobori Koya na Le Duabau ga nei Tamada.” Ia na ivakamacala oya e matata ni qai yaco mai ni oti na nona sa vakaraitaka voli o Atama na nona yalodina me talairawarawa vua na Turaga ena “vuqa na siga” ka sega ni kila na *vuna* me vakacobora kina na isoro oya.⁹

Na Kalou ena vakalougatataki keda tu ga ena noda talairawarawa deivaki ki na Nona kospeli ka yalodina sara ki na Nona Lotu, ia e dredre sara me vakaraitaka o Koya vei keda na Nona ituvatuva ni gauna me baleta na kena caka. E sega ni dau vakaraitaka vei keda o Koya na iyalojalo taucoko mai na ivakatekivu.

O ya na vanua e basika kina na vakabauta, nuinui, kei na dinati ni Turaga.

Sa kerea na Kalou meda vosota vata kei Koya—meda dinati Koya ka muri Koya. Sa vakamasuti keda meda “kakua ni vakatitiqa ni [da] sa sega ni raica.” E vakaroti keda ni sega ni dodonu meda namaka na isau ni taro rawarawa se iwali totolo e so mai lomalagi. Era yaco na veika ni da duri dei tu donuya na “vakatovolei ni [noda] vakabauta,” se vakacava sara na bibi ni veivakatovolei meda vosota se vakamalua na isau sa na rairai basika tiko mai.¹⁰ Au sega ni vosa tiko ena “talairawarawa mataboko”¹¹ ia na nuidēi vakasamataki ena loloma vinaka sara kei na ituvatuva ni Turaga.

Na vakatovolei ni noda vakabauta ena umani *tu ga kina* na bulataki dodonu ni ivakavuvuli rawarawa e

veisiga ni vakabauta era dau vakadreta na parofita ni Kalou. Sa na qai yaco duadua ga kina, na Nona yalayala ni da na ciqoma na isau vakalou eda a diva tu. Se vakadua ga na noda vakadinadinnataka noda lomasoli meda kitaka na ka e kerea vei keda ka sega ni cikeva se wawa voli meda kila na gauna cava, na iwalewale, kei na vuna e so eda sa vakatarai kina meda “tauca vakaidina na vua ni [noda] vakabauta, kei na [noda] gugumatua, kei na vosota, kei na vosota vakadede.”¹² Na talairawarawa dina e vakadonuya vakailiu ka tawayalani na ivunau ni Kalou.¹³

Eda vakilai yaloda se sega, eda sa digitaka taucoko “o koya [eda] na qarava” ena veisiga.¹⁴ Eda vakaraitaka na noda malele ni qarava na Turaga mai na kena vakayacori ena sala dei, kei na yalodina na ivalavala e so ni sokalou ena veisiga. Sa yalataku tu na Turaga ni na dusimaka na noda ilakolako,¹⁵ ia me cakava oya o Koya, sa dodonu meda toso ki liu, ka nuitaka voli ni sa kila o Koya na sala baleta ni *sai* Koya “na sala.”¹⁶ Meda dui vakasinaita na noda bola ni wai me vuabale sara. Ni da muri Koya, na noda bula ena veisautaki, me vaka na wai kina waini. Sa yaco meda dua na ka levu cake mai na kena eda rawa ni vinaka cake mai ena kena eda na rawata ga. Vakadinata na Kalou, kei na “ka kecega sa kaya vei kemudou ko koya, dou kitaka.” Ena yacai Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Joni 2:5–9; raica talega na Joni 2:10.
2. Alama 7:10.
3. iVakadewa i Josefa Simici, Maciu 3:25 (ena Bible appendix).
4. Raica vakararaba, Jeffrey R. Holland, *Christ and the New Covenant: The Messianic Message of the Book of Mormon* (1997), 18.
5. Raica na Luke 1:26–38.
6. Roma 8:28; Vunau kei na Veiyalayalati 90:24.
7. Alama 37:6.
8. Raica na 2 Tui 5:1–14.
9. Raica na Mosese 5:5–11.
10. Raica na Ica 12:6.
11. Raica na Boyd K. Packer, “Agency and Control,” *Ensign*, Me 1983, 66–68; Robert C. Oaks, “Believe All Things,” *Ensign*, Julai 2005, 30–33.
12. Alama 32:43.
13. Raica na Jeffrey R. Holland, *Christ and the New Covenant*, 18.
14. Josua 24:15.
15. Raica na Na Vosa Vakaibalebale 3:6.
16. Joni 14:6.

Mai vei Elder Dallin H. Oaks
Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Na Lewetolu Vakalou kei na Yavu ni Veivakabulai

Baleta ni sa tu vei keda na dina me baleta na Lewetolu Vakalou kei na keda isema vei Iratou , sa tiko vei keda na mape ni gaunisala ni noda ilakolako ena bula oqo.

I.

E tukuna na imatai ni noda yavu ni vakabauta “Keimami vakabauta na Kalou na Tamada Tawamudu, kei na Luvena ko Jisu Karisito, kei na Yalo

Tabu.” Eda duavata kei na voleka ni o ira kece na vakabauta Vakarisito ena vakabauta oqo ni Tamana kei na Luvena kei na Yalo Tabu, ia na veika eda vakabauta baleti Iratou e duidui mai na

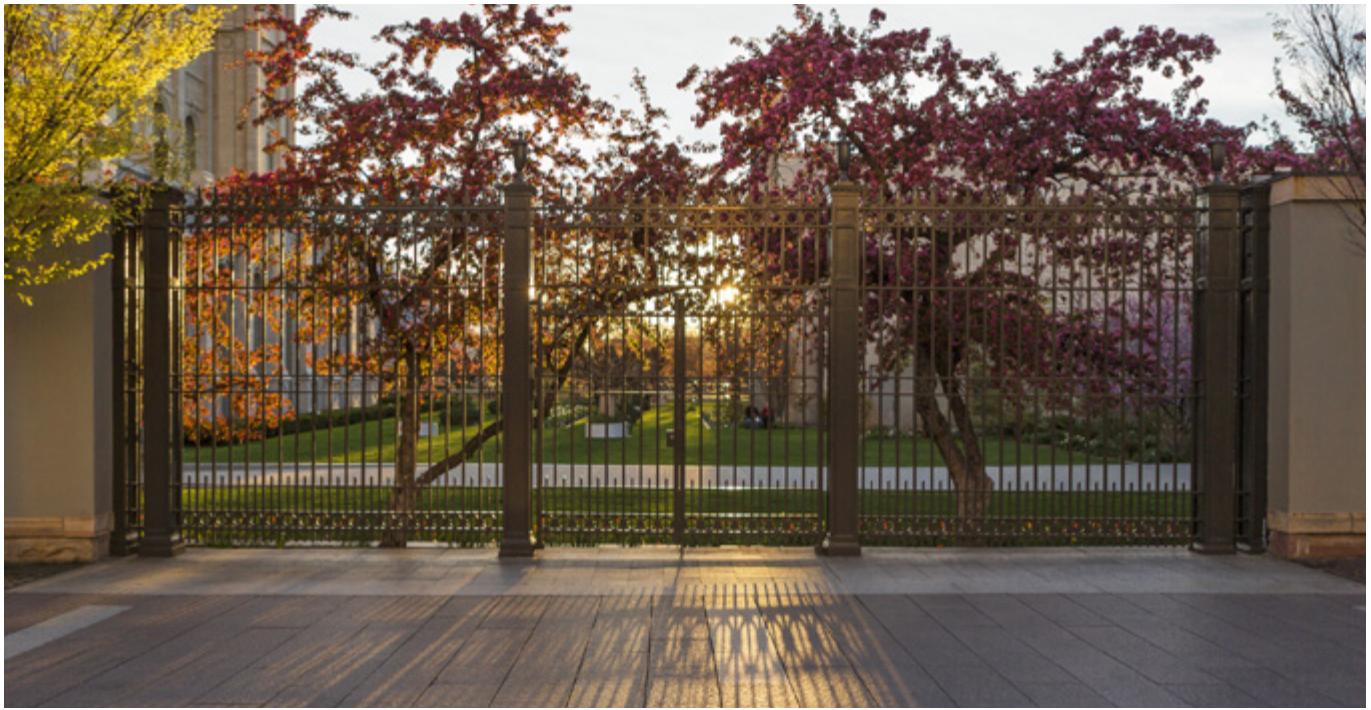
nodra vakabauta eso tale. Eda sega ni vakabauta na ka era vakatoka na vuravura Vakarisito me ivunau ni Lewetolu ka Dua ga. Ena iMatai ni nona Raivotu, a raica o Josefa Simici e rua na tamata duidui, e rua na kabula, ka sa vakadeitaka kina ni vakabauta a tu ena gauna oya me baleta na Kalou kei na Lewetolu Vakalou e sega ni dina.

E saqata na vakabauta ni Kalou e dua na kavuni tawamacala ka tawakilai, eda vakabauta na dina me baleta na Kalou kei na keda isema Vua e rawa ni kilai ka idola ni veika kece tale ena noda ivunau. E volai ena iVolatabu na nona Masu cecere ni Vakacacabo, ka tukuna kina na iVakabula, “Ia sai koya oqo na bula tawamudu, me ra kilai kemuni na Kalou dina duadua ga, kei Jisu Karisito ko koya ko ni a tala mai” (Joni 17:3).

A tekivu na sasaga me kilai na Kalou kei na Nona cakacaka ni se bera ni mai tekivu na bula oqo ka na sega ni cava eke. E vakavuvulitaka na Parofita o Josefa Simici, “Ena oti e dua na gauna balavu toka ni o sa curuma oti na ilati ni se bera ni o qai vulica [na ivakavuvuli kece ni bula vakalou].”¹ E tekivu mai na kila ka eda a rawata ena vuravura ni yalo ena bula taumada. Koya oqo, ni tovolea me vakavulica vei ira na Isireli na ituvaki ni Kalou kei na Kena isema vei ira na Luvena, a tukuna kina na parofita o Aisea:

“Dou a sega beka ni kila? dou a sega beka ni rogoca? sa sega beka ni tukuni vei kemudou mai liu? dou a sega ni kila mai na gauna sa tauyavutaki kina na vuravura?” (Aisea 40:18, 21).

Eda kila ni o iratou na tolu ena Lewetolu Vakalou eratou kabula duidui ka duibula vakataki iratou. Eda kila oqo mai na ivakaro a solia na Parofita o Josefa Simici: “Raica sa vakalewena ka vakasuina ko koya na Tamada; io sa vakayago me vaka na tamata; sa vakatale ga kina ko koya na Luvena; ia na Yalo Tabu sa sega ni vakalewena se vakasuina, raica sa Yalo ga ka sa vaka na ibulibili ni tamata. Kevaka me sega ni vakakina, ena sega ni rawa ni mai tiko vei keda na Yalo Tabu” (V&V 130:22).

Me vaka na itutu cecere ni Kalou na Tamana ena Lewetolu Vakalou, vakakina na itavi duidui eratou dui qarava, sa vakamacalataka kina na Parofita o Josefa:

“Na tamata sa raica ni dolavi ko lomalagi ena kila ni tolu na tamata e tiko mai lomalagi ka ratou taura tu na idola ni mana, ka dua e vakatulewa vei iratou kece. . . .

“. . . O iratou na tamata oqo . . . eratou vakatokai me Kalou na imatai, na Dauveibuli, Kalou na ikarua, na Dauveivueti, kei na Kalou na ikatolu, na iVakadinadina bula se na Dauvakadinadina.

“Sa nona itavi dodonu na Tamana me vakatulewa vaka iLiiliu se Peresitedi, o Jisu me Dauveivakaduavatataki, kei na Yalo Tabu me Dauvakadinadina se iVakadinadina bula.”²

II. Na iTuvatuva

Eda kila na keda isema vei iratou na Lewetolu Vakalou mai na veika sa vakatakilai baleta na ituvatuva ni veivakabulai.

Na taro me vaka “Eda lako mai vei?” “Na cava eda mai cakava eke?” kei na “Evei eda lako tiko kina?” era saumi ena ka e vakatoka na ivolanikalou me “ituvatuva ni veivakabulai,” “na

ituvatuva cecere ni veivakabulai,” se na “ituvatuva ni veiserek” (Alama 42:5, 8, 11) E itakele ni ituvatuva oqo na kospeli i Jisu Karisito.

Ni da luvena vakayalo na Kalou, ena dua na bula ni se bera na bula vakayago oqo, eda gadreva tu na noda icavacava ni bula tawamudu ia eda sa yacova na kena yawa duadua eda rawata ni se bera ni da sotava na bula vakayago ena yago oqo. Me rawa na madigi oya, a vakatulewa na Tamada Vakalomalagi ena Buli ni vuravura oqo, na vanua, ni sa kautani vei keda na veika eda a kila ni se bera noda mai sucu vakayago, sa rawa ni da vakadinatinataka noda sa tuvakarau me da muria Nona ivakaro ka sotava ka tubu ena curumi ni bolebole tale eso ni bula vakayago. Ia ena ilakolako ni bula vakayago oya, kei na vua ni nodra Lutu, na noda itubutubu taumada, eda na sotava na mate vakayalo ena noda muduki tani mai na iserau ni Kalou, vakadukadukalitaki ena ivalavalaca, ka yaco me rawa ni mate vakayago. Na ituvatuva nei Tamada sa namaka ka vakarautaka na sala me ulabaleti kina na itatao kece oya.

III. Na Lewetolu Vakalou

Ni da kila tiko na inaki ni nona ituvatuva cecere na Kalou, me da raica

mada oqo na nodratou dui tavi na Lewetolu Vakalou ena ituvatuva oya.

Eda na tekivu ena dua na ivakavuvuli mai na iVolatabu. Ena nona tinia na ikarua ni nona ivola vei ira na kai Koronica, a cavuka ga kina mai na gusui Paula na iApositolo baleta na Lewetolu Vakalou ni Kalou na Tamana, Luvena kei na Yalotabu: “Me tiko vei kemudou kecega na yalololoma ni Turaga ko Jisu Karisito, kei na loloma ni Kalou, kei na [“veilomani”³ ni Yalo Tabu” (2 Korinica 13:14)]

E matataka na mala ni ivolanikalou na Lewetolu Vakalou ka dusia na loloma rabalevu ka veivakauqeti ni Kalou na Tamana, na itavi loloma uasivi ka veivakabulai i Jisu Karisito, kei na veitokani/veikauwaitaki ni Yalo Tabu.

Kalou na Tamada

E tekivu vua na Kalou na Tamada. E lailai sara na veika eda kila baleti Koya, na veika eda kila e yaga vakalevu me da taura rawa na Nona itutu cecere, na keda isema Vua, kei na Nona itavi veiliutaki ena ituvatuva ni veivakabulai, na Veibuli, kei na veika kece tale e tarava mai.

Me vaka e vola o Elder Bruce R. McConkie ni sa voleka ni mate: Ena ituvuka kei na iotioti ni vakasama ni

vosa, e dua ga na Kalou dina ka bulu. Sai Koya na Tamana, o Iloimi sa Kaukauwa, na Kabula Cecere, na Dauveibulu Daulewa ni veivuravure kecega.”⁴ Sai Koya na Kalou ka Tamai Jisu Karisito, ka vakakina o keda kece. E vakavuvulitaka o Peresitedi David O. McKay ni “imatai ni dina bibi e vakaraitaka o Jisu Karisito oqo, mai na daku, e delana, ka ubia na ka kecega na Kalou na Tamana, na Turaga ni lomalagi kei vuravura.”⁵

Na veika eda kila me baleta na Kalou na Tamana e levu ga na veika eda rawa ni vulica mai na veiqaravi vakalotu kei na ivakavuvuli ni Luvena e Duabau Ga, o Jisu Karisito. Me vaka e vakavuvulitaka o Elder Jeffrey R. Holland, e dua na inaki cecere ni veiqaravi vakalotu i Jisu Karisito me vakatakila ki na tamata “e vakacava tu na Kalou na Tamada Tawamudu, . . . me vakatakila ka vakaveikilaitaka yadua vei keda na itovonibula dina nei Tamana, na Tamada mai Lomalagi.”⁶ E tu ena iVolatabu e dua na ivakadinadina ni o Jisu na “ivakatayaloyalo dina” kei Tamana (Iperiu 1:3), ka vakamacalataka vakalailai na ivakavuvuli nei Jisu ni “ko koya sa raici au sa raici Tamaqu” (Joni 14:9).

Na Kalou na Tamada sai Koya na

Tama ni yaloda. O keda eda Luvena. E lomani keda o Koya, ia na veika kece e cakava o Koya ena yaga vei keda ki na tawamudu. Sai koya sa vakatekivuna na ituatuva ni veivakabulai, ia ena vuku ni Nona mana sa rawati kina na kena inaki me baleta na nodra lagilagi na Luvena.

Na Luvena

Kivei ira na tamata, na Lewetolu Vakalou e laurai vakalevu duadua o Jisu Karisito. E dua na itukutuku vakaivunau cecere mai na Mataveiliutaki Taumada ena 1909 e tukuni Koya ni “ulumatua vei ira kece na luve ni Kalou—na ulumatua vakayalo, ka ulumatua vakayago.”⁷ Na Luvena, ka cecere duadua vei ira kece, a digitaki mai vei Tamana me vakayacora na ituatuva nei Tamana—me vakayagataka na mana nei Tamana me bulia na veivuravura sega ni wiliki rawa (raica na Mosese 1:33) ka vakabulai ira na luvena na Kalou mai na mate ena Nona Tucaketale kei na ivalavalca ena Nona Veisorovaki. Na “isoro vakalou” oqo e vakatokai me “na uto ni veicakacakaka kece ena itukutuku ni kawatamata.”⁸

Ena veigauna bibi ka tabu ena nona vakaveikilaitaka na Luvena na Kalou na

Tamana, a kaya kina o Koya, “Oqo na noqu Gone ni toko dou rogoci Koya” (Marika 9:7; Luke 9:35; raica talega na 3 Nifai 11:7; Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:17). Sai Jisu Karisito, me vaka ni o Jiova, na Turaga na Kalou ni Isireli, ka vosa vei ira vakakina mai vei ira na parofita.⁹ Ena nona rairai vei ira na Nifaiti o Jisu ni oti Nona Tucaketale, a vakatakilai Koya ni “Kalou ni vuravura tauco” (3 Nifai 11:14). O koya sa dau vosa kina vakawasoma ko Jisu vei ira na parofita ni iVola i Momani kei ira na Yalododonu Edaidai me vaka ni “Tamana kei na Luvena” e dua na itutu e vakamacalataki ena nodratou ivunau vakauqeti na Mataveiliutaki Taumada ena 100 na yabaki sa oti.¹⁰

Na Yalo Tabu

Na ikatolu ena Lewetolu Vakalou sai koya na Yalo Tabu, e dau vakatokai talega me Yalo Tabu, na Yalo ni Turaga, ka Dauveivakacegui. Sai koya na Lewetolu Vakalou ka ivuvu ni ivakatakila yadua. Me vaka ni yalo ibulibuli vakatamatua (raica na V&V 130:22), E rawa ni tiko e lomada ka qarava na itavi gadrevi ni dauveitaratara mai vei Tamana kei na Luvena kei ira na luve ni Kalou e vuravura. E vuqa na ivolani-kalou era vakavuvulitaka ni Nona itavi me vakadinadinataka na Tamana kei na Luvena (raica na Joni 15:26; 3 Nifai 28:11; V&V 42:17). E yalataka na iVakabula ni na vakavuvulitaka na ka kecega na Dauveivakacegui, vakalesuya mai ki na noda vakanananu na ka kecega ka dusimaki keda ki na dina kecega (raica na Joni 14:26; 16:13). Koya oqori, ena vupei keda na Yalo Tabu me da kila na duidui ni dina kei na lasu, dusimaki keda ena veivakatulewa bibi, ka vupei keda ena noda curuma na bolebole ni bula oqo.¹¹ Sai koya talega na idewade-wa ni noda vakacerecerei, oya, me da vakasavasavataki ka vakasavavukataki mai na ivalavalca (raica na 2 Nifai 31:17; 3 Nifai 27:20; Moronai 6:4).

IV.

O koya, ena vupei keda vakacava ena noda bolebole ena gauna oqo na noda kila na ivunau vakatakilai mai lomalagi oqo me baleta na

Lewetolu Vakalou kei na ituvatuvu ni veivakabulai?

Baleta ni sa tu vei keda na dina me baleta na Lewetolu Vakalou kei na keda isema vei Iratou, na inaki ni bula, kei na noda icavacava tawamudu, sa tiko kina vei keda na mape ni gaunisala kei na veivakadeitaki ni noda ilakolako ena bula oqo. Eda kilai koya eda sokalou tiko vua kei na vuna eda sokalou kina. Eda kila se o cei o keda kei na ka eda rawa ni yaco me vaka (raica na V&V 93:19). Eda kila se o cei e rawata taucoko, ka da kila na ka e dodonu me da cakava me da marautaka kina na ulumatua ni veivakalougaatataki ka yaco mai na ituvatuvu ni veivakabulai ni Kalou. Eda kila vakacava na veika kece oqo? Eda kila mai na ivakatakila ni Kalou vei ira Nona parofita vakakina vei keda vakamatama yadua.

Noda rawata na ka e vakatoka na iApositolo o Paula me vaka “na ivakarau ni tamata dina era sa sinai sara kei Karisito” (Efeso 4:13) e gadrevi e levu cake na ka mai na rawati ga ni kila ka. E sega mada ga ni sa rauta me *rawai* keda na kospeli, sa dodonu me da cakacaka ka vakasama me rawa kina ni *veisautaki* keda. E veibasai ni veisoqosoqo ni vuravura, ka vakavulici keda me da *kila* e dua na ka, na ituvatuvu ni veivakabulai kei na kospeli i Jisu Karisito e bolei keda me da *yaco* me dua na ka.

Me vaka e vakavulici keda kina o Peresidi Thomas S. Monson ena noda koniferedi raraba sa oti:

“Sa tiki bibi sara ni ituvatuvu [ni veivakabulai] na noda iVakabula, o Jisu Karisito. Kevaka e sega na Nona isoro ni solibula, ena maumau na ka kecega. E sega ni se tei rauta meda, na vakabuti Koya walega kei na Nona ilesilesi. Eda gadreva meda cakacaka ka vuli, vakasaqaqara ka masu, veivutuni ka vinaka cake. Eda gadreva meda kila na lawa ni Kalou ka bulataka. E dodonu meda ciqoma na Nona cakacaka vakalotu ni veivakabulai. Ni da sa cakava ga vakakina eda na qai rawata na bulamarau dina.

“Mai vuniyalоqu ena yalomalumalu, au vakadinadinataka na isolisolice cere ka nona ituvatuvu me baleti

keda na Tamada. Sai koya na sala vina-ka sara ki na sautu kei na bulamarau eke kei na vuravura sa bera mai.”¹²

Au kuria na noqu ivakadinadina ki na nona o noda parofita lomani. Au vakadinadinataka ni tiko e dua na Tamada Vakalomangi, e lomani keda. Au vakadinadinataka ni tiko e dua na Yalo Tabu, e dau tuberi keda. Kau vakadina-dinataki Jisu Karisito, na noda iVakabula, e Koya e a rawata kece vei keda, ena yacai Jisuva Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. *Nodra iVakavuvuli na Peresidi ni Lotu: Josefa Simici* (2007), 268.
2. *iVakavuvuli: Josefa Simici*, 42.
3. Oqo e dua na ibalebale kilailevu ni *communion* ena gauna a digitaki kina na vosa oya mai vei ira na dauvavadewa ni King James (raica na *The Oxford Universal*

Dictionary, 3rd ed., rev. [1955], 352).

4. Bruce R. McConkie, *E Dua na iVakadina-dina Vou ni Yavu ni Vakabauta*, (1985), 51.
5. David O. McKay, ena Conference Report, 1935, 100.
6. Jeffrey R. Holland, “The Grandeur of God,” *Liaona*, Nove. 2003, 70.
7. Mataveiliutaki Taumada, “The Origin of Man,” *Ensign*, Fepe. 2002, 26, 29.
8. Raica, me ivakaraitaki, na Russell M. Nelson, “Vagoleya Mai na Mana nei Jisu Karisito ki na Noda Bula,” *Liaona*, Me 2017, 40; “Se Bula Tiko na Karisito: Na iVakadina-dina ni iApositolo,” *Liaona*, Epe. 2000, 2.
9. Raica na Joseph Fielding Smith, *Doctrines of Salvation*, comp. Bruce R. McConkie (1955), 1:27.
10. Raica na Mataveiliutaki Taumada kei na iApositolo Le Tinikarua “The Father and the Son,” *Ensign*, Epe. 2002, 13–18.
11. Raica na Robert D. Hales, “Na Yalo Tabu,” *Liaona*, Me 2016, 105–7.
12. Thomas S. Monson, “Na Sala Vinaka Sara ni Bula Marau,” *Liaona*, Nove. 2016, 80–81.

Mai vei Peresitedi Dieter F. Uchtdorf

Karua ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada

Sa Biuta Tani na Rere na Loloma Levu Sara

Meda sa biuta vakatikitiki na rere ka vakaisosomitaka na bula ena reki, yalomalumalu, vakanuinui kei na yalodei ni sa tiko vata kei keda na Turaga.

Kemuni na taciqu kei na ganequ lomani, itokani lomani, sa dua na madigi ka reki meda mai sota vaka-Lotu ni vuravura raraba duavata ena vakabauta kei na lomana na Kalou.

Au vakavinavinaka ni tiko vata kei keda na noda parofita lomani, o Thomas S. Monson. Peresitedi, keimami na dau ciqoma e yalo i keimami na nomuni vosa ni veidusimaki, ivakasala, kei na vuku. Keimami lomani kemuni ka tokoni kemuni, ka dau masulaki kemuni.

Vica na yabaki sa oti, niu a se pere-sitedi tiko kina ni iteki mai Frankfurt,

Jamani, a gole mai vei au e dua na marama yalararawa ni oti e dua na neimami soqoni ni iteki.

“E ca sara ga se vavei?” a kaya o koya. “A rairai va se lima na tamata era a moce lutu toka ni ko a vosa tiko!”

Au a vakasama vakalailai ka sauma, “au kila vakaidina ni moce ena lotu sa dua na moce e bulabula duadua vei ira kece.”

A rogoca na watiqu, o Harriet, na veivosaki oqo ka qai kaya e muri ni o ya e dua na isaunitaro totoka duadua au se qai bau solia.

Na Veivakayadrati Levu

Ena vica na drau na yabaki sa oti mai na Vualiku kei Amerika, e dua na isoqosoko e vakatokai na “Veivakayadrati Levu” a teteva yani na lomanivana. Dua na kena inaki taumada o ya me vakayadrati ira na tamata e vaka mera daumoce ena veika vakayalo.

A vakauqeti na cauravou Josefa Simici ena veika a rogoa maivei ira na dauvunau era a tiki ni veivakayadrati vakalotu oqo. Oqo e dua na vuna a lewa me sa vakasaqara vagumatu na lewa ni Turaga ena nona masu vuni.

O ira na dauvunau oqo, e kaukau-wa, ka veiluvuci na ivakarau ni nodra vunau, ka ra kilai ni ra dau vakabibita-ka na rerevaki ni bukawaqa kei eli sa waraki ira tu na tamata ivalavalala ca.¹ Na nodra vunau a sega ni vakamoceri ira na tamata—ia a rawa ni vakavurea eso na moce vakaca ena bogi. Na kedra inaki kei na iwalewale e vaka me vaka-rerei ira na tamata mera mai lotu.

Na Rere me Veivakayarayataki Vakailoa

Taumada, sa dau vakayagataki na rere me sala mera cakacaka kina na tamata. Era vakayagataka oqo o ira na itubutubu vei lvedra, itaukei ni caka-caka vei tamata cakacaka, kei ira na daunipolitiki vei ira na dauveidigidi.

Era kila vinaka tu na kenadau ni makete na kaukauwa ni rere ka dau vakayagataka vakalevu oqo. Oqo na vuna eso na itukutuku ni veivoli e vaka me tu kina na itukutuku veirawai ni keda sega ni volia na mataqali katalau vuanisila dodonu se calata na qito vou ni vidio se talevoni, ena rawa meda bula rarawa ka mate galili ka sega ni marau.

Eda dredrevaka oqo ka vakasamata-ka ni da na sega ni coriti ena veivakayarayataki vakaoqo, ia eso na gauna e yaco oqo. Kena ca duadua, nida dau vakayagataka talega na iwalewale oqo meda rawai ira eso mera cakava noda ile.

E rua tiko na inaki ni noqu itukutu-ku nikua: Na imatai o ya meu vakama-suti kemuni mo ni vakasamata-ka ka raica na veiinaki *eda* vakayagataka kina na rere meda vakayarayataki ira kina eso—oka kina oi keda. Na kena ikarua o ya na kena vakaturi e dua na sala e vinaka cake.

Na Leqa ni Rere

iMatai, meda walia mada na leqa ni rere. Ni dina sara, o cei vei keda e se bera mada ni vakayarayarataki ena rere me kana vakavinaka, dara na beleti ni dabeledabe, vakaukauwa yago vakalevu, vakabula ilavo, se veivutunitaki na ivalavala ca?

Sa dina sara ni rere e veivakauqeti kaukauwa sara ki na noda cakacaka kei na itovo. Ia na veivakauqeti oqo e yaco me vakagauna ga ka vovodea. Na rere e dau sega soti vua na kaukauwa me veisautaka na yaloda, ka na sega ni veisautaki keda meda tamata e taleitaka na veika dodonu ka vinkata me talairawarawa vua na Tamada Vakalomalagi.

O ira na tamata rerere era na *kaya beka* ka cakava na veika dodonu, ia era sega ni *vakila* na veika dodonu. Era dau guce sara ka loma ca, ka cudrucudru. Toso na gauna na yalo vakaoqo ena veiliutaki ki na tawa veivakabauti, vakadrecike, kei na veisaqasaqa.

E ka ni rarawa, na vakasama cala oqo ki na bula kei na veiliutaki e sega ni yaco ga ki na veika vakavuravura. Au lomabibi niu dau rogoce eso na lewe ni Lotu ni ra cakava na veicakacaka vakinata—ena nodra vale, veikacivi ena Lotu, ena cakacaka, se ena veimaliwai kei ira na tamata.

E vakavuqa, era dau vakadiloya na tamata na veivakasauratiki, ia era sega ni kidava ni tiko vei ira. Era vinakata me vakadonui na nodra lewa ga, ni gauna era sega ni muria kina na tamata nodra lewa oqo, era qai dau cudruvi ira ena veivosataki, veivakatagici, ka so na gauna e vakayago.

E kaya kina na Turaga ni “kevaka eda saga . . . me da guraka se lewa vakaukauwa se vakasauratiki na yalodra na luve ni tamata, se taurivaka—ena ivalavala cava ga e sega ni dodonu, . . . sa na lako tani ko lomalagi [ka] sa rarawa na Yalo ni Turaga.”²

E na so beka na gauna eda na temaki meda vakaubaletaka noda cakacaka ena noda vakabauta ni sa dodonu na kena inaki. Eda na nanuma beka ni lewa, veivakayarayarataki, sa kaukauwa ena na vinaka cake kina na tamata. E sega ni vakakina, ni sa vakamatatataka

na Turaga,ni “vua ni Yalo Tabu na loloma, na reki, na vakacegu, na vosota vakadede, na yalomalua, na yalomoloma, na vakabauta, na yalomalumalumu, [kei] na ivalavala malua.”³

Na Sala Vinaka Cake

Na levu cake ni noqu kilai Tamaqu Vakalomalagi, na levu cake ni noqu raica na sala e veivakauqeti ka liutaki ira kina na Luvena. E sega ni dau cudru, sausaumi ena ca, se veisaqasaqa o Koya.⁴ Na Nona inaki dina—Nona cakacaka kei na Nona lagilagi—o ya me tuberi keda, bula vakacerecerei keda, ka liutaki keda ki na taucoko ni Nona bula.⁵

A vakamacalataki Koya na Kalou kivei Moses ni sa “yalololoma ka daulomasoli, sa vosovoso vakadede, ka levu na nona yalodina kei na dina.”⁶

Na Tamada mai Lomalagi e lomani keda, na luvena, sa uasivita na noda rawa ni vakasamataka.⁷

Sa kena ibalebale beka ni Kalou e vakatara se raibaleta na itovo e saqata tiko na Nona ivakaro? Segu, sega sara!

Ia e vinakata me veisautaka cake sega walega ni noda itovo. E gadreva o Koya me veisautaka na noda ivakarau ni bula. E gadreva o Koya me veisautaka na yaloda.

E gadreva o Koya meda dodoliga yani ka qumia vakaukauwa na itau-tauri kaukamea, vorata noda rere, ka

yaloqqa meda kalawa ki liu vakakina ki cake ena salatu rabalailai ka qiqo. E gadreva oqo o Koya kivei keda baleta ni lomani keda, baleta ni oqo na sala ki na bula marau.

Sa qai dau vakauqeti ira vakacava na luvena na Kalou mera muri Koya ena noda gauna oqo?

A Tala Mai na Luvena!

A tala mai na Kalou na Luvena Duabau Ga sa Vakatubura, o Jisu Karisito me vakaraitaka vei keda na sala dodonu.

E dau veimuutaki na Kalou ena veivakauqeti, na vosota vakadede, na yalomalua, na yalomalumalumu, kei na loloma e sega ni veivakaisini.⁸ Sa noda ito na Kalou. E lomani keda o Koya, keda lutu, ena gadreva meda tucake, tovolea tale, ka kaukauwa cake sara.

O Koya na noda dauveituberi.

Sai Koya na noda inuinui cecere vakamareqeti.

E gadreva me vakabulabulataki keda ena vakabauta.

Sa nuitaki keda tiko meda vuli mai na noda kalawa vakinata ka meda digidigi donu.

Oqo na sala e vinaka cake!⁹

Sa Qai Cava Beka na Butobuto ni Vuravura Oqo?

Dua na sala e dau vinakata vei keda o Setani meda vakayarayatiki ira na tamata vakailoya o ya na noda cakava

se vakalevulevuya tikoga na butobuto ena vuravura oqo.

Sa dina sara ni noda vuravura, sa dau ia tikoga me tawakilikili. E vuqa sara na tamata dina era rarawa baleta na ituvaki vakayago vakakina na nodra caka cala na tamata. Na veivakaisini kei na valalava ca ena noda gauna era sa kaukauwa ka veikidacalataki.

Ia e dina ni yaco oqo, au na sega ni volitaka noqu bula oqo ki na dua tale na gauna ni vuravura oqo. Eda sa vakalougatataki vakauasivi sara meda bula ena gauna oqo ni rawa-ka vovou, veivakararamataki, kei na gumatua. Kena iusutu, eda sa vakalougatataki me noda na taucoko ni kospeli i Jisu Karisito, e solia mai na rai e totoka baleta na rerevaki ni vuravura oqo ka vakaraitaka mai na sala meda drotani mai na veika rerevaki se vorata rawa kina.

Niu vakasamataka na veivakalougatataki oqo, au vinakata meu tekiduru ka vakalagilagia na Tamada Vakalomalagi baleta na Nona loloma tawa yalani vei ira kece na Luvema.

Au sega ni vakabauta ni vinakata na Kalou me ra rere se vakaitavi na luvema ena butobuto ni vuravura oqo. "Ni sa sega ni solia mai vei keda na Kalou na yalo ni rere; a yalo ni kaukauwa ga, kei na yalololoma, kei na yalomatua."¹⁰

Sa solia vakavuqa vei keda o Koya

na inaki meda bula reki kina. Sa dodo-nu ga meda kunea ka raici ira. Sa dau vakavotuya vei keda na Turaga meda "kakua ni rere," ka "mo dou rawata na vakacegu,"¹¹ ka "kakua ni rere, na qele ni sipi lailai."¹²

Ena Valu ena Vukuda na Turaga

Kemuni na taciqui kei na ganequ, eda sa "qele ni sipi lailai" ni Turaga. Eda sa Yalododonu ena siga edaidai. Sa kovuti tu ena yacada na yalayala meda rai ki na lesu mai ni iVakabula ka vakarautaki keda kei na vuravura mera ciqomi Koya. Ia, meda sa qarava na Kalou ka lomana na wekada. Ia meda cakava qo ena delani yalodei, kei na yaloraramusumusu, me da kakua ni beca e dua tale na matalotu se ilawalla tamata. Kemuni na taciqui kei na ganequ, sa noda ilesilesi meda vulica na vosa ni Kalou ka muria na domo ni Yalo, me rawa ni da "kila na ivakatakilakila ni veigauna, kei na ivakatakilakila ni nona lesu tale mai na Luve ni Tamata."¹³

Eda, sega ni vakalecalecava na bolebole ni vuravura oqo, ka sega ni lecava tiko na veika dredre ni noda gauna oqo. Ia e sega ni kena ibalebale oqo meda vakaogai keda se so tale ena tiko rerere. Me da kakua ni vakaogai tikoga ena vakaitamera ni noda ibolebole, ia

ena vinaka cake beka meda raicamatua tiko na kaukauwa, cecere tawamudu, ka taucoko ni Kalou, ka nuitaki Koya, ka vakavakarau ena yalo marau ki na lesumai i Jisu Karisito?

Ni da sa Nona tamata veiyalayalati, ena gadrevi meda kakua ni paralase baleta na noda rerevaka na ka ca ena rawa ni yaco. Ia, meda na toso ga ki liu ena vakabauta, yaloqaqa, gugumatua, ka vakararavi vua na Kalou ni da coqa yani na noda ibolebole ka sotava na madigi sa tu mai liu.¹⁴

Eda sega ni lakova duadua tiko na salatu ni bula vakatisaipeli. "Ni sa lako vata kei kemuni ko Jiova na nomuni Kalou, ena sega ni weletaki kemuni se biuti kemuni."¹⁵

"Ena vala ena vukumudou ko Jiova, ia dou na tiko lo."¹⁶

Ni sa yacovi keda na rere, meda sa qai yaloqaqa, bulataka noda vakabauta, ka taura ena yalonuidei na yalayala ni "yaragi kecega sa caka me ke[da] ena sega ga ni yaco."¹⁷

Eda sa bula tiko beka ena gauna ni veivakarusai kei na veilecayaki? Io e dina sara.

E kaya Vakai Koya na Kalou, "Dou na kunea e vuravura na rarawa: ia mo dou vakacegu; au sa vakamalumalumu-taki vuravura."¹⁸

Eda rawa beka ni cakacakataka na vakabauta meda vakadinata ka bulataka yani? Eda rawa beka ni dina tiko ki na noda yalayala kei na veiyalayalati tabu? Eda na rawa beka ni maroroya na ivakaro ni Kalou ena gauna mada ni bolei na bula? Io e rawa ni da cakava!

Baleta ni sa yalataka tu na Kalou "Ka na yaco me vinaka vei kemudou na veika kece, kevaka [dou] sa lako vakadodonu."¹⁹ Koya gona, meda sa qai vakinikitikitaka na noda rere ka bula yani ena reki, yalomalumalumu, inuinui, kei na yalonuidei qaqa ni sa tiko vata kei keda na Turaga.

Sa Biuta Tani na Rere na Loloma Levu Sara

Kemuni noqu itokani lomani, taciqui kei na ganequ lomani vei Karisito, kevaka meda sotava na rere kei na lomaocaoca, se raica ni sa vakarerei ira tiko na tamata na noda ivosavosa,

itovo, sa noqu masu mai vu ni yaloqu taucoko meda sa qai sereki mai na rere oqo ena iwali kaulesi vakalou baleta na rere: o ya na loloma uasivi i Karisito, ni “sa biuta tani na rere na loloma levu sara.”²⁰

Na loloma uasivi i Karisito ena vakatakalitaka na veitemaki ni veivakamavoataki, veivakarerei, voravora, se veitabakisobu.

Na loloma uasivi i Karisito ena vakata meda lako ena yalomalumalumu, dodonu, kei na yalonuidei qaqa ni da sa tisaipeli ni noda iVakabula lomani. Na loloma uasivi i Karisito ena solia vei keda na yalonuidei qaqa oqo meda vorata yani na noda rere ka biuta na noda vakararavi taucoko ki na kaukauwa kei na vinaka nei Tamada Vakalomalagi, kei na Luvena, o Jisu Karisito.

Ena noda itikotiko, vanua ni bisisini, ena noda veikacivi ena Lotu, ena yaloda, meda sa qai sosomitaka na rere ena loloma uasivi i Karisito. Na loloma i Karisito ena sosomitaka na rere ena vakabauta!

Na Nona loloma ena yaco kina meda kila, nuitaka, ka vakabauta na vinaka nei Tamada Vakalomalagi, Nona ituvatuva vakalou, Nona kospel, kei na Nona ivakaro.²¹ Noda lomana na Kalou kei ira na wekada raraba ena vukica na noda talairawarawa ki na ivakaro ni Kalou me dua na veivakalouga-tataki ka sega ni dua na icolacula. Ena vukei keda na loloma i Karisito meda dauloloma cake, veivosoti vakalevu, veikauwaitaki vakalevu, ka yalodina cake ki na Nona cakacaka.

Ni da vakasinaita na yaloda ena loloma i Karisito, eda na vakayadra-ti ena dua na veivakabulabulataki vakavoutaki vakayalo ka lako ena reki, nuidei, vakayadra-ti ka bula voli ena rarama kei na lagilagi ni noda daulomani na iVakabula, o Jisu Karisito.

Au vakadinadinataka vata kei Joni na iApositolo, “sa sega ni tu vata na rere kei na loloma [i Karisito].”²² Taciqu kei na ganequ, sa kilai kemuni vinaka tiko na Kalou. E lomani iko vakatauko o Koya. Sa kila tu o Koya na nomu veisiga ni mataka. E vinakata o Koya mo “kakua ni yalolailai, vakadinata ga”²³ ka “dou na tiko ga ena noqu loloma [sa uasivi sara].”²⁴ Oqo na noqu masu kei na veivakalouga-tataki ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. O George kei Jonathan Edwards e rua na sabolo ni rua na mataqali dauvunau vakaqo.
2. Vunau kei na Veiyalayalati 121:37.
3. Kalatia 5:22–23.
4. Ena dua na gauna, a vinakata na iVakabula me curu ki na dua na nodra koro na kai Samaria, ia era a cati Jisu na tamata e kea ka sega ni vakacurumi Koya ki na nodra koro. Rau a cudru katakata sara e rua na Nona tisaipeli, o Jemesa kei Joni, ena vuku ni ka oqo ka kerea na Turaga, “Turaga, ko ni sa vinakata me keirau kaya me lutu sobu mai lomalagi na buka waqa me vakamai ira?” A sauma o Jisu ena ivakaro oqo: “Drau sa sega ni kila nai valavalu ni yalomudrau. Ni sa sega ni lako mai na Luve ni tamata me vakamatei ira na tamata, me vakabulai ira ga” (raica na Luke 9:51–56, New King James Version [1982]).
5. Raica na Mosese 1:39; raica talega na Efeso 3:19.
6. Na Lako Yani 34:6.
7. Raica na Efeso 3:19.
8. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 121:41.
9. Na Matabose mai Lomalagi taumada sa dua na vuli uasivi vakaraitaka na itovo ni Kalou. E kea a vakaraitaka kina na Tamada Vakalomalagi na Nona ituvatuva ni toso cake tawamudu. Na ulu ni gaca-gaca ni ituvatuva o ya e oka kina na bula galala, talairawarawa, kei na veivakabulai ena Veisorovaki i Karisito. Ia o Lusefa, a vakatura e dua na tani tale na ituvatuva. A vakadeitaka ni tamata kece era na talairawarawa—ka sega e dua ena yali. Na sala duadua ga mena yaco rawa kina o ya ena vakarau kaukauwa kei na veivakasauraratiki. Ia na Tamada Vakalomalagi ena sega ni vakatara e dua na ituvatuva vakaqoqri. E rokova na nodra bula galala na Luvena. Sa kila tu o Koya ni da na caka cala ena ilakolako oqo kevaka meda na vuli vakaaidina. Oqori na vuna a vakarautaka kina e dua na iVakabula, na Nona solibula tawamudu ena vakasavasavataka na noda ivalalava ca ka vakadonuya na noda lesu tale ki na matanitu ni Kalou.
10. Ni gauna sa raica kina na Tamada Vakalomalagi ni vuqa vei ira na Luvena lomani era sa rawai maivei Lusefa, a vakasauraratiki ira beka mera muria na Nona ituvatuva? A vakaukauwataka se vakarerei ira era sa cakava tiko na digidigi cala? Segu. Na noda Kalou sa kaukauwa sara a rawa sara ga me tarova na veisaqasaqa oqo. A rawa Vua me vakasauraratika mai na Nona lewa vei ira na muri cala ka mera muria. Ia, a vakatara vei ira na Luvena mera digidigi ga vakai ira.
11. 2 Timoci 1:7.
12. Raica, me kena ivakaraitaki, na Josua 1:9; Aisea 41:13; Luke 12:32; Joni 16:33; 1 Pita 3:14; Vunau kei na Veiyalayalati 6:36; 50:41; 61:36; 78:18.
13. Luke 12:32.
14. Vunau kei na Veiyalayalati 68:11.
15. Na ivakarua 31:6.
16. Lako Yani 14:14, New King James Version.
17. Aisea 54:17.
18. Joni 16:33.
19. Vunau kei na Veiyalayalati 90:24; raica talega na 2 Korinica 2:14; Vunau kei na Veiyalayalati 105:14.
20. 1 Joni 4:18.
21. Me da sa nanuma tiko ni iVakabula a sega ni lako mai ki vuravura “me cudruvi ira na kai vuravura; me bula ga ko ira na kai vuravura e na vukuna.” (Joni 3:17). Na kena dina, “Sa sega ni kitaka ko Koya e dua na ka, ka vakavo kevaka me na vinaka kina ko vuravura; ni sa lomani ira na kai vuravura, o koya ka sa solia kina na nona bula me vakayarayaratiki ira kina na tamata kecega ki vua” (2 Nifai 26:24).
22. 1 Joni 4:18; raica talega na 1 Joni 4:16.
23. Marika 5:36.
24. Joni 15:10.

E dina ke namaka na Kalou, vei keda na Luvena vakayago, meda veirokovi vakaqoq, sa na yaco o Koya—e dua sa uasivi duadua sa tu vua na dodonu kecega—me ivakarai-taki ni ivakarau vakaqoq.

9. Na Matabose mai Lomalagi taumada sa dua na vuli uasivi vakaraitaka na itovo ni Kalou. E kea a vakaraitaka kina na Tamada Vakalomalagi na Nona ituvatuva ni toso cake tawamudu. Na ulu ni gaca-gaca ni ituvatuva o ya e oka kina na bula galala, talairawarawa, kei na veivakabulai ena Veisorovaki i Karisito. Ia o Lusefa, a vakatura e dua na tani tale na ituvatuva. A vakadeitaka ni tamata kece era na talairawarawa—ka sega e dua ena yali. Na sala duadua ga mena yaco rawa kina o ya ena vakarau kaukauwa kei na veivakasauraratiki. Ia na Tamada Vakalomalagi ena sega ni vakatara e dua na ituvatuva vakaqoqri. E rokova na nodra bula galala na Luvena. Sa kila tu o Koya ni da na caka cala ena ilakolako oqo kevaka meda na vuli vakaaidina. Oqori na vuna a vakarautaka kina e dua na iVakabula, na Nona solibula tawamudu ena vakasavasavataka na noda ivalalava ca ka vakadonuya na noda lesu tale ki na matanitu ni Kalou.

Ni gauna sa raica kina na Tamada Vakalomalagi ni vuqa vei ira na Luvena lomani era sa rawai maivei Lusefa, a vakasauraratiki ira beka mera muria na Nona ituvatuva? A vakaukauwataka se vakarerei ira era sa cakava tiko na digidigi cala? Segu. Na noda Kalou sa kaukauwa sara a rawa sara ga me tarova na veisaqasaqa oqo. A rawa Vua me vakasauraratika mai na Nona lewa vei ira na muri cala ka mera muria. Ia, a vakatara vei ira na Luvena mera digidigi ga vakai ira.

10. 2 Timoci 1:7.

11. 12. Luke 12:32.

13. Vunau kei na Veiyalayalati 68:11.

14. Na ivakasala i Moses vei ira na tamata ena nona gauna sa vakayagataki tiko oqo: “Mo ni kakua ni rere. . . . Ka raica na veivakabulai i Jiova, ena cakava vei kemuni edaida!” (Na Lako Yani 14:13, New King James Version).

15. Na iVakarua 31:6.

16. Lako Yani 14:14, New King James Version.

17. Aisea 54:17.

18. Joni 16:33.

19. Vunau kei na Veiyalayalati 90:24; raica talega na 2 Korinica 2:14; Vunau kei na Veiyalayalati 105:14.

20. 1 Joni 4:18.

21. Me da sa nanuma tiko ni iVakabula a sega ni lako mai ki vuravura “me cudruvi ira na kai vuravura; me bula ga ko ira na kai vuravura e na vukuna.” (Joni 3:17). Na kena dina, “Sa sega ni kitaka ko Koya e dua na ka, ka vakavo kevaka me na vinaka kina ko vuravura; ni sa lomani ira na kai vuravura, o koya ka sa solia kina na nona bula me vakayarayaratiki ira kina na tamata kecega ki vua” (2 Nifai 26:24).

22. 1 Joni 4:18; raica talega na 1 Joni 4:16.

23. Marika 5:36.

24. Joni 15:10.

Mai vei Elder D.Todd Christofferson
Ena Kuoramni iApositolo Le

A Domo ni iVakasala

Era dau vakila tokatoka vakabibi na itavi ni veivakasalataki o ira na parofita, ia oqo e dua na itavi era wasea talega eso.

Asucu na parofita o Isikeli rauta ni ruasagavulu na yabaki ni bera na nodratou biuti Jerusalemi o Lai kei na nona matavuuale. Ena 597 BK, ni yabaki 25, o Isikeli a dua vei ira na a kau vakabobula ki Papiloni mai vei Nepukanesa, ia na veika eda kila, ni a tu mai kea ena vo ni nona bula tauoko.¹ O koya e lako mai ena laini ni bete ena Matabete i Eroni, ni yabaki 30, sa yaco o koya me dua na parofita.²

Ni lesi Isikeli, a cavuta ko Jiova na ivakatautauvata ni ivakatawa.

“Ke sa raica ko koya na iselewau ni sa lako tiko mai ki na vanua, ka sa uvuca na davui ka vakasalataki ira na tamata;

“Ke sa rogoca dina e dua na tamata na domo ni davui, ka sega ni vakabauta; ka sa yaco mai na iseleiwau, ka sa mate kina ko koya, sa na baleti koya duadua ga na nona mate.”³

Ena dua tale na yasana, “kevaka sa raica ko koya na ivakatawa ni sa lako tiko mai na iselewau, ka sa sega ni uvuca na davui, ka ra sa sega ni vakasalataki na tamata; kevaka sa yaco mai na iseleiwau, ka sa mate kina e dua vei ira na tamata, sa mate yani ko koya ena nona ivalavalala ca; ia na nona mate kau na taroga vua na ivakatawa.”⁴

Ni vosa vakadodonu vei Isikeli, sa kaya ko Jiova, “Ia ko iko na luve ni

tamata, kau sa lesi iko mo nodra ivakatawa na mataqali i Isireli; o koya oqo mo rogoca kina na vosa sa tau mai na gusuqu ka mo vakasalataki ira [mai vei au].”⁵ Na ivakasala me ra vuki tani mai na ivalavalala ca.

Niu sa kaya vua na tamata ca, ko iko na tamata ca, ko na mate vakaidina; kevaka ko sa sega ni vosa vua na tamata ca mo vakasalataki koya, me lesu tani mai na nona itovo ca, sa na mate ga na tamata ca ko ya ena nona ivalavalala ca, ia na nona mate kau na taroga vei iko.

“Ia ko iko, kevaka ko sa vakasalataka na tamata ca ena vuku ni nona itovo ca me sa biuta sara: ke sega ni biuta sara ko koya na nona itovo, ena mate ga ko koya ena nona itovo ca; ia ko iko ko sa vakabula na yalomu. . . .

“Ia niu sa kaya vua na tamata ca, ko na mate vakaidina; ke sa lesu mai ko koya mai na nona ivalavalala ca, ka cakava na ka dodonu ka vinaka; . . .

“Ena sega e dua na nonai valavalala ca sa kitaka oti me na beitaki vua: sa qai cakava na ka dodonu ka vinaka.”⁶

E talei kina, ni ivakasala oqo e baleti ira talega na buladodonu. “Niu sa kaya vua na tamata buladodonu ni na bula vakaidina ko koya; ke sa vakararavi ko koya ki na nona ivalavalala dodonu, ka sa ivalavalala ca, ena sega ni nanumi na

nona ivalavalala dodonu kecega; ia ena vuku ni nona ivalavalala ca sa cakava, ena mate kina ko koya.”⁷

Ni vakatakekere vei ira na Luvena, sa tukuna na Kalou vei Isikeli, “Mo kaya vei ira, me vaka na dina ni noqu bula, sa kaya na Turaga ko Jiova, au sa sega ni vinakata me mate na tamata ca; au vinakata ga me lesu mai na tamata ca mai na nona itovo, ka me bula: dou lesu mai, dou lesu mai na nomudou itovo ca; ena vuku ni cava dou sa via mate kina?”⁸

Era sega sara ni vinakata na veivakacan na Tamada Vakalomalagi kei na noda iVakabula, ia erau segata noda bulamarau ka kerea me da veivutuni, ni rau kila vinaka tu ni “sega vakadua ni vu ni marau na cakaca.”⁹ O Isikeli kei ira yadua na parofita e liu kei ira era taravi koya mai, ni ra tukuna na vosa ni Kalou mai vuniyalodra, era sa vakasalataki ira kece sa lomadra me ra vukitani mai vei Setani, na meca ni yalodra, ka “digitaka na galala kei na bula tawamudu, ena vukui koya na Dauveivakaduavatataki ni tamata kecega.”¹⁰

Era dau vakila tokatoka vakabibi na itavi ni veivakasalataki o ira na parofita, ia oqo e dua na itavi era wasea talega eso. “Sa nodra itavi na tamata yadua era sa rogoca na nomudou ivunau, me ra vunauci ira na wekadra.”¹¹ O keda eda sa kila na ituvatuva cecere

ni bulamarau—kei na ivakaro ni kena vakayagataki—e dodonu me da vakila na gagadre me da wasea na kilaka oya baleta oqori ena vakayacora na duidui, eke kei na tawamudu. Ia kevaka eda taroga, “O cei na wekaqu meu vakasalataki?” na kena isau dina ena kune ena talanoa vakaibalebale ka tekivu vakaoqo, “Sa dua na tamata sa lako sobu mai Jerusalemi ki Jeriko, a sa sikabotea na daubutako eso, [kei na so tale].”¹²

Ni da vakasamataka na italanoa vakaibalebale ni kai Samaria dauloloma vakaoqo ena vakananuma vei keda ni taro “o cei na wekaqu?” e semati ki na rua na ivunau cecere: “Mo lomani Jiova na nomu Kalou ena lomamu taucoko, kei na yalomu taucoko, kei na nomu kaukauwa taucoko, kei na nomu nanuma kecega; kei na kainomu me vakataki iko.”¹³ Na veivakauqeti me laveti na domo ni veivakasalataki na loloma—lomana na Kalou ka lomana na kainoda. Mo veivakasalataki sai koya na nomu kauwai. E vakarota na Turaga me vakayacori ena “yalomalua kei na yalololoma”¹⁴ kei na “veivakauqeti, na vosota vakadede, na yalomalua, na yalomalumalumu, kei na loloma e sega ni veivakaisini.”¹⁵ E rawa ni vakatotolataki, me vaka noda vakasalataka e dua na gone me kua ni tara na bukawaqa. Sa dodonu me matata ka so na gauna me kaukauwa toka. Ena so na gauna, na ivakasala e dau vakayacori ena veivunauci vakaukauwa “ena veivakauqeti ni Yalo Tabu,”¹⁶ ia e veigauna me yavutaki ena loloma. Na ivakadinadina, me ivakaraitaki, na loloma e vakayaloqqataki ira na noda daukaulotu me ra veiqravi ka solibula.

E dina sara na loloma ena uqeti ira na itubutubu me ra vakasalataki ira na “wekadra,”—voleka duadua o ira na lvedra. Kena ibalebale oqo na vakavulici kei na vakadinadinataki ni dina ni kospeli. E kena ibalebale me ra vakavulici na gone ena ivunau i Karsito: na vakabauta, veivutuni, paptaitiso, kei na isolisolni Yalo Tabu.¹⁷ E vakananuma na Turaga vei ira na itubutubu, “Ia au sa vakaroti kemudou mo dou vakavulici ira na luvemudou ena rarama kei na dina.”¹⁸

E dua na ka bibi ena itavi vakaitubutubu ni veivakasalataki sega walega na kena boroi na iyalojalo veivakarusai ni isau ni ivalavalca ia vakatalega kina na reki ni da lako voli ena talairawarawa ki na ivakaro. Nanuma lesu na malanivosa nei Inosi baleta na ka a vakavuna me vaqara na Kalou, rawata na vakabokoci ni ivalavalca, ka saumaki mai:

“Raica, au a la’ki vakasasa manumanu kila ki veikau; ka a lutu vakavinaka sara ki lomaqu na veivosa ka’u a dau rogoa vakawasoma ni dau vosatako ko tamaqu me baleta na bula tawamudu, *kei na nodra reki na yalododonu*.

“Ka sa waloloi na yaloqu; kau tekiduru e matana na noqu Dauveibuli, kau a tagi vua ena masu kaukauwa kei na yalo ni vakatakekere.”¹⁹

Ena vuku ni Nona loloma taucoko kei na kauwai me baleti ira na tani kei na nodra tiko marau, a sega ni vakaratutu na nona ivakasala ko Jisu. Ena itekivu ni Nona veiqravi vakalotu, “Mai na gauna ko ya sa vakatekvina ko Jisu me dauvunau, ka kaya, Dou veivutuni ni sa voleka na matanitu vakalomagi.”²⁰ Baleta ni kila ni sega ni sala kecega e yaco ki lomalagi, sa vakarota kina ko Koya:

“Mo ni curu ki na matamata ni koro qiqo; raica sa lalaga na matamata ni

koro, ka rabailevu na sala, sa basika ki na rusa, a ra sa lewevuqa sa curu kina:

“Ni sa qiqo na matamata ni koro, ka rabailailai na sala sa basika ki na bula, a ra sa lewelailai sa kunea.”²¹

A solia nona gauna vei ira na ivalavalca, ka kaya, “Au sa sega ni lako mai meu kacivi ira na yalododonu, me ra veivutuni ko ira ga na ivalavalca.”²²

Vei ira na vunivola, Farisi, kei na itokani i Setoki, a sega ni wereubiubi o Jisu ena nona vosataka nodra veivakaisini. E vakadodonu na Nona ivakasala kei na ivakaro: “Ena ca vei kemudou na vunivola kei na Farisi, na dauveivakaisini! ni dou sa solia na ikatini ni botebotekoro, kei na co vakaoqo, ia dou sa biuta laivi na veika bibi ena vunau, na ivalavalca dodonu kei na loloma, kei na vakadinata o koya sa kilikili mo dou kitaka, me kakua talega ni biu laivi ko ya.”²³ E dina sara ni na sega ni dua enabeitaka na iVakabula ni a sega ni lomanira na vunivola kei ira na Farisi—me vaka na veika kece sara sa mai vosota kei na nona mai mate me ra bula. Ia ni lomani ira, sa sega kina ni rawa Vua me laivi ira me ra ivalavalca tikoga ka sega ni vakadodonutaki ira vakamatata. A vola e dua na dauididigo, “a vakavulici ira na daumuri koya ko Jisu me ra vakatotomuri koya: me ra kidavaka na

tamata kecega ia me vakavulici talega me baleta na ivalavalava ca, me vaka na loloma e vinakata me ra vakasalataki na tamata ena veika e rawa ni vakamavoataki ira.”²⁴

Ena so na gauna e dau tukuni ni ra daulelewa o ira era dau vakasala. Ena so na gauna, o ira era dau kaya ni dina e vakatau ga ena nona rai e dua, kani ka ni tamata yadua na itagede ni bula savasava sai ira era dau veivakacacan i vakaca vei ira era sega ni ciqoma na itovotudei ni gauna oqo ni “vakasama dodonu.” E dua na dauvolavola e vakatoka oqo me “itovo vakarairai”:

“Ena itovo ni kilaiyalona o kila se o vinaka se o ca mai na veika o vakila e lomamu. Ena itovo vakarairai o kila se o vinaka se o ca mai na veika era kaya na tamata baleti iko, se rokovi iko se sega ni wiliki iko. . . . [Ena itovo vakarairai,] na bula savasava e sega ni vakayavutaki ena veika e dodonu kei na veika e cala; ia e yavutaki ena nomu wili se sega ni wili.

“. . . Na tamata kece ena sega ni yalodei ena ivakarau ni bula savasava e yavutaki ena wili se sega ni wili. E sega na ivakatagedegede tudei, ia e vakatau tikoga ena ka era nanuma na tamata. E itovonibula qaqarauni vakasivia, vakasamataki leqataki sivia na bula savasava, ka dredre kina ki na tamata kece me vakamuria. . . .

“E rawa ni kaukauwa toka na itovonibula ni kilaiyalona, ia e rawa toka mada ga ni o cata na ivalavalava ca ka lomani koya e ivalavalava ca. Na itovonibula vakarairai e bibi kina na nomu okati kei na vosota, ia e rawa ni sega ni loloma vei ira era sega ni duavata kei ira era sega ni matau kina.”²⁵

Veibasai ki na veika oqo na “ulu-vatu ni noda Dauveivueti,”²⁶ e dua na yavu tudei ka sega ni yavalati rawa ni lewadodonu kei na ivalavalava savasava. E vinaka cake sara me tu vei keda na lawa sega ni veisau ni Kalou ka rawa ni da cakacaka me da digitaka na noda icavacava mai na noda vesuki tu ena lawa kei na vakacaca ni ilawalawa vakaitukutuku ni veimaliwai. E vinaka cake sara me da kila na dina mai na noda “veitosoyaki ka veikauyaki ena cagi kecega ni ivakavuvuli.”²⁷ E vinaka

cake sara me da veivutuni ka vavaca yani na ivakatagedegede ni kospeli mai na noda vakalecalecava ni sega na dodonu se na cala ka tao tu ena ivalavalava ca kei na veivutuni.

Sa kaya na Turaga, “Ia na domo ni veivakasalataki sa baleti ira kecega na tamata, ena gusudra na noqu tisaipeli, kau sa digitaki ira ena veisiga e muri oqo.”²⁸ Ni da ivakatawa ka tisaipeli, e sega ni rawa ni da tu i lomadonu ena ka oqo “sa uasivi cake na kena vinaka.”²⁹ Me vakataki Isikeli, e sega ni rawa ni da raica na iselewau ni sa lako tiko mai ki na vanua ka qai “sega ni uvuca na davui.”³⁰ E sega ni tukuni eke me da laki tukitukia na katuba nei nomu neiba se tu ena dua na vanua dolararaba ka kailavaka na, “Veivutuni!” Na ka dina, ni da vakasamataka, e tu ena kospeli vakalesui mai na ka era vinakata tu e vuniyalodra na tamata. Na domo ni ivakasala e sega

walega ni ka raraba, ia ena malanivosa ni Daunisame, sai koya na “sere vakadomoilevu.”³¹

A raica na Edita ni *Deseret News* o Hal Boyd e dua na ivakaraitaki ni itovo sega ni vinaka ni galu tu. E vola ni dina ga ni se ka tu ga ni “veivosaki vakavuku” na vakasama ni vakawati vei ira na tamata rogo mai Amerika, na vakamau sa sega ni ka ni veivosaki ena veika era cakava. “O ira na tamata rogo era vakawati ka vakawati tikoga ka raica me ra marautaka na luedra na vinaka ni bula vakawati e dei. . . . Na leqa, oya, ni vaka me ra sega ni vunautaka na veika era cakava.” Era sega ni vinakata me ra “suguraka yani” vei ira ena yaga vei ira na nodra veiliutaki savasava kei na veika yaga, ia sa kena gauna vei ira na tamata vuli kei na matavuvale qaqaco me mudu nodra matavulotaka tiko nodra tu e lomadonu ka tekivu vunautaka na veika era cakava tiko me baleta

na vakawati kei bula vakaitubutubu . . . [ka] vukena ira nodra kaivata e Amerika me ra rokova.”³²

Eda vakabauta ni vakabibi o kemuni na itabatamata tubucake tiko oqo, itabagone kei na itabagone qase cake ka na vakararavi vei kemuni na Turaga me baleta na qaqa ni Nona cakacaka ena veiyabaki ni mataka, mo ni na tokona na ivakavuvuli ni kospipeli kei na ivakatagedegede ni Lotu vakararaba vakakina vakatamata yadua. Kakua ni vakanadaku ira o ira era na marautaka na dina me ra tataivatia ka lulu yani ena lecaika. Kakua ni vakamalumalumu ki na ivakavuvuli lasu ni dauvosota se na rere—rerevaki ni veika sega ni matau, sega ni veivakadonui, se na vakararawataki. Nanuma nona yalayala na iVakabula:

“Dou sa kalougata ni dou sa vosa vakacacataki, ka vakacacani, ka vosacataki vakailasu ena ka kecega e ca ena vukuqu, mai vei ira na tamata;

“Dou reki ka marau vakalevu, ni sa levu na kena isau vei kemudou mai lomalagi; raica sa vakaoqo na nodra vakacacani ira na parofita era sa bula e liu vei kemudou.”³³

Na kena ilutua, ni da na saumitaro kece vua na Kalou ena noda digidi-gi kei na bula eda bulataka. Sa kaya na iValabula: “Ka sa talai au mai ko Tamaqu me’u na mai laveti cake ena kauveilatai; ia ni’u sa laveti cake oti ena kauveilatai me’u na kauti ira mai kina na tamata kecega kivei au, ia me vaka ni ra a laveti au cake na tamata, ena laveti ira cake tale ga vakakina ko Tamada me ra na tu e mataqu ka lewai ena nodra ivalavalala, se vinaka se ca.”³⁴

Ni kilai oqo, ena cecere ni Turaga, au vakamamasu me vaka na vosa nei Alama:

“Ia oqo, oi kemuni na wekaqu, au gadreva mai na loma ni utoqu, io, ena nuiqawaqawa kei na momosi, mo ni rogoca na noqu vosa, ka kauta laivi na nomuni ivalavalala ca, ka kakua ni loku-yarataka na siga ni nomuni veiyutuni;

“Iamo ni vakayalomalumalumutaki kemuni vua na Turaga, ka kaciva na yacana tabu, ka vakatawa ka masu tiko ga, mo ni kakua kina ni temaki mai na veika ko ni na sega ni vorata rawa, me na tuberi kemuni na Yalo Tabu . . . ;

“Ni vakabauta na Turaga; mo ni nuitaka ni ko ni na rawata kina na bula tawamudu; me tiko ga e lomamuni na loloma ni Kalou, mo ni laveti cake ena siga mai muri ka curu ki na nona ivakavakacegu.”³⁵

Me na rawa veikeda yadua ni da kaya vata kei Tevita, “Au sa sega ni vunitaka Nomu ivalavaladodonu ena lomaqu, au sa vakaraitaka na nomuni yalodina kei na veivakabulai; au sa sega ni vunitaka na nomuni loloma levu kei na dina mai vei ira na ivavako-so. Ni kua ni tarova na nomuni loloma levu vei au, Turaga.”³⁶ Ena yacai Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica na Richard Neitzel Holzapfel, David M. Pike, kei na David Rolph Seely, *Jehovah and the World of the Old Testament* (2009), 344.
2. Raica na Isikeli 1–3; Holzapfel, *Jehovah and the World of the Old Testament*, 344.
3. Isikeli 33:3–4.
4. Isikeli 33:6.
5. Isikeli 33:7.
6. Isikeli 33:8–9, 14, 16.
7. Isikeli 33:13.
8. Isikeli 33:11.
9. Alama 41:10.
10. 2 Nifai 2:27.
11. Vunau kei na Veiyalayalati 88:81.
12. Luke 10:30.
13. Luke 10:27.
14. Vunau kei na Veiyalayalati 38:41.
15. Vunau kei na Veiyalayalati 121:41.
16. Vunau kei na Veiyalayalati 121:43.
17. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 68:25.
18. Vunau kei na Veiyalayalati 93:40.
19. Inosi 1:3–4; vakaikuritaki. Me vaka e vakaraitaka o Peresidi Russell M. Nelson ena koniferedi raraba ena ono na vula sa ot: “Kemuni na taciqu kei na ganequ, na reki eda vakila e vakatau vakalailai sara ena ituvaki ni noda dui bula ia sa baleta vakatabakidua na veika e vakanamata kina na noda bula. . . . Na reki e yaco mai baleti [Jisu Karisito]. Sai koya na ivurevure ni reki kecega” (“Reki kei na Bulabula Vakayalo,” *Liaona*, Nove. 2016, 82).
20. Maciu 4:17.
21. Maciu 7:13–14.
22. Luke 5:32.
23. Maciu 23:23.
24. Chris Stefanick, *Absolute Relativism: The New Dictatorship and What to Do about It*” (2011), 33.
25. David Brooks, “The Shame Culture,” *New York Times*, 15 ni Maji, 2016, A29.
26. Ilamani 5:12.
27. Efeso 4:14. E dodonu meda nanuma tiko ni so eda via vakasalataka era sega tiko ni kila na nodra leqa. A vosa tiko na Turaga ena vukuna e levu vei keda ena Nona kaya:
- “Ni ko sa kaya tiko, au sa vutuniyau, ka levu tu na noqu yau, ka sega na ka kau sa dravudravua kina; ia ko sa sega ni kila ni sai iko na ka lomani ka vakaloloma, ka dravudravua ka mataboko, ka luvawale:
- “Au sa vakavulici iko mo mai volia vei au na koula sa vakatovolei ena bukawaqa, mo vutuniyau kina; kei na isulu vulavula, mo vakaisulu kina me kakua ni rairai nomu luvaiwale e veiyakamaduataki; mo lumuta talega na matamu ena ilumu ni mata, mo rai rawa” (iVakatakila 3:17–18).
28. Vunau kei na Veiyalayalati 1:4; raica talega Vunau kei na Veiyalayalati 1:5.
29. 1 Korinica 12:31.
30. Isikeli 33:6.
31. Same 66:1; 98:4.
32. Hal Boyd, “Hey Progressive Elites! It’s Time to Preach What You Practice,” *Deseret News*, 20 ni Okot., 2016. deseretnews.com. E cavuta talega o koya eso na nona vosa o Brad Wilcox e sociologist ena Universiti e Virginia.
33. Maciu 5:11–12.
34. 3 Nifai 27:14.
35. Alama 13:27–29.
36. Same 40:10–11.

Mai vei Elder Joaquin E. Costa
Ena Vitudusagavulu

Ki na iTokani kei na Dauvakatataro ni Lotu

Ke o sauma na isau ni ivakatakila, vakayalomalumalumutaki iko, wiliwili, masu, ka veivutuni, ena tadola ko lomalagi ka ko na kila ni o Jisu na Karisito.

Ena yakavi ni Vakaraubuka, 16 ni Sepiteba 1988, ena valenilotu ni Tabanalevu o Vicente López mai Buenos Aires, Argentina, au a papitaiso ka lewena na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai. Ena siga o ya, a papitaisotaki au e dua na itokani vinaka, o Alin Spannaus, kau a marau vakalevu, galala, ka gu meu vuli vakalevu cake.

Nikua, au gadreva meu wasea eso na lesioni au a vulica ena noqu ilakolako kina papitaiso—na lesioni au nuitaka ena vukea eso e vakarorogo tiko ko ni sega ni lewe ni Lotu. Sa noqu masu me na tara na yalomuni na Yalo, me vakataki au.

Matai, Sotavi Rau na Daukaulotu

Na cava na vuna me sotava kina e dua e sega nona ibolebole, gagadre, se vakatataro kei rau na daukaulotu ka rogoce na nodrau lesoni? Ia, kivei au na dodomo—noqu domona e dua na goneyalewa, na yacana o Renee. Au a domoni koya, kau sa vinakata meu vakamautaki koya. E duatani o koya ka duatani na nona ivakarau ni bula mai vei ira tale eso na goneyalewa au kila. Ia au sa vinakati koya ka kerea me vakamautaki au—a qai kaya sega!

na matavuvale tawamudu—ka vakasuka kina na noqu kerekere. Au sa vina-kata meu tomana na neirau veimaliwi, kau sa mani vakadonuya meu rogoci rau na daukaulotu. Oqo beka sa inaki dodonu meu sotavi rau na daukaulotu? Ia, e a vakakina vei au.

Na imatai ni gauna meu sotavi rau na daukaulotu, au sega tu ni kila vinaka na ka rau tukuna tiko, kau kaya vakaidina, a rairai sega sara ga niu malele vei rau. Na yaloqu sa sogo tu ki na dua na lotu vou. Au a vinakata ga meu kaya ni rau cala ka rawata na gauna meu uqeti Renee kina me keirau vakamau ga.

Era sa kaulotu oti ka kaulotu tiko nikua na lubequ, kau kila vinaka na solibula era sa cakava na caurvou kei na goneyalewa oqo me ra vakavulica na kosipeli i Jisu Karisito. Ia au mai diva tu oqo keu a vakarorogo vagumtua ga vei Elder Richardson, Elder Farrell, kei Elder Hyland, o iratou na daukaulotu totoka a vakavulici au.

Ia mai na imatai ni noqu lesoni, Au kaya vei kemuni na itokani kei na dauvakatataro ni Lotu: *ni gauna ga o sotavi rau kina na daukaulotu, yalovinaka tauri rau vakabibi; rau sa solia tu e rua na yabaki bibi ni nodrau bula me baleti iko ga.*

Karua, Lako ki Lotu

Na imatai ni gauna au a gole kina ki Lotu, au a rogoa kina e vuqa na vosa a sega ni vakaibalebale vei au. O cei o ira na Maqusa? Na cava na Matabete Vaka Eroni? na iSoqosoqo ni Veivukei?

Ke oqo na imatai ni gauna o laki soqoni ni Lotu kina ka o sa vakila ni ko veilecayaki ena ka o sega ni kila, kakua ni leqa! Sa sega talega niu kila rawa. Ia au se nanuma tikoga na veivakauqeti, na yalo vou ni vakacegu kei na reki a yaco vei au. Au a sega ni kila ena gau-na o ya, ia na Yalo Tabu a vosa malua tiko ki daligaqu kei na yaloqu, "Oqo e dodonu."

Meu sa na biuta na lesioni oqo ena dua na yatuvesa: *kevaka o sa veilecayaki, kakua ni lomaleqa—nanuma na veika o a vakila; era sa lako mai vua na Kalou.*

Katolu, Wiliki ni iVola i Momani

Ni oti e vica na sota kei rau na daukaulotu, au a sega ni gumatua. Au a vakila niu se bera ni ciqoma e dua na veivakadeitaki ni dina na kospeli.

Dua na siga, a tarogi au o Renee, "O sa wilika tiko beka na iVola i Momani?"

Au a sauma, "Sega." Au a vakarogoci rau na daukaulotu—sega beka ni se rauta o ya?

Ni tonawanawa na matana, a vakadeitaka vei au o Renee ni sa kila ni dina na iVola i Momani ka kaya keu vinakata meu kila ni dina, na kena sala ga—mo vakilakila mada—o ya meu wilika! Ka qai kerea!

Wilika, tugana e yalomu, ka "kerea vua na Kalou, na Tamada Tawamudu, ena yaca i Karisito, . . . ena yalodina, ena lomamudou taucoko, ka vakabauta na Karisito" (Moronai 10:4) ke sa dina na iVola i Momani, ke oqo na Lotu dina.

Ka ikatolu ni lesioni, ena dua ga na yatuvesa: *ni ko sa ciqoma na veika oqo—na iVola i Momani—ka o sa vakauqeti mo wilika ka kerea vua na Kalou ke sa dina, cakava sara!*

iOtioti, na Veivutuni

Na iotioti ni ka au sotava meu wasea o ya na veivutuni. Niu sa taura otiau taucoko na lesioni ni kaulotu, au se bera

ga ni vakadeitaka na veika e gadrevi me veisau kina na noqu bulu. Dua na siga a kaya vei au o cauravou daukaulotu yaldo-dei o Elder Cutler e kila ga vakalailai na vosa vaka-Sipeni, "Joaquin, mo tou wilika vata mada na Alama 42, ka na biu kina na yacamu ni tou wilika tiko."

Au nanuma ni ka lialia, ia au a cakava me vaka a kerea o Elder Cutler ka wilika na tikina e 1: "Ia oqo, au kila na luvequ [Joaquin], ni tiko tale eso na ka ko sega ni kila, ka vakaleqa tiko na lomamu." Isa! Sa vosa tiko vei au na ivola.

Ka keitou a wilika na tikina e 2: "Ia raica oqo, na luvequ [Joaquin], au na vakamacalataka vei iko." ka sa vakamacalataki na Lutu i Atama.

Kei na tikina e 4: "Ia eda raica ni sa soli tiko e dua na gauna me veivutuni kina [o Joaquin]."

Keitou a wilika tale vakamaluua, na veitikina yadua, me yacova ni keitou

sa yacova na iotioti ni tolu na tikina. Au a qai sobuti ena dua na kaukauwa. Sa vosa *vakadodonu* vei au na ivola, kau sa tekivu tagi niu wilika, "Ia oqo, [Joaquin,] na luvequ, au gadрева me kakua tale ni vakaleqa tiko na lomamu na veika oqo; ia mo kauwaitaka ga na nomu ivalavalala ca ka na vakavuna mo veivutunitaka sara" (tikina e 29).

Au sa mai kila oqo niu a namaka meu ciqoma na ivakatakila ka sega ni sauma na kena isau. Me yacova o ya au se bera mada ni vosa vakaidina vua na Kalou, kei na vakasama ni vosa vua e dua a sega ni tiko e vaka me ka lialia. Sa gadrevi meu yalomalumalumu ka cakava na ka au a kerei meu cakava, dina ga niu vakasamataka vakavuraura, ni rogorogo baleca.

Ena siga o ya au a dolava na yaloqu vua na Yalo, ka gadрева meu veivutuni, ka vinakata meu sa papitaiso! Ni bera o

ya, au a vakasamataka ni veivutuni e ka cala, e veisemati ga ki na ivalavalava ca kei na caka cala, ia vakasauri ga au a raica ena dua tale na rarama—ni sa ka dodonu e caramaka na salatu ki na tubucake kei na bula marau.

E tiko oqo nikua o Elder Cutler, kau gadreva meu vakavinavinakataki koya ena nona dolava na mataqu. Na vakanulewa yadua ni noqu bula mai na siga o ya a vakauqeti ena noqu a vakayalomalumalumutaki au, masu meu vosoti, kei na Veisorovaki i Jisu Karisito vei au sa mai tiki ni noqu bula.

Ia na iotioti ni lesoni, ena dua ga na malanivosa: *mo veivutuni sega tale ni dua na ka mo na voleka kina vua na Turaga o Jisu Karisito me vakata-ka na gagadre mo veisau.*

Noqu dauvakatataro lomani, itokani ni Lotu, ke o vakarorogo tiko nikua, o sa voleka sara ni yacova yani na reki cecere. O sa voleka sara!

Au sureti kemuni, mai na lomaqu taucoko kei na vu ni yaloqu: lako ka laki papitaiso! Oqori na ka vinaka duadua mo qai cakava. Ena sega walega ni veisautaka na nomu bula ia na nodra bula talega na luvemuni kei na makubumuni.

Sa vakalougatataki au na Turaga ena dua na matavuvale. Au a vakamautaki Renee, ka va na luvei keirau totoka. Ena vuku ni noqu papitaiso, au sa rawa, me vakataki parofita Liae makawa, ni sureti ira me ra kania na vua ni vunikau ni bula, sai koya na loloma ni Kalou (raica na 1 Nifai 8:15; 11:25). Au sa rawa ni vukei ira me ra lako mai vei Karisito.

Yalovinaka mo ni qai raica na ka au a sotava, ka (1) tauri rau vakabibi na daukaulotu, (2) gole ki lotu ka nanuma na veivakauqeti vakayalo, (3) wilika na iVola i Momani ka kerea na Turaga ke sa ka dina, ka (4) mo veivutuni ka papitaiso.

Au vakadinadatatake ke mo sauma na isau ni ivakatakila, vakayalomalumalumutaki iko, wiliwili, masu, ka veivutuni, ena tadola ko lomalagi ka ko na kila ni o Jisu na Karisito, ni sai Koya na nodaru iVakabula. Ena yacai Jisu Karisito, emeni. ■

Mai vei Elder S. Mark Palmer
Ena Vitusagavulu

A Sa Vakaraici Koya Ko Jisu A Sa Lomani Koya

Ena dua na gauna ko vakila ni vinakati mo cakava e dua na itavi dredre, nanuma na Turaga ni vakaraici iko, lomani iko, ka sureti iko mo laiva mada ga ka mai muri Koya.

Ena vica vata na yabaki sa oti, keirau a kacivi kei watiqu, Jacqui, me keirau laki vakanulewa ena Tabana ni Kaulotu na Washington Spokane. Keirau yaco yani kina lomanibai ni kaulotu ena yalo taqaya kei na namanaki ena vakanananu ni laki cakacaka vata kei na levu sara na itaba gone daukaulotu totoka sara. Era lako mai na veimataqali draki ni bula, ka totolo sara na nodra sa vaka sara ga me ra luvei keirau tagane kei na yalewa.

Dina ga ni lewe levu era sa matau sara ga ia, era tiko e dua na iwase era sa bau sasaga dredre sara ga mera sotava na bibi ni nodra veikacivi. Au

nanuma e dua na daukaulotu ni mai kaya tiko vei au, “Peresitedi, Au sega ni taleitaki ira na tamata.” Lewe levu era kaya vei au ni sega ni tiko vei ira na yalo mera vakamuria na lawa dredre ni daukaulotu. Au lomaleqa ka vakanananu sara kina se cava e rawa ni caka me veisautaka na yalodra na daukaulotu ka ra se bera tiko ni ra vulica na kamikamica ni talairawarawa.

Dua na siga au a draiva tu yani ena dua na tolo ni gaunisala rairai vinaka sara veiloga ni witi na yasana ena sala kedrau iyala o Washington kei Idaho, ka vakarorogo tiko kina katokatoni ni Veiyalayalati Vou. Niu vakarogoca

toka na itukutuku kilai levu ni cauravou vutuniyau ni lako mai Vua na iVakabula ka taroga se cava me cakava me rawata na bula tawamudu, au qai ciqoma kina e dua na ivakatakila totoka sara ka sa noqu balolo tabu tu ni vakanananu

Ni oti na nona rogoci Jisu ni tuvalaka vua na ivakaro ka sauma lesu na cauravou ni sa vakamuria tu mai na veika oqo ni a se gone au qai vakarogoca na kena veivakadodonutaki malumu mai Vua na iVakabula: “E dua na ka sa vo tiko vei iko: . . . volitaka na veika sa tu vei iko, sa qai lako mai, . . . ka muri au.”¹ Ia, ena noqu kidroa, au qai vakila niu rogoca e ono na vosa ni bera na veitikina oqori ka vaka meu a se bera vakadua ni rogoca se wilika. E vaka mera a qai tomani ga kina ivolani-kalou. Au qoroya na kila veivakauqeti ka sa vaka me matatata sara mai.

Na cava soti na ono na vosa ka sa veitarai sara ga mai vakaukauwa? Vakarogoca ka saga mo kila na vosa rawarawa sara ka sega ni tiko ena kospeli tale e so ia e tiko ga na Kospeli e vola o Marika:

“A sa taroga na iVakabula . . . e dua na turaga vutuniyau ka kaya, A cava

meu kitaka meu rawata kina na bula tawamudu?

Sa qai kaya vua ko Jisu, . . .

“Ko sa kila na vunau, Mo kakua ni ia na veibutakoci, Mo kakua ni laba, Mo kakua ni butako, Mo kakua ni veibeita-ki vakailasu, Mo vakarokoroko vei rau na tamamu kei na tinamu.”

Sa qai kaya ko koya . . . , “A ka kece oqo kau a vakabauta ni kau a gone ka yacova na siga oqo.

“*A sa vakaraici koya ko Jisu, a sa lomana*, sa kaya vua, Edua na ka sa vo vei iko mo cakava, mo lako ka volita-ka na nomu iyau, ka solia vei ira na dravudravua, ko na qai vakaiyau mai lomalagi: ia mo lako mai ka taura na kauveilatai ka muri au.”²

“*Sa vakaraici koya o Jisu, sa lomani koya.*”

Niu rogoca na veivosa oqo, e vakata-wa noqu vakasama e dua na iyaloyalo ni tu vakadua na Turaga ka *vakaraica* na cauravou oqo. *Vakaraica*—me vaka-dikeva vagumatau ka curuma yani na yalona ka raica rawa na nona vinaka kei na ka ena rawa ni rawata ka kila rawa na veika ena ganiti koya.

Sa qai muria mai na vosa rawarawa sara—o Jisu *sa lomani koya*. Sa vakila e

dua na tamani loloma levu baleti koya na cauravou vinaka oqo, me *baleta* na loloma oqo *kei* na loloma vata oqori sa qai tarogi koya tale o Jisu. Au raitayalo-yalotaka na ituvaki ni cauravou oqo me solegi ena loloma vakaoqori ena nona kerei me cakava e dua na ka sa rui dredre sara me volitaka kece nona iyau ka laki solia vei ira na dravudravua.

Ena gauna oqori au sa qai kila ni sega walega ni yaldoa e so na daukaulotu ena gadrevi me na veisau. Na yaloqu talega ena gadrevi me na veisau. Na taro sa na sega ni vakaoqo, na cava ena rawa ni cakava e dua na pere-sitedi ni kaulotu yalolailai me vukea e dua na daukaulotu ka sasaga tiko vakaukauwa me vakavinakataki koya? Sa na dodonu na taro me vakaoqo, “Ena rawa meu vakasinaiti vakacava ena loloma va-Karisito me na rawa kina vua me dua na daukaulotu me vakila mai vei au na loloma ni Kalou ka na gadрева me na veisau? Meu na rawa ni *raici* koya rawa vakacava me tautauvata na nona raica na cauravou vutuniyau na Turaga meu na *raici* koya ena kena ituvaki dina kei na ka era na rawa ni rawata ka sega ni veika walega ni ra sa cakava rawa tiko se sega ni rawa ni ra cakava. Au na rawa vakacava ni veiucu kei na iVakabula?

“Sa vakaraici koya o Jisu a sa lomani koya.”

Mai na gauna o ya ka toso mai ki liu niu mai tekiduru vata kei na dua na daukaulotu gone ka sasagataka tiko e so na ka dredre me baleta na talairawarawa au sa qai mai raica rawa e vuni yaloqu na nodra na rawa ni laurai e so na cauravou vakabauta tudei ka ra a digitaka mera lako mai kina kaulotu. Au sa na qai rawa ni tukuna me vaka sara ga e dua na itubutubu dauloloma:³ “Elder se Sister, kevaka meu sega ni lomani iko au na sega ni leqataka se cava ena yaco vei iko ena gauna ni nomu kaulotu. Ia, au lomani iko dina ka raica baleta ni lomani iko au leqataka vakalevu na veika o na rawa ni rawata. Kau sa na sureti iko mo sasagataka mo veisautaka na veika o kila ni dredre vei iko ka veiucu kei na veika ena gadrevi na Turaga mo na rawata.”

Ena veigauna niu laki veivakata-rogi vua e dua na daukaulotu au dau masulaka me tiko vei au na isolisoli ni yalololoma me rawa niu na raica e dua na daukaulotu me vaka ena raici koya na Turaga.

Ni bera na koniferedi ni zone keirau dau kidavaki ira na daukaulotu kei Sister Palmer au dau cegu ka raici ira yadudua vakatitobu e yaloka ni mata-dra, *vakaraici* ira dua na veivakatarogi sega ni vakayagataki e dua na vosa ka na sega vakadua ni cala niu na vakasi-naiti ena *yalololoma* vei ira na luvrena vakamareqeti oqo na Kalou.

Au sa vulica e levu sara na lesoni me veisautaka na bula mai na veika au a sotava o ya ena Marika wase e 10. Oqo e va na lesoni au vakabauta ka na rawa ni vupei keda yadua:

1. Ni da sa vulica meda raici ira na tani me vaka ena raici ira na Turaga ka sega ena matada vakataki

keda sa na tubucake na noda lomani ira vakakina na noda gagadre meda vupei ira. Eda na raica na rawa ka ena nodra bula ka ra na sega beka tiko ni raica rawa. Ena loloma dina va-Karisito eda na sega ni rere meda vosa doudou ni “loloma dina ena kauta laivi na yalo taqaya.”⁴ Ka da na sega vakadua ni soreva, ni da nanumi ira ka dau dredre sara ni da lomana ka dodonu meda lomani ira sara vakalevu.

2. Segni dua na veivakavulici se na vuli ena yaco kevaka me caka ena yalo ca se cudru ka na sega ni veisau na yalo kevaka me sega ni tiko na loloma. Se eda tiko ena noda itutu vaka itubutubu, vaka qasenivuli, se vaka ililiu, na veivakavulici dina ena yaco ena yalo ni vakaveibauti ka sega ni veivakacani. Dodonu me dau taqomaki tu ga na noda matavuuale baleti ira na luveda ka sega ni yalo ni veiqati.

3. Me kakua vakadua ni yali na loloma ni ra sega ni yacova na lveda, na noda itokani, se lewe ni matavuuale na veika eda namaka vei ira. Eda sega ni kila na ka e qai yaco vua na cauravou vutuniyau ni sa lako laivi ena yalararawa ia, au rawa ni vakadeitaka ni o Jisu e lomani koya tikoga, dina ga ni sa digitaka o koya sala rawarawa. Ena rairai yaco beka ena nona bula e muri ni sa raica na vovodea ni nona iyau e qai nanuma ka cakava na veika e tukuna vua na iVakabula ni vakaraici koya tu mai, lomani koya, ka sureti koya tu ga me muri Koya.

4. Me vaka ni o Koya e lomani keda, na Turaga ena namaka e levi sara na ka mai vei keda. Kevaka meda na yalo malumalumu eda na ciqoma na veisureti ni Turaga meda veivutuni, meda solibula ka da veiqravi me ivakadinadina ni nona lomani keda. Me vaka ni veisureti ni veivutuni e veisureti talega ni kena laki ciqomi na isolisoli totoka ni veivosoti kei na vakacegu. “Sa ikoya meda kakua ni beca na nona dau veivakavulici na Turaga se vakalecalecava ni o koya e lomana na Turaga ena vakanakuitataka.”⁵

Taciqui kei na ganequ ena veigauna o vakila ni kerei vei iko mo cakava e dua na ka e dredre—mo biuta laivi e dua na itovo ca se dua na ka o vakabobulataki tu kina biuta vakatikitiki na veika vaku-vuraura vakalaiva e dua na itaviqravi baleta ni sa Sigatabu vosota e dua sa vakacalai iko oti—nanuma na Turaga *ni vakaraici* iko tiko mai, ni *lomani* iko, sureti iko mo biuta ka *muri Koya*. Ka vakavinavina Vua ni lomani iko tikoga ni sureti iko tiko mo tomana tikoga.

Au vakadinadintaka na noda iVakabula o Jisu Kaisito ka vakanamata kina siga ena ovici keda yadua e tabana ni *vakaraici* keda tu ka ologi keda ena nona *loloma cecere*. Ena yacai Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Marika 10:21.
2. Marika 10:17–21; emphasis added.
3. Raica na 1 Nifai 8:37.
4. 1 Joni 4:18.
5. Iperiu 12:5–6.

Mai vei Elder Gary E. Stevenson
Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

E rawa Vakacava Mena vukei Iko na Yalo Tabu?

Na Yalo Tabu ena veivakaroti, veivakacegui, ka ivakadinadina.

Ena dua na yakavi ni Moniti, keirau a kele kina kei watiqu o Lesa, ena nodratou matanivale e dua na matavuvale gone. Ena neirau tiko voli e kea eratou mani sureti keirau na matavuvale me keirau tomani iratou ena nodratou lotu ni matavuvale me vaka ni sa vakarautaka tiko nodratou lesioni na luedrau tagane yabaki ciwa. Keirau mani vakadonuya nodratou kerekere!

Ni ot i ga na imatai ni sere, na masu, kei na bisinisi ni matavuvale sa tekivu wilika sara o gonetagane na imatai ni taro e sa volai tu ena ituvatuva ni lesioni: "Ena vukei iko vakacava na Yalo Tabu?" Ni tarogi na veitaro oqo e a tekivutaka e dua na mataveiwasei vinaka ni ra vakaitavi kece sara kina na lewe ni matavuvale ena wasei ni vakasama kei na rai. Tarai au sara ga na vakavakarau ni neitou quesenivuli kei na nona taro vivinaka e a taroga, me vakayavalati au vakavica ni ot i na neirau veisiko o ya.

Mai na gauna o ya au se tarogi au tikoga; "Ena vukei iko vakacava na Yalo Tabu?"—dua na taro ena vinaka sara vei ira na Lalai ka ra sa yabaki walu ka vakavakarau tiko me ra papitaiso kei ira na gone ka ra se papitaiso ot i walega oqo ka ciqoma na isolisolni YaloTabu. E sa dodonu tale ga vei ira

na udolu era sa qai saumaki mai.

Au sureti keda kece sara vakabibi o kemuni na gone ena Lalai mo ni vakasamataka, "Ena vukei iko vakacava na Yalo Tabu?" Niu tekivu vakananuma na taro oqo, au tekivu vakasamataka sara e dua na ka e a yaco ena gauna au a se itabagone voli kina. Oqo e dua na italicanoa au a wasea vei Elder Robert D. Hales ni ot i toka ga noqu a kacivi ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua ka a qai vola ena dua na mekasini ni Lotu baleta na noqu bula.¹ Eso vei kemuni ko ni a rairai sa rogoca ot i na italicanoa oqo ia e lewe levu e se bera ni rogoca.

Niu se qai yabaki 11, a kauti au o tamaqu ki na dua na taubale ena veiulunivanua volekata na neitou vale. Ni sa muria cake o tamaqu na baba, au a lade mai na dua na vatuvale kina dua tale ena yasa ga ni sala ka keirau muria tiko. Niu a nakita tiko yani meu kabata cake e dua na vatuvale au sa tekivu yacova yani na dela ni vatuvale. Ni sa yaco kina, au kurabui ni sa dreti au o tamaqu ena noqu beleti ka dreti au sobu sara vakatotolo, ka kaya, "Kakua ni kaba cake ena dela ni vatuvale o ya. Daru muria tiko mada ga na gaunisala."

Oti e vica na miniti, ni keirau laki raisobu mai cake, keirau kurabui ni keirau raica e dua na balei vakaitameria ni vakacilavi siga tu ena dela ni vatuvale sara ga au a namaka meu a kabata cake mai.

E muri, ni keirau sa draiva lesu tiko ki vale, au kila ni o tamaqu e waraka tiko meu taroga, "O kila vakacava ni a davo tu e kea na gata." Au a qai taroga, ka vakavuna me mua na veitalanoa me baleta na Yalo Tabu kei na sala cava e rawa ni vukei keda na Yalo Tabu. Au sega vakadua ni se bau guilecava na veika au vulica ena siga oya.

Sa o raica beka nona vukei au vakacava na Yalo Tabu? Au vakavinavina-kataka ni a vakarorogo o tamaqu kina domo lailai ka malumu ni Yalo Tabu ka ni a vakabulai au ena siga o ya.

Na Cava Eda Kila me Baleta na Yalo Tabu

Ni bera ni da vakanananu yani kina na taro "Ena vukei iko vakacava na Yalo Tabu?" meda vakadikeva mada e so na ka sa vakatakila ot i vei keda na Turaga baleta na Yalo Tabu. E levu

sara na ka dina e rawa ni da na raica ia nikua au na vakaraitaka ga e tolu.

Ai matai, Na Yalo Tabu sa ikatolu ni Lewetolu Vakalou. Eda vulica na dina oqo ena imatai ni yavu ni vakabau-ta; “Keimami vakabauta na Kalou na Tamada Tawamudu, kei na Luvena ko Jisu Karisito, kei na Yalo Tabu.”²

Ai karua, na Yalo Tabu e yalo, me vaka e vakamacalataki ena ivolanikalou nikua: “Raica sa vakalewena ka vakasuna ko koya na Tamada; io sa vakayago me vaka na tamata; sa vakatale ga kina ko koya na Luvena; ia na Yalo Tabu sa sega ni vakalewena se vakasuina, raica sa Yalo ga ka sa vaka na ibulibili ni tamata. Kevaka me sega ni vakakina, ena sega ni rawa ni mai tiko e lomada na Yalo Tabu.”³ Qo e kena i balebale ni Yalo Tabu e yalo sega ni vaka na Kalou na Tamada kei Jisu Karisito ka tiko na yagodrau vakayago. Na dina oqo e vakaraitaka tale ga e so na yaca e soli kina Yalo Tabu ka da sa kila levu tu, wili kina na Yalotabu, Yalo ni Kalou, Yalo ni Turaga, Yalo ni Yalayala kei na Dauniveivakacegui.⁴

Ai katolu, na isolisolni Yalo Tabu ena yaco ena veitabaki ni liga. Na cakacaka vakalotu oqo ka dau qaravi ni oti na papitaiso ena vakatara vei keda na veitokani tudei ni Yalo Tabu.⁵ Me na qaravi na cakacaka vakalotu oqo mai vei ira na Matabete i Melikiseteki ka ra bula kilikili tu me ra na kotora na ligadra ena uludra ka cavuta na yacana, ka kaya ena dodonu ni matabete tabu,⁶ kei na yaca ni iVakabula, sa na vaka-deitaki kina me lewena Na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai, ka na cavuti na malanivosa bibi oqo: “Ciqoma na Yalo Tabu.”

E rawa Vakacava Mena vupei iko na Yalo Tabu?

Ena kena raici lesu ga na tolu na dina levu o ya baleta na Yalo Tabu meda na lesu tale kina imatai ni noda taro, “Ena rawa vakacava mena vupei iko na Yalo Tabu?”

Na Yalo Tabu ena dau Veivakaroti

Me vaka ga au a sa vakamacalataki ena gauna au a se gone kina na Yalo Tabu ena rawa ni vupei iko ena nona

veivakaroti taumada baleta na leqa vakayago kei na leqa vakayalo. Au vulica tale ena bibi ni itavi ni veivakaroti ni YaloTabu ena gauna au veiqraravi tiko kina ena Mataveiliutaki ni iWasewase mai Japani.

Ena gauna oqo, au a cakacaka vaka-voleka sara kei Peresitedi ReidTateoka ena tabana ni Kaulotu mai Sendai, Japani. Me tiki ni nona itavi ena tabana ni kaulotu e a tuvalaka e dua na nodra soqoni na iliuli ni kaulotu ena ceva ni nona iwasewase ni vanua ni kaulotu. Ni vo toka e vica na siga mai na siga lokuci ni soqoni e a vakila o Peresitedi Tateoka ni vakauqeti me sureti ira *kece* na daukaulotu mai na ceva ni nona iwase ni vanua ni veiqraravi mera lako kece mai kina soqoni ka sega walega ni o ira na iwiliwili lailai ni veiutaki ni kaulotu ka dodonu mera a lako taumada mai.

Ni sa kacivaka na veika sa nakita me na cakava e so tale era qai kaya vua

na soqoni o ya e sega ni vakayacori me baleti ira kece na daukaulotu ia o ira walega na iliuli ni kaulotu. Ia, e a vakanadakuya na lawatu sa virikotori ka vakamuria na veivakauqeti sa ciqoma, sa qai sureti ira kece na daukaulotu ka ra veiqraravi tu ena levu sara na koro lelevu e batni waitui wili kina na koro levu o Fukushima me ra lako mai kina soqoni. Ena siga lokuci, na 11 ni Maji 2011, era a soqoni vata yani na daukaulotu baleta na soqoni ka sa vakarabailevutaki o ya ena siti ka tiko e lomanivanua o Koriyama.

Ena siga ni bose o ya e a samuraka na iwase ni vanua o ya mai Japani e dua na uneune kei na sunami ka tiko na kena ivakarau ena 9.0, o ya na vanua e tiko kina na iwase ni vanua ni kaulotu o Sendai mai Japani. Ka ni rarawa ni a samuraki e so na koro ena batni waitui wili kina na vanua era vakaitikotiko kina na daukaulotu kei na vanua era a soqoni vata tiko kina ka

yali kina e levu sara na bula. Vakakina na koro o Fukushima e vakacaca kina na kabasu ni dua na imamaroi ni niukilia.

Dina ga ni a vakacacani mai na uneune na vale ni soqoni era soqo tiko kina na daukaulotu ia ena vaka-muri ni veivakauqeti ni Yalo Tabu era maroroi kina o ira kece na daukaulotu kei Peresitedi kei Sister Tateoka. Era a maroroi ka taqomaki mai na vakacaca ni sunami kei na kacobote ni niukilia.

Ni ko sa vakamuria na veivakauqeti ni Yalo Tabu—na kena revurevu ena vakamalua sara mai—kona rairai na vagalalataki mai na dredre vakayago kei na kena vakayalo, ia ko na sega tiko ni kila.

Taciu kei na ganequ, na Yalo Tabu ena vuakei iko ena nomu na vakaroti me vaka e a cakava vei tamaqu kei Peresitedi Tateoka.

Na Yalo Tabu ena Veivakacegui

Me toso tiko na saumi ni taro, “Ena vuakei iko vakacava na YaloTabu?” meda vakaraica mada yani na nona itavi Vakadauniveivakacegui. Ni dau yaco e so na ka ena noda bula me vaka na veika rarawa, mosimosi, kei na veika e veivakararawataki. Dina ga ni ena loma ni gauna ni veivakararawataki na Yalo Tabu ena qaravi keda ena dua na nona itavi bibi sara—Dauniveivakacegui, ni o ya sara ga e dua vei ira na yacana. Na veivosa rogo malumu, veivakadeitaki, nei Jisu Karisito ena vakamacalataka na nona itavi bibi: “Ia kau na masuti Tamaqu, ena qai solia vei kemudou e dua tale na Dauveivakacegui, me tiko ga kei kemudou ka sega ni mudu.”⁷

Meu vakamatatataka na ka oqo, au na wasea na italianoa dina ni dua na matavuvale ka lima na luvena tagane ka ratou a biubiu mai Los Angeles ki na dua na itikotiko lailai ena vicavata na yabaki sa ot. O rau na lewe rua ka rau qase toka erau sa mai tekivu qito sara ena timi ni qito ni koronivuli torocake ka veimaliwai sara kei ira nodrau itokanni, iliuli, ira na dauveituberi ena timi—levu vei ira era lewenilotu yalodina sara. Na veimaliwai oqo e veimuataki sara yani kina papitaiso nei Fernando, o koya e qasecake kei na tacina gone.

E muri sa qai toki laivi mai nodratou vale o Fernando ka laki tomana nona vuli kei na qito. Rau sa qai mai vakamau kei na nona itau goneyalewa mai koronivuli o Bailey ena valetabu. Ni rau sa vakacavara ga o Fernando kei Bailey na nodrau vuli, erau sa vakanimata sara yani kina sucu ni imatai ni luedrau—e dua na goneyalewa. Ia ena gauna ni nodratou sasaga tiko me rau tokitaki mai o Fernando kei Bayley me rau lesu tale mai ki vale, Erau a draiva tiko o Bayley kei na tacina qai yaco e dua na vakacala ka e gaunisala oka kina e levu na lori. E rau a vakaleqai o Bailey kei na luvane yalewa ka se bera ni sucu.

Ia, me vaka ni sa rui titobu sara na mosi e tu vei Fernando vakakina vei rau na itubutubu nei Bailey kei ira na tacina sa vaka tale ga kina na titobu ni vakacegu kei na logavinaka e lutuki iratou mai ena gauna vata oya. Na Yalo Tabu ena nona itavi me Dauniveivakacegui e a vakacegui Fernando dina ena gauna ni nona bula rarawa. E a vakadeitaka vei Fernando na Yalo Tabu na yalo vakacegu me rawa kina vua me vosoti ira kece era vakaitavi ena vakacalaka o ya.

Erau a qiriti ganei Bailey na nona itubutubu kina vanua e kaulotu tiko kina ena gauna e yaco kina na vakacala ka. E muri e qai vakamacalataka mai ena dua na nona ivola na veika e vakila, ena nona rogoca na itukutuku dredre me

baleti ganena: “E sa dua na ka na totoka ni kena mai rogoci na domomu ni vakacegu tu ena lomani ni dredre. Au sega ni kila na ka meu kaya. . . . Na ka ga au rawa ni vakasamataka ni o ganequ sa na sega ni tiko mai vale ena gauna au yaco yani kina. . . . Au a vakacegui ena nomu ivakadinadina ni iVakabula kei na Nona ituvatuva. Na yalo e logalagavinaka ka kauti au vakavoleka sara kina luluvu ena noqu vuli ka vakavulica me vakasinaiti na yaloqu. Ena gauna oya au avakacegui ka vakananumi ena veika au kila tu.”⁸

Ena dau vakacegui iko na YaloTabu me vaka ga e cakava vei Fernando kei na matavuvale nei Bayley.

Na Yalo Tabu ena Vakadinadinataka

Na ilesilesi ni Yalo Tabu sai koya me vakadinadinataka na Tamana kei na Luvena kei na dina ni veika kecega.⁹ Ni a vosa na Turaga vei ira na Nona tisaipeli, e a kaya, “Ia, ni sa lako mai na Dauveivakacegui, ko koya kau na tala vei kemudou mai vei Tamaqu, . . . ena tukuni au ko koya.”¹⁰

Me na rawa ni vakamacalataka na itavi ni Yalo Tabu ni dau ni vakadinadinata, au na tosoya na italianoa kei Fernando kei Bailey. Kevaka o ni nanuma tiko niu a kaya ni o Fernando kei tacina erau a sa papitaiso ia o rau na nona itubutubu kei iratou e tolu na tacina e sega. Dina ga ni ratou a sa dau sureti na veiyabaki me ratou ciqomi

ira na daukaulotu ia e sega ga ni mani vakakina.

Ena gauna erau mai mate kina o Bailey kei na luvenau yalewa sa tara sara ga vakalevu nodratou bula na matavuvale nei Fernando. Eratou sega ni sotava na vakacegu me vaka na matavuvale nei Bailey vakakina vei Fernando. Eratou sega tiko ni kila na vuna e rawa kina vua na luedrau ulumatua vakakina na matavuvale nei Bailey me rawarawa kina vei iratou na lako curuma na gauna dredre eratou sota kaya tiko.

Eratou sa qai vakasotara vata ni veika e tu vua na luedrau ka sega vei iratou sa ikoya na kospeli vakalesui-mai nei Jisu Karisito ka sa ikoya sara beka ga oqo na vuna e yalo vakacegu ka logaloga vinakataki tu kina. Muria mai na nodratou sa mai kila oqo na nodra sa sureti na daukaulotu me ra mai vakavulici iratou ena kospeli. Kena isoqoni ga ni ratou sa qai mai ciqoma na nodratou ivakadinadina ni yavu ni veivakabulai, kauta mai vei iratou na vakacegu kei na logalogavinaka ka ratou a vakasaqara tu mai vakadede.

Ni ot e rua na vula na mate nei Bayley kei na makubudrau yalewa ka se bera ni sucu eratou sa papitaiso, vakadeitaki, ka ciqoma na isolisoli ni

Yalo Tabu na itubutubu nei Fernando kei na rua na tacina. Na taci Fernando ka gone duadua sa vakamatata tiko kina nona na papitaiso ni sa yabaki walu. Erau vakadinadina taka yadua ni Yalo, kei na Yalo Tabu erau vakadina-dinatata na dina ni kospeli, ni liutaki iratou yani me ratou papitaiso ka ciqoma na isolisoli ni Yalo Tabu.

Kemuni na taciqui kei na Ganequ ena vuake iko na Yalo Tabu ni vakadina-dinatata vei iko me vaka e a cakava kina matavuvale nei Fernando.

iVakaleka

Meda sa na vakalekalekataka na itu-kutuku. Eda sa kila e tolu na dina ka sa vakatakilai ka na kauti keda yani kina kila na Yalo Tabu. Oqori na Yalo Tabu na ikatolu ni Lewe tolu Vakalou, na Yalo Tabu e Yalo kei na isolisoli ni Yalo Tabu e na lako mai ena veitabaki ni ligi. Eda sa raica talega e tolu na isau ni taro na “Ena vuake au vakacava na Yalotabu?” Na Yalo Tabu ena veivakaroti, veivakacegui, ka ivakadinadina.

Bulakilikili mo rawa ni Maroroya na iSolisoli

Vei kemuni na vakarau tiko mo ni papitaiso ka vakadeitaki se vei kemuni sa vakayacori oti sa yaco oti ena dua na gauna makawa sara ena ka bibi toka

ena noda bula vakayago kei na bula vakayalo me na maroroya na isolisoli ni Yalotabu. Eda tekivu ena noda saga meda maroroya na ivakaro, meda masu yadudua kei na masu vakamatavuvale, wilika na ivolnikalou, ka vaqara na loloma kei na veivosoti kei ira na lewe ni matavuvale kei ira nomu daulomani. Meda qarauna me savasava tu ga na noda vakasama, noda veimaliwai, kei na noda ivosavosa. Meda na dau qara-va na Tamada Vakalomalagi ena loma ni noda vale noda veivalenilotu kei na gauna e rawa kina meda na lako kina valetabu. Mo tiko volekata na Yalo, ena qai tiko volekati iko na Yalo.

iVakadinadina

Au sa na mai tinia ena dua na vei-sureti kei na noqu ivakadinadina. Au sureti iko mo bulataka na qaqanisere era dau lagata na Lalai na vosa kau vakadeitaka ni ra sa kila tu “Vakarogoca, Vakarogoca. Na Yalo Tabu ena tukuna mai Vakarorogo, Vakarorogo kina domo lailai.”¹¹

Kemuni na taciqui kei na ganequ kemuni na sa qase kei kemuni na se gone au solia noqu ivakadinaina baleti iratou na Lewetolu Vakalou—Kalou na Tamada, Jisu Karisito kei na Yalo Tabu. Au vakadinadina taka ni dua na ka talei eda dau marautaka ni da Yalodododnu Edaidai ka bula tiko ena taucoko ni gauna oqo sa ikoya na isolisoli ni Yalo Tabu. Au kila ni *rawa ni vuake* iko na Yalo Tabu. Au kuria noqu ivakadinadina baleti Jisu Karisito kei na nona itavi me noda iVakabula ka Dauveivueti kei na Kalou ni Tamada Vakalomalagi. Ena yacai Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica na Robet D. Hales, “Elder Gary E. Stevenson: An Understanding Heart,” *Liahona*, June 2015; 14.
2. Yavu ni Vakabauta 1:1.
3. Vunau kei na Veiyalayalati 130:22.
4. Raica na Mosaia 18:13; Alama 5:46; 9:21; Vunau kei na Veiyalayalati 88:33.
5. Raica na 1 Nifai 13:37; 2 Nifai 31:12; Vunau kei na Veiyalayalati 121:46.
6. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 138:33.
7. Joni 14:16.
8. iTukutuku maroroi, 7 ni Maji, 2005.
9. Raica na Iperiu 10:15; 2 Nifai 31:18; Jekope 4:13.
10. Joni 15:26.
11. “The Still Small Voice,” *Children’s Songbook*, 107.

Mai vei Elder C. Scott Grow
Ena Vitudagavulu

Ia Sai Koya Oqo na Bula Tawamudu

Na Kalou e kilai iko ka sa sureti iko tiko mo kilai Koya.

Au na vosa vei kemuni na itabatamata tubu cake tiko mai—na itabagone kei na itabagone qasecake, vakamau se sega—kemuni na iliuli ni matakina ena Lotu oqo. Ena veika butobuto kece, ka vakatani, rere, kei na veilecayaki ena vuravura nikua, au na vosa vakamatata sara vei kemuni me baleta na lagilagi kei na veivakalou-gatataki ni noda kila na Kalou.

E vuqa na dina e vakatavulica o Jisu Karisito e vakamacalataka na nona ituvatuva ni bula marau na Tamada Vakalomalagi kei na nomu tikina. Au na raicamatua mada e rua vei ira oqo ena vukea mo ni kila vinaka na kemuni *yavu dina* vakaluve ni Kalou kei na kemuni *inaki* ena bula oqo.

iMatai: “Ni sa lomani ira na kai vuravura vakaoqo na Kalou, me solia kina na Luvena e duabau ga sa vakatubura, me kakua ni rusa ko ira yadua era sa vakabauti koya, me ra rawata ga na bula tawamudu.”¹

iKaruia: “Ia sai koya oqo na bula tawamudu, me ra kilai kemuni na Kalou dina duadua ga, kei Jisu Karisito, ko koya ko ni a tala mai.”²

Yalovinaka ni dau vakasamataki tiko na dina oqo—era vakavulica na *cava na vuna*—niu vakasaqara meu

vakamacalataka na *sala* oiko kei keda kece me rawa ni da kila na Kalou.

Mo Kilai Koya ena Masu

Kemuni na noqu itokani itabagone, sa rawa meda tekiu kila na Kalou ena masu.

Enai ka 7 ni Epereli, 1829, ni sa yabaki 22 o Oliver Cowdery a tekiu cakacaka vaka-vunivola vei Josefa Simici e yabaki 23. Rau a tamata gone talega—vakataki kemuni. A kerea kina

o Oliver na veivakadeitaki mai vua na Kalou baleta na Vakalesuimai kei na nona cakacaka kina. A saumi mai vua, ena ivakatakila oqo:

“Raica, ko sa kila ni ko sa kerekere vei au kau sa vakararamataka na nomu vakasama. . . .

“Io, Au sa kaya vei iko, mo kila ni sa sega tale e dua, na Kalou duadua ga e kila na nomu vakasama kei na inaki ni lomamu. . . .

“. . . Kevaka ko sa gadreva e dua tale na ivakadinadina, mo nanuma lesu ga na bogi ko a masu ka tagica kina vei au ena yalomu. . . .

“Au a sega li ni vakaceguya na nomu vakasama . . . ? Ai vakadinadina uasivi cava tale ko rawa ni taukena me vakatauvatani kei na kena mai vua na Kalou?”³

Ni ko *masu* ena vakabauta, o na vakila na loloma ni Kalou ni sa na vosa na Yalona ki *yalomu*. Se cava sara na nomu galili se veilecayaki o na vakila ena so na gauna, ni o sega ni tiko duadua ena vuravura oqo. Na Kalou e kilai *iko*, vakaidina sara. Ni ko masu, o sa na kilai *Koya*.

Mo Kilai Koya ena Vulica na iVolanikalou

Ni ko vulica na ivolanikalou, o na sega walega ni vulica na *veika e baleta* na iVakabula, ia sa rawa mo na *kila* vakaidina na iVakabula.

Ena Epereli ni 1985, a vosa o Elder Bruce R. McConkie ena koniferedi

raraba—ni vo toka e 13 na siga me mate kina. A tinia ena ivakadinadina oqo:

“Au sa dua vei ira sa vakadinadina-taki Koya, ka na yaco na siga meu tara kina na we ni ivako ena Ligana kei na yavana kau na vakasuana na yavana ena wai ni mataqu.

“Ia ena sega tale ni dua na ka meu *kila* cake vakalevu ia na noqu sa *kila* ga ni sai Koya na Luvema na Kalou sa Cecere, ni sai Koya na noda iVakabula ka Dauveivueti, ni veivakabulai ena yaco ga mai ena nona dra ni veisorovaki ka sega ni dua tale na sala.”⁴

Kivei keda a rogoca na vosa nei Elder McConkie ena siga o ya eda sega ni guilecava na ka eda a vakila. Ni sa tekivu vosa, a vakatakila na *vuna* a kaukauwa kina na nona ivakadinadina. A kaya:

“Ni da veivosakitaka na veika lagilagi oqo, au na vakayagataka ga na noqu vosa, ko ni na nanuma beka ni sa lako mai na ivolanikalou. . . .

“E dina ni ra a cauraka taumada eso, ia *sa noqu kina nikua*, ni sa vakatakila vei au na Yalo Tabu ni Kalou ni sa ka dina, ia oqo sa vaka ni sa vakatakila mai vei au na Turaga me vaka ga ni sa kena imatai ni gauna. Au sa qai *rogoca* na domona ka *kila* na nona vosa.”⁵

Ni ko vulica ka vakasamataka titobu na ivolanikalou, o na rogoca talega na domo ni Kalou, kila na Nona vosa, ka kilai Koya. Ena vakatakila na Kalou na Nona dina tawamudu kivei kemuni vakayadudua. Ena yaco na vunau kei na ivakavuvuli oqo me kemu ituvaki dina ka na vure mai na yalomu.

Me ikuri ni vulica yadua, na vulici ni ivolanikalou vakamatavuvale e ka bibi.

Eda vinakata ena noda itikotiko me ra vulica ka kila na lueda na domo ni Yalo. Eda vakadinata ni na yaco oqo ni da vulica vakamatavuvale na iVola i Momani ena veisiga. A vaqaqacotaki na noda ivakadinadina ni da veivosakitaka na dina tabu.

Sa yaco kina na vuli ivolanikalou me sala ni nona solia vei keda yadua na Yalo e dua na veivakavulici tudei. Ni ko vulica na ivolanikalou e veisiga, vakai iko kei na nomu matavuvale, o na vulica mo kila na domo ni Yalo ka kila kina na Kalou.

Mo Kilai Koya ena Nomu Cakava na Lomana

Me ikuri ni noda masu kei na vulica na ivolanikalou me da na kila kina na Kalou, sa na gadrevi meda cakava na Lomana.

Sa ivakaraitaki cecere dina na noda iVakabula. A kaya, “Niu sa sega ni lako sobu mai lomalagi meu kitaka na lomaqu, meu kitaka ga na loma i koya sa talai au mai”⁶

Ni sa rairai na iVakabula sa tuca-ketale vei ira na Nifai, a kaya o Koya, “Ka raica, koi Au na rarama kei na vu-ni-bula kei vuravura; ka’u sa gunu oti mai na bilo wiwi ka a solia vei au na Tamada, ena noqu colata na iva-lalava ca ni vuravura me vakalagilagi kina ko Tamada, ia au sa vakayacora na *lomai* Tamada *na veika kecega* mai na ivakatekivu.”⁷

O iko kei au daru na cakava na lomai Tamada ni rokovi na noda veiyalayalati, maroroya na ivakaro, ka qarava na Kalou kei ira na wekada raraba.

Oi au kei na watiqu o Rhonda, erau tawavanua tu ga na neirau dui itubutubu—me vakataka beka eso na nomuni itubutubu. Ia e dua ga na ka au taleitaka baleti rau na neirau itubutubu ni rau dinata na qarava na Kalou, ka rau vakavulica me keirau cakava vakakina.

Ni se qai vica toka ga na yabaki ni nodrau vakamau na itubutubu nei Rhonda, a kacivi o tamana yabaki 23 me laki daukaulotu tudei. A biuta tu mai na watina gone kei na luedrau yalewa yabaki 2. Sa qai kacivi talega o marama watina me laki veiqraravi vata kei koya ena iotioti ni vitu na vula ni

nona ilesilesi—ka biuta tu mai na luvedrau yalewa vei ira na wekana.

Ni oti e vica na yabaki, ka sa va na lvedrau, ratou sa toki sara ki Missoula, Montana, me rawa vei tamai Rhonda me vuli ena univesiti. Ia, e vica walega na vula nodratou tiko e kea sa kacivi mai vei Peresitedi Spencer W. Kimball kei Elder Mark E. Petersen o tamai watiqu me isevu ni peresitedi ni iteki tauyavutaki vou o Missoula. A se qai yabaki 34 walega. Na vakasama ni univesiti sa biu tu mai ka sa guta me cakava na loma ni Turaga—sega ni lomana.

Na noqu i tubutubu e rau a veiqravi ena valetabu ni rauta ni sivia e 30 na yabaki—a dauveivauci o Tamaqu ka liganicakacaka o Tinaqu. Rau a vakaile-silesi tudei talega—mai Riverside, California; Ulaanbaatar, Mongolia; Nairobi, Kenya; na Valetabu e Nauvoo Illinois; kei na Valetabu e Monterrey Mexico. Rau a cakacaka vagumatu mai Mexico me rau vulica e dua na vosa vou, ka sega ni rawarawa ena yabaki 80. Ia rau sa saga me rau cakava na loma ni Turaga ka sega ni saga na ka rau gadreva ena bula oqo.

Kivei kemuni kece na Yalododonu Edaidai sa yalodina vakaoqo e vuraura raraba, au voqataka kina na vosa ni Turaga kivei parofita Nifai: “O sa kalogugata, . . . ena veika ko sa vakayacora . . . ko sa sega ni guce . . . [ko] sa sega ni segata mo maroroya na nomu bula, ia ko sa segata ga mo vakayacora na lomaqu ka muria na noqu ivunau.”⁸

Ni da vakasaqara meda cakava na loma ni Kalou ena noda qaravi Koya kei ira na wekada raraba, eda na vakila ni sa vakadonui keda ka kilai Koya vakaidina sara.

Mo Kilai Koya ena Nomu sa Vakataki Koya

E kaya vei keda na iVakabula ni sala vinaka duadua meda kila na Kalou o ya meda sa vakataki Koya. A vakavulica: “Ia a cava na ivalavala sa kilikili kei kemudou? Au sa kaya vakaidina vei kemudou, mo dou vakataki au.”⁹

Na bula kilikili sa ka bibi meda sa vakataki Koya kina. A vakarota o Koya, “Vakatabui kemudou; io, dou vakasavasavatuka sara na lomamudou, ka savata na ligamudou . . . meu vakasavasavatuka

kemudou kina.”¹⁰ Na tekivu ena sala meda na vakataki Koya, meda veivutuni, ciqoma na Nona veivosoti, ka na vakasavasavatuka o Koya na yaloda.

Me vuakea noda toso yani vua na Tamada, sa yalataka kina na Turaga vei keda oqo: “Ena qai yaco, ni ko ira na yalo kecega era na biuta laivi na nodra ivalavala ca ka lako mai vei au, ka masuta na yacaqu, ka talairawarawa ki na domoqu, ka muria na noqu ivakaro, ena raica na mataqu ka *kila* ni sai au.”¹¹

Ni da vakabauta na Nona solibula ni veisorovaki, sa yaco na iVakabula me vakasavasavatuka keda, vakabulai keda, ka rawa vei keda meda *kilai* Koya ena noda sa *vakataki* Koya. E vakavulica o Momani, “Mo dou masuta na Tamada ena yalomudou taucoko, . . . mo dou [luvena tagane luvena yalewa] na Kalou; ia ni sa rairai mai ko Koya eda na *tautauvata* kaya.”¹² Ena noda saga meda vakataka na Kalou, sa rawa Vua me buli keda vakauasivi cake mai na noda saga vakai keda ga.

Mo Kilai Koya ena Vakamuri Ira na Dauveituberi

Me vuakea noda sasaga, sa solia vei keda na Kalou na ivakaraitaki ni tamata kei na dauveituberi. Au gadreva meu wasea noqu nanuma baleta e dua na noqu, o Elder Neal A. Maxwell. Sa dau saga tu ga me solia na lomana ki na loma ni Tamada ena sasaga me sa vakataka na Kalou.

Sivia na 20 na yabaki sa oti, a wasea vei au na nona nanuma ni oti toka ga nona sa laurau ni sa tauvi kenisa. A kaya vei au, “Au vinakata meu tiko ena timi, ena yasana oqo [ni ilati] se yasana kadua. Au sega ni vinakata meu dabe tiko ena yasa ni laini. Au vinakata meu na qito.”¹³

Ena vica na macawa e tarava, a dredre me kerea na Kalou me vakabulai koya; a gadreva ga me cakava na loma ni Kalou. A kaya na watina, o Colleen, ni imatai ni tagi nei Jisu ena were o Kecisemani a vakaoqo “Kevaka e rawarawa, me lako tani mada vei au na bilo oqo.” A mani kaya kina na iVakabula, “Ia me kakua ga ni vaka na noqu lewa, me vaka ga na *nomu lewa*.”¹⁴ A vakayaloqaqataki Elder Maxwell me muria na ivakaraitaki ni iVakabula, me kerea na vakacegu *ka qai* solia na lomana ki na loma ni Kalou ka cakava sara.¹⁵

Ni sotava na rarawa ni veiqravlevu vakavuniwai ka dredre volekata ni dua na yabaki, sa taucoko vakaoti na lesu “ki na qito.” A veiqravlevu me vitu tale na yabaki.

A vica tale na neirau ilesilesi vata ena vica na yabaki e tarava mai. Au a vakila na nona yalovinaka, yalololoma, kei na loloma. Au a vakadinadinataka na tubu cake ni nona vakasavasavatuka vakayalo ena gauna ni nona rarawa kei na nona veiqravlevu tikoga ni saga voli me na vakataka na iVakabula.

Na *usutu* ni ivakaraitaki uasivi kei na dauveituberi, sa tiko me noda kece, sai koya na noda Turaga ka iVakabula, o Jisu Karisito, ka a kaya, "Oi au na sala kei na vu-ni-dina, kei na vu-ni-bula, sa sega ni torovi Tamaqu walega e dua na tamata, e na vukuqu ga."¹⁶ "Mo lako mai mo muri au."¹⁷

Kemuni na taciqu kei na ganequ itabagone, na kila na Kalou sa sasaga ni bula taucoko. "Ia sai *ikoya* oqo na bula tawamudu, me *[ra]* kilai kemuni na Kalou dina duadua ga, kei Jisu Karisito, ko koya ko ni a tala mai [na Tamana]."¹⁸

"Meda kakua beka ni tomana tiko na inaki cecere vakaoqo? . . . Na yaloqaqa, kemudou na [noqu itokani itabagone]; ka toso tikoga ki liu, ki liu ki na qaql."¹⁹

Na Kalou e kilai *iko* ka sa sureti *iko* tiko mo kilai *Koya*. Masu vua na Tamada, vulica na ivolanikalou, vaka-saqua mo cakava na loma ni Kalou, ka saga mo na vakataka na iVakabula, ka muri ira na dauveituberi ivalalava dodonu. Ni ko cakava oqo, o *na* yaco *mo kila* na Kalou kei Jisu Karisito, ka ko na rawata na bula tawamudu. Oqo na noqu veisureti vei kemuni niu sa Nodrau ivakadinadina tabaki. Erau bula. E rau lomani kemuni. Au sa vakadinadinataka oqo ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Joni 3:16.
2. Joni 17:3
3. Vunau kei na Veiyalayalati 6:15–16, 22–23.
4. Bruce R. McConkie, "The Purifying Power of Gethsemane," *Ensign*, May 1985, 11; vakamatatataki.
5. Bruce R. McConkie, "The Purifying Power of Gethsemane," 9; vakamatatataki.
6. Joni 6:38.
7. 3 Nifai 11:11; vakamatatataki.
8. Ilamani 10:4.
9. 3 Nifai 27:27.
10. Vunau kei na Veiyalayalati 88:74.
11. Vunau kei na Veiyalayalati 93:1; vakamatatataki.
12. Moronai 7:48; vakamatatataki.
13. Raica na itukutuka vata ga ena Bruce C. Hafen, *A Disciple's Life: The Biography of Neal A. Maxwell* (2002), 19.
14. Maciu 26:39; vakamatatataki.
15. Raica na Bruce C. Hafen, *A Disciple's Life*, 15.
16. Joni 14:6.
17. Maciu 19:21.
18. Joni 17:3; vakamatatataki.
19. Vunau kei na Veiyalayalati 128:22.

Mai vei Elder Benjamín De Hoyos
Ena Vitusagavulu

Me iVakarau ki na Veimatanitu na Noda Rarama

Na kospeli ni iVakabula kei na Nona Lotu vakalesuimai e solia vei keda na madigi me rawa ni yaco na noda rarama me tiki ni ivakarau cecere ki na veimatanitu.

Ena vica vata na yabaki sa otu, niu veiqraravi voli vakaqasenivilu ni semineri, au rogoca ni dua vei ira keimami cakacaka vata ni taroga e dua vei ira na nona gonevuli me vakasamataka mada na taro eso oqo: Kevaka o a bula tiko ena nona gauna na iVakabula, na cava na vuna o nanuma kina ni o na muri Koya me vaka e dua na Nona tisai-peli? Eratou qai mai duavata ni o ira na vakamuria na iVakabula ena gauna oqo era saga tiko me ra Nona tisai-peli, ka tautauvata vakakina ena veigauna sa otu.

Mai na gauna oya, au sa vakasamataka vakanitobu na taro oya kei na veika eratou a qai mai duavata kina. Au dau vakanaroga wasoma se na vakaevei na noqu nanuma niu rogoca na iVakabula vakataki Koya ena Nona tukuna na veika oqo ena Vunau ena Ulunivanua:

"Oi kemudou na rarama kei vuravura. Na koro sa tara toka e ulunivanua sa sega ni tabonaki rawa.

"Sa sega talega ni tutuvaki na cina, ka me qai toka e ruku ni vakarau ni

sila, ena kena itutu ga; sa qai cinavi ira kecega sa tiko e vale.

“Me caudre vakakina na nomudou rarama e matadra na tamata, me ra raica na nomudou ivalavala vinaka ka vakarokorokotaka na tamamudou sa tiko mai lomalagi” (5:14–16).

E rawa beka ni o raitayaloyalotaka se na vakaevei na nomu nanuma ni o rogoca na domona na iVakabula? Na dina, ni sega ni gadrevi me da raitaya-loyalotaka. Sa yaco me ka ni veigauna vei keda noda rogoca na domo ni Turaga baleta ni gauna eda rogoca kina na domodra na Nona italai, e tautauvata saraga.

Ena 1838, tautauvata kei na itukutuku a soli mai na Vunau ena Ulunivana, a tukuna kina na Turaga mai vua na Parofita o Josefa Simici:

“Ni sai koya oqo na yaca ena kacivi kina na noqu lotu ena veisiga mai muri, io na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai.

Au sa kaya vakaidina vei kemudou kecega: Dou tucake ka cila yani, me ivakaraitaki vei ira na veimatanitu kecega na nomudou rarama” (V&V 115:4–5).

Sa rui matalia dina na noda gauna ka vakaraitaki kina ena dua na raivotu vua na parofita o Aisea; a raica talega o koya ka parofisai me baleta na gauna oqo ni kena vakalesui mai na Lotu i Jisu Karisito kei na kena inaki, ka kaya kina, “Ia ena vakarewatako ko koya e dua na kuila vei ira na veimatanitu, ka vakasoqoni ira vata na Isireli era sa biu laivi, ka na soqona vata ko koya na Juta era sa dui veiseyaki mai na iyalayala vava kei vuravura” (Aisea 11:12).

Ena vakasama vakaivolanikalou, e dua na drotini, se dua na ivakarau, sai koya na kuila ka vakasoqoni kina na tamata ena duavata ni inaki. Ena vei gauna makawa, e dua na ivakarau me ra duavata kina na sotia ena ivalu. Ena vosa vakatautauvata, na iVola i Momani kei na Lotu vakalesui mai i Jisu Karisito erau sa ivakarau ki na veimatanitu kece. (Raica na iDusidusi ki na iVolani-kalou, “Masu,” scriptures.lds.org.)

Sega ni vakatitiqataki, ni dua na ivakarau cecere ena gauna oqo na konifredi raraba vakasakiti oqo, sa dau tukuni tikoga kina na cakacaka cecere

kei na ituvatuva ni Tamada Vakalomalagi “me vakavuna na tawamate rawa kei na bula tawamudu ni tamata” (Moses 1:39).

Na kena dau vakayacori tikoga na konifredi raraba sa dua na ivakadina-dina cecere ni da Yalododonu Edaidai eda, “vakabauta na veika sa vakatakila oti na Kalou, na veika sa vakatakilai mai oqo, ka keimami vakabauta ni na levu tale na veika ena qai vakatakilai mai me baleta tiko ga na Matanitu ni Kalou” (Yavu ni Vakabauta 1:9).

Na cava gona, sa vakatakila na Turaga mai vei Peresitedi Monson eda gadрева me da tomana tiko me rawa kina ni dua na ivakarau ki na veimatanitu na noda rarama. Na cava beka eso na ka bibi e dodonu me caka ena gauna talei oqo ni kena tara cake tiko ko Saioni ka vakasoqoni vata o Isireli?

E sa dau vakatakila tiko na Lomana na Kalou vei keda “vosa ena vosa, na ivunau ena ivunau, vakalailai eke, ka vakalailai e kea” (2 Nifai 28:30). Sa dau vakatakila mai vei keda na Turaga na Lomana ena “vosa ena vosa, na ivunau

ena ivunau, vakalailai eke, ka vakalailai e kea;” o koya e sega ni dodonu me da kidroa ena veika e sa rui ka lalai baleta ni ra sa rui rawarawa ka dau tukuni wasoma, ni sa veivakasalataki oti kina na Turaga, ka tukuna vei keda “sa kalougata ko ira era sa vakarorogo ki na noqu ivunau, ka vakatudaliga ki na noqu ivakasala ni ra na vulica na yalomatua; ia kivei koya sa ciqoma au na solia vakalevu cake vua” (2 Nifai 28:30).

Au vakadinadinataki ni “vosa ena vosa, na ivunau ena ivunau, vakalailai eke ka vakalailai e kea” kei na noda vakarorogo ki na nodra ivakasala na noda ililiu, ena tawa tiko kina na noda cina ena waiwai ka na rawa kina vei keda me da tucake ka cila yani me vaka sa vakaroti keda kina na Turaga.

Ni levu tu na ka eda rawa ni cakava, e tolu au gadrevi meu vakanamata kina ka na rawa kina vei keda me da tucake ka cila yani: rokova na Siga ni Vakacecegu; vakusakusataki na caka-caka ni veivakabulai ena yasa ruarua ni ilati; kei na veivakavulici ena ivakarau ni iVakabula.

Na rarama eda tukuna tiko e yaco mai ena noda yalodina ki na vakarokorokotaki ni Siga ni Vakacecegu, ena Lotu vakakina e vale, sai koya na rarama ka na tubucake ni da sa vakasavasavataki keda tiko mai vuravura; sai koya na rarama e yaco mai ena noda vakacobora na noda sakaramede ena Nona siga tabu kei na noda qaravi koya ga sa Cecere Sara, na ka kece oqo ena rawa kina ni tiko vata kei keda na Yalona. Sai koya na rarama ka na tubu ka yaco me laurai votu ni da sa lesu ki vale ena yalo ni veivosoti ka tukuna tiko o Peresitedi Henry B. Eyring ena koniferedi raraba ni Okotova sa otia kaya kina: "Ena veivakalougatataki kece sara eda rawa ni wilika, o koya e cecere duadua me yacova mai oqo sai koya na noda vakila na veivosoti ni da sa vakaivotavota ena sakaramede. Eda na vakila na loloma cecere cake kei na vakavinavinaka ena vukuna na iVakabula, o koya sa rawa ni da savai mai na ivalalava ca ena isoro tawayalani" ("Gratitude on the Sabbath Day, *Liaona*, Nove. 2016, 100).

Ni da rokova tiko na Siga ni Vakececegu ka vakaivotavota ena sakaramede, eda sega walega ni vakasavasavataki, sa na serau cake na noda rarama.

Sa na levu cake talega noda rarama ena noda solia ka vakatabuya na gauna me da vaqara na yacadra na tubuda, kauta na yacadra ki na valetabu, ka vakavulica vei ira ena noda matavuvale kei ira tale eso me ra vakayacora vakakina.

Na cakacakaka cecere oqo ni valetabu kei na tuvakawa eda wasea vata kei ira na Yalododonu ena yasa ruarua ni ilati sa toso tiko ki liu vakalevu cake mai na veigauna kecega ni sa ra tara tiko na valetabu ni Turaga. Oqo ni sa tu na ituvatua vakatabakidua ena veivaletabu me baleta na ilawalawa vakamatavuale ka ra kauta voli mai na nodra dui kadi ni yaca, keirau sa dau sotava kei watiqu eso na gauna taleitaki ni keirau veiqaravi ena valetabu kei ira na luvei keirau kei na makubui keirau.

Ni da raica ka kauta na yaca ki na valetabu ka vakavulica vei ira tale eso na kena icakakaka, eda sa cila tiko me ivakarau.

Noda vulica me da veivakavulici me vaka na nona veivakavulici na iVakabula e dua tale na sala e rawa ni da tucake ka cila yani kina. Au reki vata kei ira kece sara era sa vulica tiko me ra veivakavulici me vaka na iVakabula. Meu wiliwili mada mai na waqa ni ivolavakarau ni veivakavulici: "Na takete ni qasenivuli taucoko ni kospeli—na itubutubu taucoko, na qasenivuli kacivi taucoko, na dauniveisiko taucoko, kei ira na daumuri Karisito taucoko—oya mera vakatavulica na ivunau savasava duadua ni kospeli, ena Yalotabu, me rawa ni ra vupei kina na luve ni Kalou ena taraicake ni nodra vakabauta kiuva na iVakabula ka vakataki Koya vakalevu cake." (*Veivakavulici ena iVakarau ni iVakabula* [2016]).

Ena gauna sara ga oqo, e udolu vakaudolu na noda qasenivuli yalodina era taura cake tu e dua na rarama ena nodra vulica tiko me ra veivakavulici ena ivakarau ni iVakabula. Ena ituvatua oqo, na soqoni vou ni matabose ni qasenivuli sa ivakarau me ra tucake ka cila yani kina ni ra sota na gonevuli ena ivakarau ni yunau i Karisito, baleta "na idola ni veivakavulici me vaka na veivakavulici ni iVakabula sai koya me da bula me vaka na nona bula na iVakabula" (*Teaching in the Savior's Way*, 4).

Ni da veivakavulici ka vuli ena Nona ivakarau, ka yaco me vakataki Koya vakalevu cake, sa na cila me rarama vakalevu cake na noda dui rarama ka sega ni rawa ni vunitaki ka yaco me ivakarau vei ira era vaqara na rarama ni iVakabula.

Kemuni na taciqu kei na ganequ, me kakua vakadua ni vunitaka na noda rarama. E sa vakaroti keda na noda iVakabula me caudre tiko na noda rarama me vaka na koro sa toka ena ulunivanua se vaka na rarama sa tu ena kena itutu. Ni da cakava vakakina, eda sa vakalagilagia na Tamada sa tiko mai Lomalagi. Na kospeli ni iVakabula kei na Nona Lotu vakalesuimai e solia vei keda na madigi me rawa ni yaco na noda rarama me tiki ni ivakarau cecere ki na veimatanitu.

Au vakadinadintaka ni sai Jisu Karisito na rarama e dodonu me da vaka-cilava, ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

Mai vei Elder Quentin L. Cook
Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikaru

Yavu ni Vakabauta

Na noqu kerekere oya me da na solibula ka tiko vei keda na yalomalua me vaqaqacotaki kina noda vakabauta na Turaga o Jisu Karisito.

Sa dua dina na koniferedi raraba totoka oqo. Eda sa mai laveti cake sara ga. Kevaka me tiko e dua na vu ni kena vakayacori na koniferedi raraba o ya me taraicake na noda vakabauta na Kalou na Tamada kei na noda iVakabula o Jisu Karisito.

Au na vosa tiko ena yavu ni vakabauta.

Na tarai ni yavu yadudua me vaka e levu sara na ka vinaka ena dau taraicake vakamalu sara, dua na itagede, dua na ka me na sotavi, dua na ibolebole, dua na veivakayalolailaitaki, kei na dua na ka vinaka me na rawati, ena veigauna e so. Dua na ka guiguilecavi dredre na imatai ni nona cavu yava e dua na gonenlailai. Sa totoka dina ni da sarava tu yani. Na vakaciriloloma ni irairai ni matana—cokoti vata kina na sasaga gumatua, reki, kidacula, kei na kena sa rawati—sa dua dina na cavyikalawa veivakauqet.

E tiko ena neitou matavuvale e dua na ka a yaco sa bau vaka sara ga o ya na kena tautauvata. Ni sa yabaki va na luvequ tagane ka gone duadua e a curu mai neitou loma ni vale ka kacivaka sara ki na matavuvale ena yalomamara, “Au sa na rawa ni cakava na ka kecega oqo. Au rawa ni vesuka, au rawa ni vodo, au rawa ni zip.” Keitou kila ni tukuna tiko vei keitou ni rawa ni vesuka nona ivava, rawa ni vodoka

nona basikeli levu damudamu ka rawa ni dreta cake na zip ni nona kote. Keitou veidredrevaki ka qai vakila ni vei koya, o ya sa dua na rawa ka vakaitameria. E a nanuma ni sa yaco mai ka sa na wili vaka e dua na qase.

Ratou na via tauvata toka na vakatorocaketaki ni bula vakayago, na vakasama kei na bula vakayalo. Na vakatorocaketaki ni bula vakayago e dau via rawarawa toka na kena laurai.

Eda na tekivu vaka e dua na gonenlailai ka qai toso ena veisiga, ena veiyabaki, nida tubucake tiko ka vakatorocaketaki me da rawata yani na kena sa na laki vakacavari. Ena duidui na tamata yadua.

Ni da sarava e dua na dauqito se dua na dauvakatasuasua eda na dau tukuna wasoma ni o koya sa tiko sara ga vua na taledi ka sa dau dina sara ga ena levu na gauna. Ia, na kena dina ga ni veika e yaco o ya e sa qaravi tu mai ena vica vata na yabaki. E dua na dauvolaivola kilai levu o Malcolm Gladwell e vakatoka oqo me lawa ni 10,000 na auwa. Era sa vakadeita-ka na daunivakadidi kei na levu ni vakatovotovo ena qito, vakaraitaki ni lawalawa qiri vakatagi, na kila ka vakavuli, na kenadau ena kila matai ni cakacaka, kila ni vuniwai se vakalawa, kei na so tale. E dua vei ira na kenadau oqo e vakaraitaka ni “sa gadrevi e tini na udolu na auwa ni vakatovotovo me rawa ni yacova yani na itagede ni rawa ka cecere ena ituvaki ni kenadau e vuravura—ena cava ga e sasagataki.”¹

Era lewe levu sara na tamata era sa raica ni gadrevi na mataqali vakatasuasua vaka o ya sa dodonu me na vaka o ya na gauna ni kena vakarautaki.

Kena leqa walega ni ena kena sa tosocake tikoga na bula vaku-vuravura, sa toso sobu tiko ga mai

na vakabibitaki ni tosocake ni bula vakayalo me na rawati kina na kaukauwa vakayalo me rawati kina na bula e Vakarisito ka tauyavutaki na bula e yavutaki ena vakabauta. Eda dau vakabibitaka na gauna ni vakilai na kila ka vakayalo. Oqo na veigauna talei eda na vakila kina ni Yalo Tabu sa vakadinadina kina ki yaloda kei na noda vakasama. Eda vakavinavinaka ena veika oqo, ka me ra na kakua sara ni vakawabokotaki. Ia ena vakabauta sega ni vakaiyalayala kei na veitokani ni Yalo, ena sega tale ni dua na isosomi ni nona yalodina e dua me na tauvata kei na vakatorocaketaki ni bula vakayago kei na vakasama. Meda sa na tara cake

na veika e sotavi vakaoqo ka ni so na gauna ena tautauvata sara ga kei na ikalawa ni dua na gonelailai. Eda cakava oqo ena dinati ni rokovi ni soqoni ni sakaramede, vulici ni vosanikalou, masu, kei na veiqraravi o sa kacivi. Ena dua na itukutuku ni bula ni dua e se qai mate ka 13 na luvena e tukuni kina na nona dau yalodina ena masu ni veisiga kei na vulici ni ivolanikalou e tatara sara ga kina nodratou bula na luvena, ka solia vei iratou e dua na yavu sega ni yavalati rawa ena vakabauta na Turaga o Jisu Karisito.”²

Dua na ka au a sotava niu a se qai yabaki 15 sa vaka tu me noqu yavu. Na tinaqu yalodina sa tovolea sara mai

vagumatua me vuksi au meu tauyavu ena bula ni vakabauta. Au dau lakova na soqoni ni sakaramede Lalai, qai Cauravou, kei na semineri. Au sa wilika na iVola i Momani kau dau masu ga vakataki au. E a yaco ena gauna o ya ena neitou matavuvale e dua na ka vakairogorogo ena nona sa vakasamataka tiko o tuakaqu e dua na veikacivi ni kaulotu. Na tamaqu yaloyalovinaka, ka lewenilotu luluqa tu, e vinakati koya me tomana tikoga nona vuli ka me kakua ni lako ki kaulotu. Oqo sa yaco kina na yalo ni veiqati.

Ena dua na neirau veitalanua vinaka sara kei tuakaqu ka sa qase toka vei au ena lima na yabaki ka a liutaka voli na neirau veivosaki, keirau sa duavata kina ni nona lako ki kaulotu se sega sa na vakatau mai na tolu na ulutaga:

- (1) E Vakalou dina li o Jisu Karisito?
- (2) E dina tiko li na iVola i Momani?
- (3) E a Parofita beka ni Veivakalesui mai o Josefa Simici?

Ena noqu masu ena yalodina ena bogi o ya, sa vakadeitaka vei au na Yalo na dina ni tolu na taro o ya. Au a sa mai kila talega kina ni veivakatulewa au na cakava ena vo ni noqu bula ena yavutaka mai na isaunitaro e tolu. Au sa qai vakila mai ni bibi dina na vakabauta na Turaga o Jisu Karisito. Ena noqu railesu, au qai raica ni veituberi ga nei tinaqu sa vakadeitaka na noqu vakabauta me rawa kina niu ciqoma ena bogi o ya na kena veivakadeitaki. O tuakaqu ka sa tu otu vua na nona ivakadinadina, sa vakatulewataka otu me na kaulotu ka sa ciqoma talega kina na veitokoni nei tamaqu.

Ena ciqomi na veituberi vakayalo ena vakatulewa kei na nona ituvatuva na Turaga.³ Ai Vola i Momani: E Dua Tale na iVakadinadina kei Jisu Karisito e dua tale na kena ivakaraitaki vinaka. Au se qai raica walega oqo e dua na imatai ni ilavelave ni iVola i Momani. E a vakacavara na vakavakadewa o Josefa Simici ni sa yabaki 23. Eda kila e so na ka e a yaco kei na so na iyaya e a vakayagataki ena vakavakadewa o ya. Ena imatai ni kena a tabaki ena yabaki 1830, e a vola kina vakalekaleka o Josefa Simici na i kau ka vakamatataka kina ni “a vakadewataki ena

isolisoli kei na kaukauwa ni Kalou.”⁴ E a vakacava na iyaya ka a veivuke ena vakadewa—na Urimi kei na Cumimi, na vatu irairai? Era a gadrevi dina li, se era tautauvata ga kei na uli ni basikeli me yacova ni sa na rawa ni vakayagataka o Josefa na vakabauta e ganita me rawa kina na ivakatakila?⁵

Me vaka ga na kena dau gadrevi na tokaruataki kei na rawa ka vakavinaka, sa vakakina na kena rawa ka vakavuli kei na rawa ka vakayalo. Nanuma na Parofita o Josefa e a rairai vua vaka va na vulagi vata ga, o Moronai ka solia na itukutuku vata ga ena vakavakarau ni nona na ciqoma na peleti. Au vakabauta ni kena lakovi ena veimacawa na soqoni ni sakaramede e tiko na kena ibalebale vakayalo ka da se bera tiko ni kila vakavinaka sara. Na kena dau vakasamataki vakanitobu ka sega walega ni wiliki wale tu ga ena rawa ni vakaisosomitaka na vovodea ni kila ka na rawa ni vakayagoyago vinakataka sara ga ka veisautaka na ituvaki ni vakabauta.

Na vakabauta e dua na ivakavuvuli ni kaukauwa. Meu vakaraitaka mada. Me vaka e dua na daukaulotu gone, e dua na peresitedi ni kaulotu⁶ e a dusia vei au e dua na ka totoka e kunea ena Luke 8 e dua na marama tunudra balavu ka rauta ni 12 na yabaki ka sa vakayagataka kece na veika e tu vua vei ira na vuniwai ka ra sega ni rawa ni vakabulai koya. Me yacova mai nikua e se dua tikoga na noqu tikina mai na ivolanikalou taleitaki duadua.

Ko ni nanuma tiko ni tiko vua na vakabauta ni kevaka walega me tara na tutu ni isulu ni iVakabula sa na vakabulai kina. Ni cakava vakakina sa vakabulai sara ga ena gauna ga o ya. Na iVakabula ka taubale tu yani kei iratou na Nona tiaipeli, e a taroga “O cei e tarai au?”

Na isau ni taro mai vei Pita e kaya ni ratou, a taubale vata tu ga yani, ka veiosoosoti na sala.

A sa kaya ko Jisu, Sa dua sa tarai au niu vakila ni kaukauwa sa lako tani vei au.

Na waka ni vosa na bula savasa-va ena rawa beka ni vakatokai me “kaukauwa.” Ena vosa vaka-Sipeni se

vaka-Potukali ena vakadewataki me “kaukauwa.” Se na cava ga e yaco, na iVakabula e a sega dina ga ni raici koya. E a sega tu ni vakanamata ena nona gagadre. Ia, na nona vakabauta sa vaka tu ko ya ni tarai na tutu ni isulu sa dreta sara ga mai na kaukauwa ni veivakabulai ni Luve ni Kalou.

A sa kaya vua, na iVakabula, na “luvequ yalewa, mo vakacegu, sa vakabulai iko na nomu vakabauta mo lako ena vakacegu.”⁷

Au sa vakasamataku tu ga na tikina oqo ena noqu bula tauoko. Au sa dau vakasamataku tu ni noda masu kei na vakacacabo vua na Tamada mai Lomlagi ena yaca i Jisu Karisito ena rawa ni vakalougatataki keda vakalevu sara. Na yavu ni vakabauta, na mataqali vakabauta ka vakaraitaka na marama oqo me sa na gagadre tu ga ni yaloda.

Ia, na yavu ni vakabauta e yavutaki ena veivakadeitaki vakayaloa, e sega ni kena ibalebale ni da na sega ni sotava na bolebole. Na saumaki ki na kospeli e sega ni kena ibalebale ni da sa na galala mai na ka ni veivakaleqai.

Ena itekivu ni itukutuku ni Lotu kei na ivakatakila maroroi ni Vunau kei na Veiyalayalati e tiko kina na ivakaraitaki vivinaka sara ka tu kina na ivakaraitaki ni ivakadei ni vakabauta ka da bolei kina e dайдai.

Na vakaotivi ni valetabu mai Kirtland sa yavu ni vakabauta ni Lotu raraba. E a tomani mai ena sovaraki ni yalo, ivunau ni ivakatakila, kei na vakasukai mai ni idola e ganita na kena tomani tikoga na vakadeitaki ni Lotu. Me vakataki ira na iapostolo ena siga ni Penitiko era lewelevu na lewenilotu era sotava na veika totoka ena kena sovaraki na yalo ena gauna e vakatabui kina na Valetabu e Kirtland.⁸ Ia me vaka ga ena noda bula oqo e sega ni kena ibalebale ni ra na sega ni sotava na dredre ena nodra toso tiko ki liu. Era sega sara tikoga ni kila na lewenilotu ni ra na sotava na gauna ni buladredre vakailavo ka a yaco mai Amerika—na bula Dredre ni 1837—oya ena vakatovolei sara ga kina na yalodra.⁹

Dua na ivakaraitaki ni bolebole ena gauna dredre ni bula vakailavo e a

sotava o Elder Parley P. Pratt e dua na iliuli vinaka sara ni Veivakalesuimai. O koya e a dua vei ira na imatai ni lewe ni Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua. Ena itekiteku ni yabaki 1837 e a takali kina na bula nei watina lomani, vakavinnavina, ni vakasucuma oti na imatai ni luedrau. O Parley kei Thankful erau sa veiwatini tu mai ena loma ni 10 na yabaki, ka sa tarai koya sara vakabibi na nona mai mate.

Vica na vula mai ki muri sa sotava kina o Elder Pratt e dua na gauna dredre sara me bau lako curuma na Lotu. Ena loma ni gauna dredre e sotava tiko na matanitu na ituvaki ni bula vakailavo ni vanua raraba wili kina na veika baleta na volitaki ni qele kei na bolebole e lako curuma tiko na isoqosoqo e tauyavutaka o Josefa Simici kei ira na kena iliuli e a vakavuna na lomaleqa kei na veimaliwai ca mai Kirtland. O ira mada ga na iliuli ni Lotu era sega ni vakatulewataka vakadodonu na nodra bula. Levu sara na ka e a vakayalia o Parley ka dua na gauna erau sa mai veimaliwai ca tu yani kei na Parofita o Josefa.¹⁰ E a vola e dua na ivola ni veivakacacani vei Josefa ka vosa saqati

koya mai na tevali ni vunau. Ena gauna vata oqori e a kaya kina o Parley ni se vakabauta tikoga na iVola i Momani kei na Vunau kei na Veiyalayalati.¹¹

Sa mai yali e yasai Elder Pratt na watina, na nona tiki ni qele, kei na nona vale. E a sega ni tukuna vei Josefa o Parley ni sa lako ki Missouri. Ena nona lako oqori e a sega ni namaka ni na sotavi rau o Thomas B. Marsh kei David Pattern rau nona itokani vaka iApositolo ni rau lesu tiko yani ki Kirtland. Erau vakauqeti me rau raica na veivakaduavatataki ena Kuoramu ka rau sureti Parley me ratou lesu vata tale. Sa qai vakila ni sega ni dua me levu cake na ka e sa vakayalia me vakataki Josefa Simici kei na nona matavuuale.

Lako yani o Parley ka vaqara na Parofita, e tagi, ka vakatusa na cala ni veika sa cakava. Ena vica na vula mai na gauna e a mate kina o Thankful na watina sa vaka me solegi Parley tu “e dua na O loaloa” ka sa rawai ena rere kei na taqaya.¹² O Josefa, e kila vinaka tu na kena lako curumi na gauna dredre ni veisaqasaqa kei na veitemaki e a “vosoti” Parley masulaki koya, ka vakalougata-taki koya.¹³ O Parley kei ira na yalodina

era a vakalougatataki ena bolebole e sotavi mai Kirtland. Era tubucake ena kila ka, ka ra sa vinaka cake sara ka bula savasava cake. Sa mai yaco me tiki ni nodra yavu ni vakabauta.

Na buladredre e sega ni dodonu me laurai me cudru ni Turaga se me sa kau laivi mai na Nona Veivakalougatataki. Na veibasai ni veika kece e tiki ni veivakavoui ni buka waqa me vakara-utaki keda yani kina noda icavacava vakasilesitieli.¹⁴ Na gauna e tiko kina mai Liberty Jail o Parofita Josefa na vosa ni Turaga vua e vakamacalataka na veibolebole kece sara, wili kina na veivakatovolei,—veibeitaki vakailasu—ka qai mai tinia yani:

“Ka me kena ilutura, kevaka ena dalaga na gusui eli me tilomi iko, mo kila tiko na luvequ, ni veika kece oqori ko na yalomatua kina, ka vinaka cake.

“Raica na Luve ni Tamata sa vosota rawa na veika e torosobu sara. Ia ko nanuma li ni ko sa uasivi cake mai vua?”¹⁵

Ena nona veituberi na Turaga vei Josefa Simici sa vakamatatataka vua ni sa kilai tu na nona veisiga vua ka na sega ni lailai sobu mai. Mai tinia na Turaga ka kaya, “mo kakua kina ni rere-vaka na veika e rawa ni vakayacora na tamata, ni na tiko vata kei iko na Kalou me sega ni mudu ka sega ni mudu.”¹⁶

Na cava soti, na kalougata ni vakabauta? Na cava ena rawata na vakabauta? Na lisi ena rawa ni na sega ni yalani rawa.

Na noda ivalavala ca ena rawa ni bokoci baleta ni da vakabauti Karisito.¹⁷

Kedra levu ga era sa vakabauta era sa veiwekani kei na Yalo Tabu.¹⁸

Na veivakabulai ena yaco mai ena vakabauta na yaca i Karisito.¹⁹

Eda na vakaukauwataki mai na itagede ni noda vakabauti Karisito.²⁰

E sega ni dua ena curu kina ivaka-vakacegu ni Turaga vakavo ga o ira sa savai nodra isulu ena dra i Karisito ena vuku ni nodra vakabauta.²¹

Ena saumi na noda masu mai na itagede ni noda vakabauta.²²

Kevaka sa sega na vakabauta ena kedra maliwa na luve ni tamata, sa sega ni rawa vua na Kalou me caka mana kina.²³

Kena icavacava ni noda vakabauti Jisu Karisito sai koya na ka yaga ena yavu ni bula tawamudu kei na bula vakalou. Na veivakavulici nei Ilamani vei rau na luvena: "Mo drau nanuma, mo drau tara na nomudrau yavu e na uluvatu ni noda iVakabula, sai Koya na Karisito na Luve ni Kalou . . . ia kevaka sa tara cake na tamata e na yavu oqo e na sega ni bale rawa."²⁴

Au vakavinavinakataka na veivakauwataki ni yavu ni vakabauta ka sa yaco ena koniferei oqo. Na noqu kerekere oya me da na solibula ka tiko vei keda na yalomalua me vaqaqacotaki kina noda vakabauta na Turaga o Jisu Karisito. Au vakadinadinataka na veika oqo baleti Koya ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica na Malcolm Gladwell, *Outliers: The Story of Success* (2008), 40. O koya e cavata tiko na vosa nei Daniel Levitin.
2. iTukutuku ni bula i Bryant Hinkley Wadsworth, *Deseret News*, Jan. 15, 2017, legacy.com/obituaries/deseretnews.
3. Raica na 2 Nephi 28:30. Eda na sega ni ciqoma taucoko e dua na itukutuku se na ivakavuvuli taucoko e salavata kaya. Era na yaco mai ni ra sa gadrevi vakakina: vosa ena vosa kei na vunau ena vunau.

4. Ena imatai ni iVola i Momani e a tabaki, ena 1830, e a vola kina na Parofita o Josefa Simici, "Au na tukuna vei iko niu a vakavakadewa ena isolisol ike na kaukauwa ni Kalou" (raica na ivakamacala taumada ni iVola i Momani [1830]). E so talega na ivola veitokoni ki na iVola i Momani e tukuni talega kina o koya: "E a soli na peleti vei Josefa Simici, o koya ka vakadewataka ena isolisol ike na kaukauwa ni Kalou" (raica na ivakamacala taumada ni iVola i Momani [2013]).

5. Nanuma lesu o Orson Pratt ni sa soli vua e levu sara na madigi mai na gauna e vakadewa tiko kina o Josefa Simici ena Veiyalayalati Vou ka raica ni a sega ni vakayagatataka na iyaragi. Ni sarava tiko o Elder Pratt na nona sa vakavakadewa tiko na Parofita, "O Josefa, me vaka ga sa kila tu na nona nanuma, a rai cake mai ka vakamacalataka ni sa solia vua na Turaga na Urimi kei na cumimi ena gauna a se ka vou vua na veivakauqeti ni Yalo. Ia ena gauna oqo e sa balavu sara mai na ilakolako ka sa kila vinaka sara o koya na cakacakana ni Yalo oya, ka sa sega ni gadreve kina na veivuke ni iyaya oya" ("Na Bose Rua na Siga mai Brigham City, June 27 and 28, 1874," *Millennial Star*, Aug. 11, 1874, 499; raica talega na Richard E. Turley Jr., Robin S. Jensen, kei Mark Ashurst-McGee, "Joseph the Seer," *Liaona*, Oct. 2015, 10–17).
6. Na peresitedi ni kaulotu o Elder Marion D. Hanks, e iVakatutu Raraba talega.
7. Raica na Luke 8:43–48.
8. Raica na Cakacakana 2.
9. Raica na Mosaia 2:36–37; raica talega na Henry B. Eyring, "Spiritual Preparedness:

Start Early and Be Steady," *Liaona*, Nov. 2005, 38: "Na veivakatovolei cecere ni bula sai koya na laurai ni noda vakorogo ka muria na ivakaro ni Kalou ena maliwa ni ca-va ni bula. E sega ni noda vorata na ca-va, ia meda digia na dodonu ena gauna e tataba tiko kina. Kei na leqa ena bula oqo me da saga ni na rawata na lesu tale kina nona iserau kina noda itikotiko mai lomalagi."

10. Raica na Terryl L. Givens kei na Matthew J. Grow, *Parley P. Pratt: The Apostle Paul of Mormonism* (2011), 91–98; volume introduction and introduction to part 5, *The Joseph Smith Papers, Documents, Volume 5: October 1835–January 1838* ed. Brent M. Rogers and others (2017), xxviii–xxxi, 285–93.
11. Raica na "iVola maivei Pratt to Joseph Smith, May 23, 1837," in *The Joseph Smith Papers, Documents, Volume 5: October 1835–January 1838*, 386–91.
12. Raicana "History of John Taylor by Himself," Histories of the Twelve, 1856–1858, 1861, Church History Library; Givens and Grow, *Parley P. Pratt*, 101–2.
13. Raica na *Autobiography of Parley P. Pratt*, ed. Parley P. Pratt Jr. (1874), 183–84.
14. Raica na 2 Nephi 2:11.
15. Vunau & Veiyalayalati 122:7–8.
16. Vunau kei na Veiyalayalati 122:9.
17. Raica na Inosi 1:5–8.
18. Raica na Jaromi 1:4.
19. Raica na Moroni 7:26, 38.
20. Raica na Alama 14:26.
21. Raica na 3 Nephi 27:19.
22. Raica na Moronai 7:26.
23. Raica na Ica 12:12.
24. Ilaman 5:12.

Me Tiki ni Noda Bula na Koniferedi

Sa rawa mo vakayagataka eso na itaviqaravi oqo kei na taro me tekivu kina na vuli vakai keda yadua se vakamatavuvale.

Me Baleti Ira na Gonelalai

- Tabana 86: E sureti keda o Peresitedi Thomas S. Monson meda wilika na iVola i Momani ena veisiga, ka yalatoka, "Na Yalo Tabu ena vakatakila na kena dina vei iko." Me ikuri ni nomu vuli, sa rawa me nomu itovo na vulica na iVola i Momani ena veisiga kei talega nomu matavuvale. Sa rawa talega mo dramataka se cakava eso na qito me nanumi kina na veitikina kei na italiano. Gole ki na friend.lds.org ka raica na mekasini ni 2016 ni *Liaona* me baleta na italiano mai na iVola i Momani, wili jata, kei na so tale.
- Tabana 117: A talanoataka o Elder Gary E. Stevenson na gauna a vaka-rorogo kina o tamana vua na Yalo Tabu ka vakabulai koya mai na dua na gata. Kerei rau na nomu itubutubu me dua na nomudou veivosaki vakamatavuvale baleta na taro, Ena dau vuksi iko vakacava na Yalo Tabu? Wasea na veigauna e dau veivakaroti, veivakacegui, se vakadinadina vei iko na Yalo Tabu. Sa rawa sara ga mo vola kina e dua na ivola.

- Tabana 87: E vakavulica o Sister Joy D. Jones ni sa rawa mo vakarau laki cakava na veiyalayalati savasa-va ena gauna mai muri ena nomu vulica mo maroroya na yalaryala ena gauna oqo. Mo lalawataka ka yalatoka mo muria. Kerea e dua na itokani me dikevi iko tiko mai ka qarauna mo maroroya na nomu yalaryala.
- Tabana 90: E wasea kina o Elder Yoon Hwan Choi na ivakasala mai vei tamana: "Kua ni veiraiyaki, rai cake!" Eso na gauna eda dau vagolei vakatani ka guilecava meda raica matua na Tamada Vakalomalagi kei Jisu Karisito. Mo qai nanuma tiko mo rai cake! Sa rawa mo valiliga e dua na itaba kei Jisu ena nomu rumu. Lako i tuba ka rai yani i lomalagi. Taura e dua na gauna vakanomodi ena veisi-ga mo vakananumi Tamada Vakalo-malagi kei Jisu ka vakila na Yalo.

Me Baleti Ira na iTabagone

- Tabana 93 kei na 117: O sa tarogi iko beka: Ena sala cava me tiko ga kina kei au na Yalo Tabu? E rawa

vakacava meu kila na Yalo Tabu? Ena vuksi au vakacava na Yalo Tabu? Rau a sauma kina oqo o Elder Ronald A. Rasband kei Elder Gary E. Stevenson kei na vuqa tale na taro. "Sa tu na noda ilesilesi tabu meda vulica ka kila na Nona veivakauqeti ena noda bula ka cakava," a kaya o Elder Rasband. O na sotava vakacava na ilesilesi o ya?

- Tabana 33: A cavuta kina vakatikina o Elder Ulisses Soares na ivolanikalou ni itoko ni Muavata: "Me kerekere ena vakabauta, me kakua ni vakinatiqa. Ko koya sa vakinatiqa, sa vaka na ua ni waitui, sa cagina ena cagi ka veitubuyaki." (Jemesa 1:6). Ena rawa vakacava mo kakua ni veivukiyaki? Tekivu ena nomu vaqaqacotaka nomu vakabauti Jisu Karisito. Vulica vakalevu cake na veika e baleti Koya. Mo nanuma tiko na veigauna o a vakila kina na Nona loloma kei na veivakacegui.
- Tabana 86 kei na 9: E sureti keda tiko o Peresitedi Thomas S. Monson, "Kevaka o sega tiko ni wilika na iVola i Momani ena veisiga, yalovinaka mo cakava." E taroga kina o Sister Carol F. McConkie: "Eda na vakinatikitakita beka na talevoni, na ituvatuva ni veika me caka, e sega ni oti rawa, kei na veika e leqataki ena vuravura oqo? Na masu, vulici, kei na vakarogoci ni vosa ni Kalou e sureta na Nona veivakasavasavatiki kei na loloma veivakabulai ki

yaloda." Tuvanaka e dua na gauna e veisiga mo wilika kina na iVola i Momani ka me volai tiko ena nomu ituvatuva se ena nomu talevoni.

Me Baleti Ira na iTabagone Qasecake

- Tabana 62: Na lalawa cava eso sa tiko me baleta na nomu bula? Na lalawa ni nomu cakacaka, matavuvalle, vakakina ena qito kei na ivakarau ni bula era ka vinaka, ia "na noda lalawa cecere ka uasivi duadua e dodonu me veiraura vakavinaka kei na ituvatuva tawamudu nei Tamada Vakalomalagi," ka vakavulica oqo o Elder M. Russell Ballard. Ena veitaudonui vakacava na nomu ituvatuva kei na ituvatuva nei Tamada Vakalomalagi baleti iko? Ena rawa vakacava mo raicamatua cake tiko na lalawa ni laki bula tawamudu vata kei na Tamada Vakalomalagi kei Jisu Karisito.
- Tabana 39: Ena tekivu ni yabaki oqo, a sureti ira na itabagone qase cake o Peresitedi Russell M. Nelson me ra "vakatabuya e dua na tiki ni [nodra] gauna ena veimacawa mera vulica na *veika kece* e kaya ka cakava o Jisu me vaka sa volai tu ena [ivolayavu ni lotu]" ("Prophets, Leadership, and Divine Law" [worldwide devotional for young adults, Janu. 8, 2017], broadcasts.lds.org). A tokaruataka na veisureti oqo ena koniferedi raraba ni sa dua vei iratou na va na gacagaca bibi ni kena rawati na kaukauwa ni iVakabula ki na noda bula. Vulica na vosa nei Peresitedi Nelson mo kila kina na sala mo rawata kina na "kaukauwa e veirauti me wali kina na icolacola, veivaka-taotaki, kei na veitemaki ni noda siga oqo."
- Tabana 100 kei na 26: O na gadreva beka e dua na mape ni gaunisala ni nomu bula? E vakavulica kina o Elder Dallin H. Oaks, "Baleta ni sa tu vei keda na dina me baleta na Lewetolu Vakalou kei na noda veimaliwai kei Iratou, na inaki ni bula, kei na ituvatuva ni noda icavacava tawamudu, sa tu vei keda na ulu ni mape

ni sala kei na veivakadeitaki ni noda ilakolako ena bula oqo." E vakavulica vata kei Elder Weatherford T. Clayton ni noda kila na ituvatuva ni veivakabulai ena vuake noda sotava na ibolebole ena gauna oqo. Vulica na nodrau itukutuku ka kerea vua na Tamada Vakalomalagi na kena rawa ni vakarautaka na dina tawamudu e dua na mape ni nomu bula.

- Tabana 104: Na rere e rawa ni veimuataki, ia e vakavulica o Peresitedi Dieter F. Uchtdorf ni rere ena "sega ni veisautaki keda meda tamata e taleitaka na veika dodonu ka vinakata me talairawarawa vua na Tamada Vakalomalagi." Ena rawa vakacava na loloma uasivi i Karisito me "iwali lesi vakalou" ni nomu rere?

Baleti Ira Na Qase

- Tabana 86: Ni da vulica ena masumasu ka vakasamataka titobu na iVola i Momani ena veisiga, e kaya kina o Peresitedi Thomas S. Monson, "eda na rawa kina ni rogoca na domo ni Yalo, me da vorata na veitemaki, me da ulabaleta na vaka-titiqa kei na rere, ka ciqoma na veivuke mai lomalagi ena noda bula." Lalawataka mo wilika vakai iko kei na matavuvale na iVola i Momani ena veisiga.
- Tabana 39: Vakaitavi ena bolebole a solia mai o Peresitedi Russell M. Nelson vei ira na itabagone qase cake (raica e cake ena "Me Baleti Ira na iTabagone Qasecake"). O na sotava vakacava na bolebole oqo kei na nomu matavuvale? Me veivosakitaki na veivakalougatataki e yaco
- mai ena kena vulici vakalevu na veika e baleta na iVakabula.
- Tabana 93 kei na 117: Ni ko wilika na nodrau vosa o Elder Ronald A. Rasband kei Elder Gary E. Stevenson, raica na sala eso me tiko kei iko na Yalo kei na sala mena vuksi iko kina. Raica na sala eso mo vakale-vutaka kina na Nona veivakauqeti ki na nomu bula.
- Tabana 39 kei na 62: E rau veivakuqeti o Peresitedi Russell M. Nelson kei Elder M. Russell Ballard vei ira na lewenilotu mera vulica "Se Bula na Karisito: Nodra iVakadinadina na iApositolo" (raica na loma ni waqana e liu). E kaya o Elder Ballard, "Biuta e dua na ilavelave ena vanua o rawa ni raica kina, ka taura na gauna mo railesuva na veitukutuku yadua e kune ena ivakadinadina veivakauqeti oqo me baleti Karisito." Dou wilika, vakamatavuvale "Se Bula na Karisito" ka veivosakitaka na veika dou sa vulica.
- Tabana 127 kei na 97: E vakavulica o Elder Quentin L. Cook ni noda yavu ni vakabauta e tara "vakamalua—dua na iyatu, dua na ka e sotavi, dua na bolebole, dua na sukaimuri, ka dua na qaqa ena veigauna yadua." E kaya o Elder L. Whitney Clayton, "Na kena tuvalaki vakadodonu na veitovo matau se ivakarau ni vakabauta lalai ni veisiga, ni vosataki vakayalo, sa sala vinaka duadua meda taqomaki keda kina mai na leqa ni bula e so, ena kedra ituvaki cavaga." Na cava o rawa ni cakava ena veisiga mo vaqaqacotaka kina na yavu ni nomu vakabauta? ■

iTuvatuva ni iTalanoa ni Koniferedi

Na ituvatuva ni veika e sotavi ena vosa eso ni koniferedi raraba e rawa ni vakayagataki ena vuli yadua, lotu vakamatavuvale, kei na veivakavulici tale eso. Na naba sai koya na imatai ni draunipepa ni vosa o ya.

Koya e vosa	iTalanoa
Neil L. Andersen	(58) Ena raivotu a raica kina o Peresitedi David O. McKay na iVakabula kei ira "era sa rawai vuravura." E tauvi Elder Bruce D. Porter tiko na mate ni ivi ia e rawai vuravura mai na nona lomana tiko na iVakabula.
David A. Bednar	(67) A vuake o David A. Bednar e dua a daukaulotu oti mai na nona rarawa.
Mark A. Bragg	(36) Era a vakabula na daubokobuka na itaba eso kei Jisu Karisito ni sa kama na valenilotu ni iteki.
M. Joseph Brough	(23) A vakarorogo o tamai M. Joseph Brough ena ivakasala vuku nei tinana. Ni se cauravou, a vakasaqara o M. Joseph Brough na lomai Tamana Vakalomalagi ni sa vakarau solia yani na nona koli. Ena valetabu, a vulica kina o M. Joseph Brough ni kauwaitaki koya tiko na Tamada Vakalomalagi.
Linda K. Burton	(12) Ni sa tauvi paralase na watina, sa mani qarava kina o Drusilla Hendricks na nona matavuvale. E qaravi ira yani na tamata e dua na peresitedi ni iSoqosoqo ni Veivukei ni tauvi koya tiko na kenisa.
Gérald Caussé	(75) Ena vuku ni semineri, a tosoi cake kina na itutu vakacakacaka nei Gérald Caussé yabaki 30. Era vakasaqara na lewe ni tabanalevu na sala me veiqaravi kina e dua na cauravou.
Yoon Hwan Choi	(90) E vakavulici Yoon Hwan Choi o tamana me, "Kua ni veiraiyaki, me rai cake." A vakalougatataki o Sunbeam Choi ni rau a laki veiqaravi tu vakalotu na nona itubutubu. Na nona kacivi o Yoon Hwan Choi me Vitusagavulu sa na lailai kina na nona gauna kei na nona matavuvale, ia e marautaka o luvena tagane baleta ni ratou sa "dua na matavuvale tawamudu."
L. Whitney Clayton	(97) E vakasalataki ira na lewe ni tabanalevu era tiko lega e dua na bisopi gone mera bula taumada tiko ena vakabauta.
Weatherford T. Clayton	(26) E raica o Weatherford T. Clayton na marau ni dua na tina baleti luvena se qai sucu vou. Ni sa mate o tinadrau, rau kune vakacegu na luvanayalewa ni rau vakabauta na iVakabula.
Quentin L. Cook	(127) Sa rawa vei luvei Quentin L. Cook tagane yabaki va "me cakava rawa na ka kecega ena gauna oqo." Ni se cauravou, a ciqoma o Quentin L. Cook e dua na veivakadeitaki vakayalo baleta na kospipeli vakalesuimai. Ena nona yalodina tikoga ena gauna ni dredre, a vakalevutaki na vuku kei na bula dodonu nei Parley P. Pratt.
Bonnie H. Cordon	(6) A kerea na makubui Bonnie H. Cordon taganelailai me wilika eso tale na ivolanikalou. Na vakacegu a vakila mai na masu nei tinana a vakayaloqaqataki Bonnie H. Cordon me vakararavi vua na Turaga. Ena nona qaravi ira na tamata, a vaqaqacotaki ka vakaukauwataki kina e dua e tauvi kenisa tiko me vorata rawa na nona tauvimate.
Valeri V. Cordón	(55) Ni se cauravou, a raica o Valeri V. Cordón na kena vakalougatataki na nona matavuvale ena saumi ikatini.
Joaquin E. Costa	(112) Ni sa tauri lesioni tiko mai vei rau na daukaulotu, e yalomalumalumu o Joaquin E. Costa ka raica na veivutuni me sa sala ni tubu kei na marau.
Henry B. Eyring	(15) Era vakatara ki na Yalo Tabu na lewenilotu yalamalumalumu mai Austria me vakaramaramataka na bolabolera soqoni ni sakaramede tiko kina. E vakatara na Yalo Tabu vei Henry B. Eyring me raici luvena tagane gone vakacakacakai koya me vaka e raici koya na Kalou. (19) Na tekinolaji vinaka duadua mada ga e sega ni sosomitaka rawa na ivakatakila ki na tamata yadua. (82) E vakararavi o Henry B. Eyring ki na yalayala ni na tiko e lomana na Yalo ka ra na tuberi koya cake na agilosi ni cakava na nona veiqaravi ni matabete.
C. Scott Grow	(121) E rau veiqaravi vakalotu na itubutubu nei C. Scott Grow kei rau na vugona. E vakadinadintaka o C. Scott Grow na veivakovou vakayalo vei Elder Neal A. Maxwell.
Joy D. Jones	(87) A maroroya na nona yalayala e dua na gottenagane vei rau na nona itubutubu me kakua ni vakalialiai ganena yabaki lima.
Carol F. McConkie	(9) E dua na peresitedi ni kalasi ni Burenioni yabaki 13 mai Ghana a vuakei ira nona itokani ena nodra cakacaka ni vale me rawa ni ra gole kina ki lotu.
Russell M. Nelson	(39) A yalodina e dua na iSakisaki me vakaitavi ena soqoni ni iSoqosoqo ni Veivukei ni iteki dina ga ni qai vakasivoi mai na dua na veisisivi raraba ni vanua.
S. Mark Palmer	(114) Ni peresitedi tiko ni kaulotu, a vulica o S. Mark Palmer me dau "raici" ira na daukaulotu ka lomani ira me vaka sa lomani ira na Tamada kei na Luvema.
Ronald A. Rasband	(93) Ni se daukaulotu tudei, a tarova kina e yavana o Ronald A. Rasband na katuba me kua ni tasogo. A vakauqeti o Elder Ronald A. Rasband me sikova ka laki vakalougatataki ira na lewe ni Lotu mai Ecuador ni oti e dua na uneune e kea. Ni peresitedi tiko ni kaulotu, a vakayaloqaqataki ira na daukaulotu o Ronald A. Rasband mera vakayacora na imatai ni nodra vakauqeti.
Dale G. Renlund	(29) Ena <i>Les Misérables</i> , a vakauqeti Jean Valjean na yalololoma ni dua na bisopi me veisautaka kina na nona bula. Ni se gone lailai tiko kina mai Europe o Dale G. Renlund a dua vakasaurarataki ka vakacacani.
Gary B. Sabin	(52) A moce batabata e tautuba e dua na Cauravou Sikauti. E vuka lesu mai e dua na taga ni veivacu baleta "ni tuake tu o koya e loma." A vakavulica e rua nona kaimua vata o tamai Gary B. Sabin ni rau qoroya na nona ivakaraitaki dodonu.
Ulisses Soares	(33) A vakavouia e dua na daukaulotu na nona yalayala me qarava vagumatua na Kalou ni sa kila sa mate o ganena.
Gary E. Stevenson	(117) E qoroya o Gary E. Stevenson na nona lesioni ni lotu vakamatavuvale e dua na cauravou yabaki ciwa. A vakauqeti o Gary E. Stevenson ka vakabulai rawa kina mai na dua na gata. Ena veivakauqeti ni dua na peresitedi ni kaulotu era a taqomaki kina na daukaulotu mai na dua na uneune e Japani. Era a vakacegui na lewe ni matavuvale mai vua na Yalo Tabu ni oti e dua na coqa levu e gaunisala.
Dieter F. Uchtdorf	(104) E marau o Dieter F. Uchtdorf ni sa mai tara vakaoti na Valetabu e Madrid Spain dina ga ni a sega ni sureti ki na kena vakatabui. E kaya o James E. Faust vei Dieter F. Uchtdorf me kakua ni "ceruma" na nodra vakacaucau na lewe ni Lotu. E vakasalataki ira na ililulu vou o Peresitedi J. Reuben Clark Jr. mera muria na ikaono ni lawa. A bolea e dua na peresitedi vakacegu ni iteki me samaka na nodra benu na ose ena voleni ni siti o ya.

Elder Taylor G. Godoy

Vitusagavulu, Vakaitutu Raraba

Ni ot i vica vata na yabaki ena nona bula vakacakkaka, na kunei koya o Elder Taylor G. Godoy ena dua na ilesu ni sala.

A cakkaka o koya vakavuniwai ni bati, ka tauyavutaka tiko e dua na nona veiqravi vakataki koya, ka nanamaki me na veivakavulici ena tabana ni veisele bati ni mataka. Ia a sureti koya me vakavulica na Semineri kei na Inisitute e dua na iliu-liu vakabete lomani ka nuitaki.

Me biuta na cakkaka sa tekivu me kune na vuana oqo, sa dua na digidigi veibolei vua na vuniwai ni cavubati gone, ka sa mai tokoni oqo ena 1 ni Epereli, 2017, me Vitusagavulu Vakaitutu Raraba. Era taroga e vuqa na itokani vakacakkaka, e rawa vakacava me biuta na cakkaka oqo.

“Au kila ni donu na digidigi oya,” e kaya o koya. Na mata-qali yalodei vakaoqori e itukuni ni nona bula na saumaki mai ki na Lotu oqo. Sa yaco me madigi ka veivakalougatataki ni bula na nodra vukei na tani me ra kila ka lomana na kospeli.

Ena nona cakkaka ena vuli ni Lotu, a cakkaka vakaqase-nivuli ni inisitute, kodineita, dairekita, ka dairekita ni vanua. Ena dua na gauna walega qo, a dairekita ni Semineri kei na Inisitute ena wasewase na South America Northwest.

A sucu o Taylor Guillermo Godoy Atanacio mai Lima, Peru, ena 1968, vei rau o Taylor Godoy kei Adalzahinda Atanacio. A mate o tamana ni gonetagane, qai susugi koya na tamana vakacabecabe daulomani o Elias Rebaza. A lewena na Lotu o Elder Godoy ni yabaki 17.

Ni ot i nona veiqravi ena Tabana ni Kaulotu na Peru Lima North, a lesu tale ki nodratou mai Arequipa. A tekivu me rau veitau e kea kei na dua goneyalewa na yacana o Carol Pacheco. Erau a vakamau na veitokani saumaki mai oqo ena 31 ni Me, 1994, ena Valetabu mai Lima Peru. Erau nodrau itubutubu e ruva na gone.

A rawata o Elder Godoy e dua na diqiri ena cavubati mai na Catholic University of Santa Maria ena 1993 kei na dua na masita diqiri ni veiliutaki mai na Technical University of Madrid ena 2006.

Sa veiqravi ot i koya vakabisopi, lewe ni matabose e cake, peresitedi ni iteki, dairekita ni veika raraba, ka Vitusagavulu ni iWasewase. ■

Elder Joni L. Koch

Vitusagavulu, Vakaitutu Raraba

O Elder Joni Luiz Koch e ikarua ni itabatamata ena Lotu mai Brazil. Erau a lakova e vicavata na matalotu na nona itubutubu o Luiz kei Etelca Gascho Koch, ena veiyabaki taumada ni nodrau veiwatini, me rau kunea na dina vakayalo.

Ni ot i vica na auwa ena nona cabora o tinana e dua na masu titobu ka yalataka me muria na Kalou, erau sa tadu na daukaulotu ena nodrau katuba na nona itubutubu. Ni bera ni ot i ono na vula, erau sa papitaiso.

A sucu ena 1962, ka tubucake o Elder Koch mai Joinville, Santa Catarina, Brazil. Nodra veivakayayarayaratataki na iliuui ni Lotu, me vaka e dua na qasenivuli yalodina ni Lalai, dua na bisopi vaka na tama, kei na dua na peresitedi ni iteki daukaulwai, a vukea nona yalataka me bulataka na kospeli.

Ni ot i nona daukaulotu tudei ena Tabana ni Kaulotu na Brazil São Paulo North, a vulica o Elder Koch na veika vakaiwiliwili ena Brigham Young University mai Provo, Utah, Amerika. “Ena dua noqu lesu i Brazil, au a sikova nona tabana-levu e dua na itokani, kau sotava kina o koya ena qai watiqu e muri,” e kaya o Elder Koch. “A lako mai vei au ka taroga kevaka au sa vakawati.” Ni ot i walu na vula, ni veimusumusuki tu veiyawaki—ka 15 ga na siga ni sota—a vakamautaki Liliane Michele Ludwig ena 26 ni Epereli, 1988, ena Valetabu mai São Paulo Brazil. E rua na luedrau.

Ni taurivola ot i mai BYU ka rawata mai e dua na diqiri liu ni masita ni veiliutaki vakabisinisi, a cakkaka o Elder Koch ena tabana ni vakauiyaya e vuravura raraba. Ena loma ni 25 na yabaki, a cakkaka o koya ena vuqa na veimataqali kabani me yacova nona kacivi me veiqravi tudei ena Lotu.

Sa veiqravi ot i o Elder Koch vakabisopi, peresitedi ni iteki, ka Vitusagavulu ni iWasewase. A veiqravi voli vakaperesitedi ni Tabana ni Kaulotu na Mozambique Maputo ena gauna e kacivi kina me Vitusagavulu Vakaitutu Raraba.

“A tarai cake vakamalua noqu ivakadinadina ni toso na gauna mai na veika vakayalo au sotava ena kena bulataki na kospeli,” e kaya o Elder Koch. “Na iVola i Momani e dua na iusutu bibi ena qaqa ni noqu ivakadinadina baleta na Turaga o Jisu Karisito, Nona Lotu, kei na Parofita o Josefa Simici.” ■

Elder Adilson
de Paula Parrella
Vitusagavulu, Vakaitutu Raraba

Ni yabaki walu o Elder Adilson de Paula Parrella, rau sa tekivu vakavulica na daukaulotu ki na nodratou matavale baleta na Parofita o Josefa Simici kei na Vakalesui mai ni Kospeli.

“Niu se gonelailai sara mada ga au sega ni bau vakaqtitqataka na dina ni a raica dina na Kalou kei Jisu Karisito o Josefa Simici,” e kaya o Elder Parrella, ka a tokoni ena 1 ni Epereli, 2017, me dua na Vitusagavulu Vakaitutu Raraba. “Au sega vakadua ni bau vakaqtitqataka oqori mai na gauna koya ka lako yani.”

A sucu o Elder Parrella ena 1962 e Guarujá, Brazil, ena baravi ni Atalanitika volekati São Paulo, vei rau o Fioravante kei Vany de Paula Parrella.

Erau a kaulotu ruarua na tuakana. Na nodrau ivakaraitaki vakakina na nona na bisopi dauloloma, o Angelino Borges de Freitas, ka dau tuberi koya ena Matabete i Eroni, a vaka-caudreva e lomana na gagadre ni kaulotu tudei. Na veiqravni ka kaulotu e vaqaqacotaka vua “ni tiko dina na Kalou kei na Luvena ka da Luvena kece na Kalou o keda.”

Ni oti na veiqravni ena Tabana ni Kaulotu na Brazil Porto Alegre a laki vuli o Elder Parrella ena Brigham Young University mai Provo, e Utah, Amerika, ka rawata kina e dua na bejila diqiri ni veitaratara kei na masita ni veiilitutaki vakabisinisi. A cakacaka vakamanidua dairekita ni Kodak Polychrome Graphics ka itokani ena Korn Ferry International. Ena dua na gauna wale toka oqo a dua na itokani o koya ena Caldwell Partners.

A vakamautaki Elaine Finholdt ena Tiseba 1988 ena Valetabu na São Paulo Brazil. Erau nodra itubutubu e lima na gone.

Sa veiqravni oti o Elder Parrella vakaperesitedi ni tabana, bisopi, lewe ni matabose e cake, daunivakasala ena dua na mataveiilitaki ni iteki, Vitusagavulu ni iWasewase, ka peresitedi ni Tabana ni Kaulotu na Brazil Belo Horizonte mai na 2009 ki na 2012.

Tekivu mai na gauna a sotavi rau kina na daukaulotu, sa yaco na nona bula me ilakolako me kila vinaka na veika a vakila ni se yabaki walu. Sa veiuke ena kena vakarabailevutaki na nona rai mai na tiki lailai ni dina a soli vua ni se qai yabaki walu, na nona dau lako i lotu, toso tikoga nona vuli mai na vosa ni Kalou, kei na segati me bulataki na ivunau. “Oqo dina na matanitu ni Kalou e vuravura,” e kaya o koya. ■

Elder John C. Pingree Jr.
Vitusagavulu, Vakaitutu Raraba

“Sa tarai cake na noqu ivakadinadina ni toso na gauna, vakalalai, ena ciqomi ni issau ni masu, vakila na Yalo ni wiliki na ivolanikalou, veivutuni, kei na qarava na Turaga,” e kaya o Elder John C. Pingree Jr., ka a tokoni ena 1 ni Epreli, 2017, me dua na Vitusagavulu Vakaitutu Raraba.

A sucu ena 1966 mai Salt Lake City Utah, Amerika, vei rau o Carmen kei John C. Pingree Sr., e vakadinadinataka ni nodrau yalodina nona itubutubu a veiuke ena tarai cake ni nona bula.

“Ena siga au sucu kina, a vola o tamaqu vei au e dua na ivola,” e kaya o Elder Pingree. “A maroroya tu na ivola oya, e muri, niu biubiu meu laki kaulotu tudei, a vakauta yani vei au ena meli. E lewena tu na ivola e vica na draunipepa ni nona ivakadinadina kei na lesoni eso e vinakata meu vulica ena noqu bula. Niu wilika, a vakadinadinataka vei au na Yalo ni veika au vakavulici kina me baleta na kospeli vakalesui mai i Jisu Karisito mai vei rau noqu itubutubu e ka dina.”

A veiqravni o Elder Pingree ena Tabana ni Kaulotu vosa Vakasipeni na Massachusetts Boston.

A ciqoma na diqiri eso ni vosa Vakavalagi kei na vakadidike vakapolitiki mai na University mai Utah kei na dua na masita diqiri ena veiilitutaki vakabisinisi mai na Harvard Business School. A vakamautaki Anne Pugsley ena Maji 1990, ka rau nodra itubutubu e lima na gone.

E levu na gauna ni nona bula vakacakacaka e vagolei ena nodra vuksi na tani. A peresitedi o koya ni dua na isoqosoqo ni veiuke vakavuniwai raraba ka ivukevuke ni peresitedi ni rua na kabani ni veiqravni vakavuniwai.

A peresitedi o koya ni Tabana ni Kaulotu na Texas Houston ena 2011 ki na 2014 ka veiqravni oti vaka-Vitusagavulu ni iWasewase, peresitedi ni iteki, bisopi, peresitedi ena kuoramni italatala qase, ka qasenivuli ni inisitute kei na semineri.

“E kaya na Turaga, ‘kevaka dou sa gadreva dou na idewadewa ni veika yaga e vuqa ena itabatamata oqo’ (V&V 11:8),” e kaya o Elder Pingree. “Vei au, e kaya tiko na Turaga, ‘E rawa niu vakayagataki iko mo cakava eso na ka vinaka ena nodra bula na tamata, kevaka o vaka tara vei au.’ Kevaka eda vaqara na kena madigi, ena vakayagataki keda na Tamada Vakalomalagi me da vakalougtatataka na nona bula e dua tale.” ■

Elder Brian K. Taylor

Vitusagavulu, Vakaitutu Raraba

A tokoni o Brian K. Taylor me Vitusagavulu Vakaitutu Raraba ena 1 ni Epereli, 2017.

A sucu o Elder Taylor ena 1964 e Ogden, Utah, Amerika, vei rau o Lowell Moon kei Marie King Taylor. A tubucake e Kaysville ka toka voleka, e ikava ena dua na matavuuale lima na kena gone dau taleitaka na siwa kei na qito.

A dua na nona sikolasivi ni qito basketbol ena Utah State University mai Logan, Utah, na tuakana o Craig ka tovolea tiko me lewa me kaulotu se sa tomana ga nona vuli ena koliji.

“Ena dua na gauna ni vakayakavi au kaya [vu], ‘Ei kevaka o laki kaulotu, au na lako ki kaulotu,’” e nanuma lesu o Elder Taylor. Rau mani laki veiqravu ruarua na veitacini, lako o Elder Taylor ki na Tabana ni Kaulotu na Spain Seville.

Ni bera nona kaulotu, a qito o Elder Taylor ena timi ni basketbol ni Brigham Young University mai na 1982 ki na 1984 vata kei Devin G. Durrant, ka veiqravu tiko ena gauna oqo vaka-Mataveiliutaki Raraba ni Wilivila ni Sigatabu.

A sotavi koya talega ena qai watina e muri, o Jill Featherstone, e BYU. A vakavulica tiko o koya na kalasi ni iVakavuvuli ni Kospipeli ena nona tabanalevu ni gonevuli. Ni sureti koya o tuakana, a lako o Elder Taylor ki na nona kalasi ka rau sota kina. A buroro e dua na veidomoni, ka rau vakamau ena 30 ni Epereli, 1987, ena Valetabu e Salt Lake. Erau nodratou itubutubu e vitu na gone.

O Sisita Taylor e yalewa duadua ga vei ira na lewe vitu na luedrau o Elder Vaughn J. Featherstone, Vakaitutu Raraba vakaemeretesi, kei Sisita Merlene Featherstone. “Erau sa rui dau veiciqomi ka yalovinaka,” e kaya o Elder Taylor baleti rau na vugona. “Au vakila totolo sara noqu lomani.”

Ena dua na bejila diqiri mai BYU, sa tara rawa o Elder Taylor e vica na bisinisi, okati kina e dua na kabani dau cakava na parokaramu ni kompiuta me ciqoma na qiri ni leqa vakasauri vei ira na tabana ni veiqravu raraba.

Sa veiqravu oti o koya vakaqasenivuli ni inisitute, lewe ni matabose e cake, peresitedi ni Cauravou ena tabanalevu, peresitedi ni iteki, vakakina, ena gauna e kacivi kina ki na Vitusagavulu, peresitedi ni Tabana ni Kaulotu na Texas Dallas. ■

Elder Taniela B. Wakolo

Vitusagavulu, Vakaitutu Raraba

S a dau vakatabuya o Elder Taniela Biu Wakolo na veisiga kece ni nona bulu mai na gauna e papitaiso kina ena Mai ni 1994 me qarava na Turaga.

A sucu ena 1967 ena yanuyanu lailai ko Lomaloma, Lau, e Viti, vei rau o Taniela Vosa kei Temalesi Buadromo Wakolo, e gone duadua o Elder Wakolo vei iratou e ono na gone. “Au a tubucake ena dua na vuvale rawarawa, ia keitou vutuniyau ena neitou veilomani vakataki keitou,” e kaya o koya.

Ni sa yabaki 12, o Elder Wakolo sa biuta nodrau vale nona itubutubu me laki vuli ena koronivuli curuibile vata kei ira e sivia ni 500 na cauravou, yabaki 12 ki na 19. “Oqori na vanua au vuli mai kina vakalevu,” e kaya o koya. “Oqori na vanua au vulica kina na bulu vakaivakarau.”

Erau veitau voli kei Anita Herberta Moimoi, e dua na sau-maki mai, me sivia e dua na yabaki. Erau a vakamau ena 22 ni Okosita, 1987, e Suva, Viti.

A sega ni yaco totolo mai vei Elder Wakolo na veisau, ena imatai ni walu na yabaki nodrau vakawati, a sota vata kei ira e vuqa na daukaulotu. “Au vakaotia nodra lesoni na [daukaulotu] vakava ena walu na yabaki,” e kaya o koya. “E 24 noqu daukaulotu.”

E dua vei ira na daukaulotu oqori a taroga e dua na taro rawarawa baleta na yaca ni Lotu e veisautaka nona nanuma me baleta na papitaiso. “E dodonu me vakayaca ga na Lotu vua na kena itaukei,” e kaya o koya. “Sai koya sara ga oya vei au.”

Erau a vauci vata o Elder Wakolo kei na watina ena Vale-tabu mai Nuku‘alofa Toga ena 1995. Erau nodrau itubutubu e rua na gone.

Era muria totolo mai nona papitaiso na madigi ni veiqravu. Oti e rua na macawa nona papitaiso, sa kacivi ki na mataveiliutaki ni Cauravou ena tabanalevu ka me rau vakavulica vata kei watina na seminar. Ni se bera ni dua na yabaki, sa ciqoma na kaci me peresitedi ni tabana. E muri a veiqravu vakadu-nivakasala ena dua na mataveiliutaki ni iteki, peresitedi ni iteki, ka Vitusagavulu ni iWasewase. Ena gauna e kacivi kina me Vitusagavulu Vakaitutu Raraba, a vakaulewataka tiko na Tabana ni Kaulotu na Arkansas Little Rock.

A vulica o Elder Wakolo na cakacaka vakamanidia kei na veiliutaki raraba ka rawata e dua na masita diqiri ni cakacaka vakamanidia. Ena dua na gauna wale toka ga qo, a manidiata-ka na Valenivolavola ni Veiqravu ni Lotu e Viti. ■

Jean B. Bingham

Peresitedi Raraba ni iSoqosoqo ni Veivukei

Ni sa vakaitikotiko oti ena vica vata na vanua e Amerika, sa dau vakavinavinakataka o Sisita Jean B. Bingham na kena dau vakarautaka na kospeli e dua na yalodei ena loma ni veiveisau ni draki ni bula.

A sucu ena 1952 mai Provo, Utah, Amerika, vei rau o Robert kei Edith Joy Barrus, a tubu cake o koya kei iratou e ono na tacina kei na rua na ganena. A vuli ena imatai ni itabavuli mai Texas kei Minnesota, Amerika, ka qai vakaotia na vulitorocake e New Jersey. O koya kei iratou ga na tacina eratou gonevuli YDE ena nodratou koronivuli me yacova nodratou toki ki New Jersey, na vanua a marau ena nona kila ni tiko e dua na goneyalewa ena nodratou tabanalevu vou ena nona kalasi.

Ni oti nodrau vakamau kei Bruce Bingham ena Valetabu na Provo Utah ena 22 ni Tiseba, 1972, eratou a toki ki Illinois me tomania nona vuli.

A sucu e rua na gone vei rau o Baraca kei Sisita Bingham, ka rau kaya ni nodrau talega o ira erau a susuga. A rawata o koya e dua na diqiri veitokani ni bula vakamatavuvale, ia ena gauna sa vulitorocake kina na nodrau itini, a lesu tale ki vuli ka rawata e dua na masita diqiri ni veivakavulici.

Na imatai ni veikacivi nei Sisita Bingham ena iSoqosoqo ni Veivukei a yaco mai ni oti ga vakalailai na sucu ni nodrau ulumatua. “Au a kacivi meu vakavulica na lesoni ni nodra vuli na tina. Sa dua na madigi cecere me da vuli mai na nodra ivakaraitaki eso tale na marama vakakina na ivolavakarau.”

Dau veilakoyaki vakalevu sara o Sisita Bingham ena nona lewena tiko na matabose raraba ni Lalai vakakina ni daunivakasala ena Mataveiliutaki Raraba ni Lalai. Sa raica o koya na bolebole kei na veivakalougatataki ni lewena na Lotu ena veiwasese e vuravura raraba.

E nuitaka ni ra na dau vakadinadinataka na marama ena iSoqosoqo ni Veivukei na vinaka e dui tu vei ira. “E ka ni veitemaki na noda veidutaitaki keda vei ira tale eso, e veisaqasaqa ka veibasai kei na veika e vinakata me baleti keda na Tamada Vakalomalagi.” E kaya o koya ni iSoqosoqo ni Veivukei, e vuksi ira na marama yadua me ra tara cake na kila se o cei o ira ena yalava tawamudu. “Ni da yavutaka noda bula vei Jisu Karisito, eda kila vakaidina se o cei o keda,” e kaya o koya. ■

Sharon Eubank

Matai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Raraba ni iSoqosoqo ni Veivukei

Ni dua o koya na tamata cakacaka vou ena Tabana ni Veiqaravi Raraba ni YDE, a vakadinadinataka o Sharon Eubank na yaluma, yalararawa, kei na mosi ka vakavuna na dredre ni nona veiqraravi. Ena dela ni masu, sa yaco me kila ni dina ga ni rawa ni vuksa na Turaga ena nodra qaravi na Luvema, e sega ni lewa o koya na yalararawa oya. “E vakinulewa tiko o Jisu Karisito. Ena colata o koya na icolacola oqo. O ira era Nona tamata, ka na rogoca ka sauma ko Koya na nodra masu.” Na isau ni masu oqori e veisautaka nona kaukauwa me dolele yani ka veiqraravi.

Ena vica na yabaki i muri, ni dairekita voli o Sisita Eubank ni LDS Charities—na liga ni veiqraravi raraba ni Lotu—sa veisoliyaka na veivuke ka kacivaka na bula rawati koya vei ira era vakaleqai tu e vuravura taucoko.

A tokoni ena 1 ni Epereli, 2017, ki na Mataveiliutaki Raraba ni iSoqosoqo ni Veivukei, ena tomania tikoga na nona itavi vakadairekita ni LDS Charities. E koto e dua na “isema cecere” ena LDS Charities kei na iSoqosoqo ni Veivukei, o iratou na Mataveiliutaki Raraba ni iSoqosoqo ni Veivukei eratou dabe talega ena matabose ni dairekita ni LDS Charities, e vakamaca-lataka o koya. Na nona itavi ena isoqosoqo ruarua oqori ena vaqaqacotaka na isema oqori.

A sucu ena 1963 mai Redding, California, Amerika, o Sharon e qase duadua vei iratou na luedrau e vitu o Mark kei Jean Eubank. Ni susugi mai Bountiful, Utah, Amerika, a tubucake o Sisita Eubank ena dua na tikiniqe 10 na eka (4 ha) ka ra dau vuru apricot, ripea isui, ka rawarawa nodra yacova yani na veiulunivanua e Utah na gone ni vuvale na Eubanks.

A rawata o Sisita Eubank nona bejila diqiri ena vosa Vakavalagi kei na Isitori mai na Brigham Young University e Provo, Utah, ka veiqraravi ena Tabana ni Kaulotu na Finland Helsinki.

Me ikuri ni nona cakacaka ena Tabacacakaka ni Welefea ni Lotu, a cakacaka talega o Sisita Eubank ena Capitol Hill e Washington, D.C., Amerika, ka taukena vata e dua na bisinisi lailai, dau vakaitikotiko talega mai Japani kei Varanise.

Na madigi yadua e “kalawa ni vakabauta” ka vuksa nona vulica na maqosa sa vakayagataka tu nikua, e rawa kina vua me sotavi ira na tamata vakasakiti e loma kei na taudaku talega ni Lotu, ka vakavuna nona lomana ka taleitaka talega e vuqa na itovo vakavanua, na vosa, kei na kakana ni veivanua eso e vuravura. ■

Reyna I. Aburto

Karua ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki
Raraba ni iSoqosoqo ni Veivukei

Asucu o Sisita Reyna I. Aburto mai Managua, Nicaragua, vei rau o Noel Blanco kei Delbi Cardoza ena 1963. "Erau dau cakacaka vagumataua na noqu itubutubu me rau rawata na veika me baleti keitou," e kaya o Sisita Aburto. "E gauna mamarau na noqu gauna ni gone."

Ni oti vakalailai na bogilevututu ni ika 23 ni Tiseba, 1972, ni se qai yabaki ciwa, a yavalati Managua e dua na uneune. "Au bula baleta ni tu mai dakuqu e dua na iyaya ni vale, ia qai tao tu na yavaqu." Ni ra rogoça nodrau kaila kei tinana, era lako mai na tu voleka ka mai dreti rau taní mai na nodrau vale vakenani. Ena icaca ni vale, era a raica kina na yagoi ganena qase ena imocemoce tarava. "Na iyaya vakavuravura era ka walega, ia na ka bibi ga na noda matavuvale," e kaya o koya.

Ni yabaki 21, a toki kei na nona matavuvale ki Amerika o Sista Aburto. Ni vakaitikotiko voli mai San Francisco, California, a vakaveikilaitaki o koya vei ira na daukaulotu ka mani nanuma me lako mai lotu. "Ena gauna ga au curuma kina na vale oya, au rawa ni vakila na Yalo. E caka tiko na koniferedi ni iteki, kau vakila ni sa baleti au kecega na itukutuku," e kaya o koya. A papitaiso o koya ena 1989.

Ena gauna oqo a sotavi Carlos Aburto kina, ka rau sa mai veitokani sara. Rau a tomania tiko ga na veivolavolai, ena gauña mada ga sa toki kina o Sister Aburto ki Orem, Utah. Erau a vakamau ena ika 8 ni Me, 1993, ena Valetabu e Jordan River. Erau nodratou itubutubu e tolu na gone.

O Sisita Aburto ka a tokoni ena 1 ni Epereli, 2017, ki na Mataveiliutaki Raraba ni iSoqosoqo ni Veivukei, a cakacaka tu ena tabana ni vakadewavosa ena sivia na 25 na yabaki, oka kina ena Novell Inc. kei na Lemoine International. Erau sa taukena kei watina ena gauna oqo e dua na kabani ni vakadewavosa lailai. A vulica o koya na vuli ni idinia ni buliyaya ena Central American University mai Managua, Nicaragua, me va na yabaki ka rawata e dua na diqiri ni vakadidike vakompiuta mai na Utah Valley State College ena 1997.

Sa veiqraravi otí o Sisita Aburto ena vuqa na veikacivi ni Lotu, oka kina na lewe ni matabose raraba ni Lalai mai na 2012 ki na 2016. ■

Cristina B. Franco

Karua ni Daunivakasala, ena Mataveiliutaki
Raraba ni Lalai

Ni se gone sara, sa vulica o Sisita Cristina B. Franco ni kevaka e dua na nona taro, sa rawa ni gole vei Tamada Vakalomalagi ena masu me saumi.

"Au nanuma na noqu a gole vei tinaqu ni yabaki 11 ka taroga vua e dua na taro vakaivunau," e kaya o koya. "A sauma o koya na noqu taro ia a tukuna vei au, 'Kakua ni vakabauta sara na noqu vosá.' Au mani masu kina ka taroga vei Tamada Vakalomalagi kevaka e dina."

A saumi na nona masu, mai na gauna oya ka lako yani sa kila o koya ni tiko e dua na Tamana Vakalomalagi e lomani koya ka na sauma na nona masu.

A tokoni ena 1 ni Epreli, 2017, ki na Mataveiliutaki Raraba ni Lalai, a sucu o Cristina Beatriz Fraga ena 1958 vei rau o Hugo R. kei Maria A. Godoy Fraga mai Buenos Aires, Argentina.

Ni yabaki tolu, era a tukituki na daukaulotu ena nodrau katuba na nona itubutubu. Ni oti nodrau vuli ka laki lotu tiko ena walu na vula, erau sa qai lewena na Lotu na veiwatini ka tekivu susuga cake nodrau matavuvale ena kospipeli. A sotavi Rodolfo C. Franco ena Lalai, e dua na gone ka qai yaco e muri me nona itokani vinaka duadua.

Ni yabaki 18, eratou sa toki ki Utah e Amerika na matavuvale nei Sisita Franco. Ena gauna oya erau sa kila kina kei Rodolfo ni rau vinakata me rau veiwatini, ia o Rodolfo e gadrevi me lai veiqraravi mada ena mataivalu ni Argentina me dua na gauna. Erau veivolavolai na lewerua, ni sa oti nona veiqraravi vakaivalu, erau a vakamau ena 15 ni Tiseba, 1978, ena Valetabu mai Salt Lake. Erau nodratou itubutubu e tolu na gonetagane.

Ni rau muria voli ga na weniyavai tamai Sisita Franco, e dua na daucaka kaloko, erau a cakacaka na veiwatini ena dua na sitoa ni kalokoniliga kei na kalokolili e Salt Lake City me voleka ni tolu na yabakitini.

Sa veiqraravi otí o Sisita Franco ena vuqa sara na itavi ena Lotu. A veiqraravi voli ena matabose raraba ni Lalai mai na 2005 ki na 2010, ena gauna e kacivi kina ki na Mataveiliutaki Raraba ni Lalai, erau a veiqraravi voli kei watina ena nona vakatulewataka tiko na Tabana ni Kaulotu na Argentina Resistencia. ■

iNaki ni iSoqosoqo ni Veivukei

Sa vakadodonutaka na iSoqosoqo ni Veivukei na malanivosa ena itukutuku ni kena inaki. Sa vaqo ena gauna oqo, "Na iSoqosoqo ni Veivukei e veivuke ena nodra vakarautaki na marama baleta na veivakalo-ugatataki ni bula tawamudu ena nodra vakalevutaka cake nodra vakabauta na Tamada Vakalo-malagi kei Jisu Karisito kei na Nona Veisorovaki, vaqaqacotaka na tamata yadua, matavuvale, kei na vale ena veicakacaka vakalotu kei na veiyalayalati; ka cakacaka ena duavata me ra vukei na vakaleqai."

Na itukutuku oya ena vakavotuya na ikuri ni vakasama ena vukei ira na marama Yalododonu Edaidai me ra kila na ivakatakila-kila vakalou, cakacaka tawamudu, kei na inaki ni marama yadua ena iSoqosoqo ni Veivukei. ■

Vakaraitaki na Veikacivi Vou

Ena gauna ni koniferedi raraba, a kacivaki kina na nodratou lesi e ono na Vitusagavulu Vakaitutu Raraba vou, dua na Mataveiliutaki Raraba vou ni iSoqosoqo ni Veivukei, kei na veisau ena Mataveiliutaki Raraba ni Lalai.

Eratou kacivi me Vitusagavulu Vakaitutu Raraba o Elder Taylor G. Godoy, Elder Joni L. Koch, Elder Adilson de Paula Parrella, Elder John C. Pingree Jr., Elder Brian K. Taylor, kei Elder Taniela B. Wakolo.

Ena veiqraravi o Jean B. Bingham me peresitedi raraba ni Soqosoqo ni Veivukei, kei Sharon L. Eubank me iMatai

ni Daunivakasala kei Reyna I. Aburto me iKarua ni Daunivakasala. Ni se bera nona kacivi, a veiqraravi tiko o Sisita Bingham vaka-iMatai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Raraba ni Lalai. O Bonnie H. Cordon, ka a veiqraravi tiko vaka-iKarua ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Raraba ni Lalai, sa kacivaki me iMatai ni Daunivakasala, kei Cristina B. Franco me iKarua ni Daunivakasala.

Na kedra itukutuku na ililiu oqo ena kune tekivu mai na tabana e 135. A kacivaki talega nodra lesi e 36 na Vitusagavulu ni iWasewase (raica na tabana e 44). ■

Lima na Valetabu Vou

Sa kacivaka o Peresitedi Thomas S. Monson na lalawa me tara e lima na ikuri ni valetabu, ena veikoro lelevu oqo:

Brasília, Brazil. Na Valetabu na Brasília Brazil sa na ika tini ni valetabu e Brazil, oka kina e ono na valetabu sa vakayagataki tiko kei na tolu tale sa kacivaki se tara tiko. Kua ni wili kina o Amerika kei Mexico, e levu cake na Yalododonu Edaidai (sivia na 1.3 milionu) era tiko mai Brazil mai na veimatantu kece tale. Na iwiliwili ni lewenivanua mai Brazil e rauta ni 211 na milioni.

Greater Manila, Philippines. Na valetabu oqo ena kena ikarua e Manila ka ikava ena Yatu Filipaini. E voleka ni 750,000 na Yalododonu Edaidai ena Yatu Filipaini, ka 104 na milioni na lewena.

Nairobi, Kenya. Na valetabu oqo era na qaravi kina e sivia na 30,000 na lewenilotu ena tokalau kei Aferika, oka kina na 13,000 na lewenilotu mai Kenya, ka 48 na milioni na lewena. Sa na kauta mai ki na walu na levu ni valetabu sa vakayagataki tiko, se qai tara tiko, se sa kacivaki e Aferika.

Pocatello, Idaho, Amerika. Na Valetabu na Pocatello Idaho sa na ikaono ni valetabu e Idaho, e dua na yasana ka rauta vakacaca ni 450,000 na kena Yalododonu Edaidai ka 1.7 na milioni na lewena.

Saratoga Springs, Utah, Amerika. Na valetabu oqo ena tiko ena dua na iwase ni vanua totolo duadua na kena tubu e Utah ka sa na ika 18 ni valetabu ena yasana. O Utah, na vanua e tiko kina na itikotiko liu ni Lotu, e 2.1 na milioni na kena lewenilotu, ka 3.1 na milioni na lewe ni yasana.

Na lima na valetabu sa mai kacivaki sa kauta mai na iwiliwili taucoko ni

valetabu sa vakayagataki tiko (155) kei na valetabu sa kacivaki se sa tara tiko/vakavou (27) ki na 182 na valetabu e vuravura raraba.

Me tekivu mai na koniferedi raraba ni Okotova 2016 eratou sa vakatabui oti na Valetabu na Fort Collins Colorado, na Star Valley Wyoming, kei na Hartford Connecticut e Amerika, ka vakatabui tale na Valetabu na Suva Viti.

Sa lalawataki tu me vaka sa koto e ra na vakatatabu me na vakayacori ena dua na gauna mai muri:

VALETABU	TIKINISIGA NI VAKATATABU
Parisi Varanise	21 ni Me, 2017
Valetabu Idaho Falls Idaho	4 ni June, 2017 (vakatabui tale)
Tucson Arizona (Amerika)	13 ni Okosita, 2017
Meridian Idaho (Amerika)	19 ni Noveba, 2017
Cedar City Utah (Amerika)	10 ni Tiseba, 2017

Sa kelivaki na qele me baleta na Valetabu na Winnipeg Manitoba (Canada), na Valetabu na Kinshasa Democratic Republic of the Congo, na Valetabu na Barranquilla Colombia, na Valetabu na Arequipa Peru, kei na Valetabu na Rio de Janeiro Brazil.

Me kilai talega, ni toso tiko na tara ni Valetabu e Roma Itali, sa biu ena valenivilagi na ivakatakarakara kei Jisu kei iratou na Tinikarua na iApostolo Taumada, ka biu ena dudukilagi e dua na ivakatakarakara ni agilos ko Moronai. ■

Raica na veivakadodonutaki kei na itukutuku ena temples.lds.org.

Salatu ni Vuli

Eratou sa kacivaka na Mataveiliutaki Taumada na tauyavu ni dua na isoqosoqo vou ni vuli torocake e vuravura taucoko ena Lotu, ka vakatokai BYU-Salatu Vuravura Raraba. Sa na tekivu cici na isoqosoqo vou oqo ena 1 ni Me, 2017. Ena vakarautaka na isoqosoqo na madigi vakavuli vei ira era sega beka ni rawata.

“Na Salatu e ikawakawa ki vuravura ni vuli ena itagede ni koliji ena initaneti ka salatu ki na veimadigi ni bula qaqa,” e kaya ko Peresitedi Dieter F. Uchtdorf, iKarua ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada. ■

Raica na veivakadodonutaki kei na itukutuku ena pathway.lds.org.

Tomani na Veiqaravi ni iApositolo e Vuravura Raraba

Tomani tiko nodra veiqravni e vuravura raraba na Parofita kei na apositolo (raica V&V 107:23). Ena ono na vula sa ot:

Ena dua na kakaburaki Veiraici Mata ka a vakayacori mai **Palmyra, New York, Amerika**, erau a vakayaloqa-qataki ira kina na itabagone ena Lotu o Peresitedi Henry B. Eyring kei Elder Jeffrey R. Holland me ra rawata na nodra dui ivakadinadina yadua. “Mo ni kila vakataki kemuni ni dina na veika oqo,” e kaya o Peresitedi Eyring.

Mai **Mexico**, a vakaveikilaitaki o Peresitedi Russell M. Nelson ena Chamber of Deputies (na itagede e ra ni Boselawa), ka vakacaucataki na Lotu ena veika vinaka sa cakava tiko ena taqomaki ni bulagalala vakalotu kei na vaqaqacotaki ni matavuvale. A sota talega o Peresitedi Nelson kei ira na lewenilotu kei na daukaulotu ka tukuna ni o ira na lewenilotu “era mataivalu bulabula baleta na vinaka ena nodra dui tikotiko.”

Mai **Arizona, Amerika**, a vakaugeti ira kece na lewe ni Lotu o Elder Dallin H. Oaks me ra taqomaka na gala-vakalotu. (Raica eso tale na itukutuku ena religiousfreedom.lds.org.)

A vosa o Peresitedi Dieter F. Uchtdorf vei ira na lewe ni Tabana na Parleys Creek (Swahili) e **Salt Lake City, Utah, Amerika**. E vuqa vei ira na lewe ni tabana era isenivalu mai na veimatanitu e Aferika, o Peresitedi Uchtdorf sa isenivalu otu vakarua. “Dau nanuma tikoga se evei ga na vanua eda tiko kina, na noda itikotiko na kospeli,” e kaya o koya.

Erau a tiko o Elders M. Russell Ballard kei D. Todd Christofferson

Cowiri vaka na liga ni kaloko, mai cake imawi: sikovi ira na lewenilotu mai na Yatu Filipaini o Elder Bednar; sotavi ira na lewe ni Chamber of Deputies (na itagede e ra ni Boselawa mai Mexico) o Peresitedi Russell M. Nelson me ra veitanoataka na galala vakalotu; e dua na ilawalawa bibi ni ililui vaka-Momani kei na Jiu mai Amerika era sikova na paraimisita mai Isireli o Benjamin Netanyahu; kidavaka o Elder Stevenson e dua na itabagone qase cake ka veiqravni vakadaunivakasala ena dua na koniferedi ni Me iSakisaki ni iTabagone mai Uruguay; era tiko na yabaki tinivakacaca ena dua na kakaburaki bula vata kei rau o Elder Holland kei Peresitedi Eyring mai Palmyra, New York, Amerika; erau kidavaki ira na marama ena dua na soqoni mai Toga o Elder kei Sisita Renlund; ka sikova o Elder Rasband e dua na valenibula ni gone tauvi kenisa e Guatemala City, Guatemala.

ena soqo ni nona vakatikori na bisopi vou ni Roman Catholic Diocese of Salt Lake City ka kidavaki koya mai ki na itikotiko.

Ena **Vanua Tabu**, erau a duavata o Elder Holland kei Elder Quentin L. Cook kei na dua na matailawalawa

iliilui ni Yalododonu Edaidai kei ira na vakailelesi vaka-Jiu mai Amerika ka ra a soqoni vata ena dua na vanua kilai **e Jerusalemi** me vakatakilakilataki na ika 175 ni ivakananumi kei Elder Orson Hyde (1805–78) ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua ena nona

vakatabuya na vanua koya me nodra vanua ni vakasoqoni vata na Jiu.

A veisiko talega o Elder Holland vei ira na lewenilotu kei na daukaulotu e **Japani, Korea**, kei **Guam**, ka rawa me “keirau vakadeitaka tale vei ira e dua na vunilagi [seraul],” e kaya o koya. A tukuna ni kakaburaki bula ena veivana ni lotu “sa rawa kina vei keda me da yacova yani na vanua rabailevu duadua me baleta noda itukutuku,” noda semati vei ira na udolu vakaudolu na lewenilotu.

Mai **New York, Amerika**, a vakaitavi o Elder David A. Bednar ena dua na mataveivosaki baleta na vakamau, ka kaya ni sa dua na cakacaka cecere duadua ni noda gauna—me da duavata na veimatalotu duidui—me da vuksi ira na tamata me ra kila na ibalebale dina kei na inaki ni vakamau.

Ni veisiko tiko vei ira na Yalododonu Edaidai mai **Japani** kei **Korea**, e kaya o Elder Bednar ni sotava tiko na Lotu na toso berabera ia toso tikoga mai Esia. E kaya o koya “Eda sega ni rawa ni levea ia eda na vakauqeti ena nodra gumatua, dauloloma, ka yalodina na Yalododonu Edaidai oqo.” A vosa talega o Elder Bednar vei ira e udolu na lewe ni Lotu ka veivakavulici ena 7 vei ira na 21 na tabana ni kaulotu ena **Yatu Filipaini**.

Mai **Mexico**, a vakasalataki ira na lewe ni Lotu o Elder Neil L. Andersen me ra ubaleta na itatarabe ka tarova tiko nodra curu ki na valetabu, rokova na siga ni Vakacecegu, ka vaqaqacotaka na isema vakamatavuvale. E sureti ira o koya me taucoko vakalevu cake nodra kauta mai na iVakabula ki na nodra bula.

A veisiko tale o Elder Quentin L. Cook ki na **Yatu Filipaini**, ni oti e 20 na yabaki ni nona a veiqraravi mai kea ni se qai kacivi vou me Vakaitutu Raraba. E kaya ni sa vakaruataki na levu ni Lotu ena Yatu Filipaini mai na gauna oya. “Ena vanua a tu kina na tabana,” e kaya o koya, “sa tu kina oqo

na iteki. O ira na gonelalai keitou dau kila ena gauna oya era sa lesu mai na kaulotu. O ira na lesu mai na kaulotu era sa peresitedi ni iteki. E vakasakiti ni da raica na tubu ni Lotu.”

Mai **Bolivia** kei **Peru**, e veivakasalataki o Elder Cook vei ira na lewenilotu me ra vakana matakia na vakabauta na Turaga o Jisu Karisito. E kaya ni ra duatan na itabagone kei na itabagone qase cake mai kea ena nodra vakaraitaka nodra lomana na iVakabula kei na Nona Veisorovaki kei na Tucake tale.

Ena **iWasewase na Africa West**, e kaya o Elder Gary E. Stevenson ni nona veisiko a vakarautaka na madigi me vakananumi na loloma kei na reki era kunea na Yalododonu Edaidai ena kospipeli, dina ga ni ra sotava tu na “bolebole kei na kalouca.”

E muri, mai **Uruguay, Chile**, kei **Argentina**, a vosa o Elder Stevenson ena dua na koniferedi ni Me iSakisaki ni iTabagone. E kaya ni vuqa vei ira na itabagone “era sa vakatulewa tiko me ra lako i kaulotu ka tudei ena nodra lalawa me ra vakamau ena valetabu ka . . . [rawata] na vuli torocake.”

E vakasalataki ira na lewenilotu kei na daukaulotu ena **iWasewase na Central America** o Elder Ronald A. Rasband me ra dinata na nodra veiyayalati ka rai vua na Turaga ena veigauna dredre. A sikova e dua na nodra valenibula na gone tauvi kenisa e **Guatemala**, tauca na vosa ilutua ena dua na soqoni e vakarautaka na Lotu me baleta na galala vakalotu e **El Salvador**, ka sota vata kei na peresitedi mai **Nicaragua**.

Mai **Toga**, a sota o Elder Dale G. Renlund vata kei na kuini kei na so tale na lewe ni matavuvale vatai. A sikovi **Ositerelia** kei **Niu Siladi**, talega ka ra kerei koya kina na lewenilotu me qai tukuna na nodra iloloma vei Peresitedi Thomas S. Monson. ■

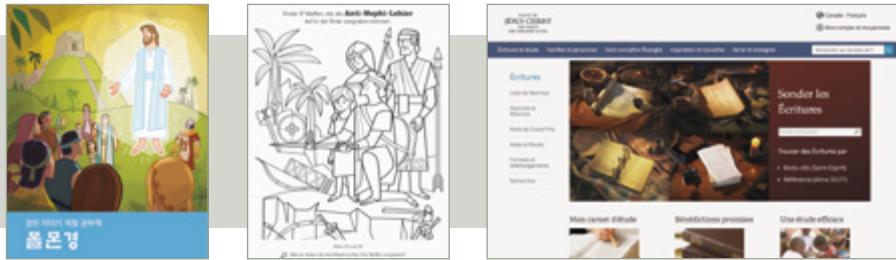
Na itukutuku donu vinaka ni nodra veiqraravi na ililiu ni Lotu ogo e rawa ni laurai ena nodra dui tabana ni Facebook ena prophets.lds.org.

Daukaulotu Vinaka Cake, Qasenivuli Vinaka Cake

Ena dua na kakaburaki ni vura-vura raraba era a tuberi kina e voleka ni 71,000 na daukaulotu tagane kei na yalewa ena 422 na tabana ni kaulotu ena ivakarau me ra daukaulotu ka qasenivuli vinaka cake kina. A kacivaki talega me tiki ni vuli na veisau eso era sa vakananumi na Mataveiliutaki Taumada kei na Kuoramni ni iApositolo Le Tinikarua. E dua na ituvatuvu vou ni veisiga ena tadola kina vei ira na daukaulotu me ra lewa vakavinaka na vakayagataki ni nodra gauna ka ia na veisau eso me ganita na vanua era veiqraravi kina.

Na inaki ni ituvatuvu dolavi oqo me vuksi ira na kaulotu me ra gumatua, tuva na lalawa e vakauqeti, tuva-ka vakavinaka, tiko bulabula kei na nodra vakayagataki vinaka na nodra galala ni digidigi me ra vakatulewataki ena yalododonu na kena vakayagataki na nodra gauna. Ena rawa talega kina vei ira me ra tiko e tuba ka cakacaka vakabalavu cake.

E dua talega na veisau sa kacivaki na kena vakalailaitaki na “ivakatakilakila bibi” era dau vakayagataka na daukaulotu me ra ripotetaka kina na toso ni nodra cakacaka. A vakananumi vei ira na daukaulotu ni ivakavuvuli taucoko ena Vuna-taka na Noqu Kospipeli era bibi ka dodonu me vakayagataki. ■

iYaya kei na iVurevure Vovou

Qo e dua na ivakaleka ni veiyaya vovou kei na ivurevure sa vakarautaka na Lotu ena dua na gauna wale toka qo.

iTalanoa vakaivolanikalou kei na ivola ni rokarokataki. Me vakayaloqataka na vuli ivolanikalou yadua ka vakamatavuvale, sa solia tiko yani na Lotu na ivurevure ni italicanoa vakai-volanikalou vovou, tekuva ena so na mataqali ivola ni rokarokataki ka caka me baleti ira na gonelalai yabaki 2–8. Na kena ivakarau PDF soliwale era sa tu ena **scripturestories.lds.org**, kei na kena e tabaki e rawa ni otatiki ena **store.lds.org** kei na Sitoa ni Lotu.

Na ivola ni rokarokataki ena vakadewataki ki na veivosa eso sa vakadewataki kina na ivolanikalou ni YDE. Sa na vakarautaki tu na kena e vakadewataki ena 2017, tekuva ena vosa vaka Sipeni, Potukali, Varanise, Japani, Korea, Jaina (mai vanua), Jamani, Rusia, kei Itali.

iVolanikalou. Eratou sa kacivaka na Mataveiliutaki Taumada e dua na ivakadewa vou ni toluenadua ni ivolanikalou ena vosa Vakavarani, sa tu ena **écritures.lds.org** kei na iyaya vakanisini veikauyaki ni Laibari ni Kospeli. Na ivakadewa oqo e oka kina e dua na veisau lailai ena dua vei rau na masu ni sakaramede. Eratou sa kacivaka talega ni sa tu ena initaneti e dua na ivakadewa vaka-Croatia ni toluenadua. Sa vakarautaki tale tu ga na itabataba tabaki ni toluenadua ena vosa vaka: Croatia, Rusia, kei Iceland.

Veivuke vei ira na matavuvale era *sotava tiko na veivinakati vakamataqali vata.* Me vuksi ira na lewenilotu me ra

sotava ena qaqlauni kei na vakasama vakamalua na veivinakati vakamataqali vata ke tiko ena nodra matavuvale, vei ira na lewe ni Lotu se so tale na vanua, na ivurevure e oka kina na mata vou **mormonandgay.lds.org** kei na dua na Ulutaga Vakosipeli vakavou ena veivinakati vakamataqali vata (Vakavalagi), okati kina na taro dau tarogi wasoma kei na ivakavuvuli ni Lotu.

Laibari ni Kosipeli Vakalivaliva *Vakavou* na app, era dau vakayagataka na lewenilotu me ra vulica na ivolanikalou, vosa ni koniferedi, kei na iyaya tale eso se qai vakavou rau ruarua ena dua na gauna wale toka qo na iOS kei na Android. Ena ika 4, era matata cake na iyaya ni vuli, era sa vakadewataki vakalevu cake na ituvaki kei na kena icakacaka, ka sa tu na vidio ni veivakavulici vou. Ni sa rawa ni vaka-tikilakilataki qo na lewena taucoko, sa rawa ni o makataka, vakacuruma nomu nanuma, sema, toqa ka tuvalaka na lewena taucoko ena notebook. E rawa ni o vakatakilakilataki na vidio, ulutaga ni iwase ni ivolanikalou kei na ivuke-vuke ni vuli, na lisi ena ivolavakarau ni lesioni, serenilotu kei na sere ni Lalai, kei na vuqa tale.

LDS Tools app. *Vakavou.* Na iwase 3.2.0 ni LDS Tools mobile app e rawarawa kina noda lakova na valetabu. Na ikuri ni ituvaki e rawa kina vei ira na lewenilotu me ra kila na valetabu and lesioni, serenilotu kei na sere ni Lalai, kei na vuqa tale.

Veivakavulici ena iVakarau ni iVakabula

Eda vinakata taucoko me da veivakavulici me vaka nona veivakavulici o Jisu,” e kaya o Elder Jeffrey R. Holland ena Kuoramni iApositolo Le Tinikaru ena dua na kakaburaki ni vuravura raraba baleti ira na qasenivili ena 5 ni Noveba, 2016. “E rawarawa ka vakadodonu ka mana vakalevu na nona veidusimaki.”

E kaya o Elder Holland na ivurevure ni vuli Veivakavulici ena iVakarau ni iVakabula ena vukea me vakavinakataki cake na veivakavulici ena Lotu. E vakakina na matabose ni qasenivili kei na veivakamatautaki vua na qasenivili vou, ka a veivosakitaki ena kakaburaki oya. Sa vakarautaki tu ena 10 na vosa na kakaburaki oya ena **teach.lds.org**, kei na vica na mataqali vidio kei na iyaragi tale eso me vaqaqacotaka na veivakavulici. ■

NA MATAVUVALE

IVAKARO IVURAVURA RARABA

NA MATAVEILIUTAKI KEI NA MATABOSE NI IAPOSITOLO LE TINIKARUA
NI LOTU I JISU KARISITO NI YALODODONU EDAIDAI.

OI KEITOU NA MATAVEILIUTAKI TAUMADA kei na Matabose ni iaPositolo Le Tinikarua ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai, keitou vunautaka tiko ni sa qisia na Kalou me vakawati na tagane kei na yalewa, me vaka ni suitu tiko ni nona yavu ni bula oqo na Dauniveibuli na tiko vakamatuvuvalle, me da cokonaki kina ena noda ilakolako ki na bula tawamudu na luvena vakayadua.

OI KEDA YADUDUASARA NA TAMATA—na tagane kei na yalewa—eda a buli me ucuya na Kalou. Oi keda yadudua eda luvena yalewa se tagane lomani vakayalo na noda itubutubu vakalomagi, ka tu na keda dui ituvaki kei na icavacava vakalou. Na noda yalewa se tagane sa dua na tiki bibi ni keda ituvaki kei na keda inaki ena bula taumada, bula oqo kei na tawamudu.

ENA GAUNA NI BULA MAI LIU, era a kila ka dau qarava na Kalou me vaka ni Tamadra Tawamudu o ira na luvena vakayalo tagane kei na yalewa ka ciqoma Nona yavu ka yaco kina vei ira na Luvena me nodra e dua na yago vakalewe ka ra bulataka na bula oqo ena nodra vakacokotaki me ra taucoko ka kila deivaki kina na nodra icavacava vakalou ena bula tawamudu. Ena vakatara vei keda na ituvatuva vakalou ni bula marau me da laki tomana tale na noda veiwekani vakamatuvuvalle ena tai kadua ni ibulubulu. Ena qai rawa kina vua na tamata yadua me suka lesu ki na iserau ni Kalou ka ra duavata tawamudu tale na veimatuvuvalle ena veicakacakaka tabu vakalotu kei na veiyalayalati ena veivaletabu vakalou.

NNA ISEVU NI IVUNAU a solia na Kalou vei Atama kei Ivi sa baleta na nodrau rawa ni rawata na bula vakaitubutubu ena bula vakawati. Keitou vakadeitaka tale, ni se tudei tikoga na ivunau ni Kalou, me da vakatubukawa, ka vakatawai vuravura. Keitou vunautaka talega kina ni sa vakarota na Kalou, me rau qai vakayagataka walega na isolisolai vakalou oqori me rau vakatubukawa, o tagane kei yalewa ni rau sa vakamautaki vakalawa vakaveiwatinii.

KEITOU VAKARAITAKA EKE ni sa lewa vakalou na ivakarau ni vakatubukawa. Keitou vakadeitaka na vakalou ni bula, kei na kena bibi ena yavu tawamudu ni Kalou.

OI RAU NA VEIWATINI TAGANE KEI NA YALEWA sa nodrau itavi bibi me rau veilomani ka dauveikaroni vakairau ka vakakina vei ira na luvedrau. “Raica na gone era sa nona isolisolai na [Turagal]” (Same 127:3). Sa nodrau itavi vakalou na itubutubu

me rau susugi ira na luvedrau ena loloma kei na buladodonu, ka vakarautaka na veika ni bula vakayago kei na vakayalo, ka me ra tuberi talega me ra dau veilomani ka veivukei vakaiira, muria na ivakaro ni Kalou, ka dau muria na lawa ni vanua cava ga era bula kina. Era na tarogi ena mata ni Kalou na turaga kei na marama vakawati—tama kei na tina—ena vuku ni itavi o ni sa vakacolati kina oqo.

NNA MATAVUVALE e sa lesi mai vua na Kalou. Na nodrau vakawati na tagane kei yalewa sa yaga ki na Nona ituvatuva tawamudu. Sa dodonu me ra cadra mai vuravura na gone ena loma ni ivau ni vakamau, ka me ra mai susugi mai vua e dua na tama kei na dua na tina ka rau daudoka ena yalodrau di na taucoko na yalayala ni vakamau. Ena qai kune na marau ena bula vakamatuvuvalle ni sa yavutaki ena ivakavuvuli ni Turaga o Jisu Karisito. Ni sa yavu ka ivakadei ni bula vakawati kei na matavuvale e tudei na ivakavuvuli ni vakabauta, masumasu, veivutuni, veivosovosoti, veidokai, veilomani, yalololoma, cakacaka, kei na golevi ni itavi qaravi vivinaka. “Sa lewa vakalou, me ra veiuitaki ena yalololoma na tama ena nodra dui matavuvale, ena loloma kei na ivalavala dodonu ka sa nodra itavi talega na kena vakarautaki na veika me ra bula ka ra taqomaki kina na nodra matavuvale” (Ensign, Nove. 1995, 102). Sa nodra itavi taumada na tina me ra susugi ira cake. Ena vuku ni itavi vakalou oqo, era sa vakacolati kina na tama kei na tina me ra veivukei vakatautauvata. Ena rawa ga ni ra qai moici na veiitavi yadudua oqo ena nona vakamavoataki, mate se na yaco ni veileqa tale eso vua e dua. Mera qai dau veivukei o ira na wekadrä.

KEITOU VUNAUTAKA KINA ni o ira na dau beca na ivakarau ni tiko savasava, vakatotogani watidra se luvedra, ka sega ni dau vakayacora na nodra itavi vakamatuvuvalle, ni ra na saumi taro kina vua na Kalou ena dua na siga. Me keitou vakadeitaka tale, ni na lutuka na tamata vakayadua, vakaitikotiko, se vakavanua na isamu ni dawa ni kena voroki na matavuvale, ka na sotavi kina na veileqa bibi era sa vunautaka tu na parofita mai liu, kei ira tale ga nikua.

KEITOU KEREI KEMUNI KINA na noda iliiliu vakavanua, kei kemuni na vakailesesi vakamatanitu e veivanua kece sara, mo ni tokona na kena vakavulici na yavu bibi eso oqo, ena vakaqacotaki ni matavuvale, me yavu bula ni noda kawatamata.

A wiliki na ivakaro oqo me lewe ni nona itukutuku o Peresitedi Gordon B. Hinckley ena Soqoni Raraba ni iSoqosoqo ni Veivukei, ka vakayacori ena 23 ni Sepiteba 1995, e Salt Lake City, Utah.

"Eda bula donumaka na gauna ni leqaleqa levu kei na caka ca.
Na cava ena taqomaki keda mai na ivalavala ca kei na ca sa takalevu
tu i vuravura nikua?" a taroga o Peresitedi Thomas S. Monson enai ka
187 ni Koniferedi Raraba Vakayabaki ni Lotu. "Au na tukuna tikoga ni
na vukea me da yacobula e dua na ivakadinadina kaukauwa ni noda
iVakabula, ko Jisu Karisito, kei na Nona kospipeli. . . Au vakauqeti keda
kece me da vulica ena yalomasumasu ka vakananuma vakatitobu e
veisiga na iVola i Momani. Ni da vakayacora vakakina, eda na rawa
kina ni rogoca na domo ni Yalo, me da vorata na veitemaki,
me da ulabaleta na vakatitiq a kei na rere, ka ciqoma na
veivuke mai lomalagi ena noda bula."